

دانشگاه صنعتی امیرکبیر

دانشکده مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات

راهبردهای جستجوی آگاهانه

«هوش مصنوعی: یک رهیافت نوین»، فصل ۳

مدرس: سیده فاطمه موسوی

نیمسال اول ۱۴۰۰-۱۳۹۹

رئوس مطالب

- جستجوی آگاهانه
  - استفاده از دانش خاص مسئله
  - اطلاعات بیشتر در مورد حالت مانند فاصله تا هدف
- در این بخش به موارد زیر خواهیم پرداخت:
  - جستجوی اول بهترین
  - جستجوی اول بهترین حریصانه
  - جستجوی A^*
  - بهبود A^* با الگوریتم‌هایی مانند IDA^* ، $RBFS$ و SMA^*
  - توابع هیوریستیک

راهبرد جستجوی اول-بهترین

جستجوی اول بهترین – Best First

- ایده: استفاده از یک تابع ارزیاب (Evaluation function) $f(n)$ برای هر گره و بسط مطلوب‌ترین نود بسط‌نیافته
- کلی‌تر از تابع $g(n)$ یا همان هزینه‌ی رسیدن به گره n است.
- تابع ارزیاب یک حد بالا بر روی مطلوبیت گره (یا یک حد پایین بر روی هزینه) فراهم می‌آورد.
- پیاده‌سازی
  - صف اولویت: ترتیب گره‌ها در مجموعه‌ی frontier به ترتیب نزولی میزان مطلوبیت است.
  - انتخاب تابع f ، راهبرد جستجو را تعیین می‌کند.

ارتباط جستجوهای ناآگاهانه و جستجوی اول بهترین

- با تعریف مناسب توابع ارزیاب می توان جستجوهای ناآگاهانه را به شکل جستجوی اول بهترین پیاده سازی نمود.

- جستجوی هزینه یکنواخت؟

$$f(n)=g(n) \bullet$$

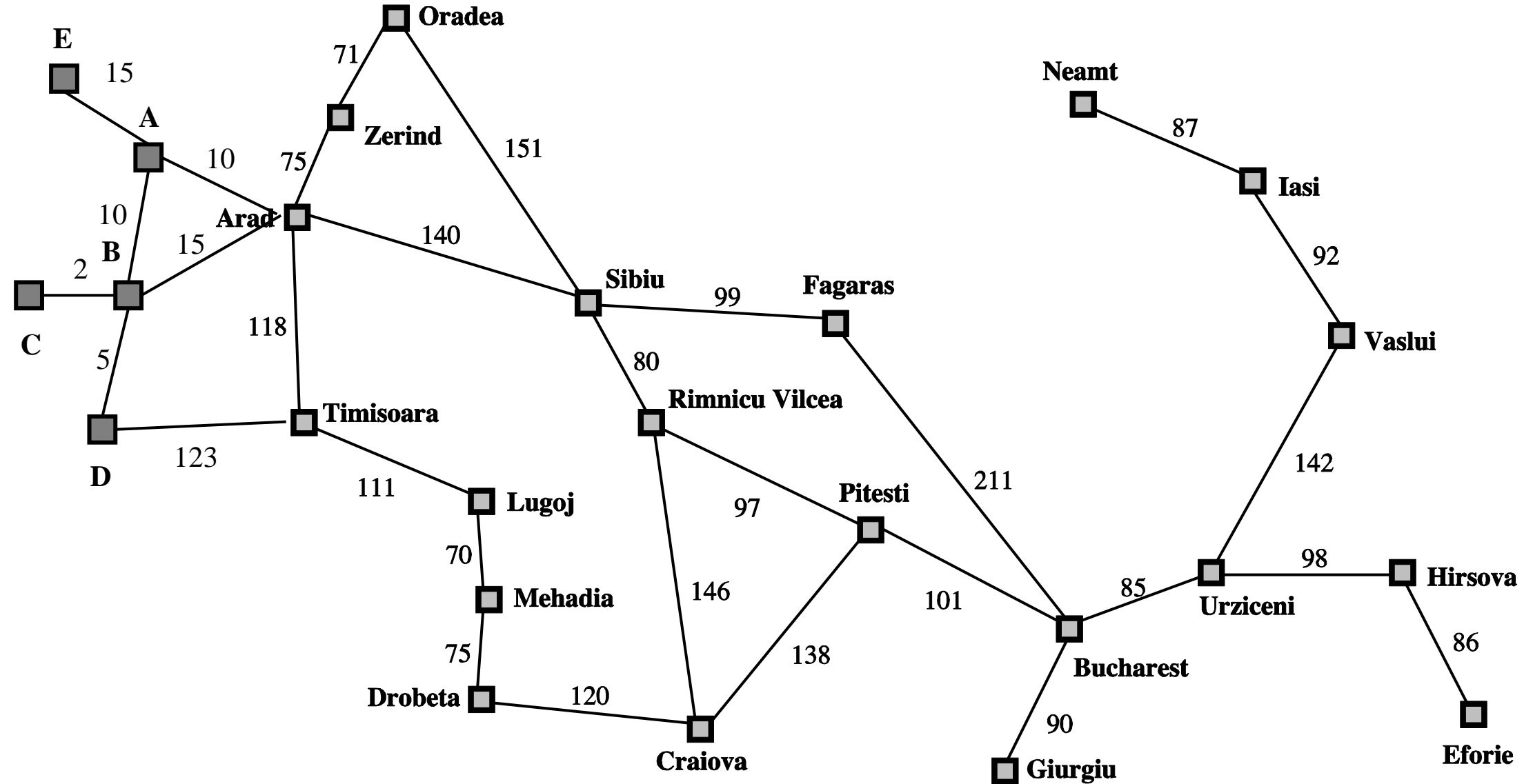
- جستجوی اول سطح؟

$$f(n)=\text{depth}(n) \bullet$$

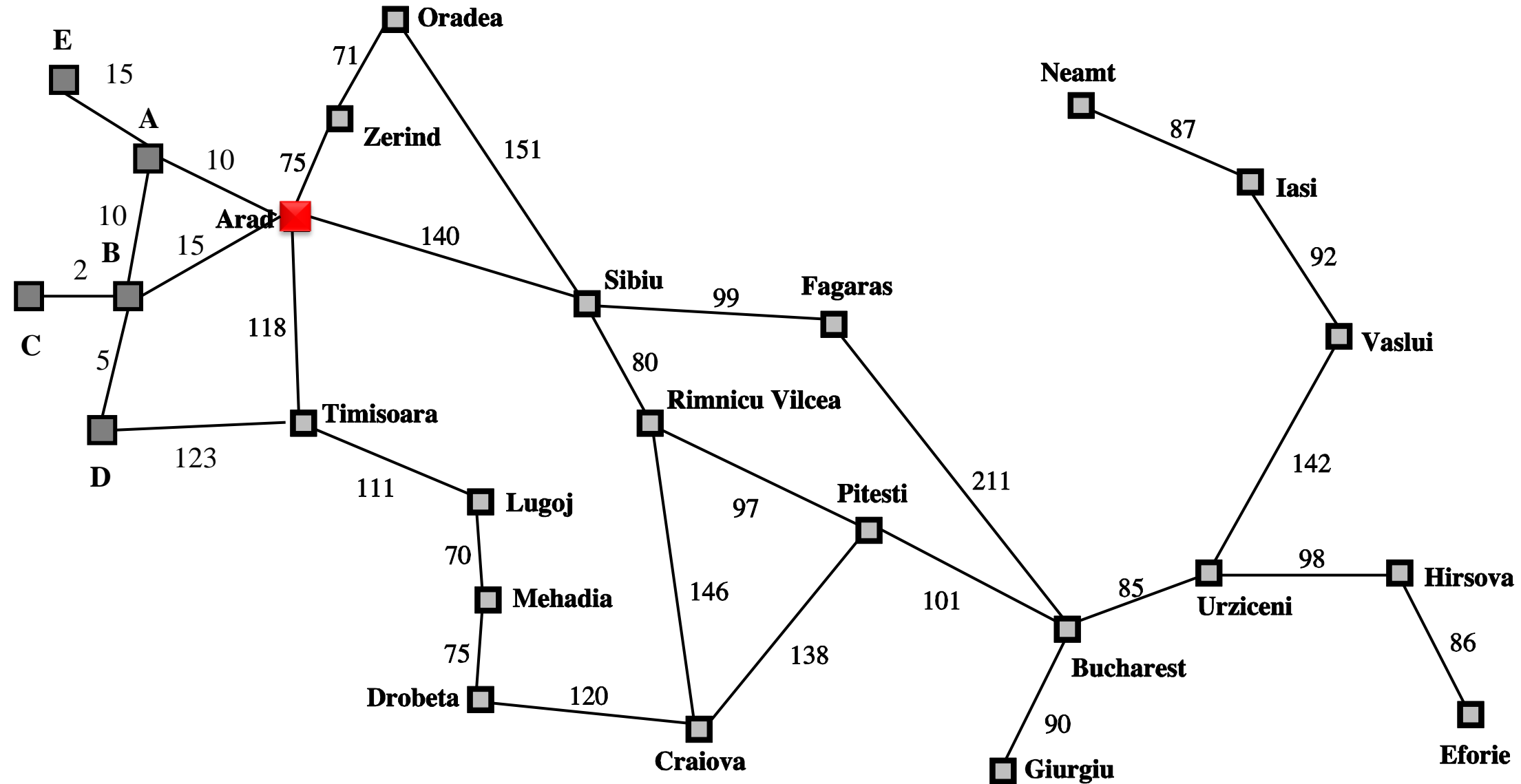
- جستجوی اول عمق؟

$$f(n)=-\text{depth}(n) \text{ یا } f(n)=1/\text{depth}(n) \bullet$$

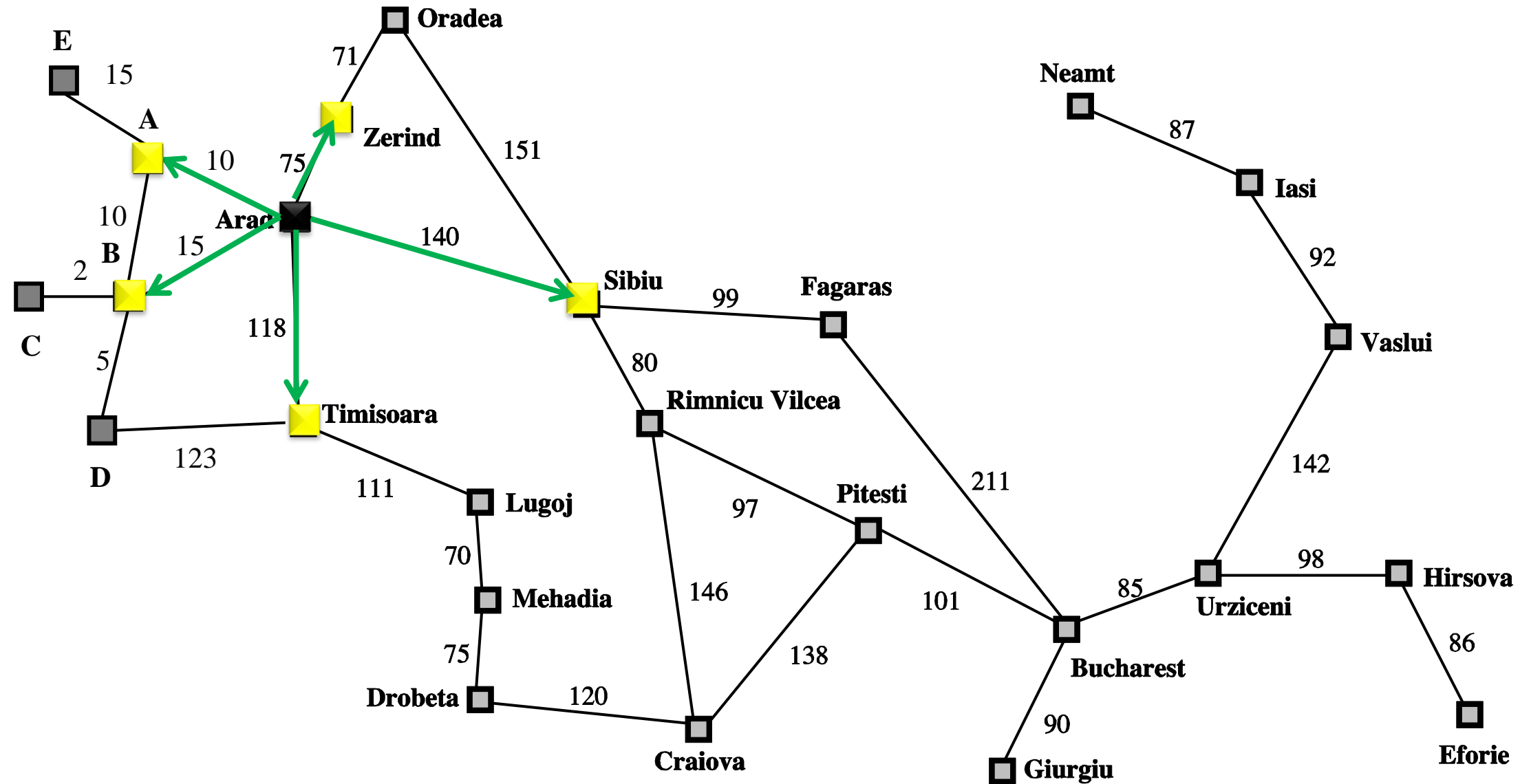
ایده کلی جستجوهای آگاهانه

ایده کلی جستجوهای آگاهانه

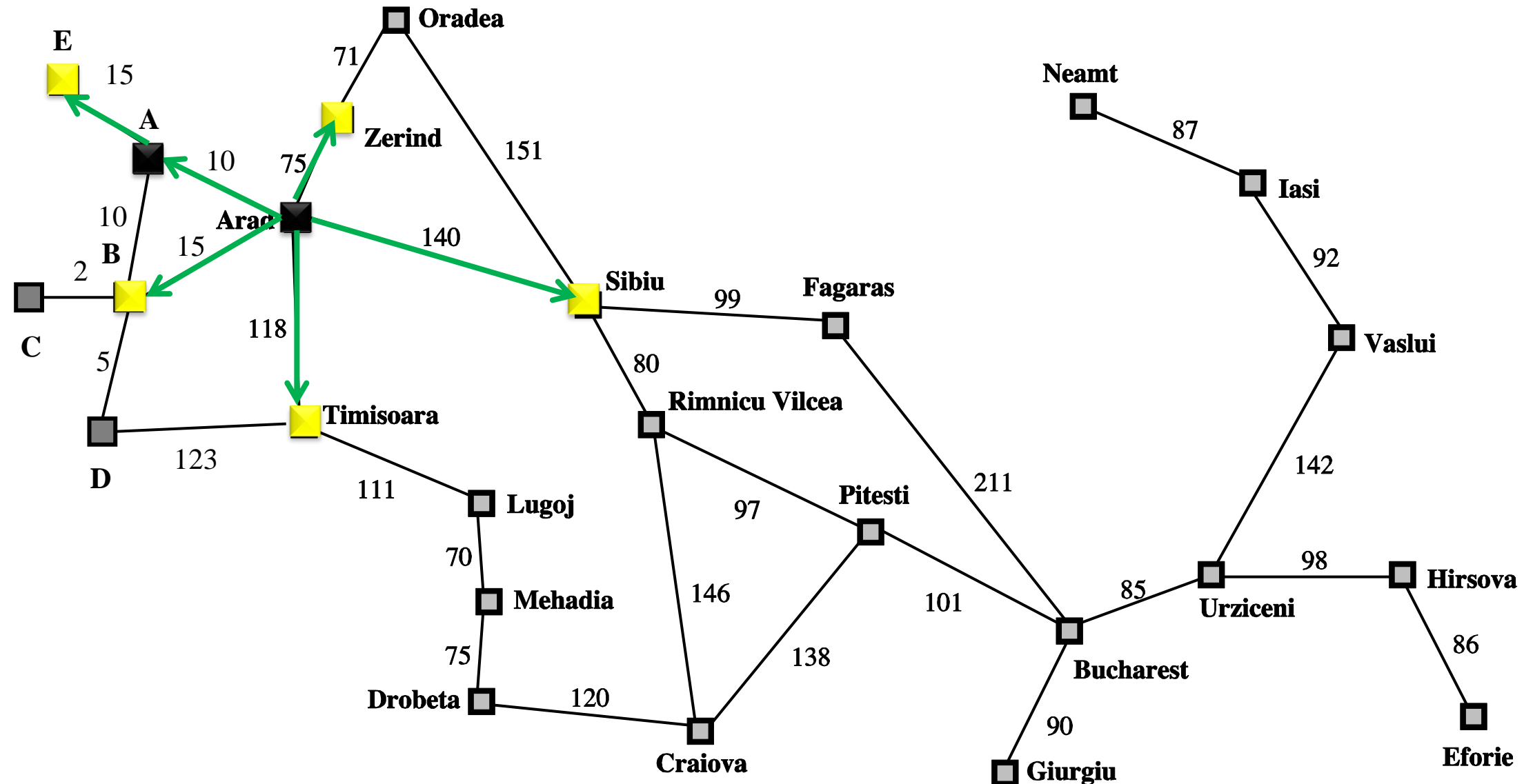

ایده کلی جستجوهای آگاهانه

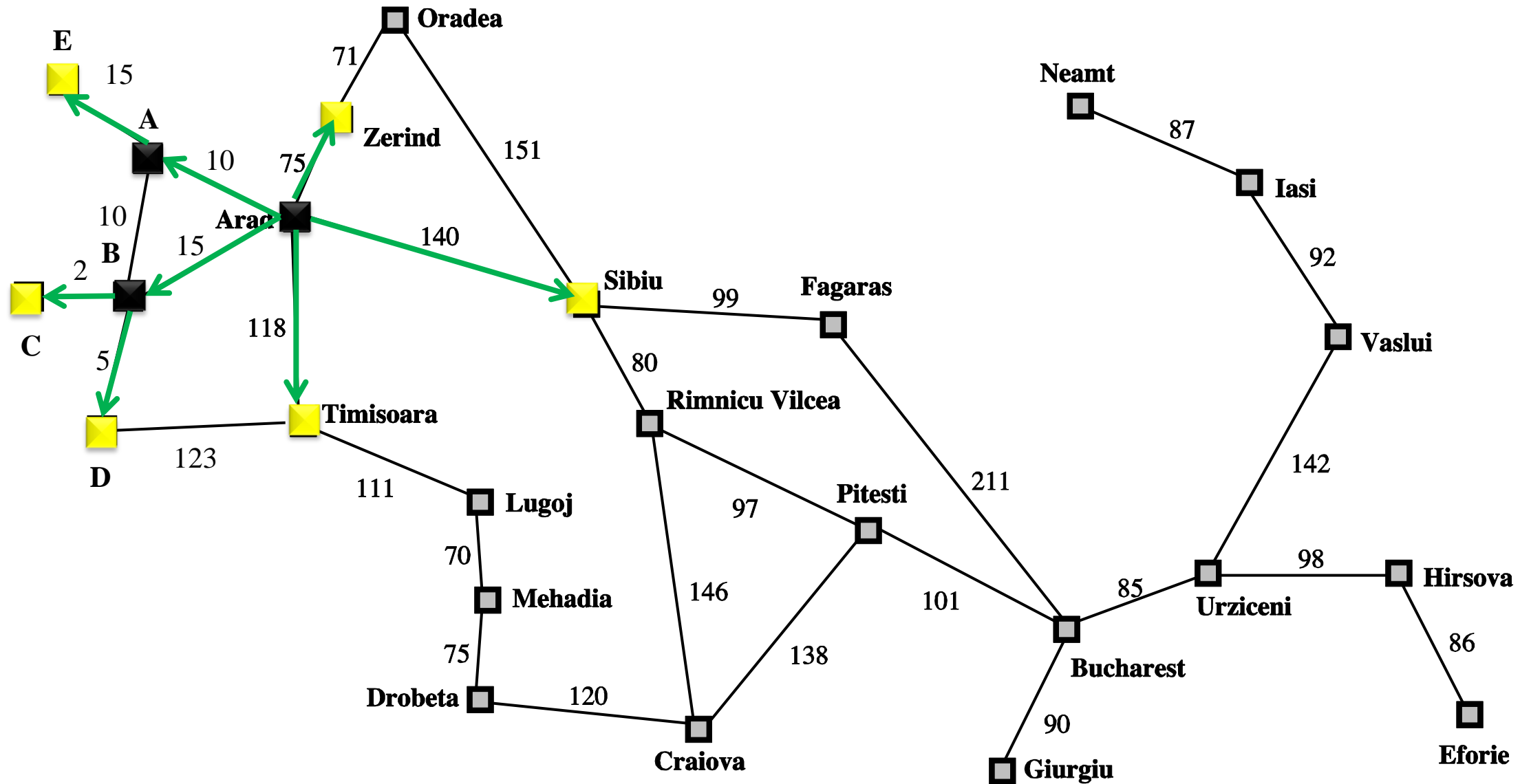

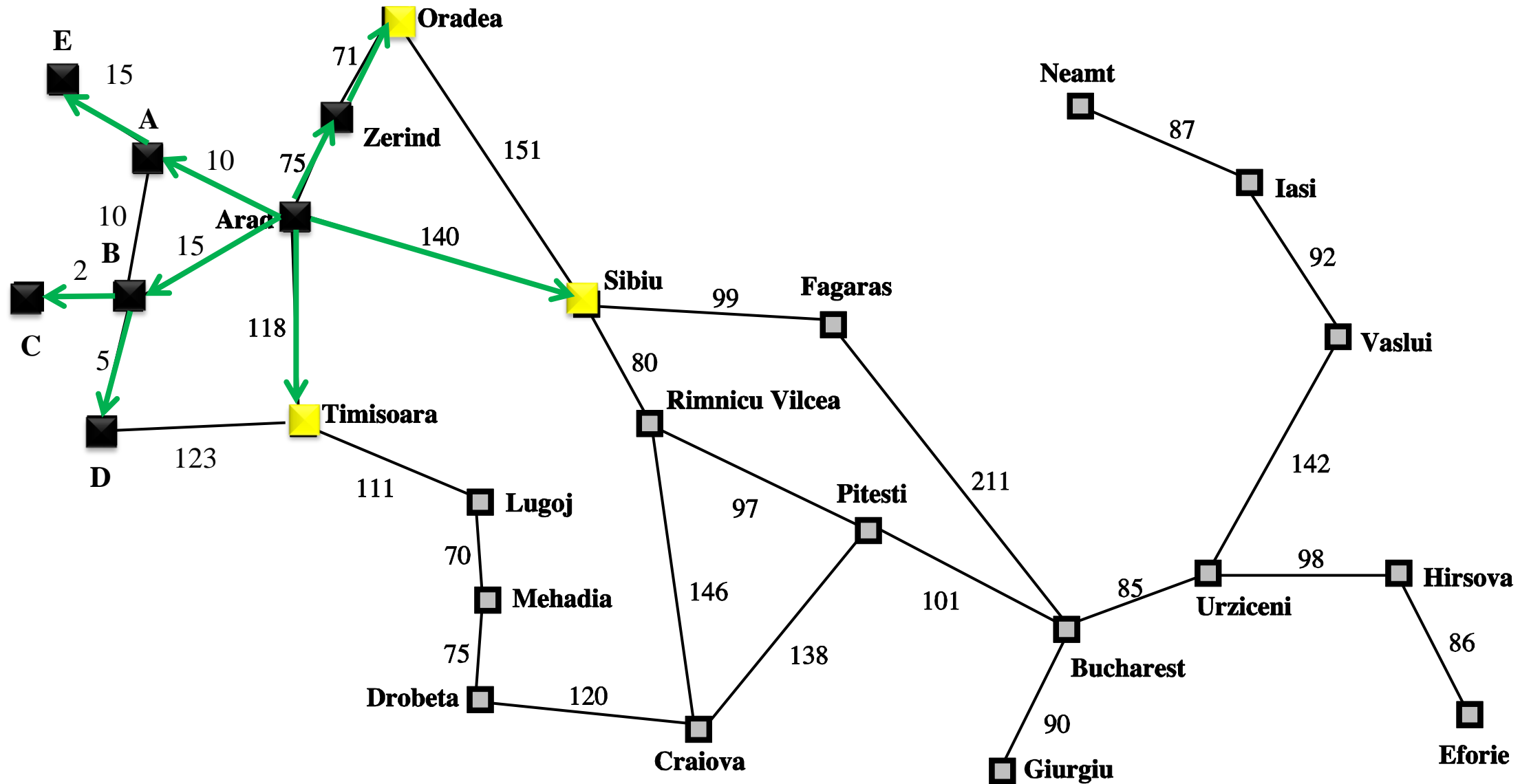
ایده کلی جستجوهای آگاهانه

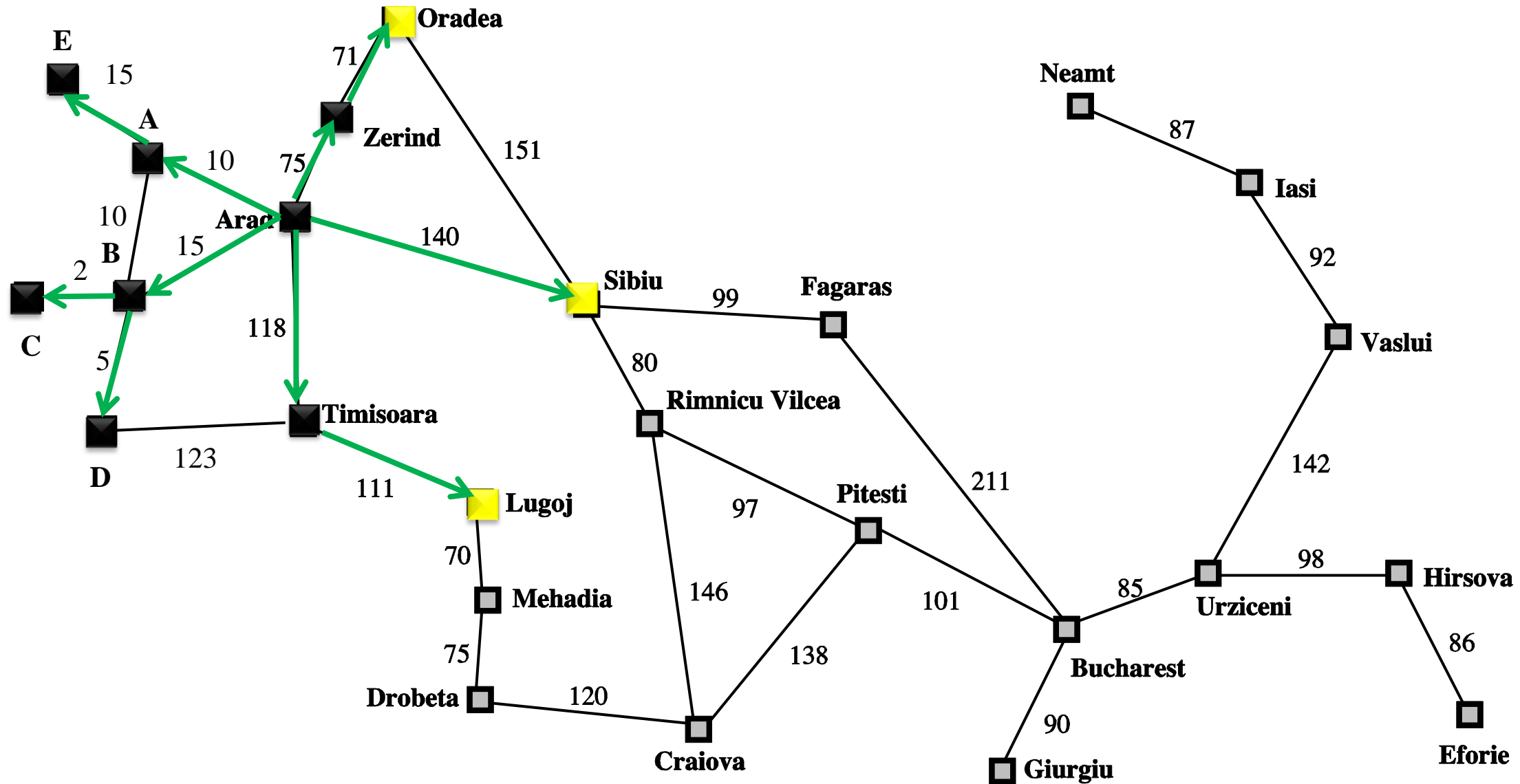
ایده کلی جستجوهای آگاهانه

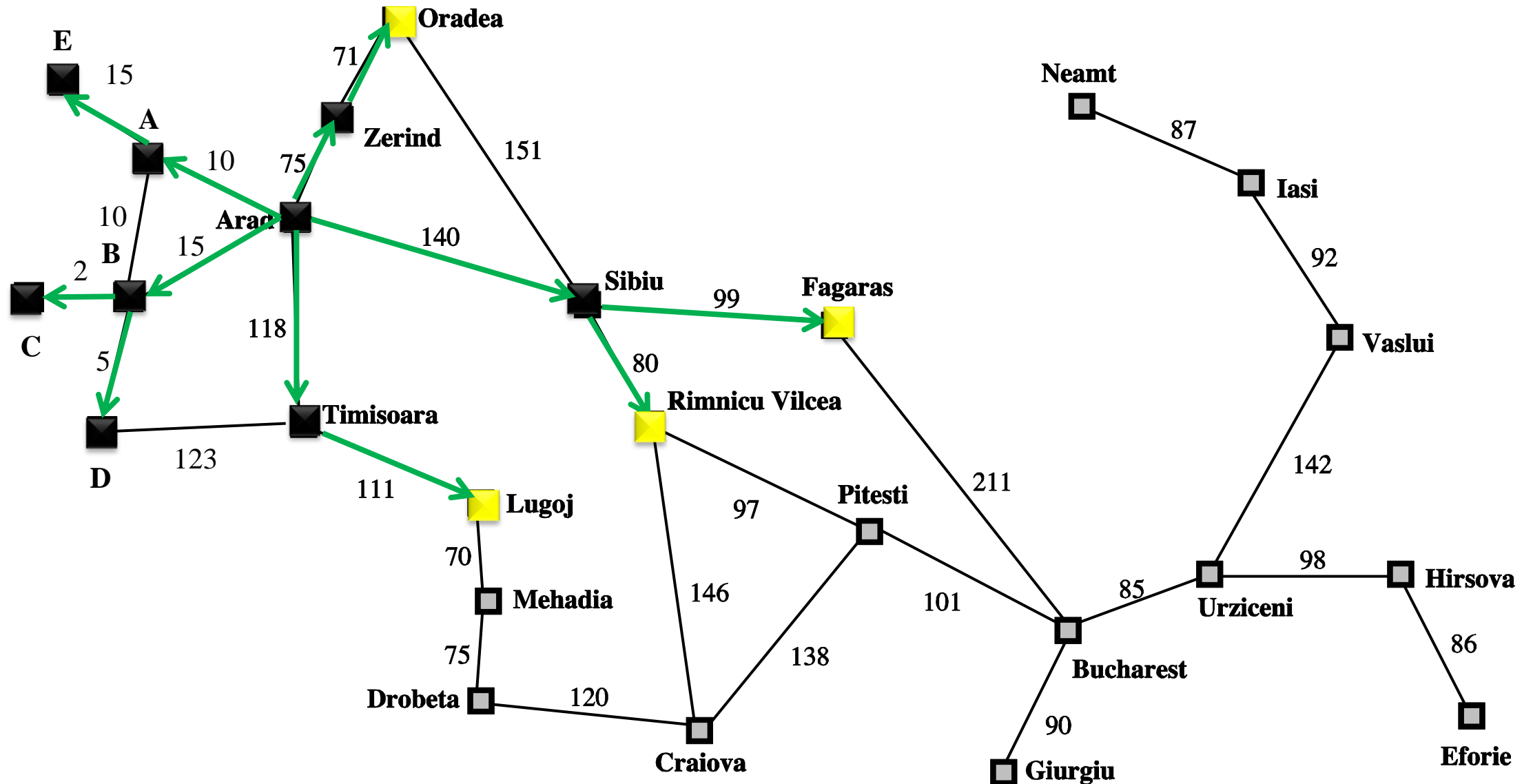
ایده کلی جستجوهای آگاهانه

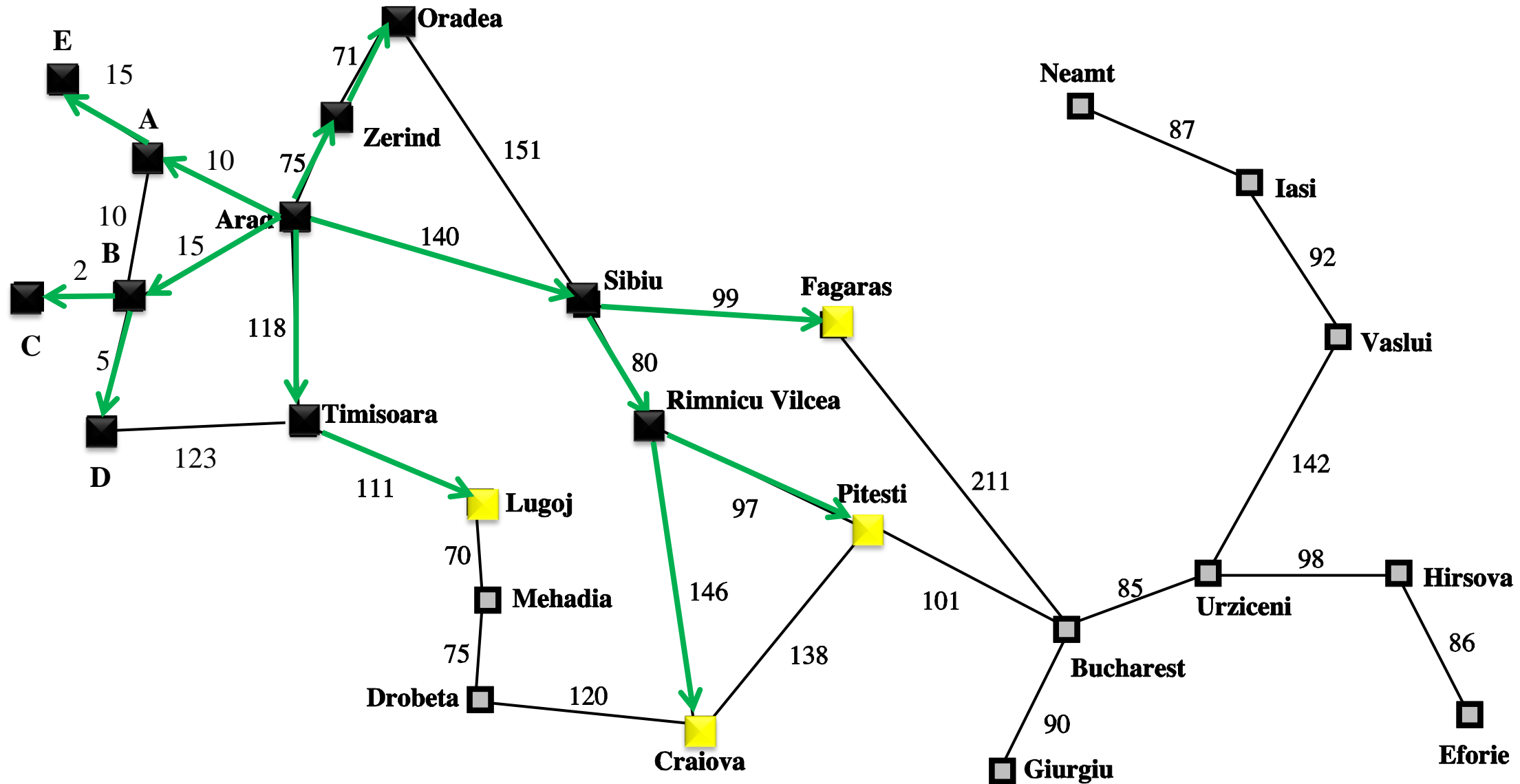
ایده کلی جستجوهای آگاهانه

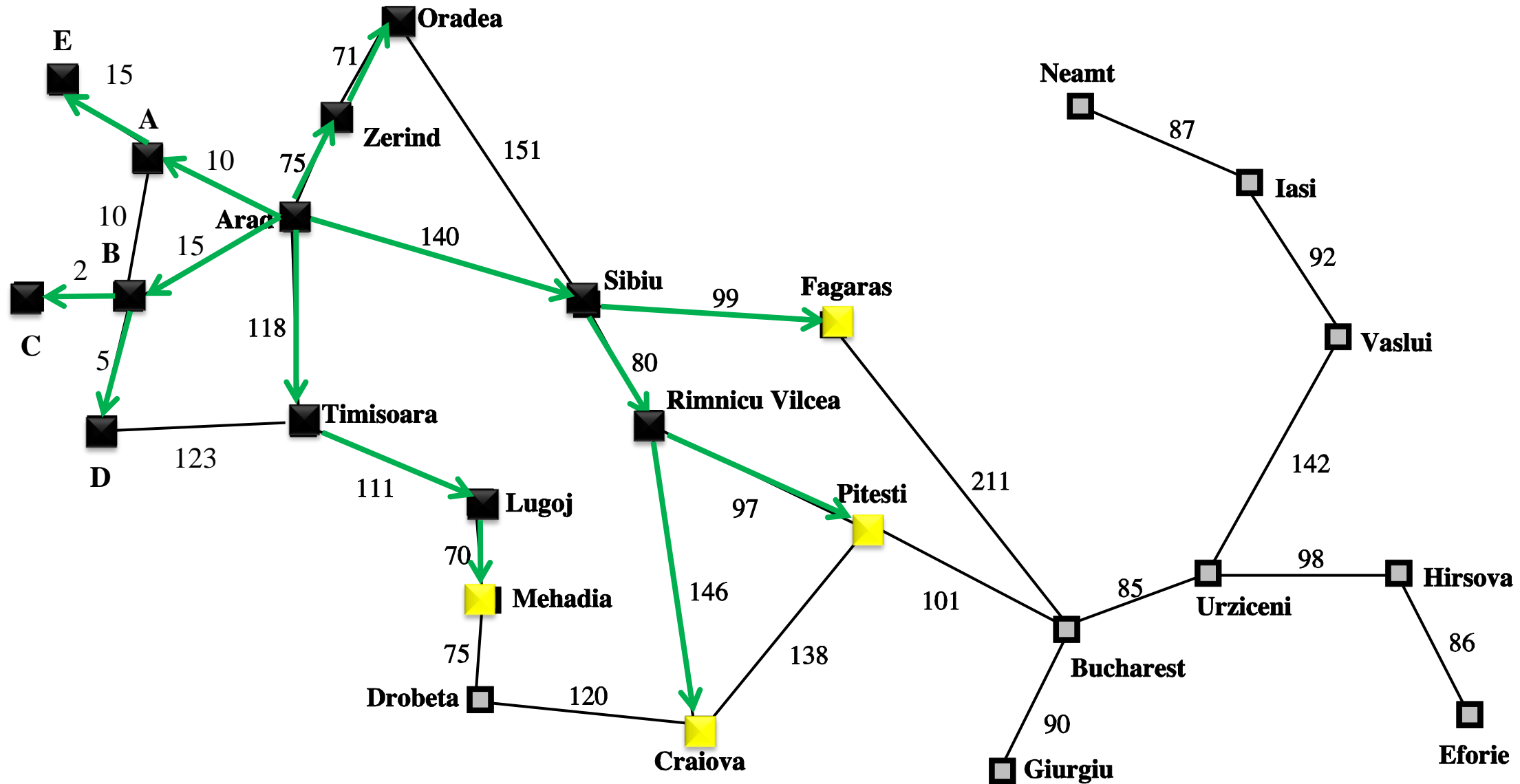
ایده کلی جستجوهای آگاهانه

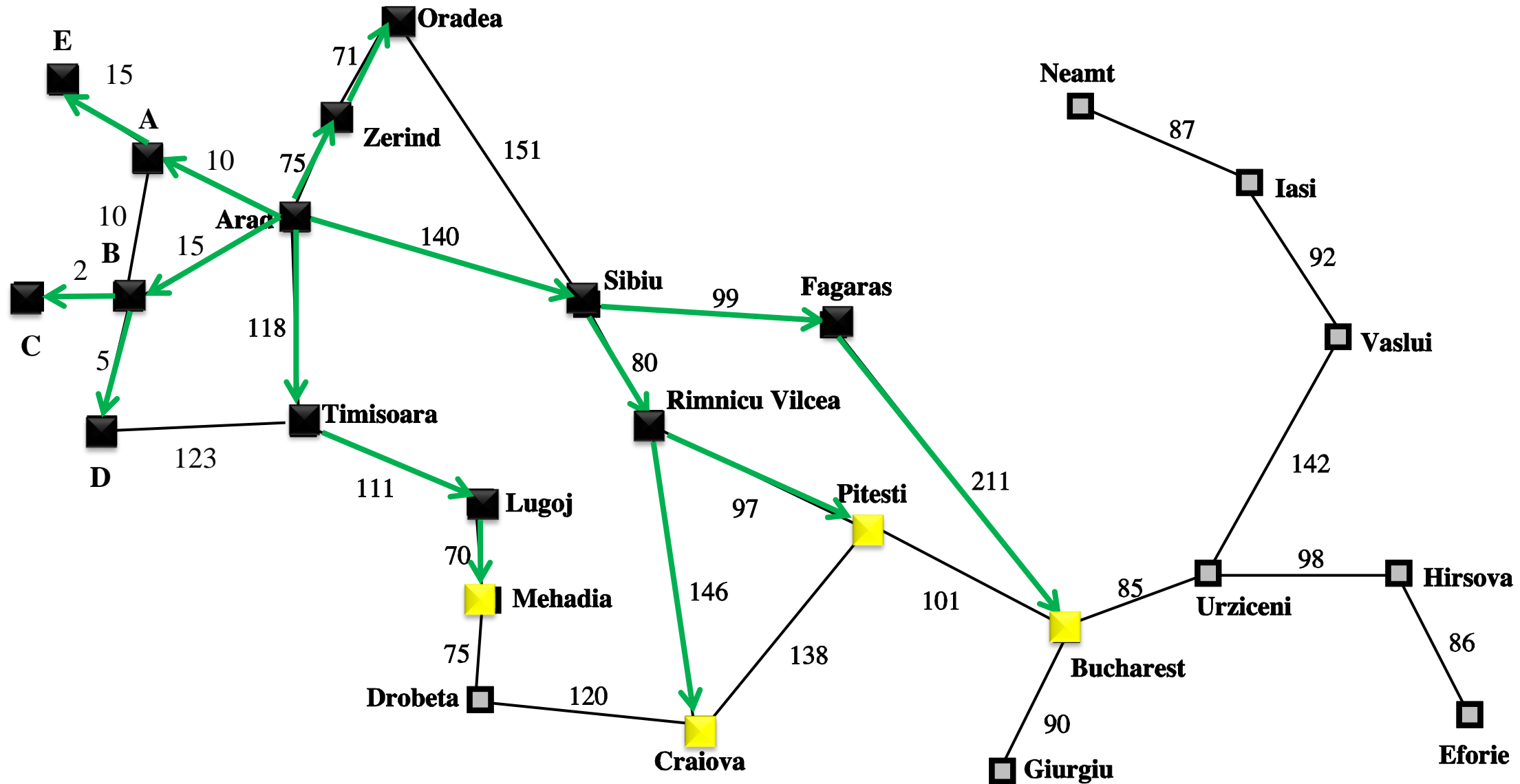
ایده کلی جستجوهای آگاهانه

ایده کلی جستجوهای آگاهانه

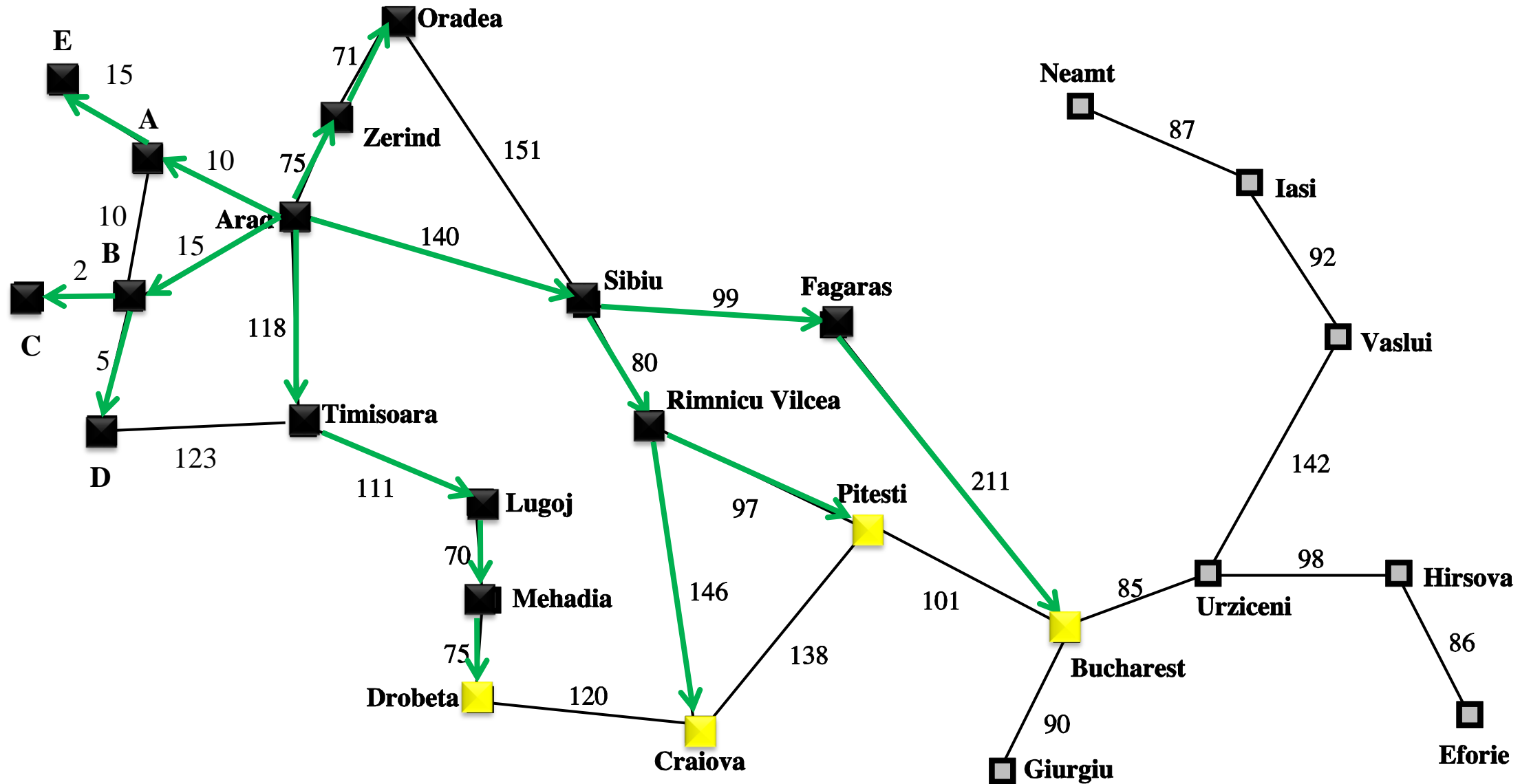

ایده کلی جستجوهای آگاهانه

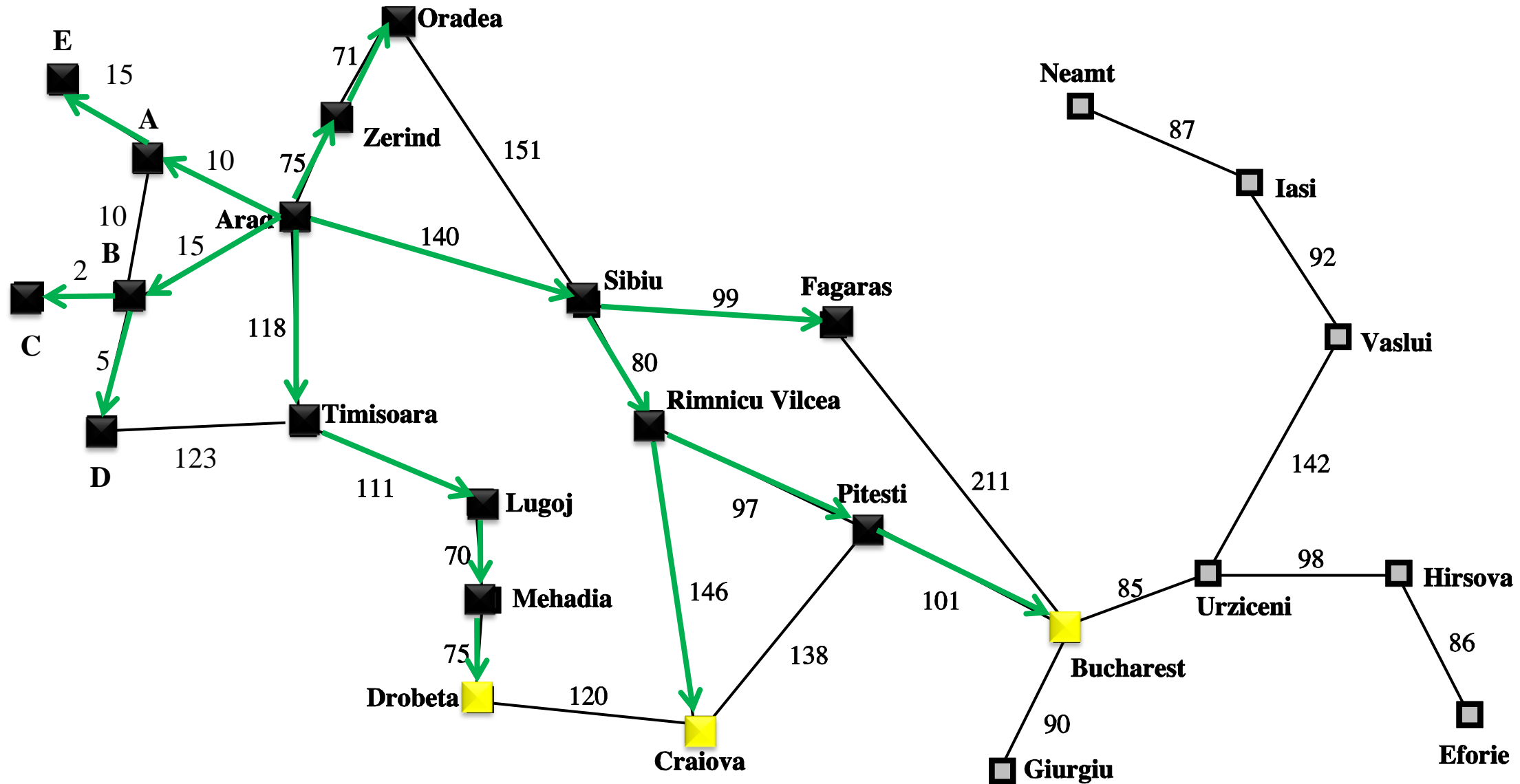

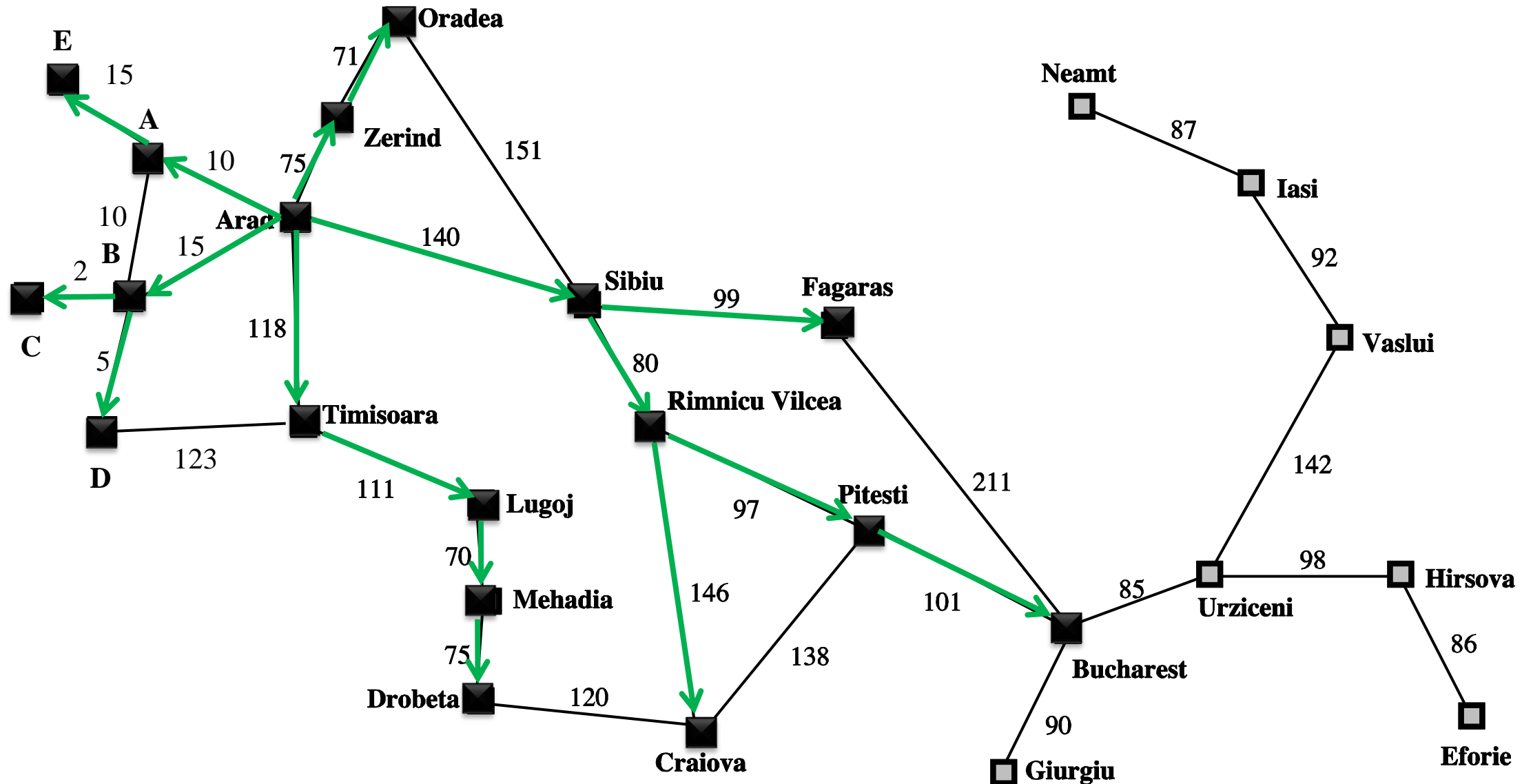
ایده کلی جستجوهای آگاهانه

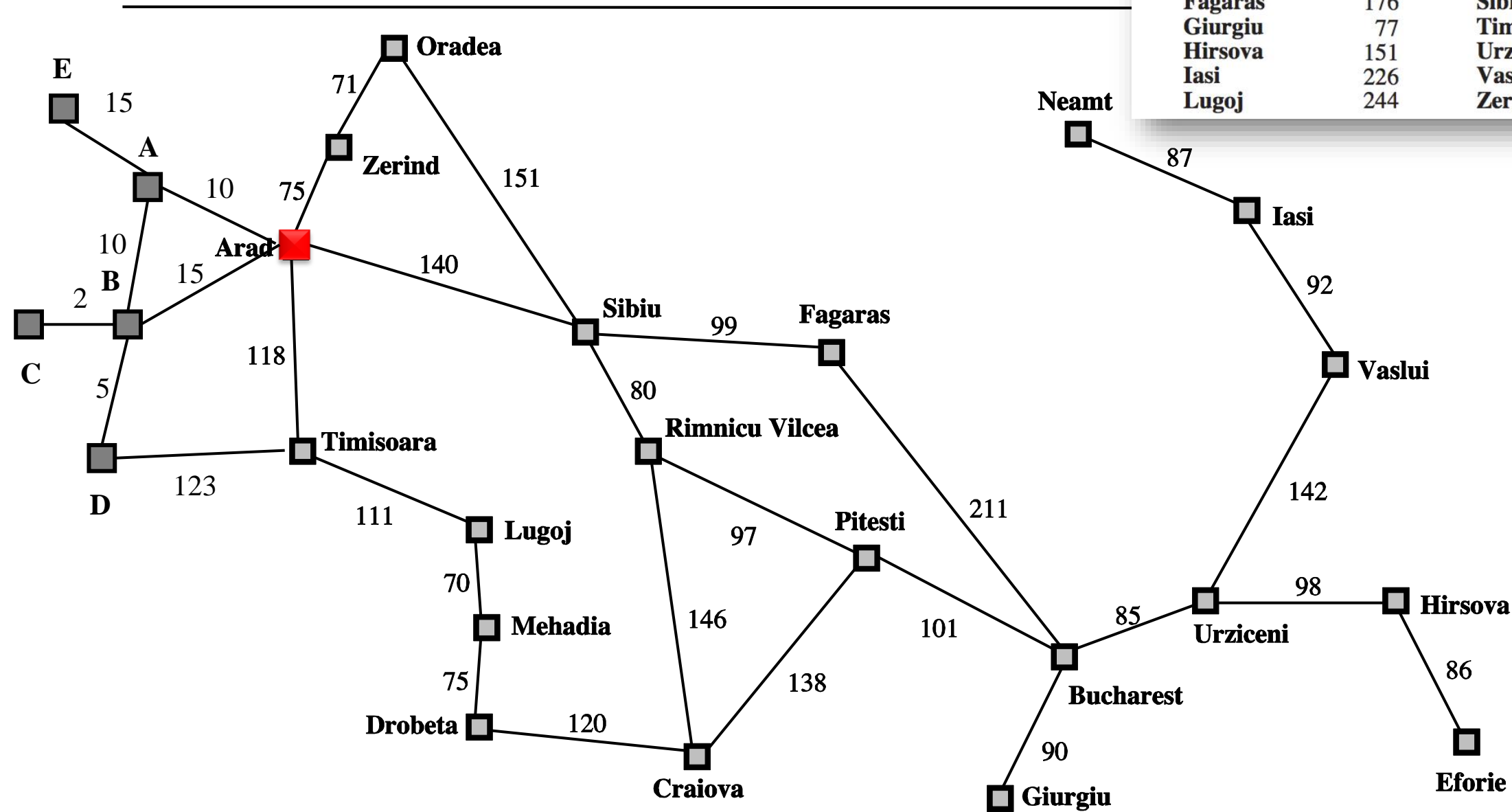
ایده کلی جستجوهای آگاهانه

ایده کلی جستجوهای آگاهانه

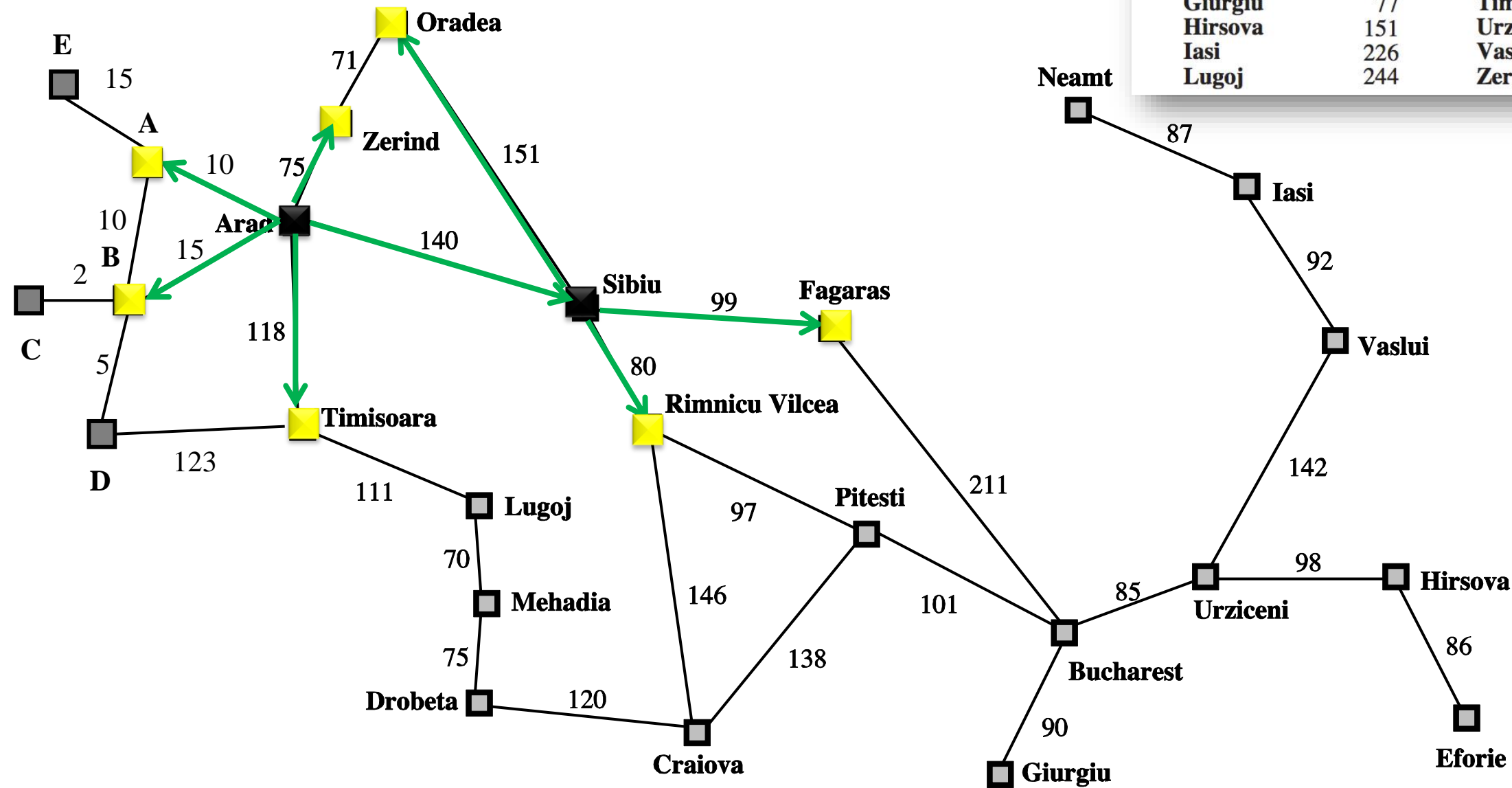

Arad	366	Mehadia	241
Bucharest	0	Neamt	234
Craiova	160	Oradea	380
Drobeta	242	Pitesti	100
Eforie	161	Rimnicu Vilcea	193
Fagaras	176	Sibiu	253
Giurgiu	77	Timisoara	329
Hirsova	151	Urziceni	80
Iasi	226	Vaslui	199
Lugoj	244	Zerind	374

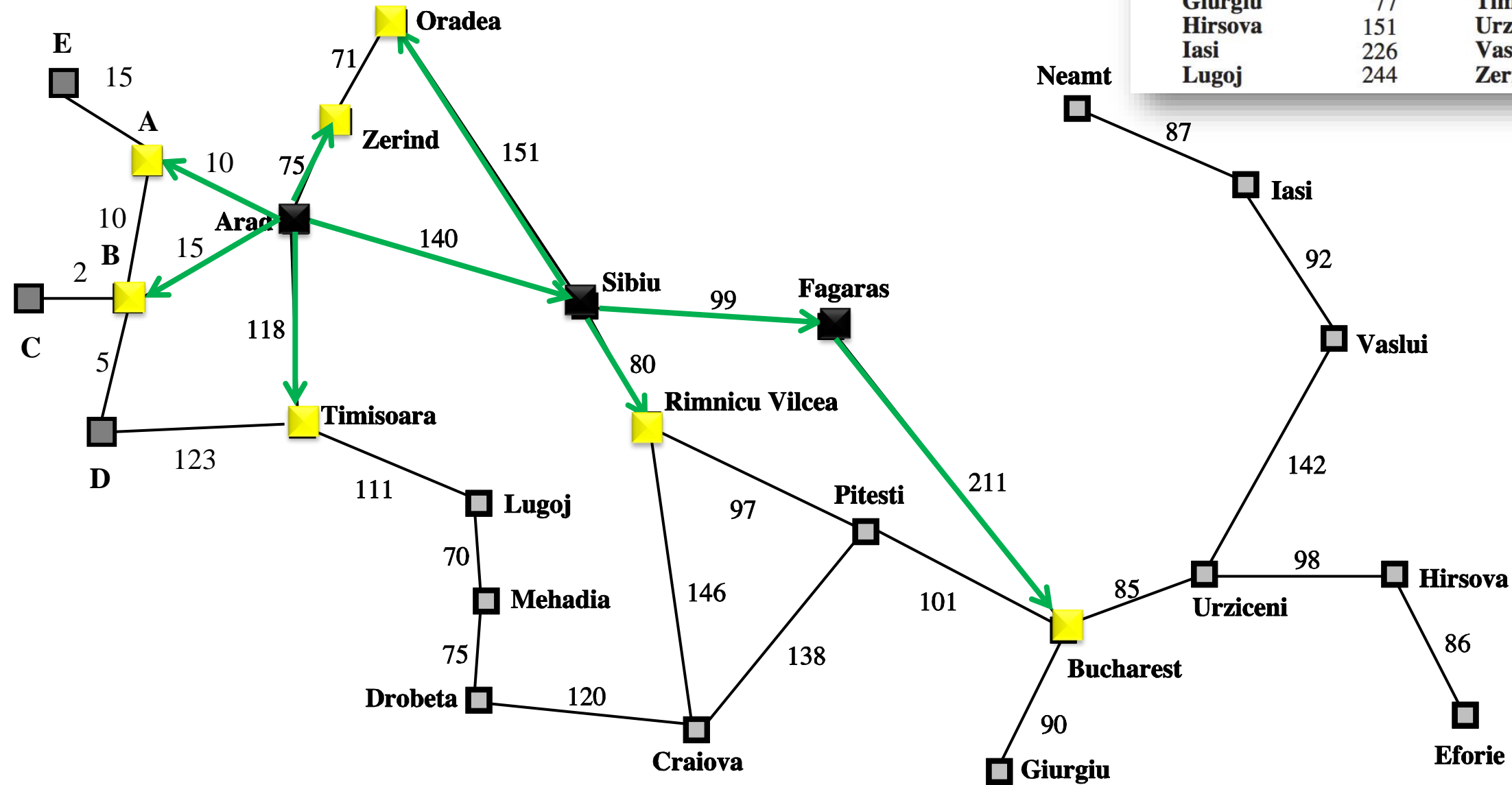

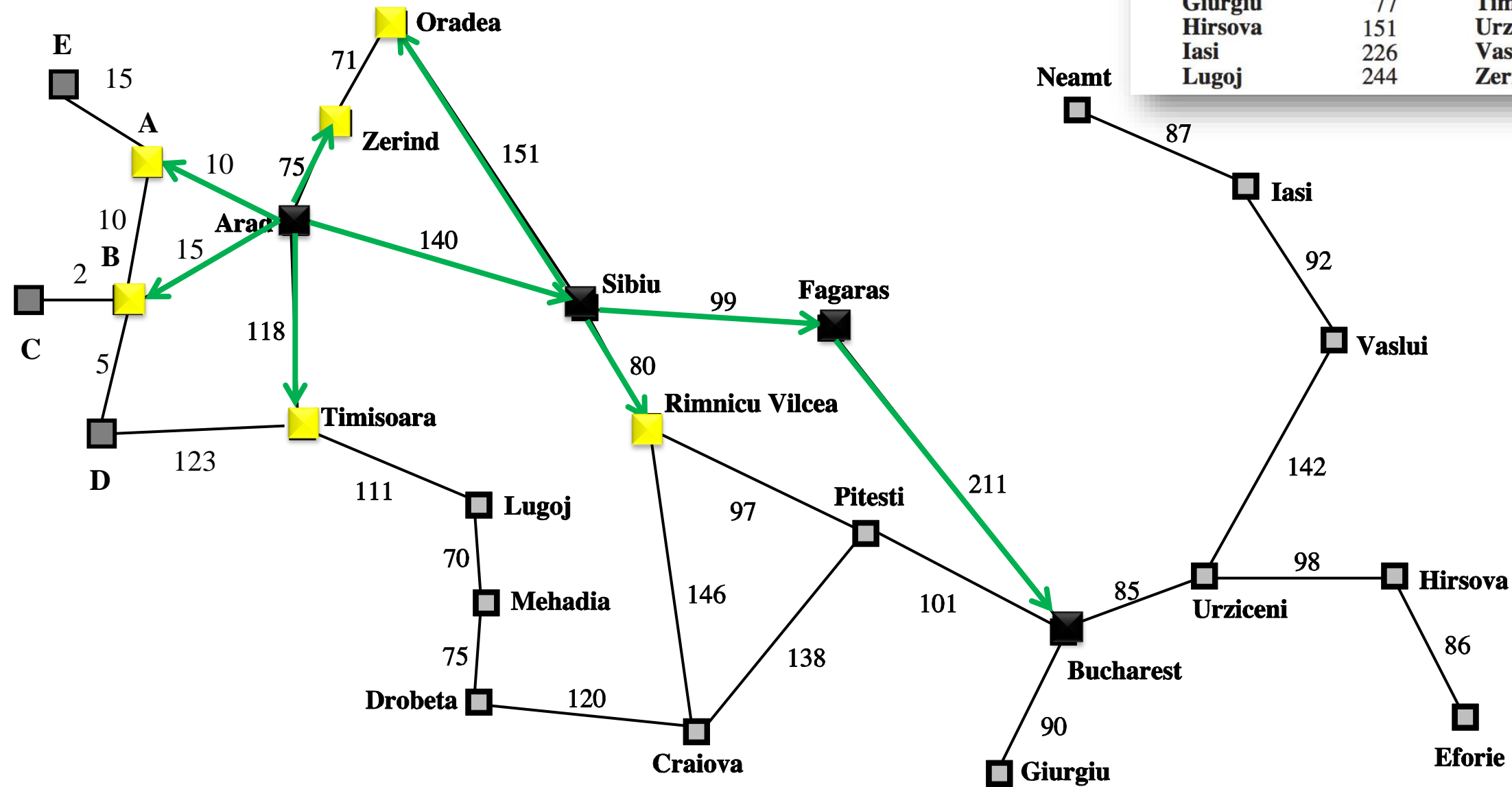
Arad	366	Mehadia	241
Bucharest	0	Neamt	234
Craiova	160	Oradea	380
Drobeta	242	Pitesti	100
Eforie	161	Rimnicu Vilcea	193
Fagaras	176	Sibiu	253
Giurgiu	77	Timisoara	329
Hirsova	151	Urziceni	80
Iasi	226	Vaslui	199
Lugoj	244	Zerind	374

Arad	366	Mehadia	241
Bucharest	0	Neamt	234
Craiova	160	Oradea	380
Drobeta	242	Pitesti	100
Eforie	161	Rimnicu Vilcea	193
Fagaras	176	Sibiu	253
Giurgiu	77	Timisoara	329
Hirsova	151	Urziceni	80
Iasi	226	Vaslui	199
Lugoj	244	Zerind	374

Arad	366	Mehadia	241
Bucharest	0	Neamt	234
Craiova	160	Oradea	380
Drobeta	242	Pitesti	100
Eforie	161	Rimnicu Vilcea	193
Fagaras	176	Sibiu	253
Giurgiu	77	Timisoara	329
Hirsova	151	Urziceni	80
Iasi	226	Vaslui	199
Lugoj	244	Zerind	374

تابع هیوریستیک

- وارد کردن دانش خاص مسئله در جستجو
- اطلاعاتی بیشتر از تعریف مسئله به منظور رسیدن هرچه سریع‌تر به یک راه‌حل بهینه
- تابع هیوریستیک می‌تواند به عنوان جزئی از تابع ارزیاب $f(n)$ تعریف شود.

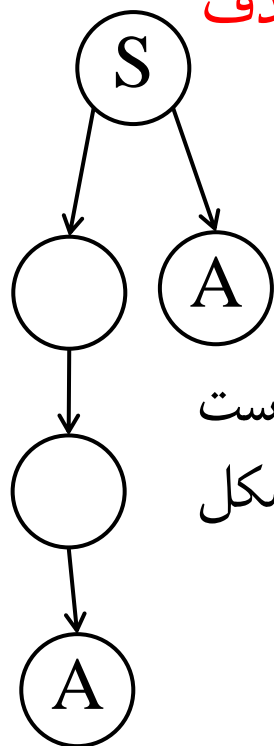
• $h(n)$ = هزینه‌ی تخمینی ارزان‌ترین مسیر از وضعیت موجود در گره‌ی n به یک وضعیت هدف

• تنها وابسته به وضعیت n است نه مسیر از ریشه تا n

• اگر n یک وضعیت هدف باشد آن‌گاه $h(n)=0$

• $h(n) \geq 0$

• تابع هیوریستیک می‌تواند توسط یک قانون سرانگشتی، ساده‌سازی مسئله و حدس‌های تجربی به دست آمده باشد که باعث محدود کردن یا کاهش دادن جستجو در دامنه‌هایی می‌شود که پیچیده و مشکل هستند.

جستجوی اول-بهترین حریصانه

• نودی را بسط می‌دهد که به نظر می‌رسد به هدف نزدیک‌تر است.

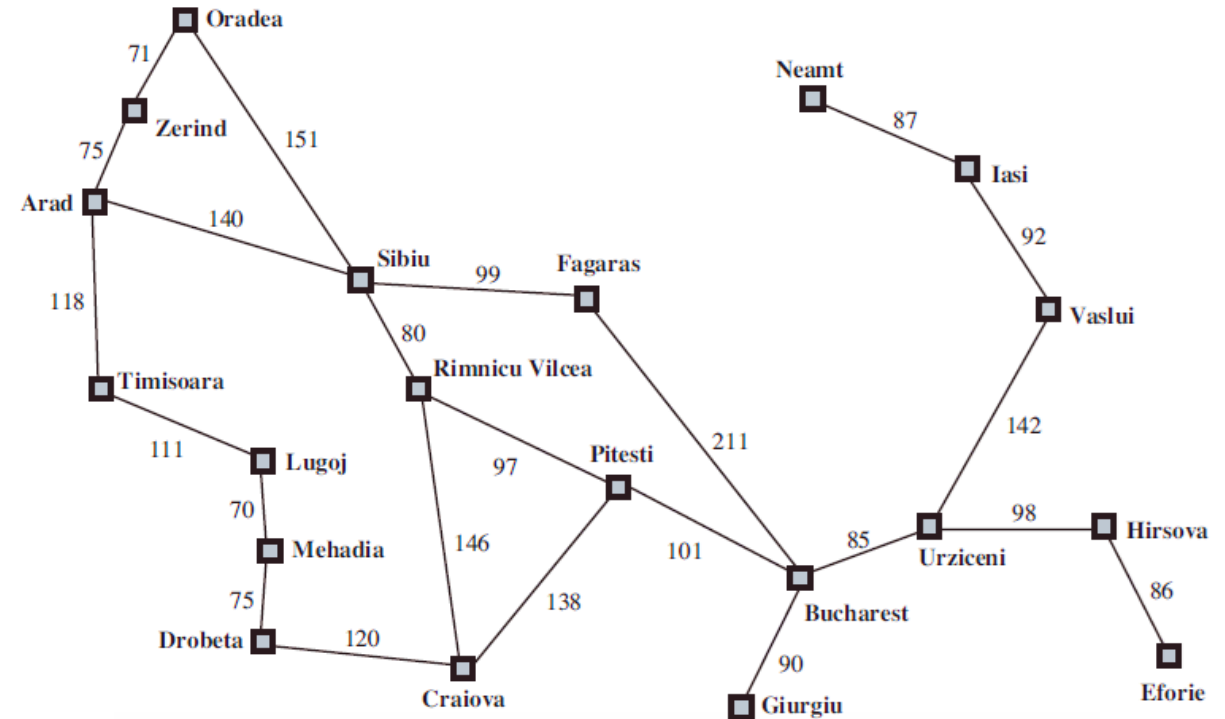
• تابع ارزیاب: $f(n)=h(n)$

• برای مثال:

$h_{sld}(n)$ = فاصله خط مستقیم از شهر n به بخارست

• نمی‌تواند از تعریف خود مسئله به‌دست آید.

• وابسته به وضعیت هدف است برای مثال اگر هدف بخارست باشد جدول مقابل را خواهیم داشت.

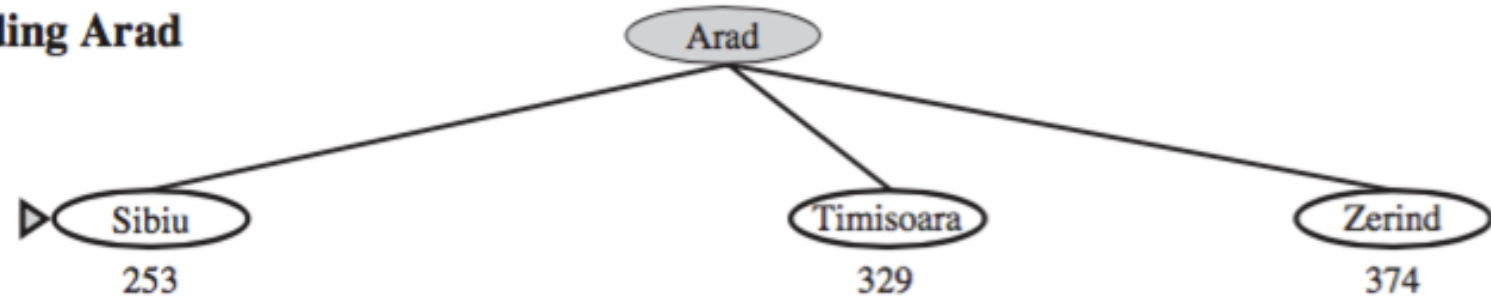
Arad	366	Mehadia	241
Bucharest	0	Neamt	234
Craiova	160	Oradea	380
Drobeta	242	Pitesti	100
Eforie	161	Rimnicu Vilcea	193
Fagaras	176	Sibiu	253
Giurgiu	77	Timisoara	329
Hirsova	151	Urziceni	80
Iasi	226	Vaslui	199
Lugoj	244	Zerind	374

جستجوی حریصانه – مثال

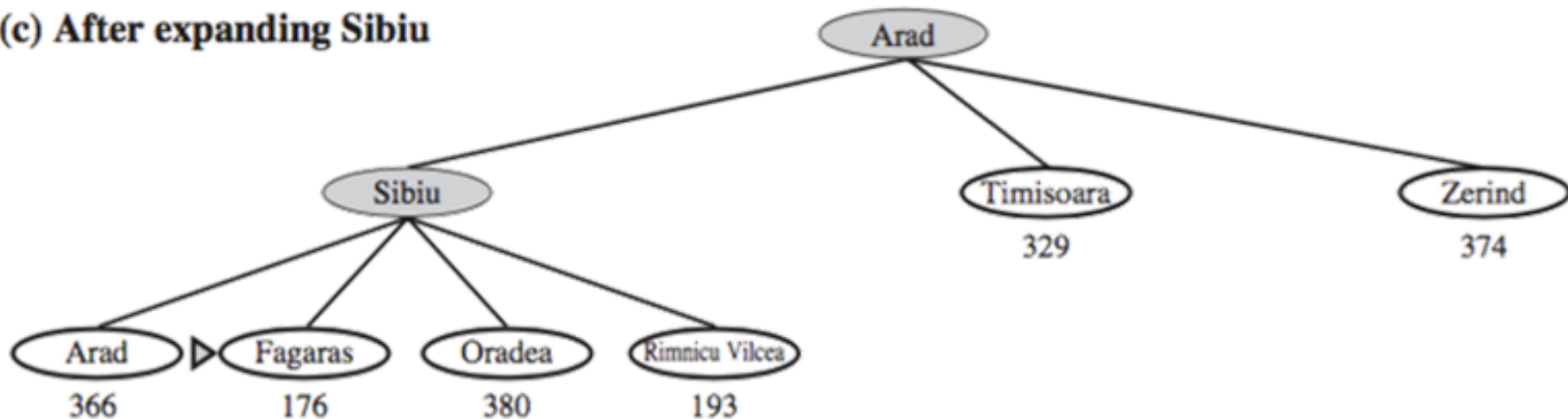
(a) The initial state

(b) After expanding Arad

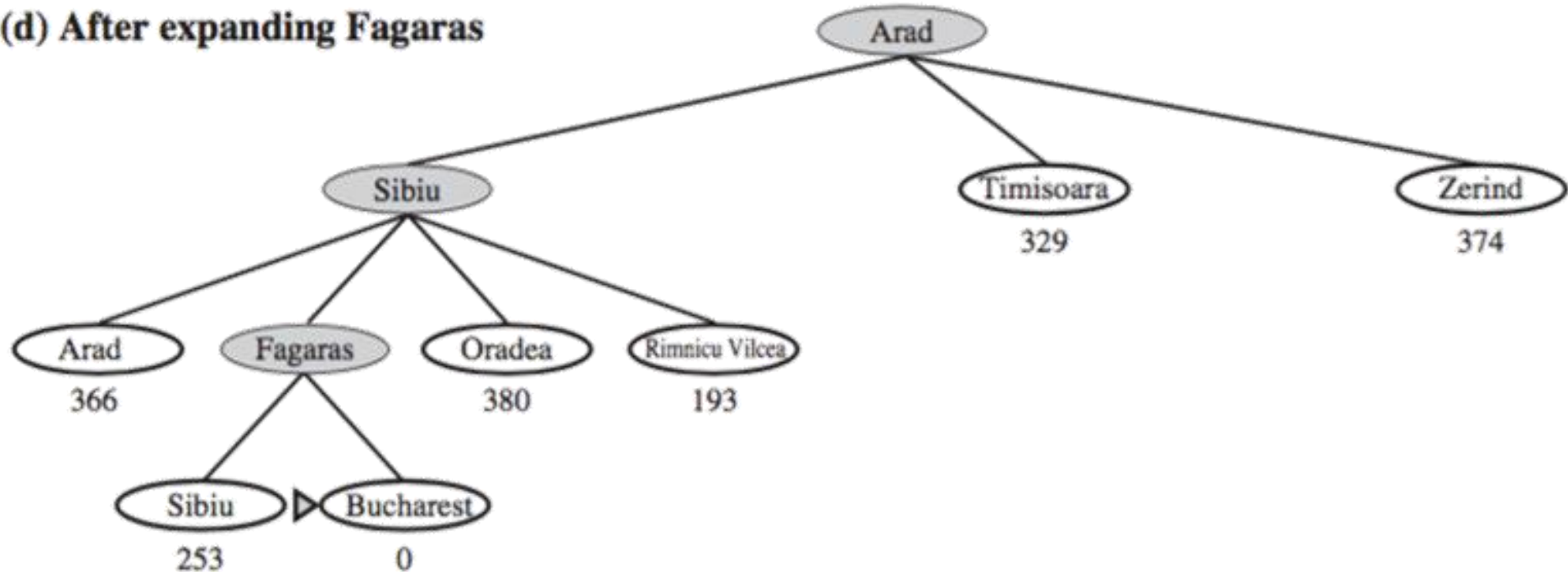

(c) After expanding Sibiu

جستجوی حریصانه – مثال

(d) After expanding Fagaras

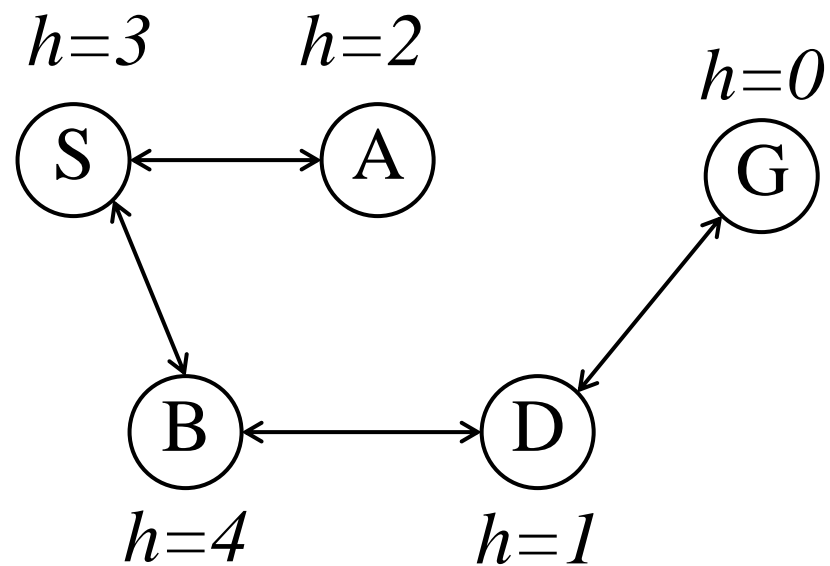

• به هدف رسید!!

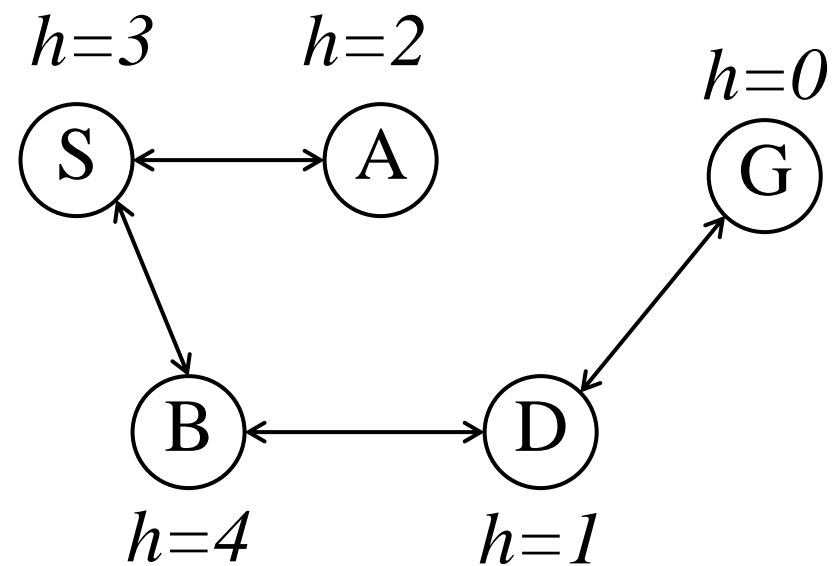
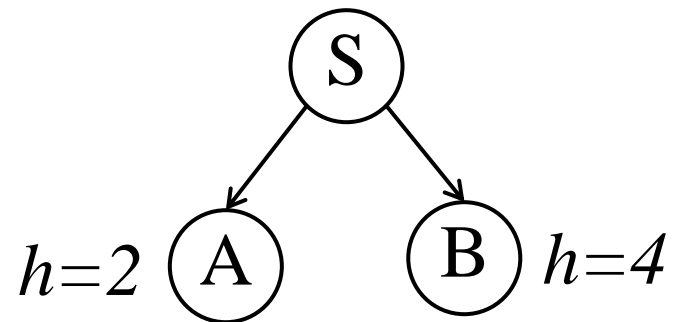
• اما بهینه نیست مسیر *Arad, Sibiu, Rimnicu Vilcea, Pitesti* را مشاهده کنید.

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریمانه

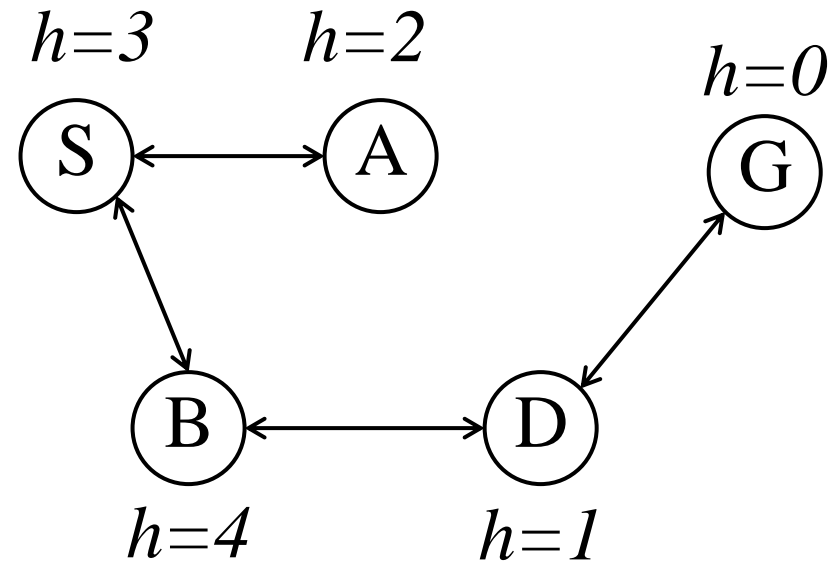
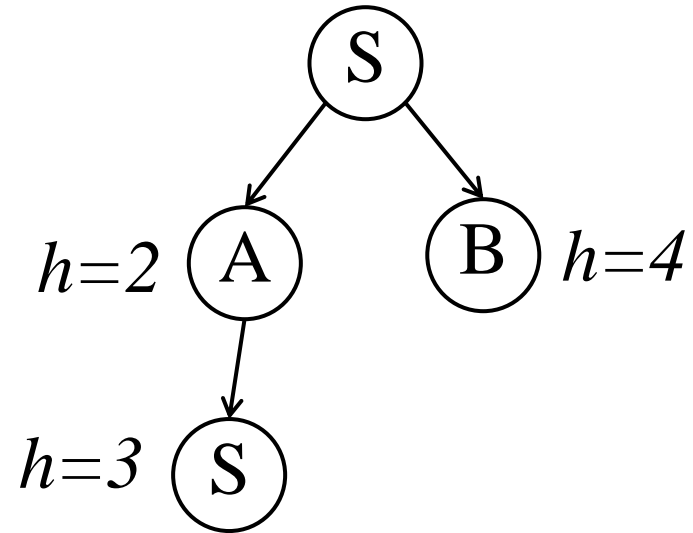
S

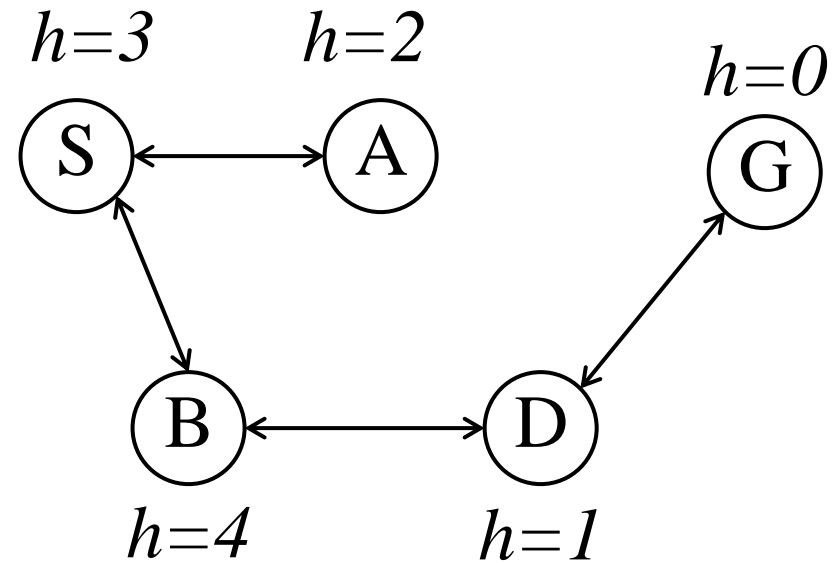
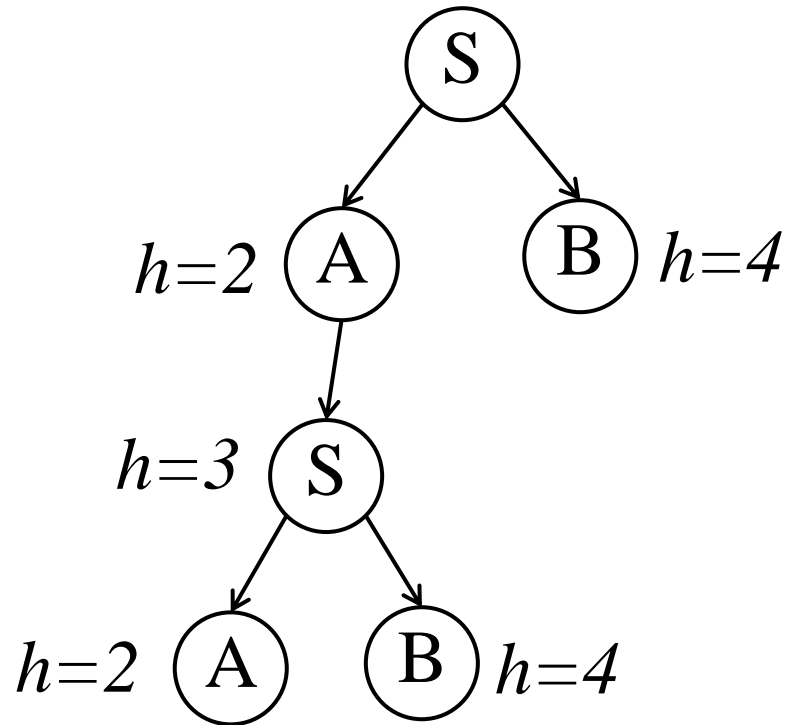
ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریمانه

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریمانه

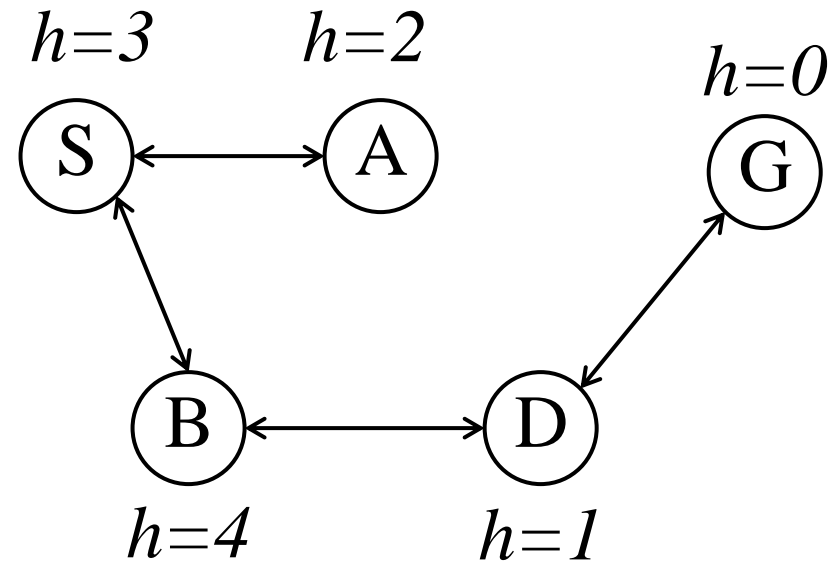
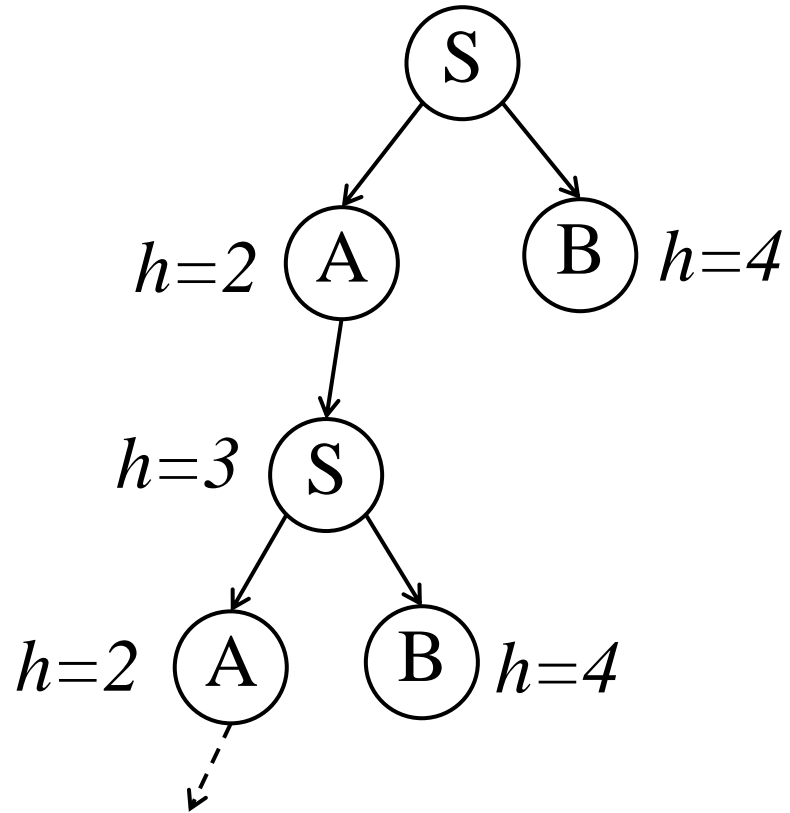

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریصانه

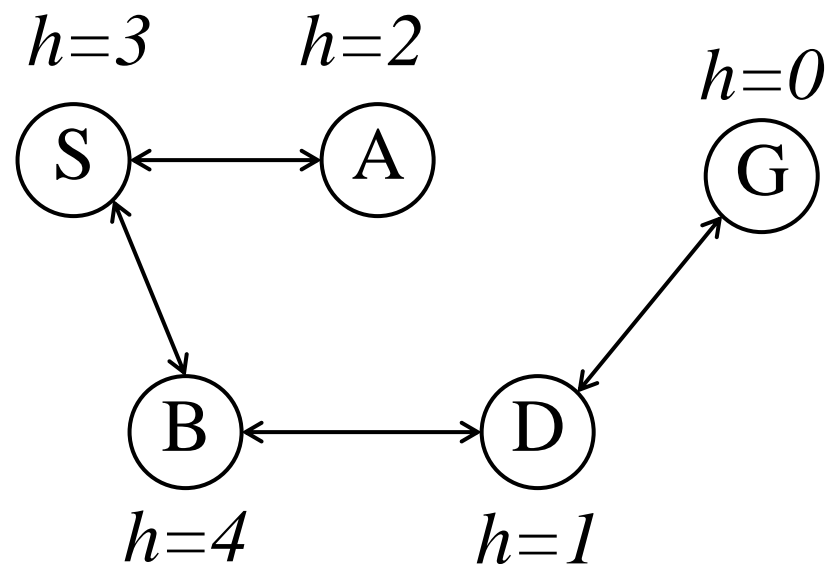
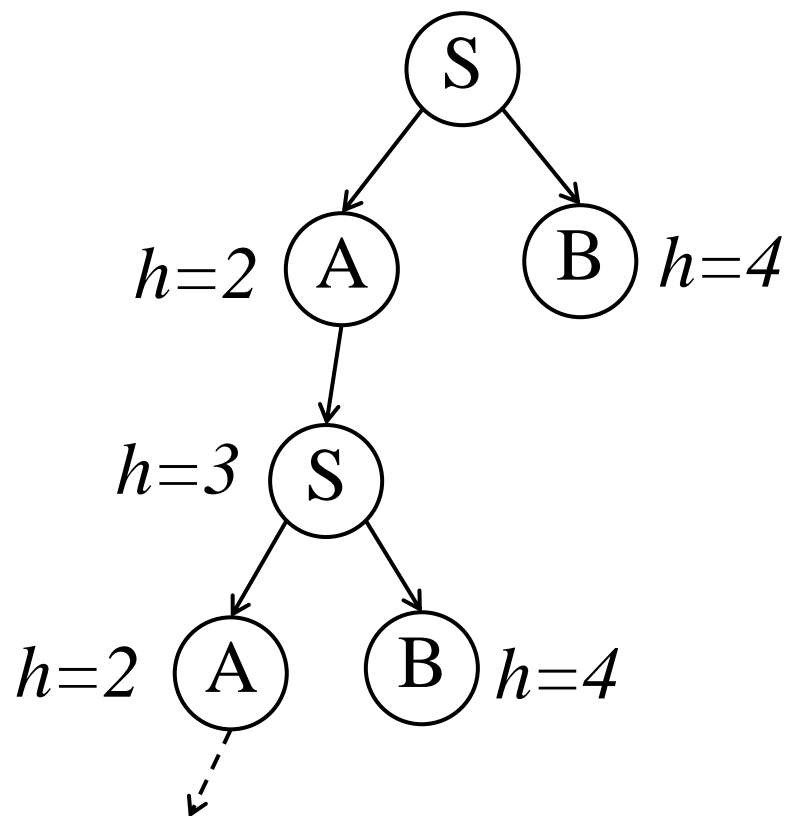
ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریمانه

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریصانه

• کامل؟

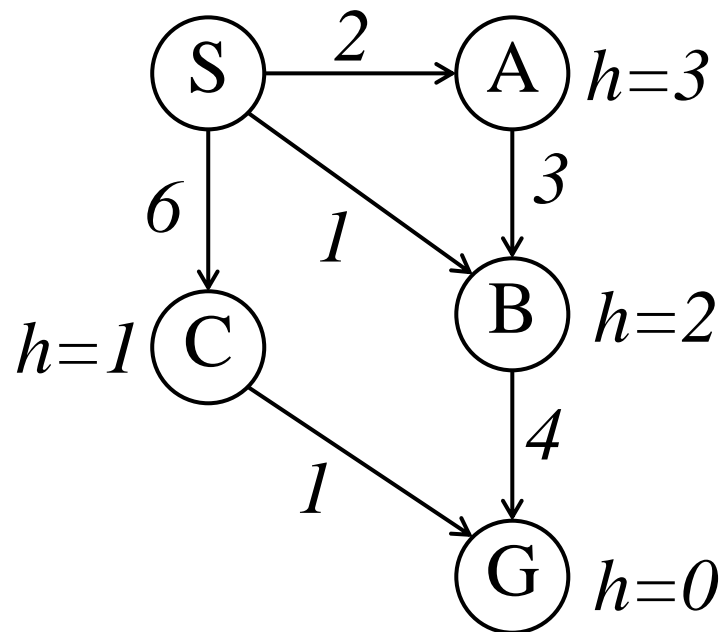
- جستجوی درختی: خیر به دلیل حلقه‌های نامتناهی
- جستجوی گراف‌ی: بله اگر فضای جستجو متناهی باشد.

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریصانه

• بهینگی؟

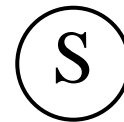
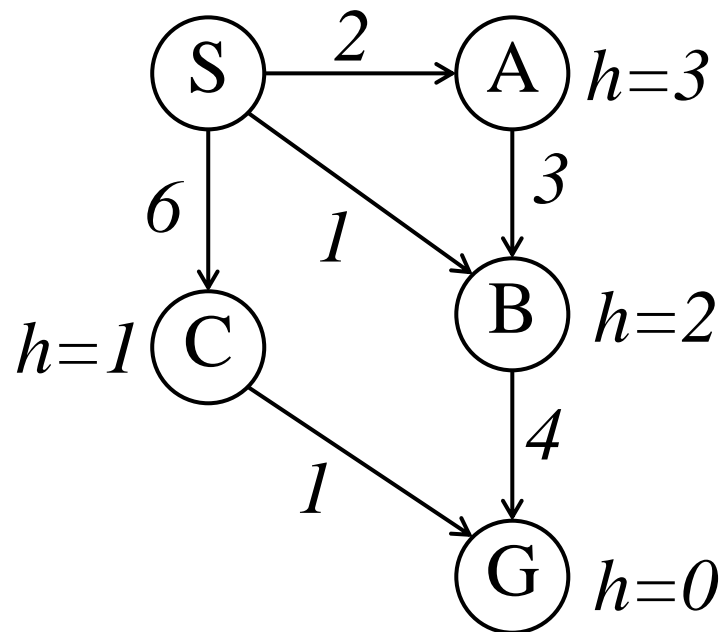
• خیر، در ارزیابی هر گره فقط فاصله آن گره تا هدف را ملاک ارزیابی قرار می‌دهد و به فاصله آن گره از ریشه توجهی ندارد. ممکن است گره‌ای که به هدف نزدیک‌تر است فاصله‌اش از ریشه بسیار بیشتر از گره‌های دیگر باشد و در نتیجه هزینه کل مسیر از ریشه تا هدف از طریق آن گره بیشتر شود.

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریصانه

• بهینگی؟

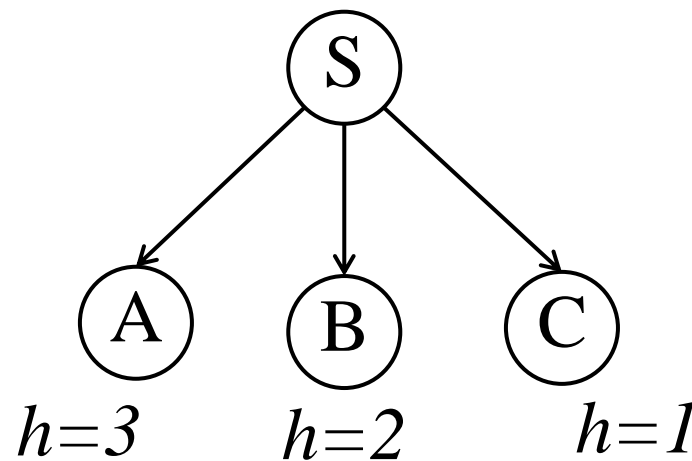
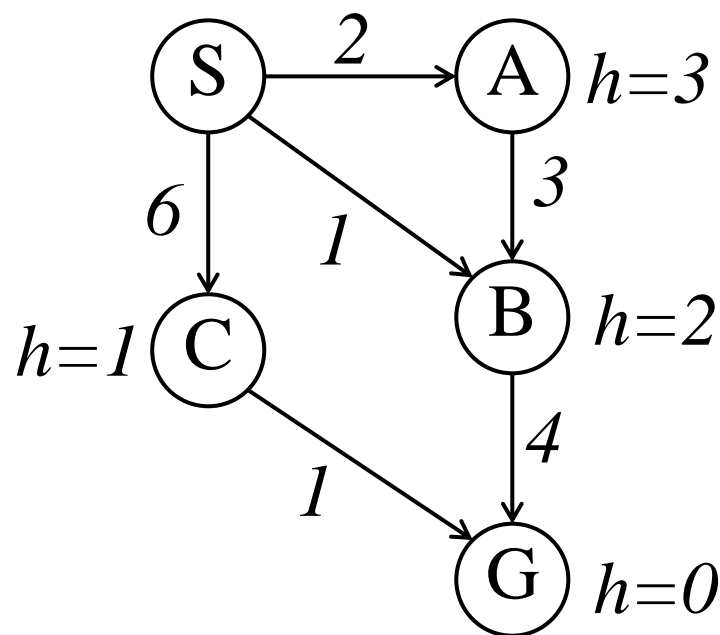
• خیر، در ارزیابی هر گره فقط فاصله آن گره تا هدف را ملاک ارزیابی قرار می‌دهد و به فاصله آن گره از ریشه توجهی ندارد. ممکن است گره‌ای که به هدف نزدیک‌تر است فاصله‌اش از ریشه بسیار بیشتر از گره‌های دیگر باشد و در نتیجه هزینه کل مسیر از ریشه تا هدف از طریق آن گره بیشتر شود.

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریصانه

• بهینگی؟

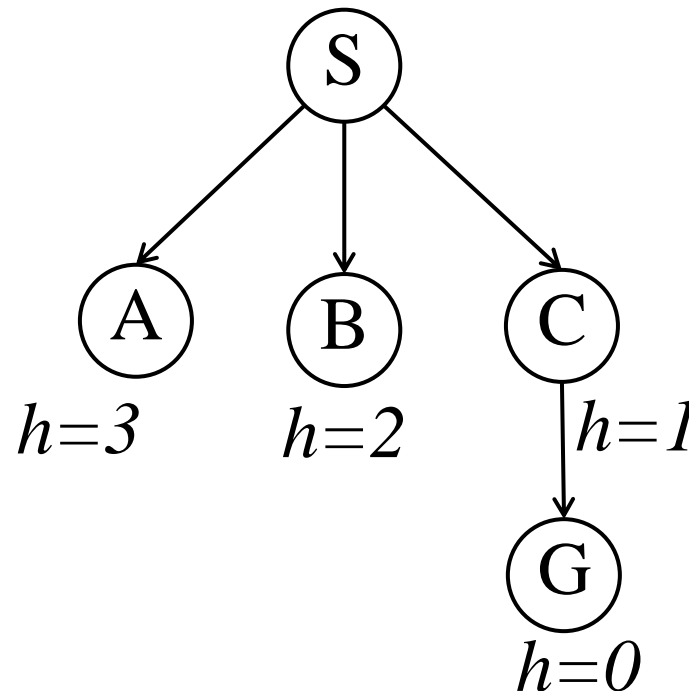
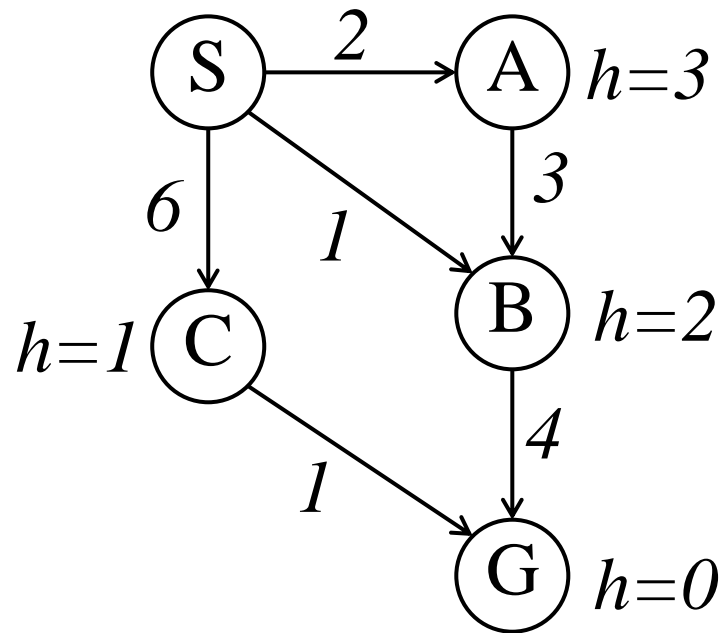
• خیر، در ارزیابی هر گره فقط فاصله آن گره تا هدف را ملاک ارزیابی قرار می‌دهد و به فاصله آن گره از ریشه توجهی ندارد. ممکن است گره‌ای که به هدف نزدیک‌تر است فاصله‌اش از ریشه بسیار بیشتر از گره‌های دیگر باشد و در نتیجه هزینه کل مسیر از ریشه تا هدف از طریق آن گره بیشتر شود.

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریصانه

• بهینگی؟

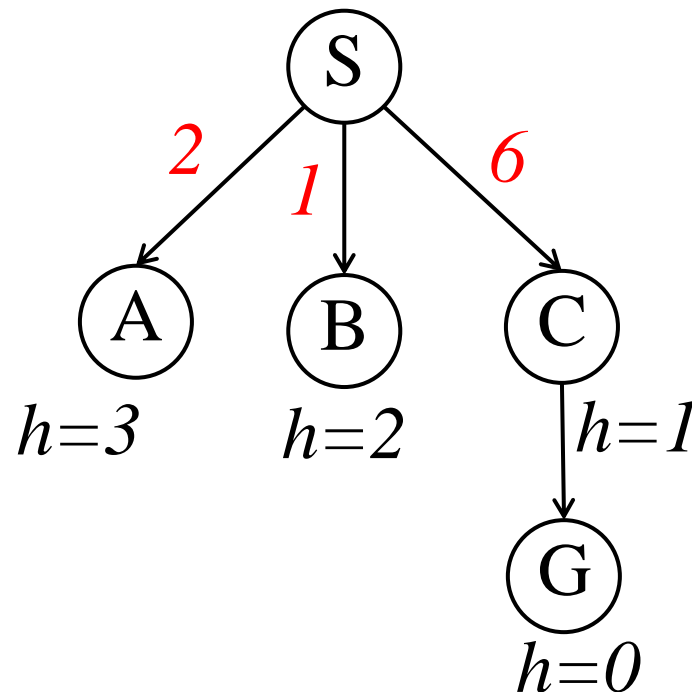
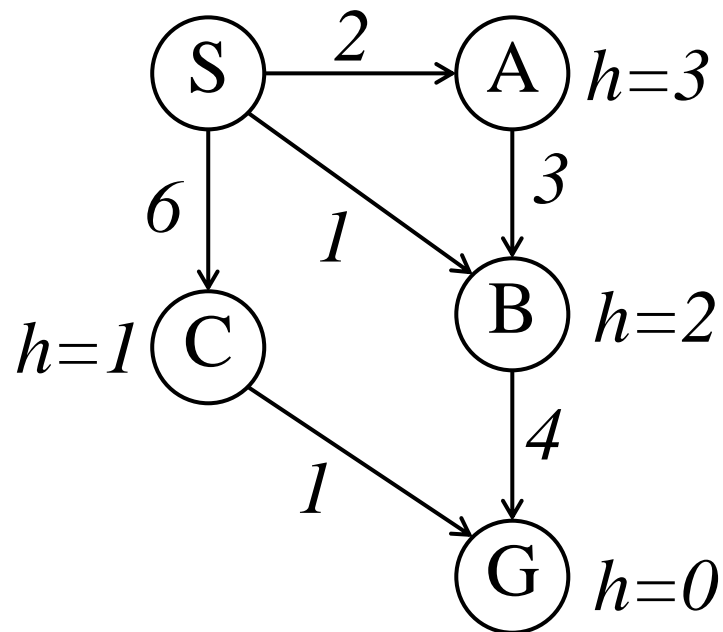
• خیر، در ارزیابی هر گره فقط فاصله آن گره تا هدف را ملاک ارزیابی قرار می‌دهد و به فاصله آن گره از ریشه توجهی ندارد. ممکن است گره‌ای که به هدف نزدیک‌تر است فاصله‌اش از ریشه بسیار بیشتر از گره‌های دیگر باشد و در نتیجه هزینه کل مسیر از ریشه تا هدف از طریق آن گره بیشتر شود.

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریصانه

• بهینگی؟

• خیر، در ارزیابی هر گره فقط فاصله آن گره تا هدف را ملاک ارزیابی قرار می‌دهد و به فاصله آن گره از ریشه توجهی ندارد. ممکن است گره‌ای که به هدف نزدیک‌تر است فاصله‌اش از ریشه بسیار بیشتر از گره‌های دیگر باشد و در نتیجه هزینه کل مسیر از ریشه تا هدف از طریق آن گره بیشتر شود.

[illegible]

۴♦

A diagram of a binary tree structure. The tree has a root node at the top, which branches down to two nodes at the second level. Each of these nodes branches down to two nodes at the third level, resulting in four nodes. Each of these four nodes branches down to two nodes at the fourth level, resulting in eight nodes. The rightmost node at the fourth level is highlighted in green.

۴۱

ارزیابی جستجوی اول-بهترین حریصانه

- پیچیدگی زمانی؟

- در بدترین حالت نمایی است: $O(b^m)$

- مشابه با جستجوی اول عمق است از این جهت که ترجیح می‌دهد یک مسیر را در تمام طول راه تا هدف دنبال کند، ولی اگر به بن‌بست برسد به عقب برمی‌گردد.

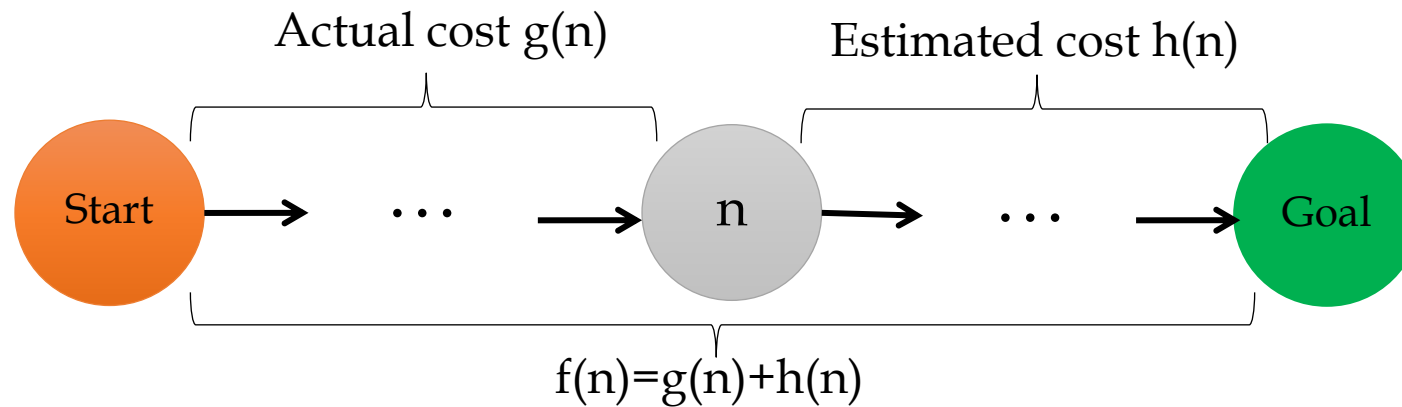
- با اتخاذ یک تابع هیوریستیک خوب، پیچیدگی به مقدار قابل توجهی می‌تواند کاهش یابد.

- مقدار کاهش به مسئله و کیفیت هیوریستیک بستگی دارد.

- پیچیدگی فضایی؟

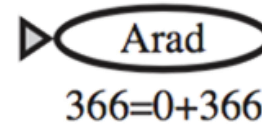
- همه‌ی گره‌ها را در حافظه نگه می‌دارد: $O(b^m)$

- شناخته شده ترین شکل جستجوی اول-بهترین است.
- تابع ارزیاب: $f(n) = g(n) + h(n)$
  - $g(n)$ هزینه واقعی مسیر از شروع تا گره n
  - $h(n)$ هزینه تخمینی ارزان ترین مسیر از نود n تا هدف
  - $f(n)$ هزینه تخمینی کل مسیر از ریشه درخت تا گره هدف از طریق گره n

جستجوی A^* – مثال

(a) The initial state

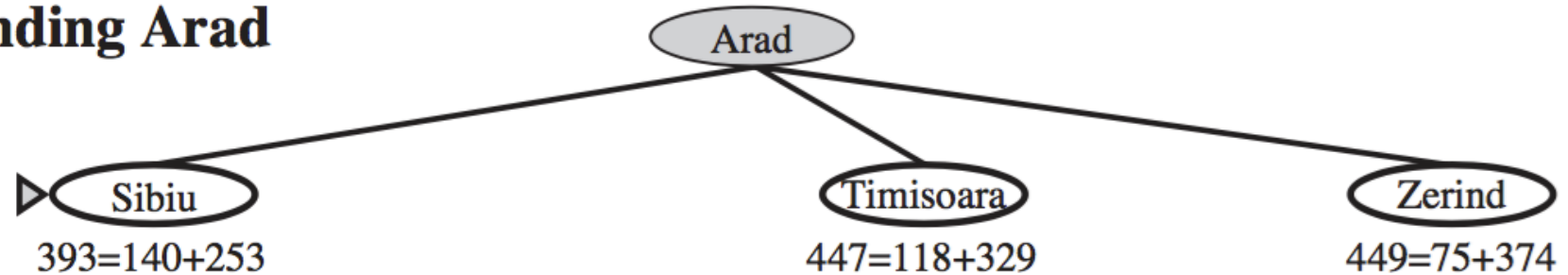

• یافتن Bucharest با شروع از Arad

• $f(Arad) = c(Arad, Arad) + h(Arad) = 0 + 366 = 366$

جستجوی A^* – مثال

(b) After expanding Arad

• بسط Arad و تعیین $f(n)$ برای هر گره

$$f(\text{Sibiu}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + h(\text{Sibiu}) = 140 + 253 = 393 \quad \bullet$$

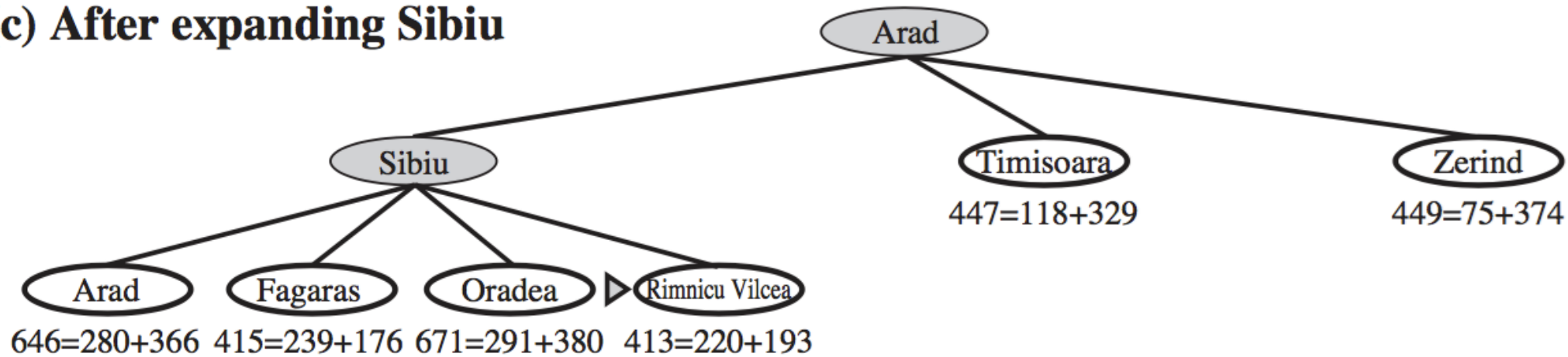
$$f(\text{Timisoara}) = c(\text{Arad}, \text{Timisoara}) + h(\text{Timisoara}) = 118 + 329 = 447 \quad \bullet$$

$$f(\text{Zerind}) = c(\text{Arad}, \text{Zerind}) + h(\text{Zerind}) = 75 + 374 = 449 \quad \bullet$$

• بهترین انتخاب Sibiu است.

جستجوی A^* – مثال

(c) After expanding Sibiu

• بسط Sibiu و تعیین $f(n)$ برای هر نود

$$f(\text{Arad}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Arad}) + h(\text{Arad}) = 280 + 366 = 646$$

$$f(\text{Fagaras}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Fagaras}) + h(\text{Fagaras}) = 239 + 179 = 415$$

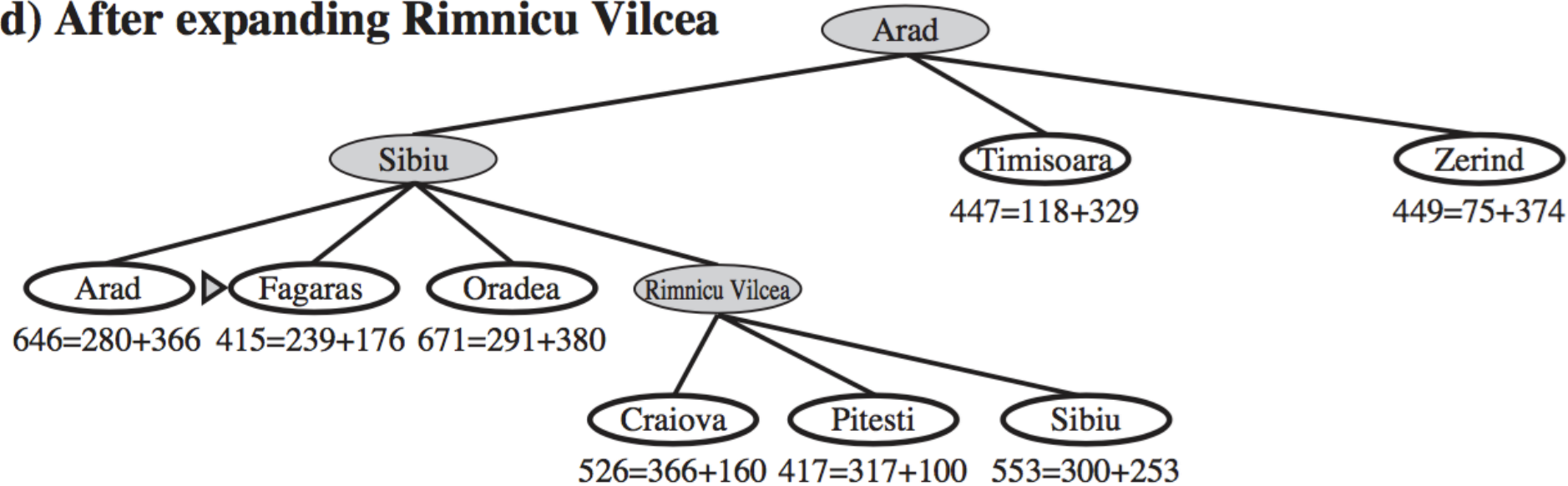
$$f(\text{Oradea}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Oradea}) + h(\text{Oradea}) = 291 + 380 = 671$$

$$f(\text{Rimnicu Vilcea}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Rimnicu Vilcea}) + h(\text{Rimnicu Vilcea}) = 220 + 192 = 413$$

• بهترین انتخاب Rimnicu Vilcea است.

جستجوی A^* – مثال

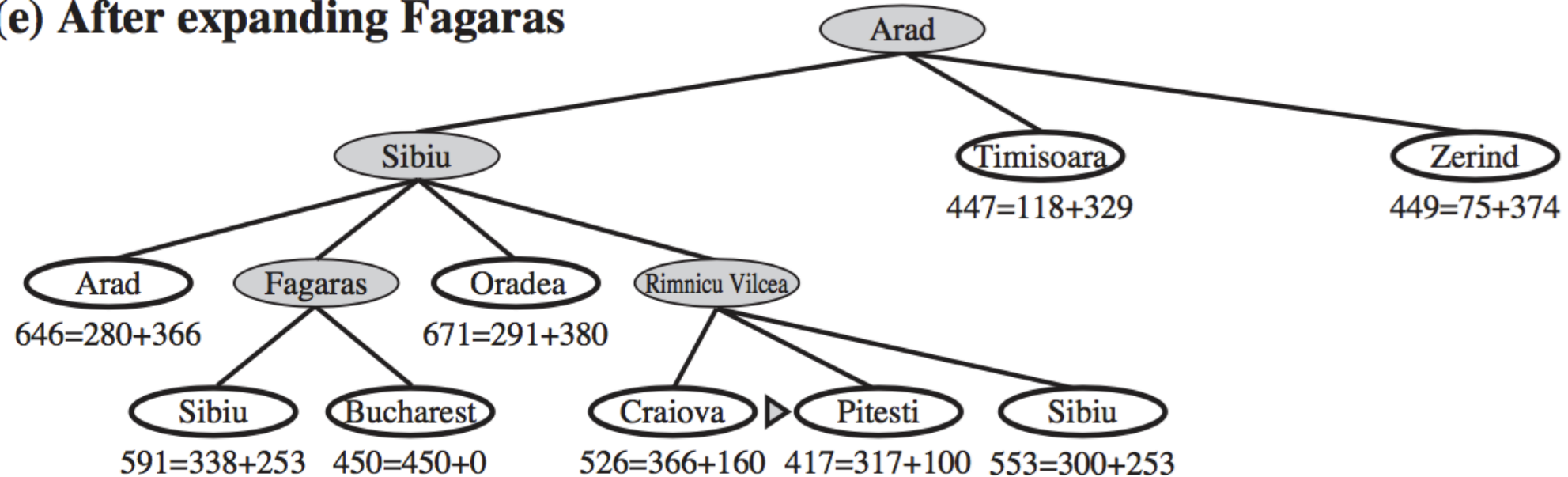
(d) After expanding Rimnicu Vilcea

- بسط Rimnicu Vilcea و تعیین $f(n)$ برای هر نود
- $f(\text{Craiova}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Rimnicu Vilcea}) + c(\text{Rimnicu Vilcea}, \text{Craiova}) + h(\text{Craiova}) = 360 + 160 = 526$
- $f(\text{Pitesti}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Rimnicu Vilcea}) + c(\text{Rimnicu Vilcea}, \text{Pitesti}) + h(\text{Pitesti}) = 317 + 100 = 417$
- $f(\text{Sibiu}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Rimnicu Vilcea}) + c(\text{Rimnicu Vilcea}, \text{Sibiu}) + h(\text{Sibiu}) = 300 + 253 = 553$
- بهترین انتخاب Fagaras است.

جستجوی A^* – مثال

(e) After expanding Fagaras

• بسط Fagaras و تعیین $f(n)$ برای هر نود

• $f(\text{Sibiu}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Fagaras}) + c(\text{Fagaras}, \text{Sibiu}) + h(\text{Sibiu}) = 338 + 253 = 591$

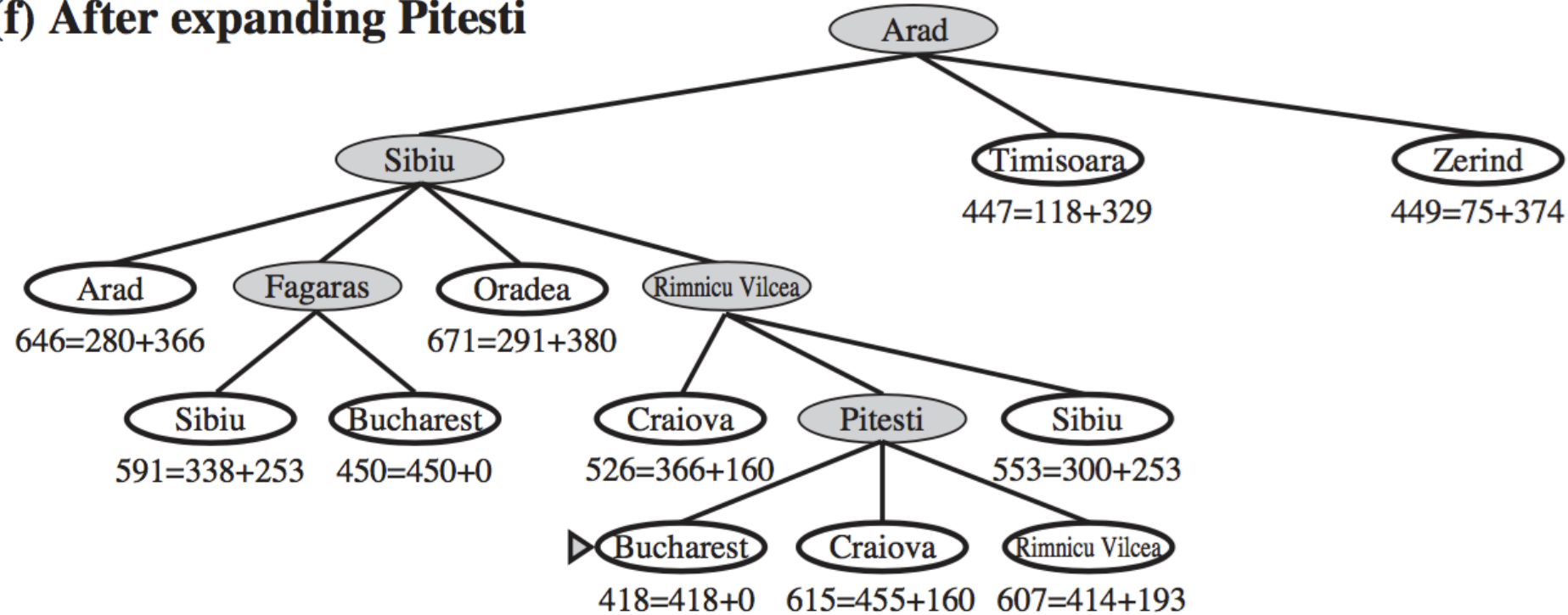
• $f(\text{Bucharest}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Fagaras}) + h(\text{Bucharest}) = 450 + 0 = 450$

• بهترین انتخاب Pitesti است!!

جستجوی A^* – مثال

(f) After expanding Pitesti

• بسط Pitesti و تعیین $f(n)$ برای هر نود

• $f(\text{Bucharest}) = c(\text{Arad}, \text{Sibiu}) + c(\text{Sibiu}, \text{Rimnicu Vilcea}) + c(\text{Rimnicu Vilcea}, \text{Pitesti})$
 $+ c(\text{Pitesti}, \text{Bucharest}) + h(\text{Bucharest}) = 418 + 0 = 418$

• بهترین انتخاب Bucharest است!!

• به مقادیر f در طول مسیر بهینه توجه کنید!!

شرط بهینگی جستجوی درختی A^*

• قابل قبول بودن $Admissibility$

• هیورستیک $h(n)$ قابل قبول است اگر هزینه مسیر هر گره تا هدف را بیشتر از مقدار واقعی تخمین نزند.

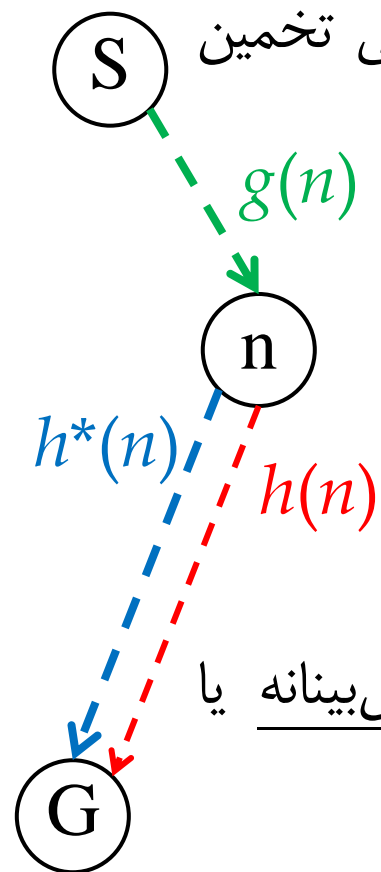
• $h(n)$ یک حد پایین روی هزینه مسیر از n تا هدف است اگر برای هر گره n

$$h(n) \leq h^*(n)$$

که $h^*(n)$ هزینه واقعی ارزان‌ترین مسیر به وضعیت هدف از گره n است.

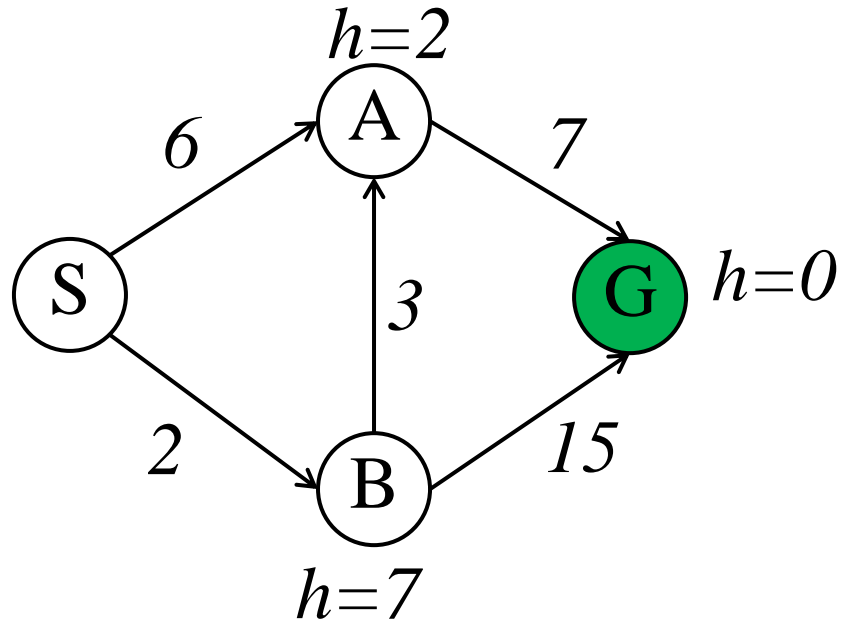
• برای مثال: $h_{SLD}(n) \geq$ "فاصله واقعی جاده"

• می‌توان گفت هر تابع هیورستیک قابل قبول، هزینه هر گره تا هدف را به‌طور خوش‌بینانه یا optimistic تخمین می‌زند.

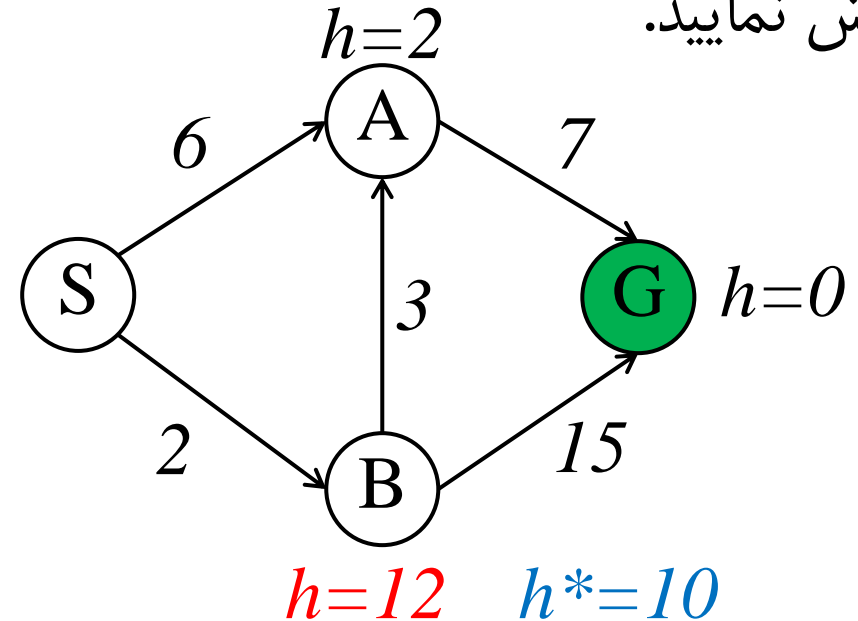

قابل قبول بودن در مقابل غیر قابل قبول بودن

تمرین: جستجوی درختی A^* را بر روی هر یک از گراف‌های زیر انجام دهید و مسیر حاصل را گزارش نمایید.

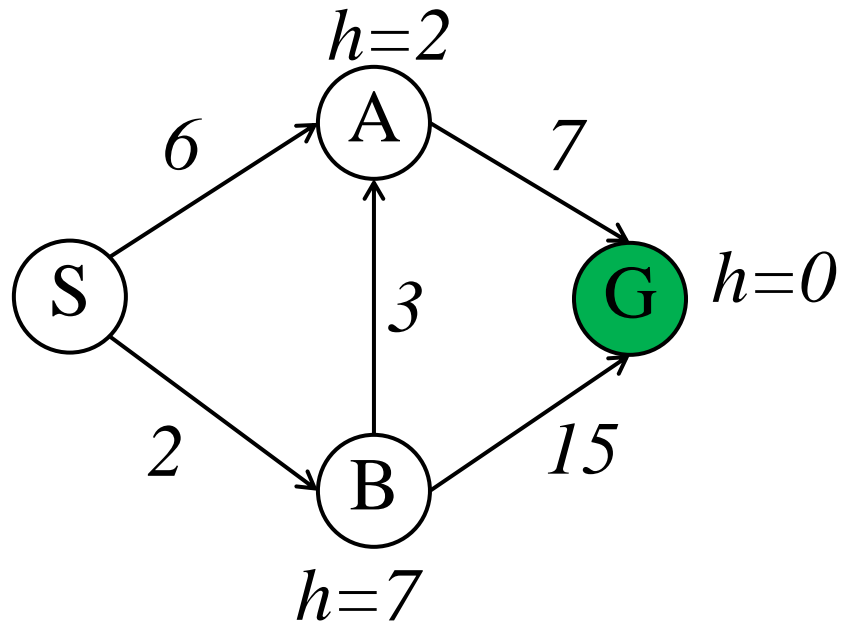
Admissible heuristic
Path: S-B-A-G

Inadmissible heuristic
Path: S-A-G

قابل قبول بودن در مقابل غیرقابل قبول بودن

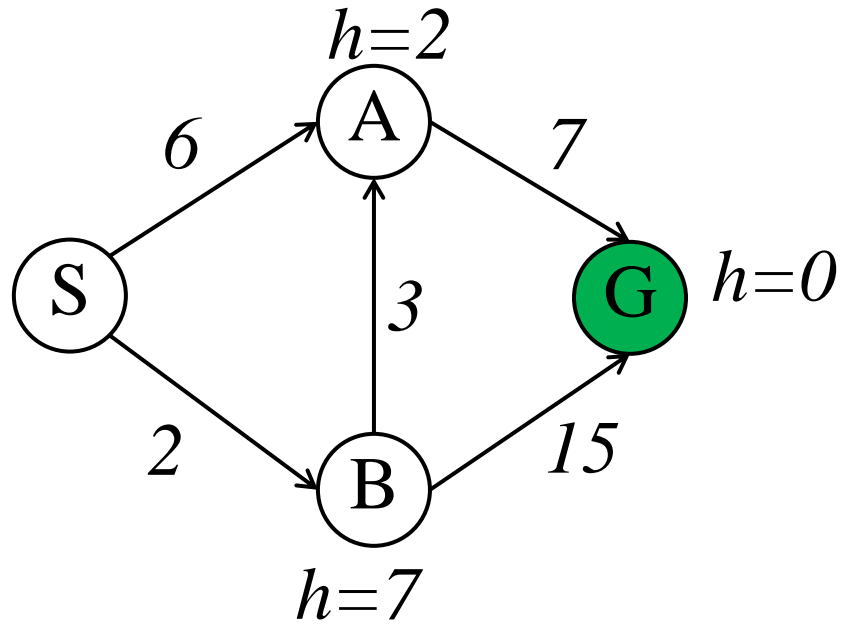

Admissible heuristic
Path: S-B-A-G

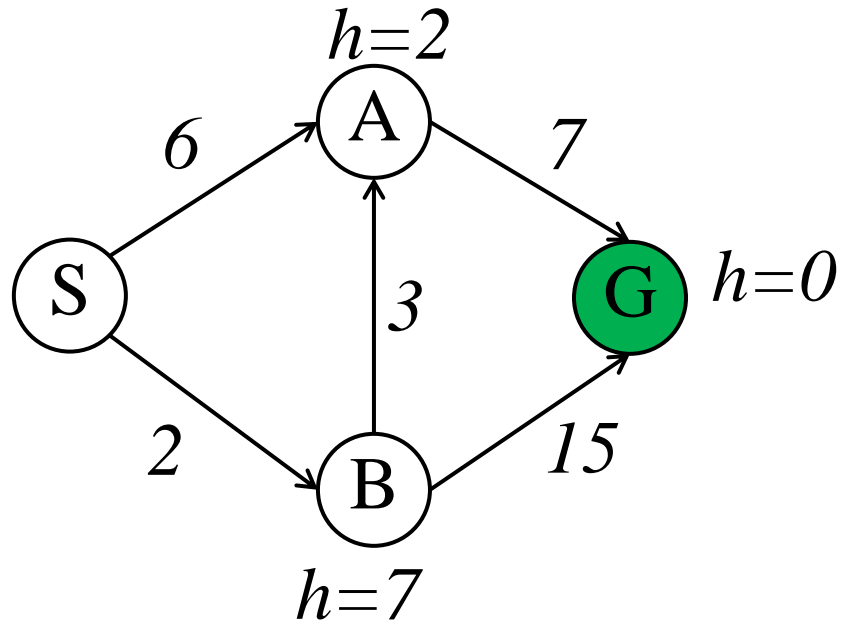
قابل قبول بودن در مقابل غیر قابل قبول بودن

(S)

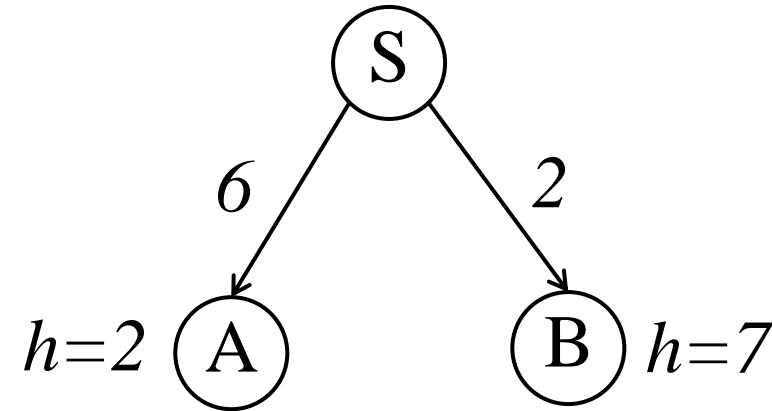

Admissible heuristic
Path: S-B-A-G

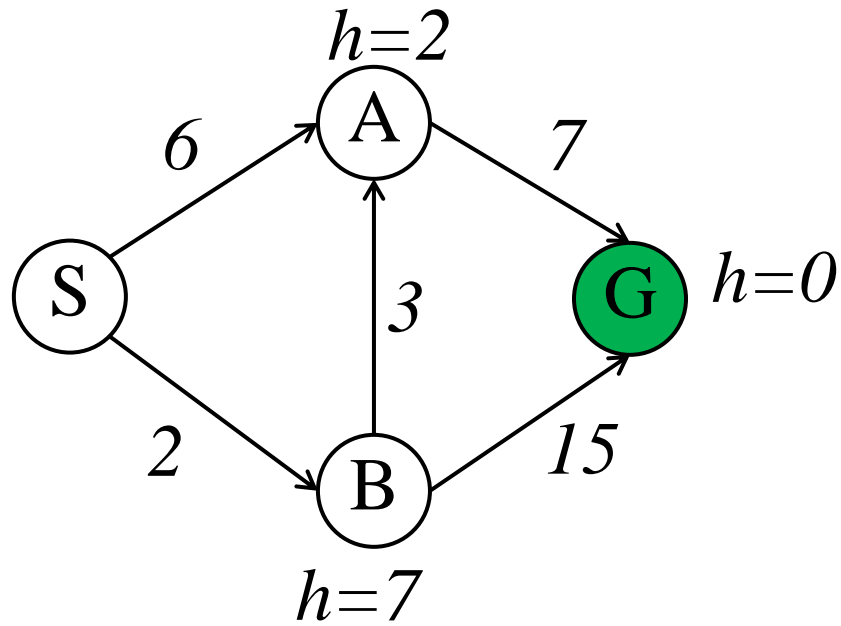
قابل قبول بودن در مقابل غیر قابل قبول بودن

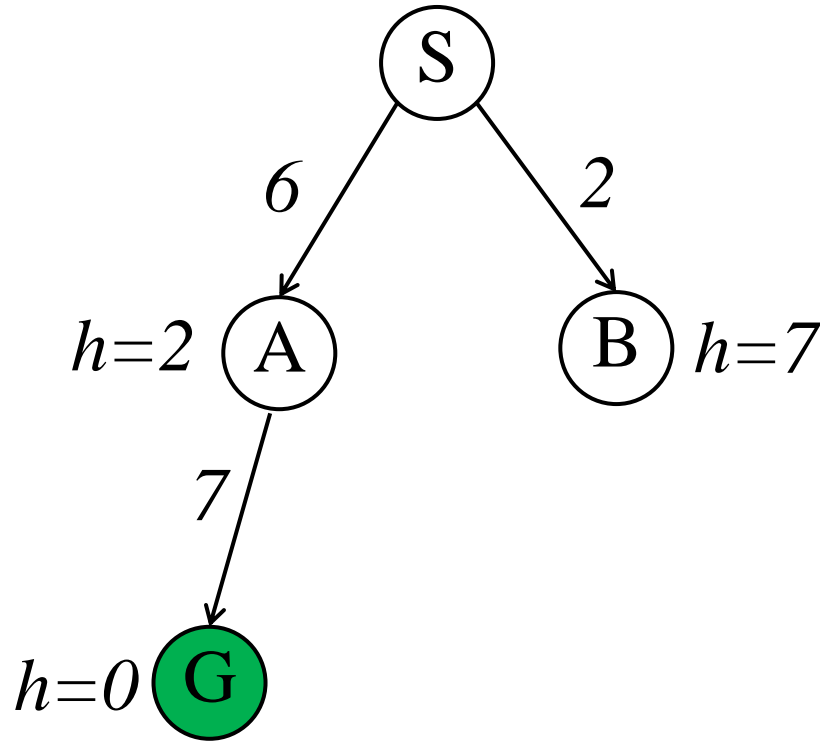
Admissible heuristic
Path: S-B-A-G

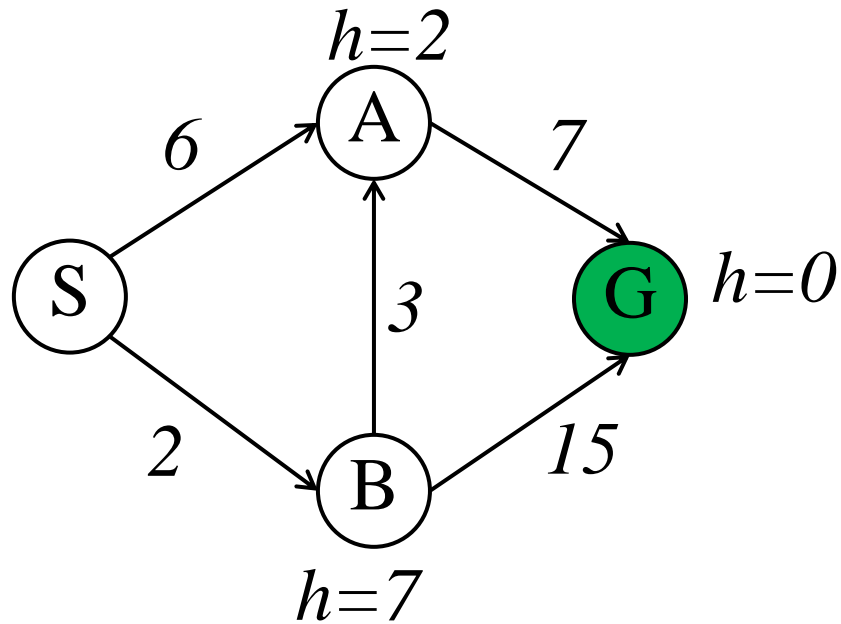
قابل قبول بودن در مقابل غیر قابل قبول بودن

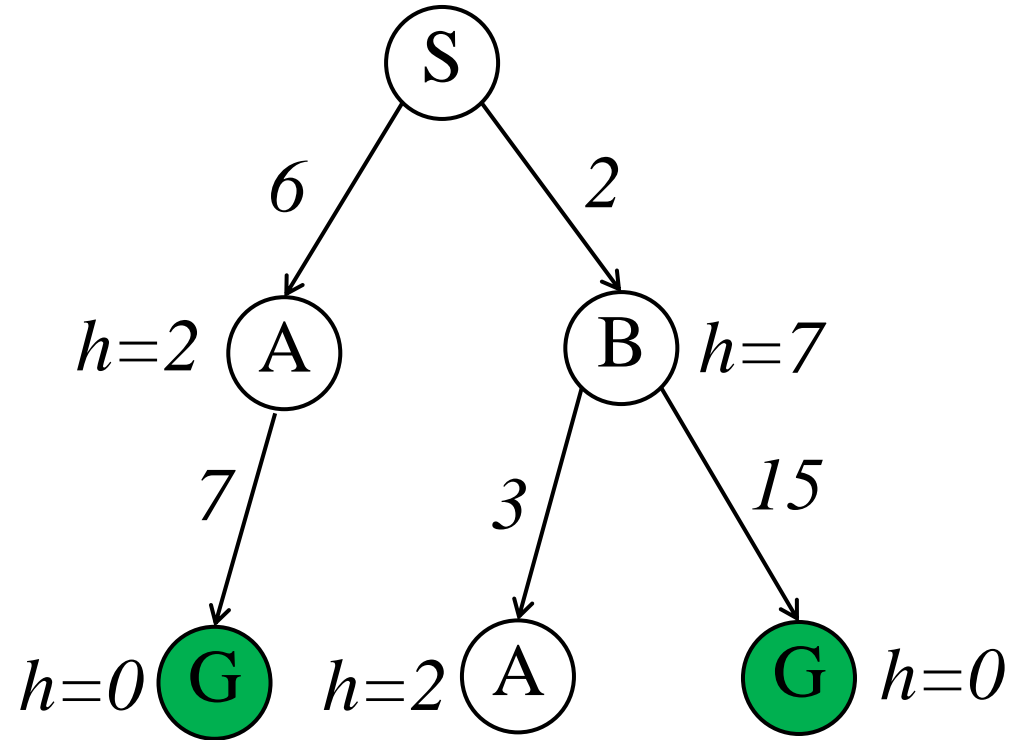
Admissible heuristic
Path: S-B-A-G

قابل قبول بودن در مقابل غیر قابل قبول بودن

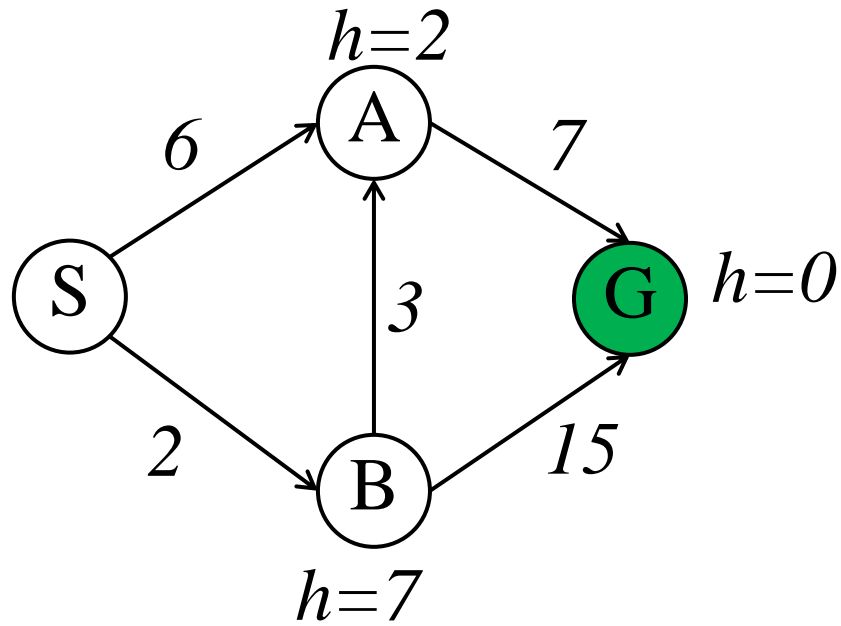

Admissible heuristic
Path: S-B-A-G

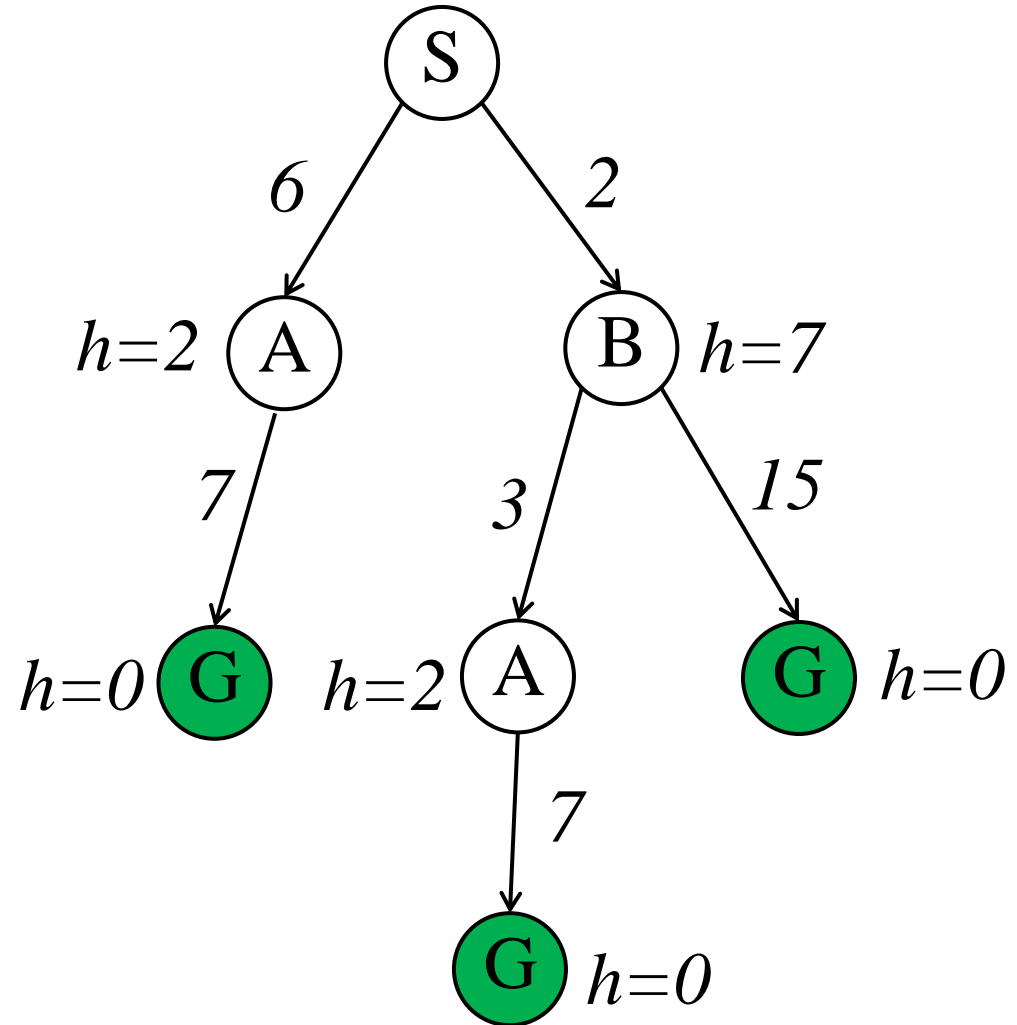

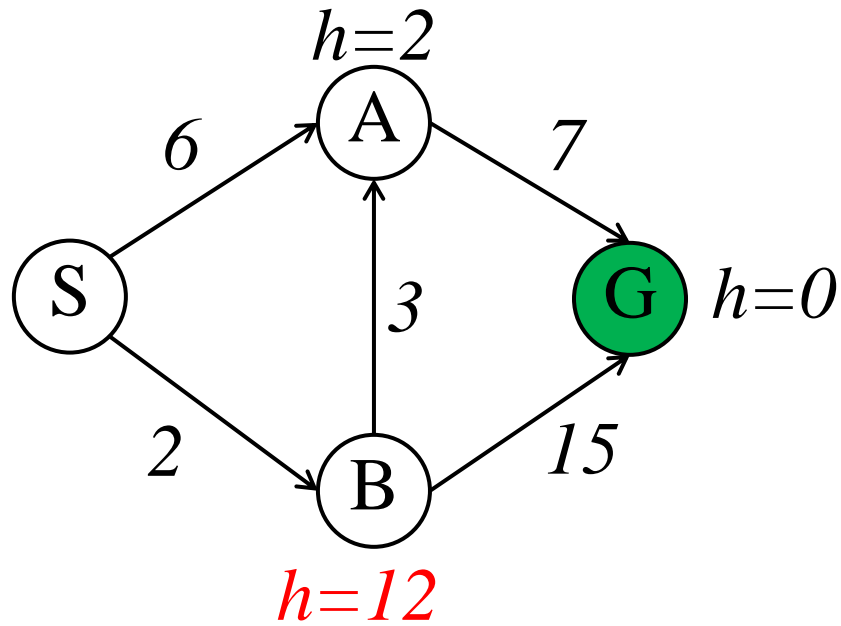
قابل قبول بودن در مقابل غیر قابل قبول بودن

Admissible heuristic
Path: S-B-A-G

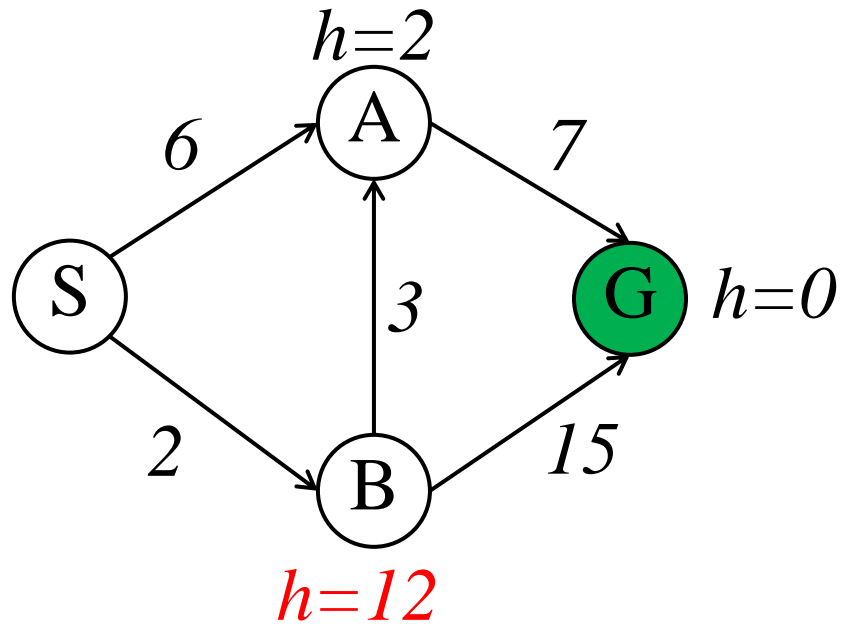
قابل قبول بودن در مقابل غیرقابل قبول بودن

Inadmissible heuristic
Path: S-A-G

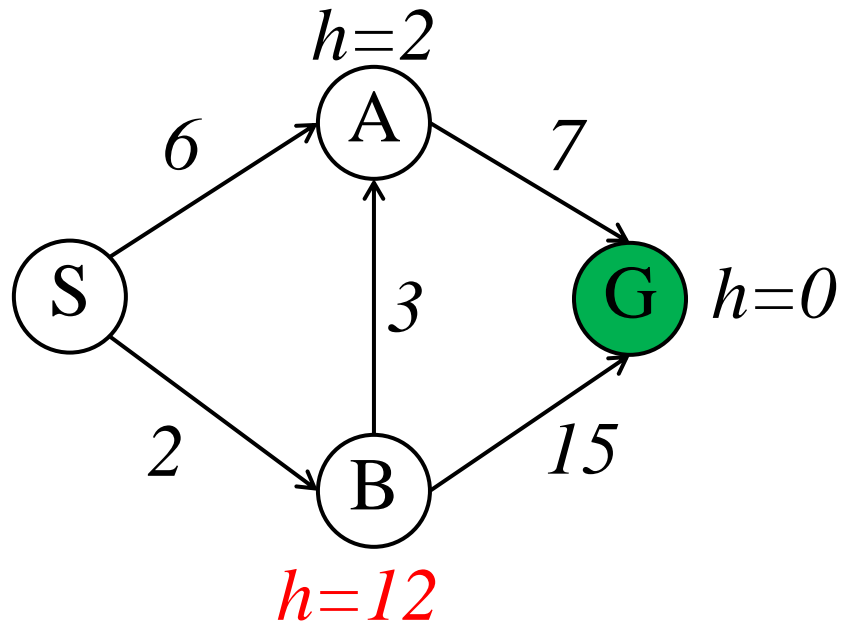
قابل قبول بودن در مقابل غیر قابل قبول بودن

(S)

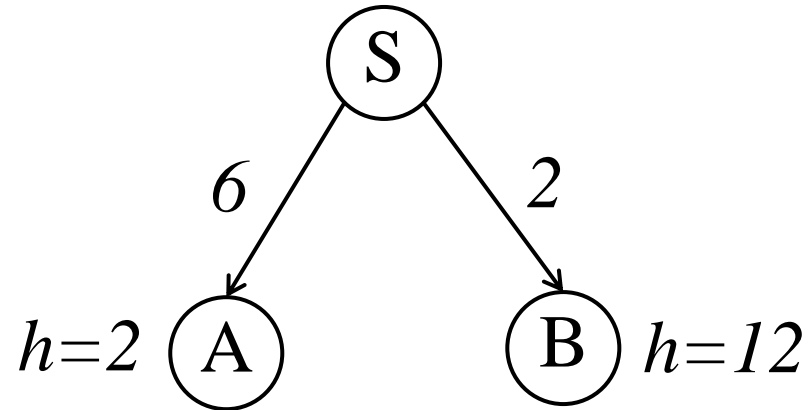

Inadmissible heuristic
Path: S-A-G

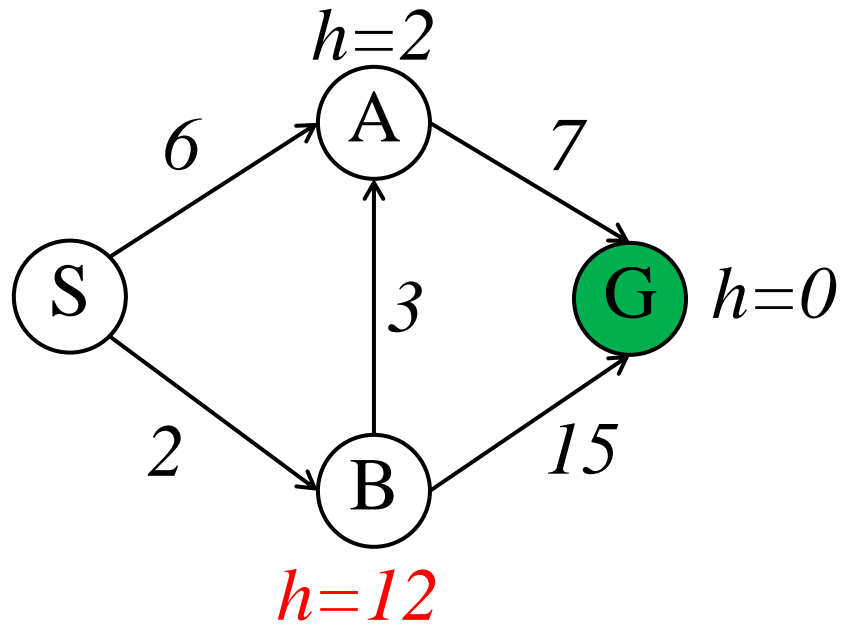
قابل قبول بودن در مقابل غیر قابل قبول بودن

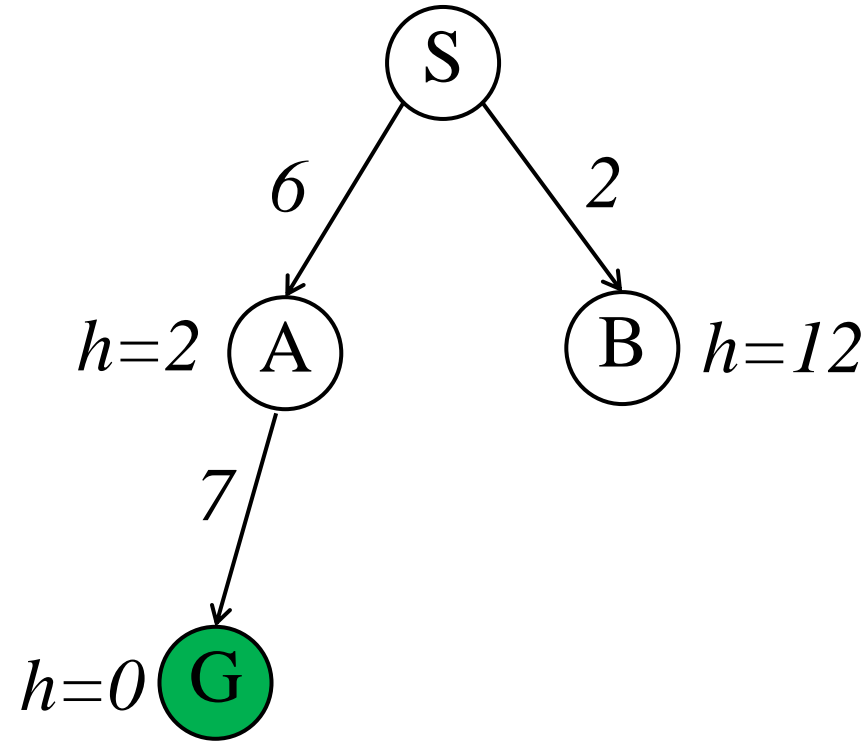
Inadmissible heuristic
Path: S-A-G

قابل قبول بودن در مقابل غیر قابل قبول بودن

Inadmissible heuristic
Path: S-A-G

اثبات بهینگی جستجوی درختی A^*

- قضیه: اگر $h(n)$ قابل قبول (Admissible) باشد، A^* با استفاده از جستجوی درختی بهینه خواهد بود.
- اثبات: فرض کنید هدف نیمه بهینه G_2 در frontier قرار دارد و گره n نودی بسط نیافته باشد که در مسیر هدف بهینه G قرار دارد.

$$1) h(G_2)=0 \rightarrow f(G_2)=g(G_2)$$

$$2) h(G)=0 \rightarrow f(G)=g(G)$$

$$3) G_2 \text{ is suboptimal} \rightarrow g(G_2) > g(G)$$

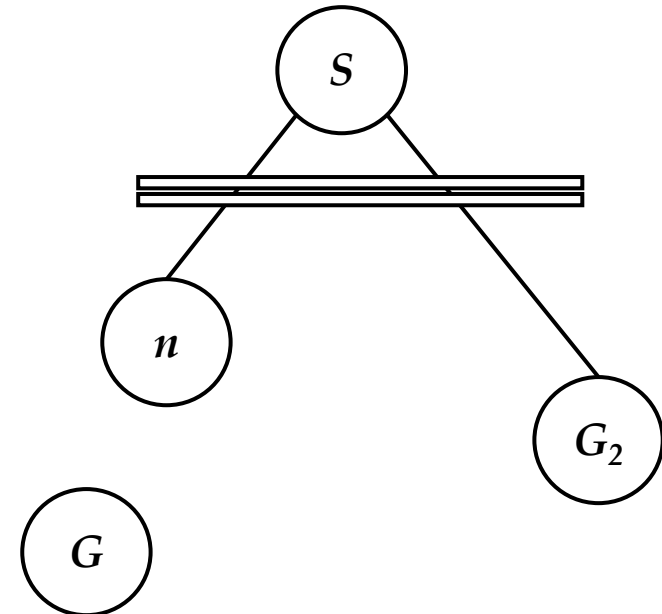
$$\Rightarrow f(G_2) > f(G)$$

$$4) h \text{ is admissible} \rightarrow h(n) \leq h^*(n)$$

$$\rightarrow g(n) + h(n) \leq g(n) + h^*(n)$$

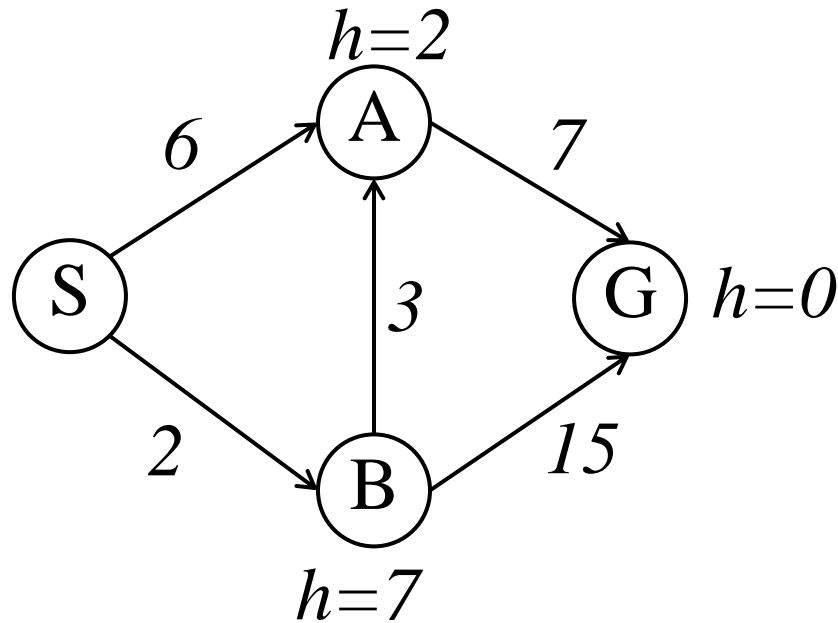
$$\rightarrow f(n) \leq g(G) = f(G) \Rightarrow f(n) < f(G_2)$$

- در این صورت G_2 هرگز برای بسط انتخاب نمی شود.

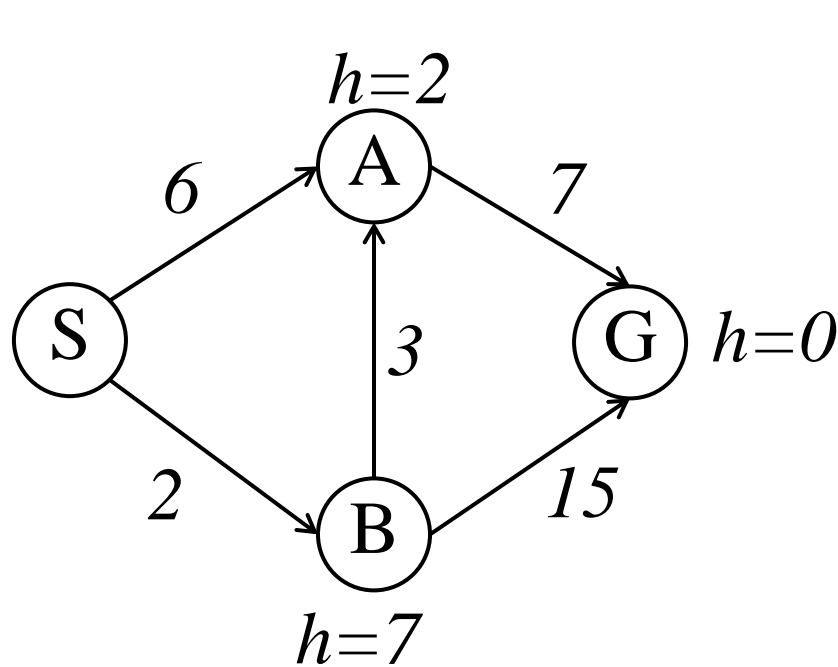
شرط بهینگی جستجوی گرافی A^*

- آیا قابل قبول (Admissible) بودن هیوریستیک، بهینگی جستجوی گرافی A^* را تضمین می کند؟
- باید توجه کرد که گراف جستجو مسیر بهینه به یک حالت تکراری را کنار می گذارد.
- برای مثال در مورد گراف زیر مسیر نیمه بهینه S-A-G توسط جستجوی گرافی به دست خواهد آمد.

شرط بهینگی جستجوی گرافی A^*

- آیا قابل قبول (Admissible) بودن هیوریستیک، بهینگی جستجوی گرافی A^* را تضمین می کند؟
- باید توجه کرد که گراف جستجو مسیر بهینه به یک حالت تکراری را کنار می گذارد.
- برای مثال در مورد گراف زیر مسیر نیمه بهینه S-A-G توسط جستجوی گرافی به دست خواهد آمد.

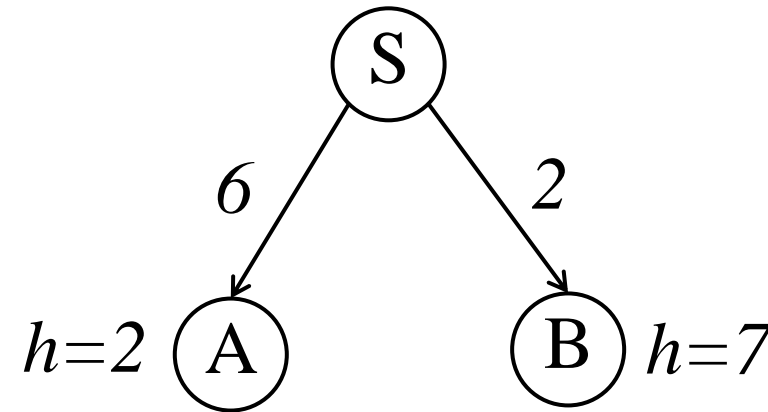
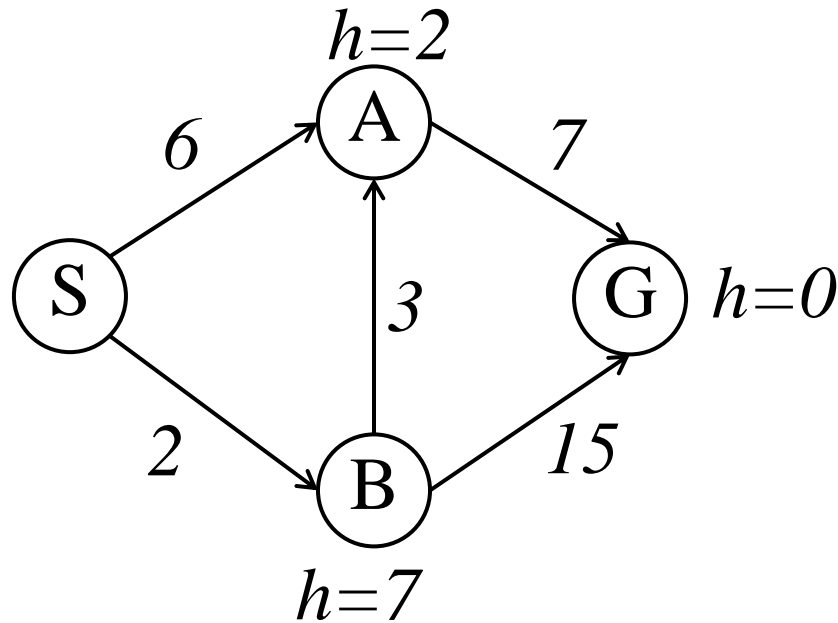

(S)

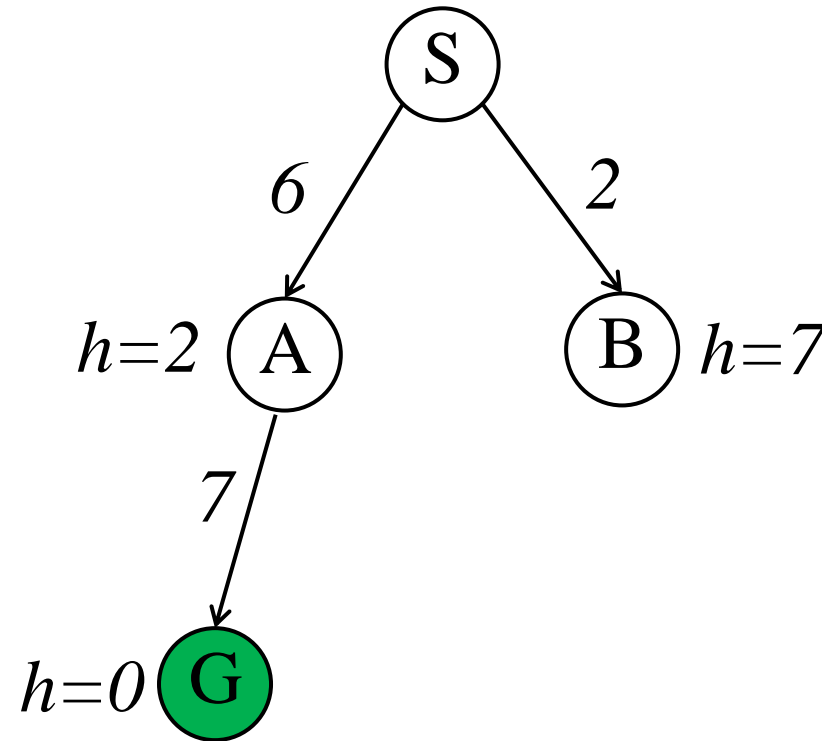
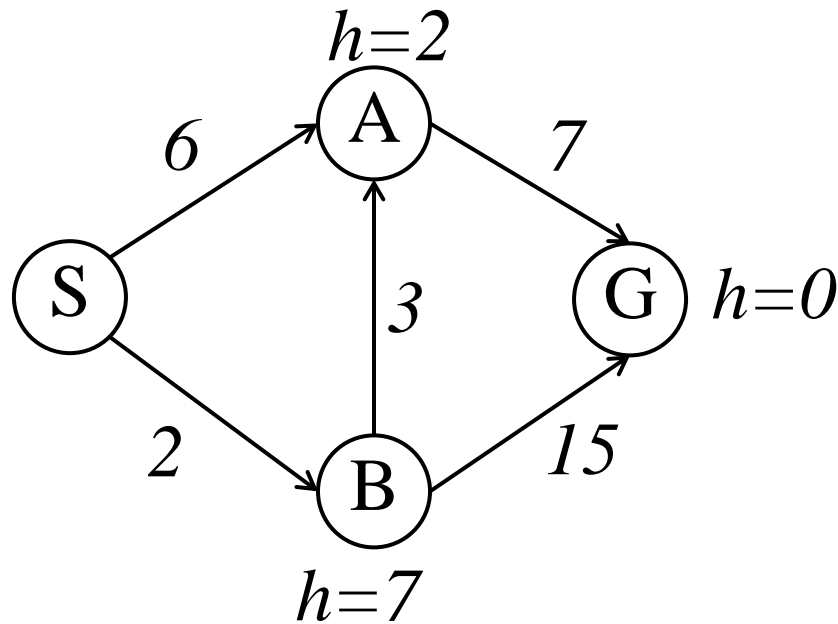
شرط بهینگی جستجوی گرافی A^*

- آیا قابل قبول (Admissible) بودن هیوریستیک، بهینگی جستجوی گرافی A^* را تضمین می کند؟
- باید توجه کرد که گراف جستجو مسیر بهینه به یک حالت تکراری را کنار می گذارد.
- برای مثال در مورد گراف زیر مسیر نیمه بهینه S-A-G توسط جستجوی گرافی به دست خواهد آمد.

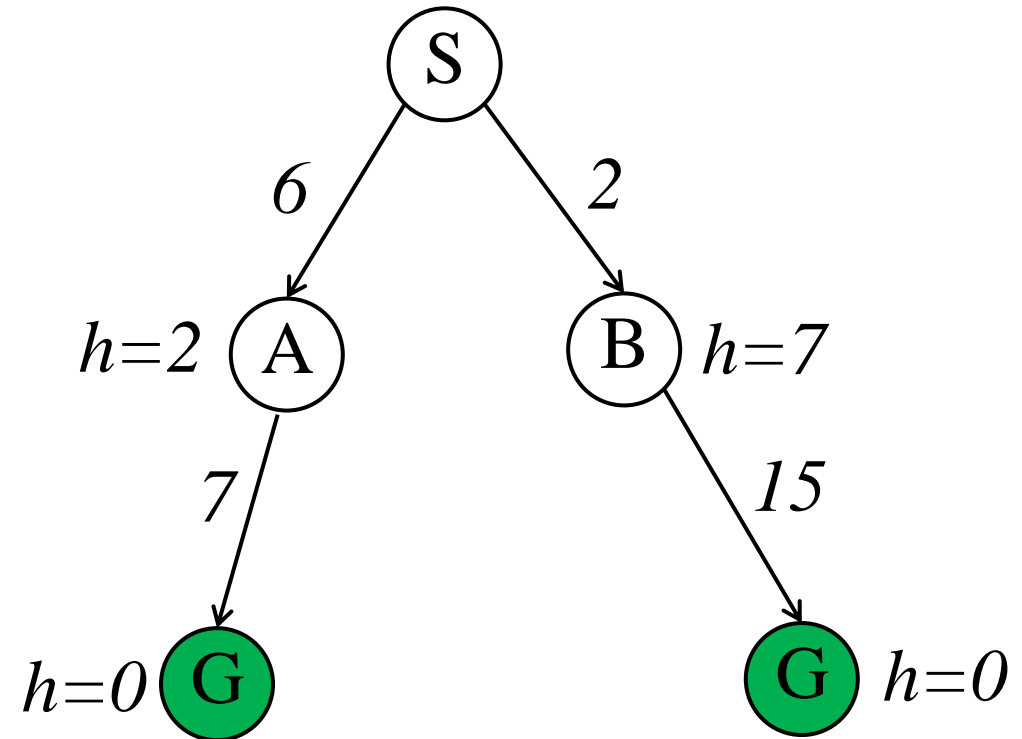
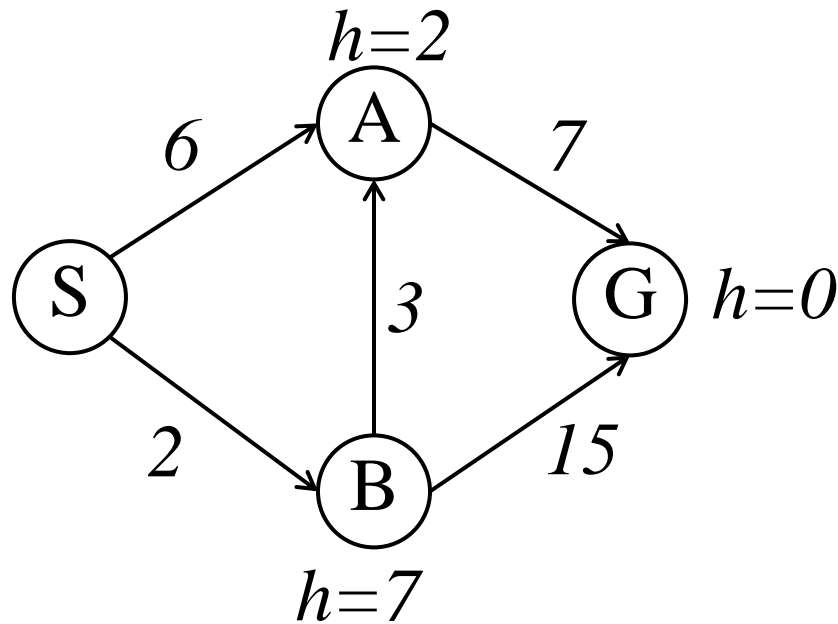
شرط بهینگی جستجوی گرافی A^*

- آیا قابل قبول (Admissible) بودن هیوریستیک، بهینگی جستجوی گرافی A^* را تضمین می کند؟
- باید توجه کرد که گراف جستجو مسیر بهینه به یک حالت تکراری را کنار می گذارد.
- برای مثال در مورد گراف زیر مسیر نیمه بهینه S-A-G توسط جستجوی گرافی به دست خواهد آمد.

شرط بهینگی جستجوی گرافی A^*

- آیا قابل قبول (Admissible) بودن هیوریستیک، بهینگی جستجوی گرافی A^* را تضمین می کند؟
- باید توجه کرد که گراف جستجو مسیر بهینه به یک حالت تکراری را کنار می گذارد.
- برای مثال در مورد گراف زیر مسیر نیمه بهینه S-A-G توسط جستجوی گرافی به دست خواهد آمد.

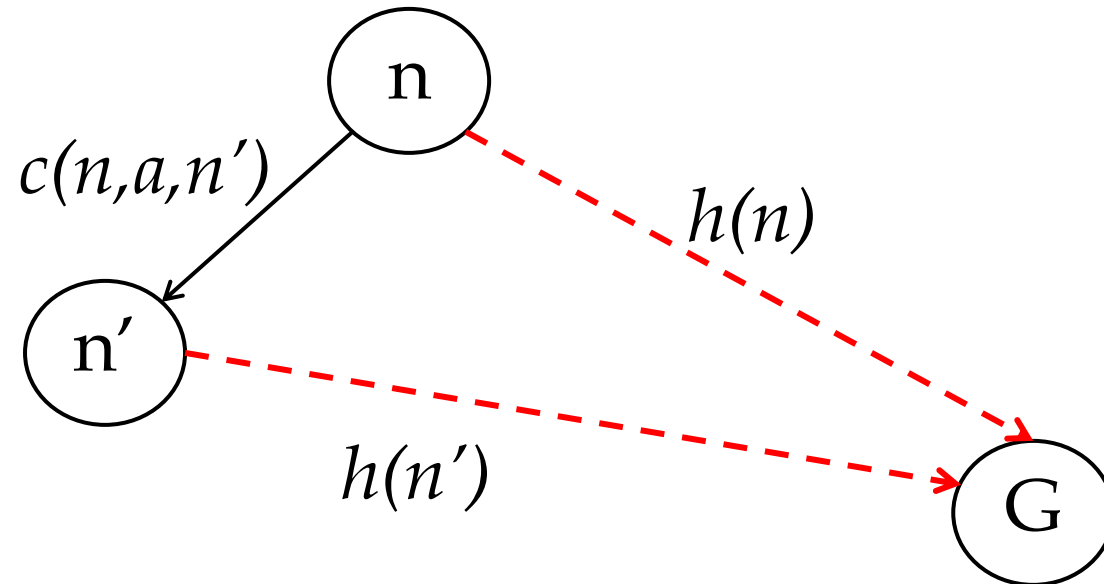
شرط بهینگی جستجوی گرافی A^*

• سازگاری Consistent

- هیوریستیک $h(n)$ سازگار است اگر برای هر گره n و هر پسین آن مانند n' که با انجام عمل a به آن برسیم داشته باشیم:

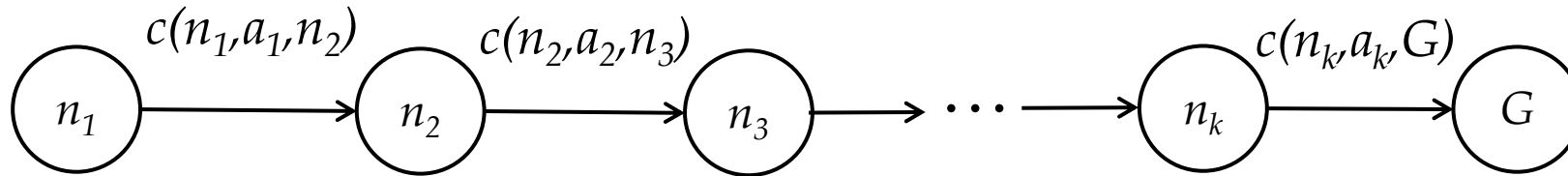
$$h(n) \leq c(n, a, n') + h(n')$$

که در آن $c(n, a, n')$ برابر با هزینه مرحله‌ای رفتن از n به n' با انجام عمل a است.

ارتباط قابل قبول بودن و سازگار بودن

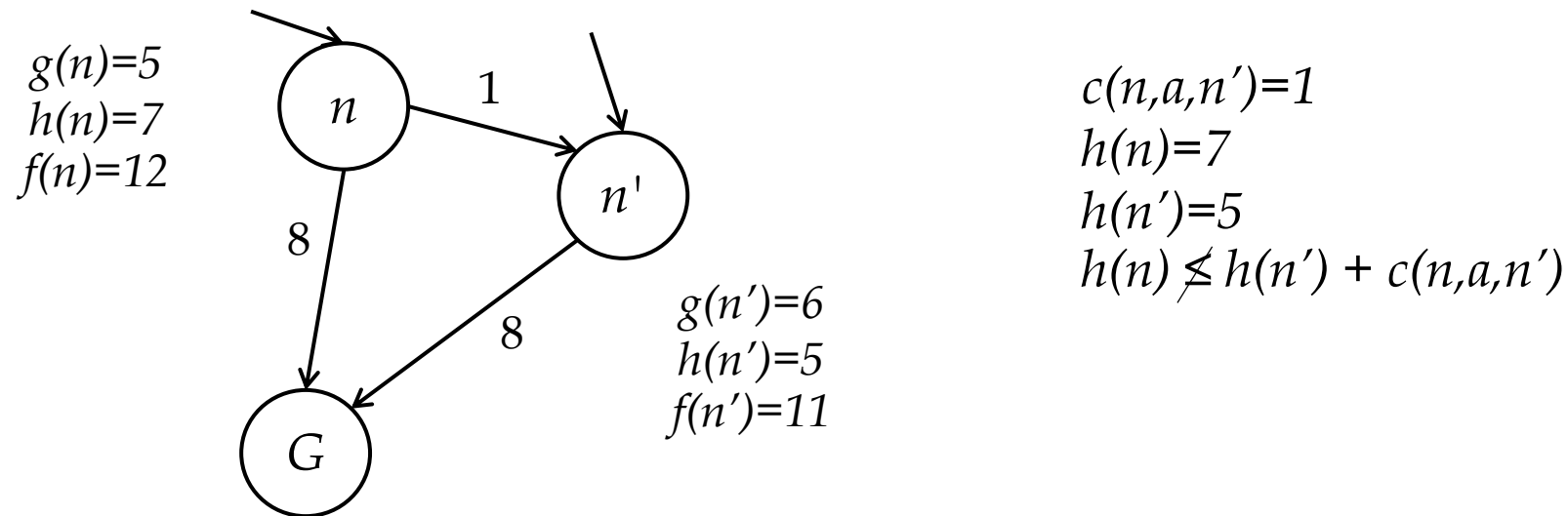
- سازگاری (Consistent) $\leftarrow$ قابل قبول (Admissible) بودن
- همه‌ی توابع هیوریستیک سازگار قابل قبول هستند.

$$\begin{aligned} h(n_1) &\leq c(n_1, a_1, n_2) + h(n_2) \\ &\leq c(n_1, a_1, n_2) + c(n_2, a_2, n_3) + h(n_3) \\ &\dots \\ &\leq c(n_1, a_1, n_2) + \dots + c(n_k, a_k, G) + h(G) \\ &\leq c(n_1, a_1, n_2) + \dots + c(n_k, a_k, G) \\ &\leq \text{cost of each path from } n_1 \text{ to goal} \end{aligned}$$

ارتباط قابل قبول بودن و سازگار بودن

- یک هیوریستیک ممکن است قابل قبول (Admissible) باشد اما سازگار (Consistent) نباشد.

- مقدار f برای هیوریستیک‌های قابل قبول ممکن است در طول مسیر کاهش یابد.
- اکثر هیوریستیک‌های قابل قبول در کاربردهای عملی سازگار نیز هستند.
- تمرین: راهی پیشنهاد دهید که هیوریستیک h را سازگار نماید.

اثبات بهینگی جستجوی گرافی A^*

- قضیه: اگر $h(n)$ سازگار (Consistent) باشد، A^* با استفاده از جستجوی گرافی بهینه خواهد بود.
- لم ۱: اگر $h(n)$ سازگار باشد آن گاه مقدار $f(n)$ در طول هر مسیری غیرنزولی است.
- اثبات: فرض کنید n' یک پسین از n باشد

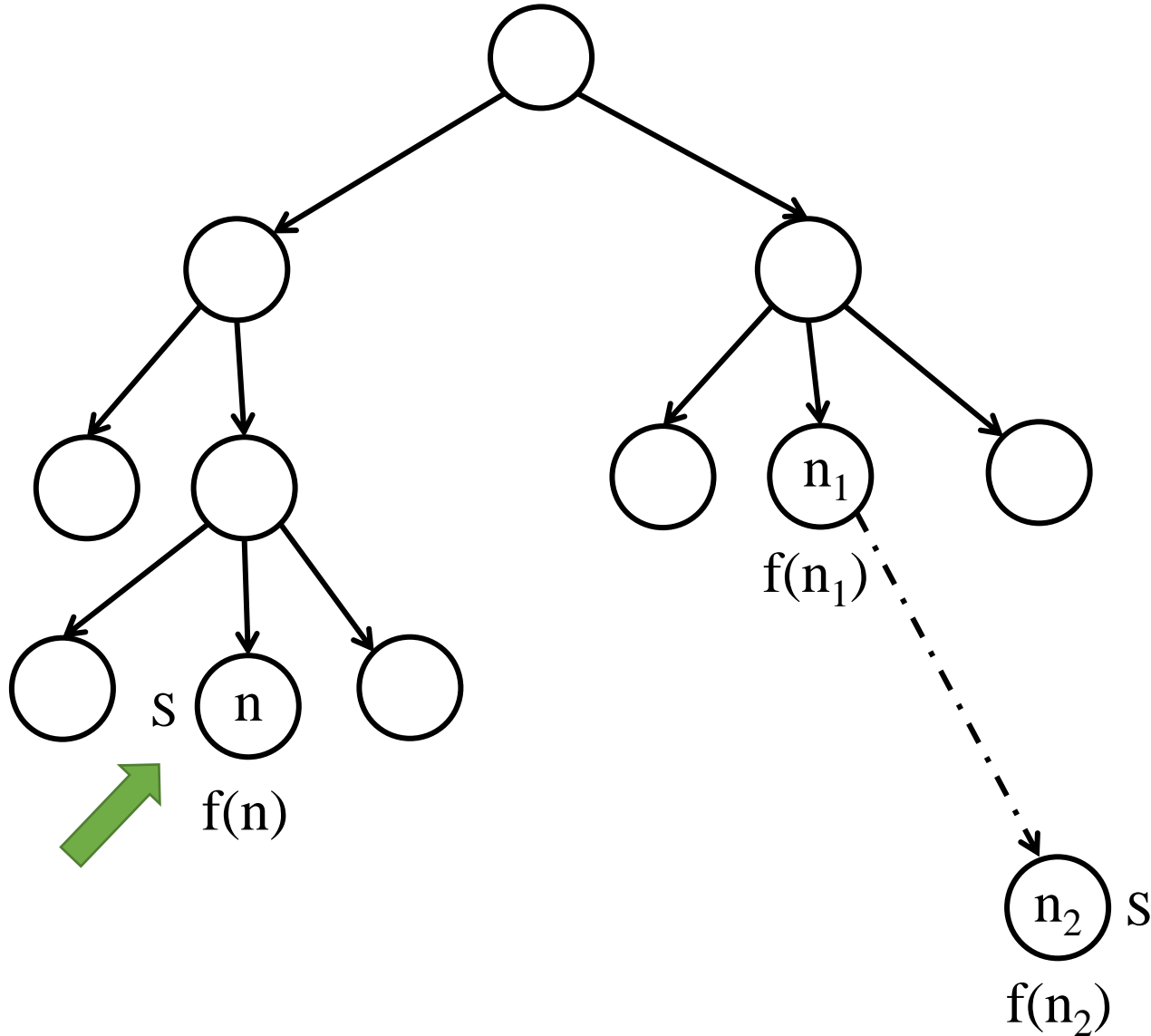
$$\begin{aligned} f(n') &= g(n') + h(n') \\ &= g(n) + \underbrace{c(n, a, n')} + h(n') \\ &\geq g(n) + h(n) \\ &\geq f(n) \end{aligned}$$

اثبات بهینگی جستجوی گرافی A^*

- لم ۲: اگر A^* گره n را برای بسط انتخاب کند، راه حل بهینه تا آن گره پیدا شده است.
- اثبات با استفاده از برهان خلف: فرض کنید هنگامی که گره n برای بسط انتخاب می شود، مسیر بهینه از ریشه تا n به دست نیامده باشد آنگاه باید بتوان از طریق گره دیگری مانند n_1 که در مجموعه frontier فعلی قرار دارد با یک مسیر بهینه به حالت موجود در n رسید. علاوه بر این براساس لم ۱،
 $f(n_1) \leq f(n)$ و بنابراین n_1 باید زودتر انتخاب می شد.
- اولین گرهی هدفی که برای بسط انتخاب می شود باید یک راه حل بهینه باشد (برای گره های هدف $h=0$ بوده و مقدار f برابر با هزینه ی واقعی مسیر می باشد).
- دنباله ی گره های بسط داده شده توسط A^* با استفاده از جستجوی گرافی به ترتیب غیرنزولی $f(n)$ می باشد.

اثبات بهینگی جستجوی گرافی A^*

$$f(n_2) < f(n)$$

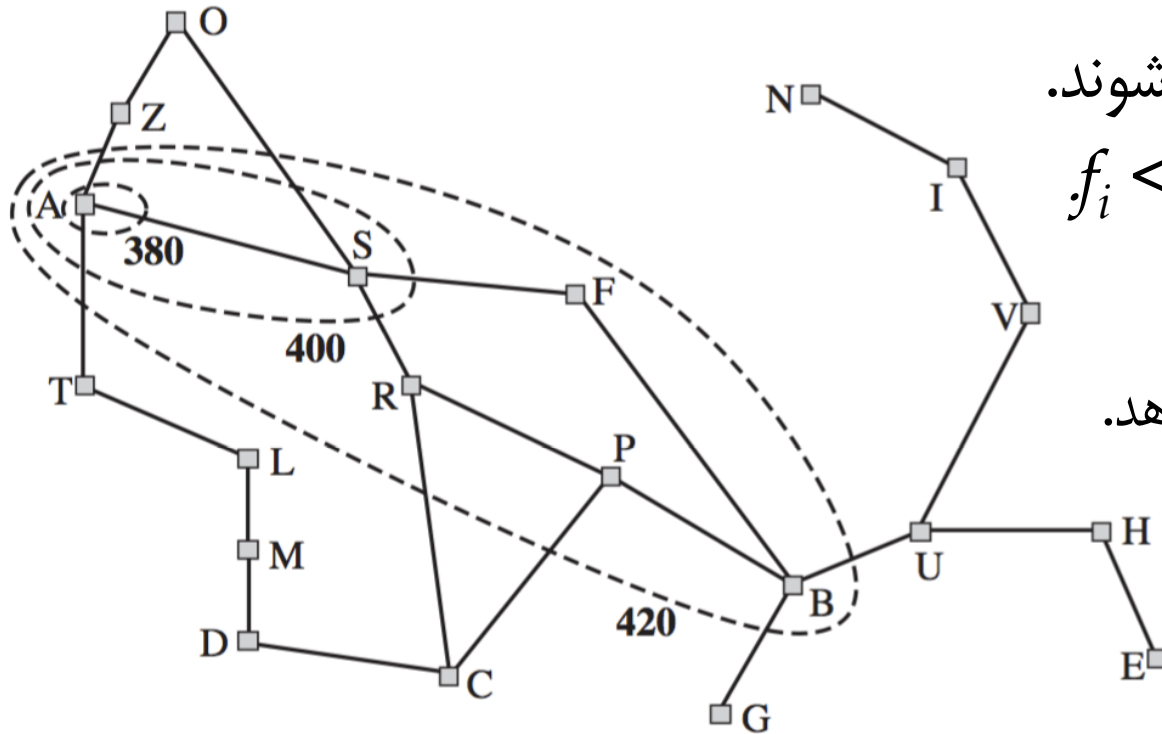
$$f(n_2) > f(n_1)$$

$$f(n_1) < f(n)$$

کانتورهای A^* – Contours

- A^* گره‌ها را به ترتیب افزایش مقدار f بسط می‌دهد.
- کانتورهای f به تدریج در فضای حالت اضافه می‌شوند.
- کانتور i ، همه‌ی گره‌های با $f=f_i$ را دارد که $f_i < f_{i+1}$.
- اگر C^* هزینه‌ی مسیر راه‌حل بهینه باشد آن گاه:
- A^* همه‌ی گره‌های با $f(n) < C^*$ را بسط می‌دهد.
- A^* برخی گره‌هایی که روی «کانتور هدف» هستند را بسط می‌دهد. ($f(n) = C^*$)
- A^* هیچ گره‌ای با $f(n) > C^*$ را بسط نمی‌دهد. (هرس)

کانتورهای A^* در مقابل UCS

- در جستجوی هزینه یکنواخت (جستجوی A^* با $h(n)=0$) نوارهای پیرامون گره آغازین به شکل دایره خواهند بود.
- A^* باعث می شود ترازها نامنظم شوند.
- هرچه $h(n)$ هیوریستیک دقیق تری باشد، نوارها به سمت گره هدف کشیده می شوند و به صورت باریک تری پیرامون مسیر بهینه متمرکز می شوند.

States are points in 2-D Euclidean space.

$g(n)$ =distance from start

$h(n)$ =estimate of distance from goal

ارزیابی جستجوی A^*

• کامل؟

- همان طور که نوارهای با f در حال افزایش را اضافه می کنیم، باید بالاخره به نواری برسیم که در آن f مساوی هزینه ی مسیر تا یک حالت هدف است.
- بنابراین اگر تعداد گره ها با $f(G) = C^* < f$ متناهی باشد کامل خواهد بود.
- فاکتور انشعاب متناهی بوده و هزینه ی یال ها از ϵ بیشتر باشد.

• پیچیدگی زمانی؟

- برای اغلب مسائل، تعداد گره ها در داخل کانتور هدف (یعنی گره هایی با $f(n) \leq C^*$) بر حسب طول راه حل نمایی است.
- شرط نمایی نبودن تعداد گره ها: خطای تابع هیوریستیک، سریعتر از لگاریتم هزینه واقعی مسیر رشد نکند.

$$|h(n) - h^*(n)| \leq O(\log h^*(n))$$

ارزیابی جستجوی A^*

- پیچیدگی فضایی؟

- نمایی است، A^* تمام گره‌ها را در حافظه نگه می‌دارد.

- فضا مشکل اصلی‌تری نسبت به زمان است.

- برای جبران این مشکل، نسخه‌های دیگر A^* مانند IDA^* , $RBFS$, SMA^* مطرح شد.

- بهینگی؟

- بله، قبلاً اثبات کردیم!

- برای هر تابع هیوریستیک سازگار (Consistent)، A^* کارآمد بهینه (optimally efficient) است.

- یعنی هیچ الگوریتم بهینه دیگری که از همان تابع هیوریستیک استفاده کند، تضمین نمی‌کند تعداد گره‌های کمتری نسبت به A^* بسط دهد.

تست ۱

فضای زیر را در نظر بگیرید که عامل در هر خانه می‌تواند یکی از چهار حرکت رفتن به بالا، پایین، چپ یا راست را انجام دهد. خانه شماره ۱ وضعیت شروع و خانه شماره ۱۱ وضعیت هدف است. همین‌طور خانه ۸ مسدود است. اگر عامل حرکتی انجام دهد که به خانه ۸ یا دیوارها برخورد کند سر جایش باقی می‌ماند. فرض کنید هر یک از حرکت‌ها یک واحد هزینه دارد. اگر در هر گره از فاصله منتهن آن گره تا هدف به‌عنوان مقدار تابع اکتشافی (هیوریستیک) استفاده شود، سه گره اولی که در الگوریتم A^* گسترش می‌یابند کدام‌اند؟ اگر شرایطی پیش آمد که دو خانه برای گسترش دقیقاً وضعیت یکسانی (از نظر A^*) داشته باشند، خانه با شماره کوچک‌تر انتخاب می‌شود.

۳	۶	۹	۱۲
۲	۵	۸	۱۱
۱	۴	۷	۱۰

(۴) ۵، ۴، ۱

(۳) ۷، ۴، ۱

(۲) ۵، ۲، ۱ ✓

(۱) ۳، ۲، ۱

مقایسه UCS و A^*

مقایسه UCS و A^* در مسئله مسیریابی ربات

$$g(n) < C^*$$

$$g(n) + h(n) < C^*$$

$$g(n) + 5h(n) < C^*$$

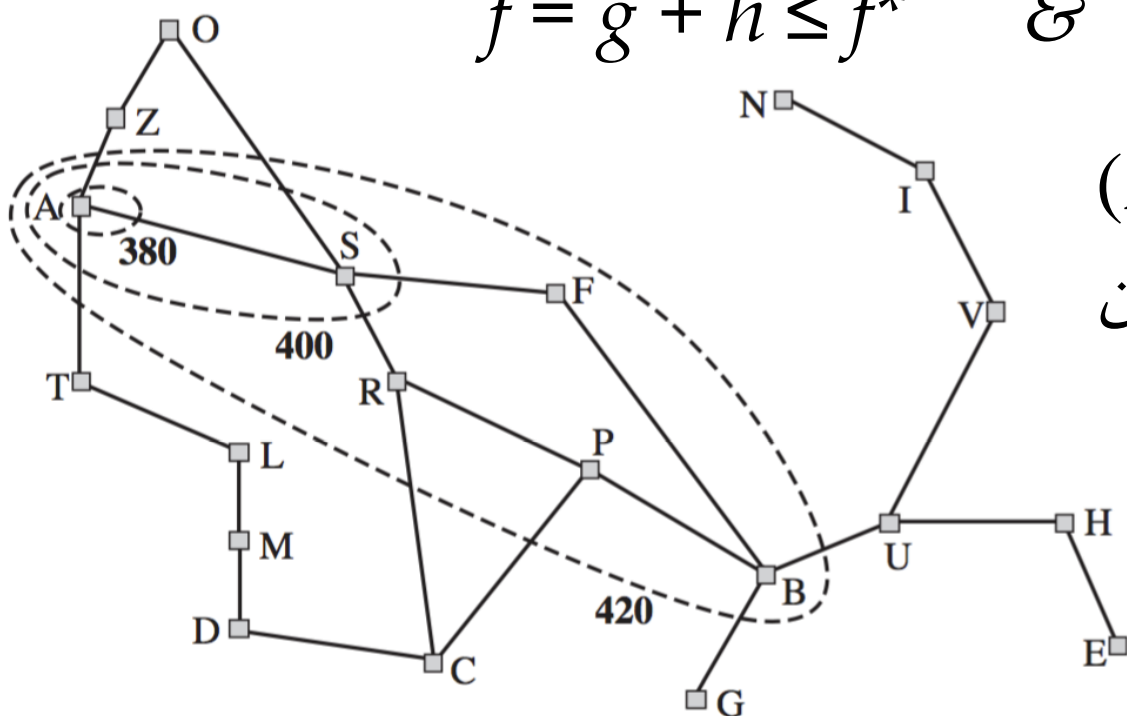
جستجوهای هیوریستیکی با حافظه محدود

IDA*, RBFS, SMA*

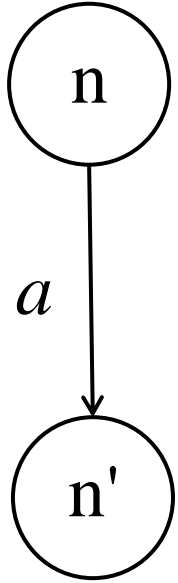
- الگوریتم A^* نیاز به نگهداری مجموعه‌ی frontier (و مجموعه‌ی explored) دارد. این موضوع باعث نیاز به حافظه‌ی خیلی زیادی می‌شود.
- ایده استفاده از f یکنوا است یعنی:

$$f = g + h \leq f^* \quad \& \quad f(n) \leq f(\text{next node after } n)$$

- آیا هنگامی که h قابل قبول (Admissible) باشد ولی سازگار (Consistent) نباشد می‌توان f را یکنوا کرد؟ چطور؟

یکنوا کردن تابع ارزیاب

$$f(n') = \max(g(n') + h(n'), f(n))$$

$$\text{if } g(n') + h(n') \geq f(n) \rightarrow f(n') = g(n') + h(n')$$

$$\begin{aligned} \text{if } g(n') + h(n') < f(n) \rightarrow f(n') &= f(n) = g(n) + h(n) \\ &= g(n') + h(n) - c(n, a, n') \end{aligned}$$

$$h(n') = h(n) - c(n, a, n')$$

جستجوی عمیق شونده‌ی تکراری A^*

- IDA^* ، همانند الگوریتم IDS، از ایده‌ی عمقی تکراری استفاده می‌کند.
- مکرراً درخت جستجو را به صورت عمقی می‌سازد.
- در هر تکرار، هر شاخه را تا جایی بسط می‌دهد که هزینه‌ی $f(n)$ گره‌های آن از مقدار خاصی (مقدار برش) بیشتر نشود (f -limit).
- در هر تکرار درخت جستجو مجدداً از ریشه ساخته می‌شود (همانند IDS).
- مقدار برش (f -limit)، در تکرار جدید برابر با کم‌ترین مقدار گره‌ای قرار داده می‌شود که از مقدار برش در تکرار قبلی بیشتر باشد.
- IDA^* به همراه جستجوی درختی (و نه گرافی) موجب بهبود پیچیدگی فضایی A^* می‌شود.

الگوریتم عمیق شوندهی تکراری A^*

function IDA*(*problem*) **returns** a solution sequence

inputs: *problem*, a problem

static: *f-limit*, the current *f*- COST limit

root, a node

root $\leftarrow$ MAKE-NODE(INITIAL-STATE[*problem*])

f-limit $\leftarrow$ *f*- COST(*root*)

loop do

solution, *f-limit* $\leftarrow$ DFS-CONTOUR(*root*, *f-limit*)

if *solution* is non-null **then return** *solution*

if *f-limit* = ∞ **then return** failure; **end**

function DFS-CONTOUR(*node*, *f-limit*) **returns** a solution sequence and a new *f*- COST limit

inputs: *node*, a node

f-limit, the current *f*- COST limit

static: *next-f*, the *f*- COST limit for the next contour, initially ∞

if *f*- COST[*node*] > *f-limit* **then return** null, *f*- COST[*node*]

if GOAL-TEST[*problem*](STATE[*node*]) **then return** *node*, *f-limit*

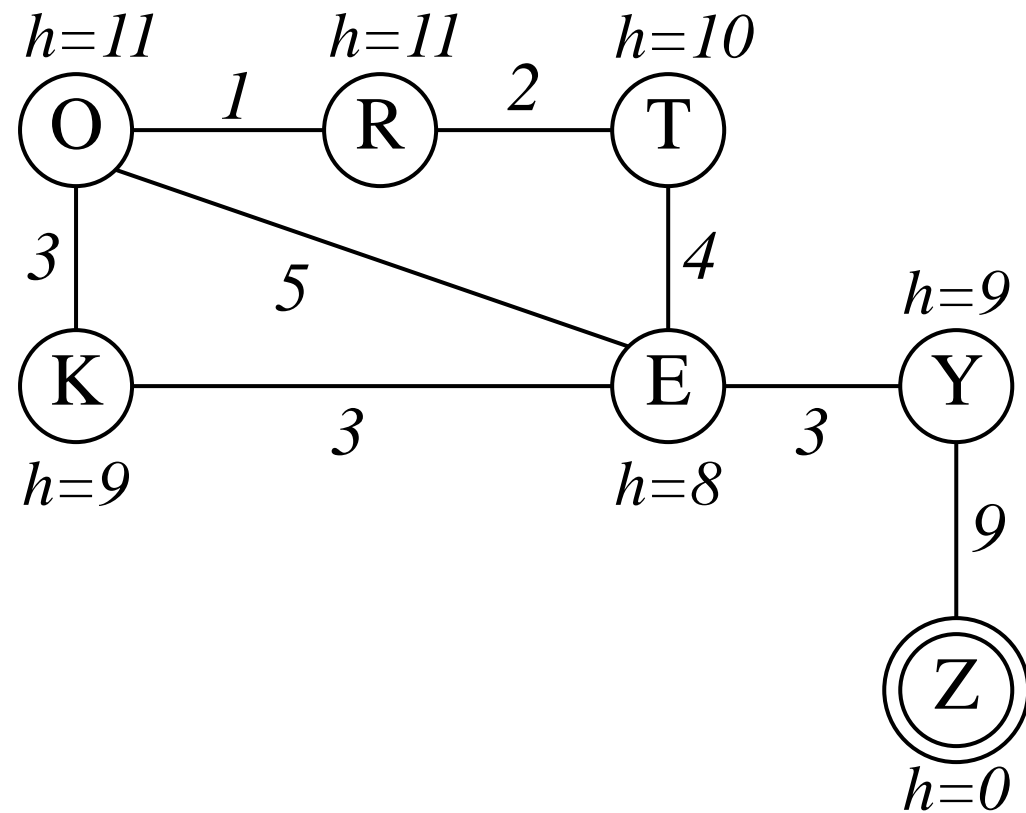
for each node *s* **in** SUCCESSORS(*node*) **do**

solution, *new-f* $\leftarrow$ DFS-CONTOUR(*s*, *f-limit*)

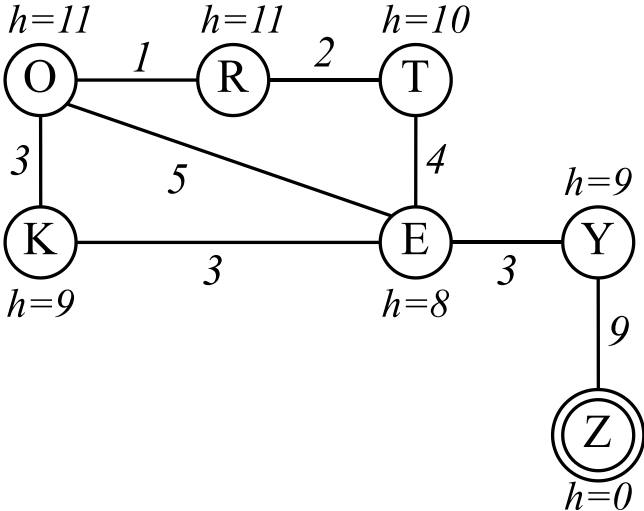
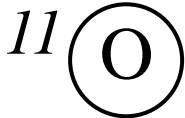
if *solution* is non-null **then return** *solution*, *f-limit*

next-f $\leftarrow$ MIN(*next-f*, *new-f*); **end**

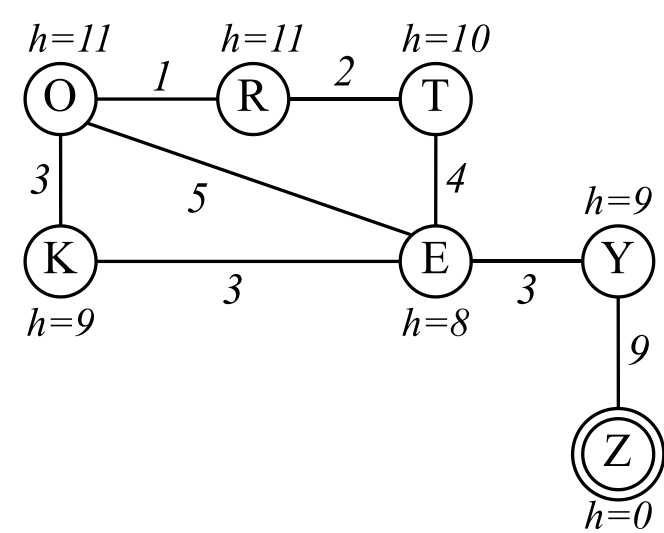
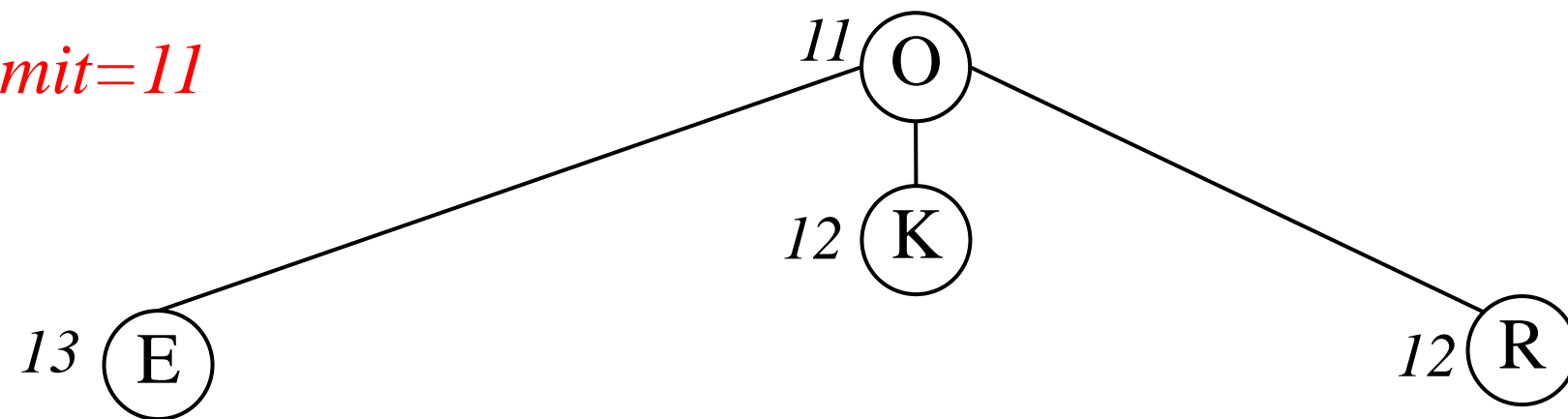
return null, *next-f*

F-limit=11

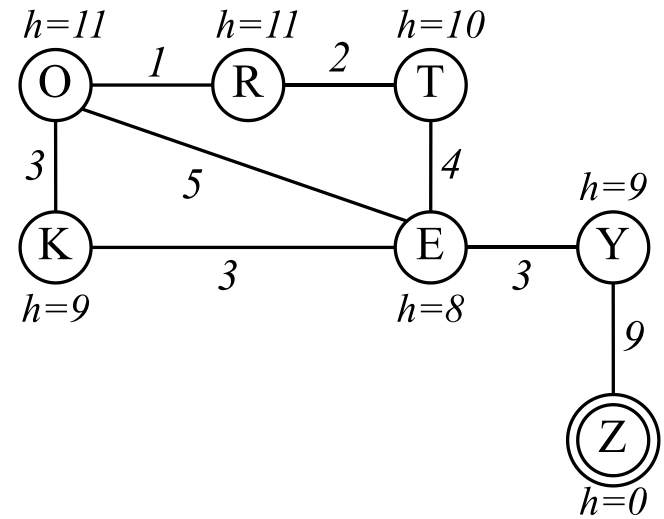
F-limit=11

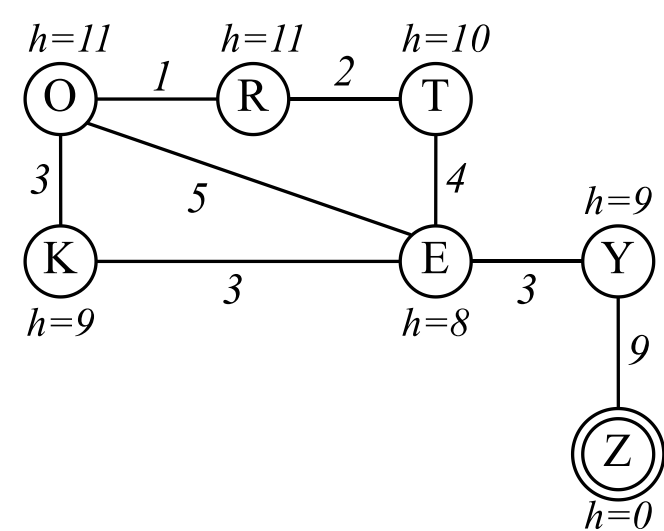
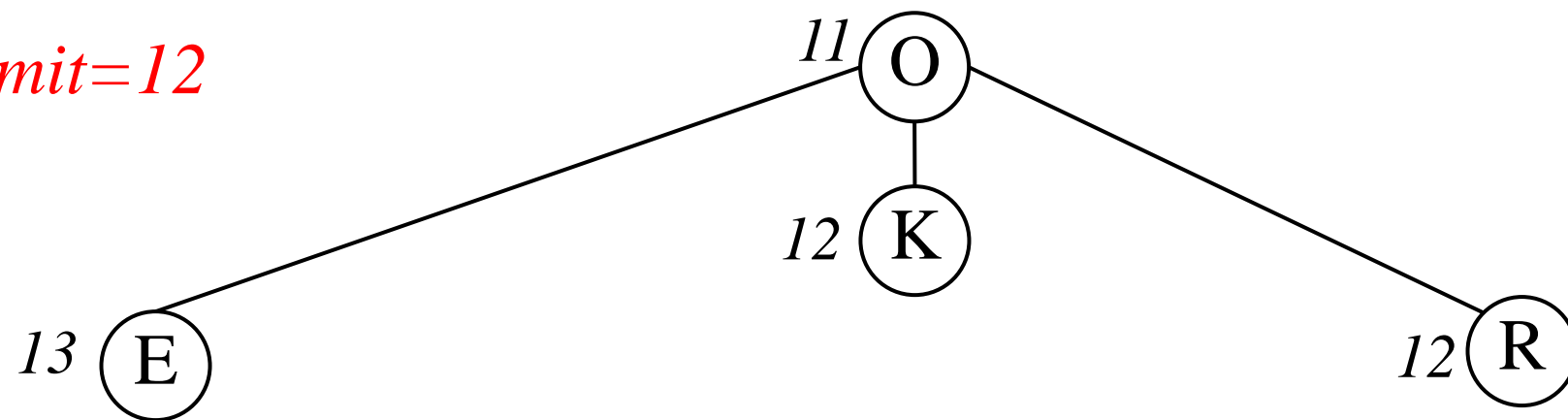

F-limit=12

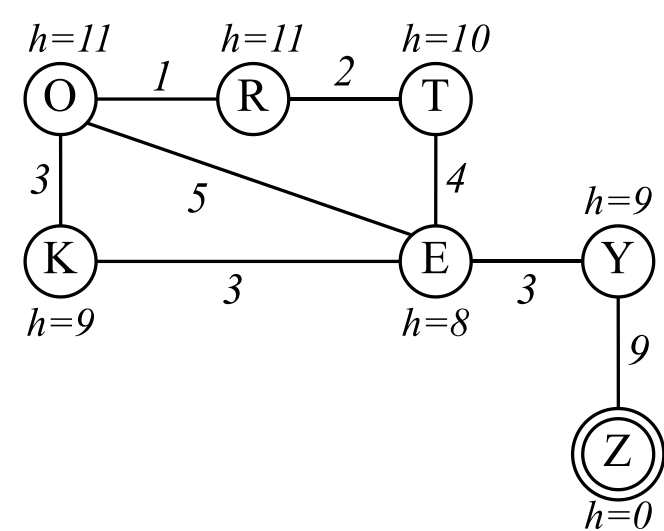
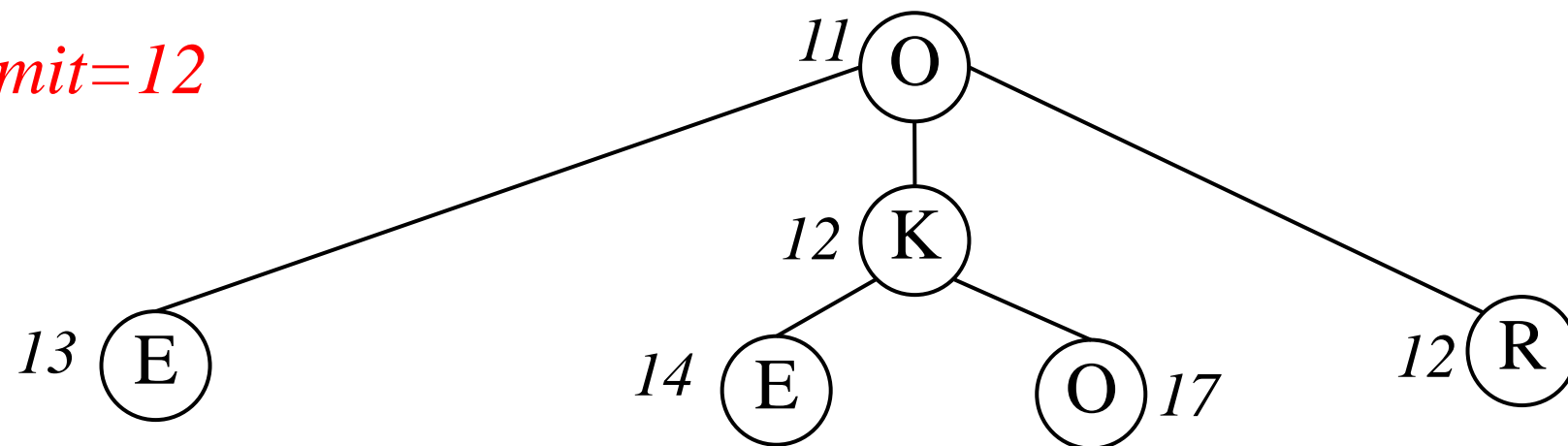
11⊙

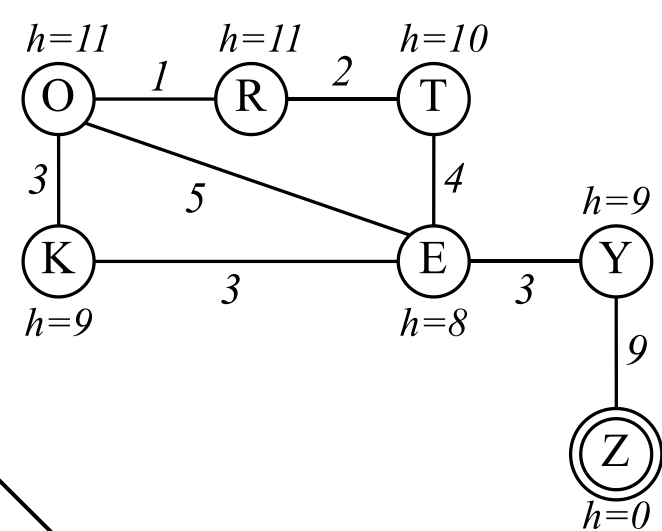
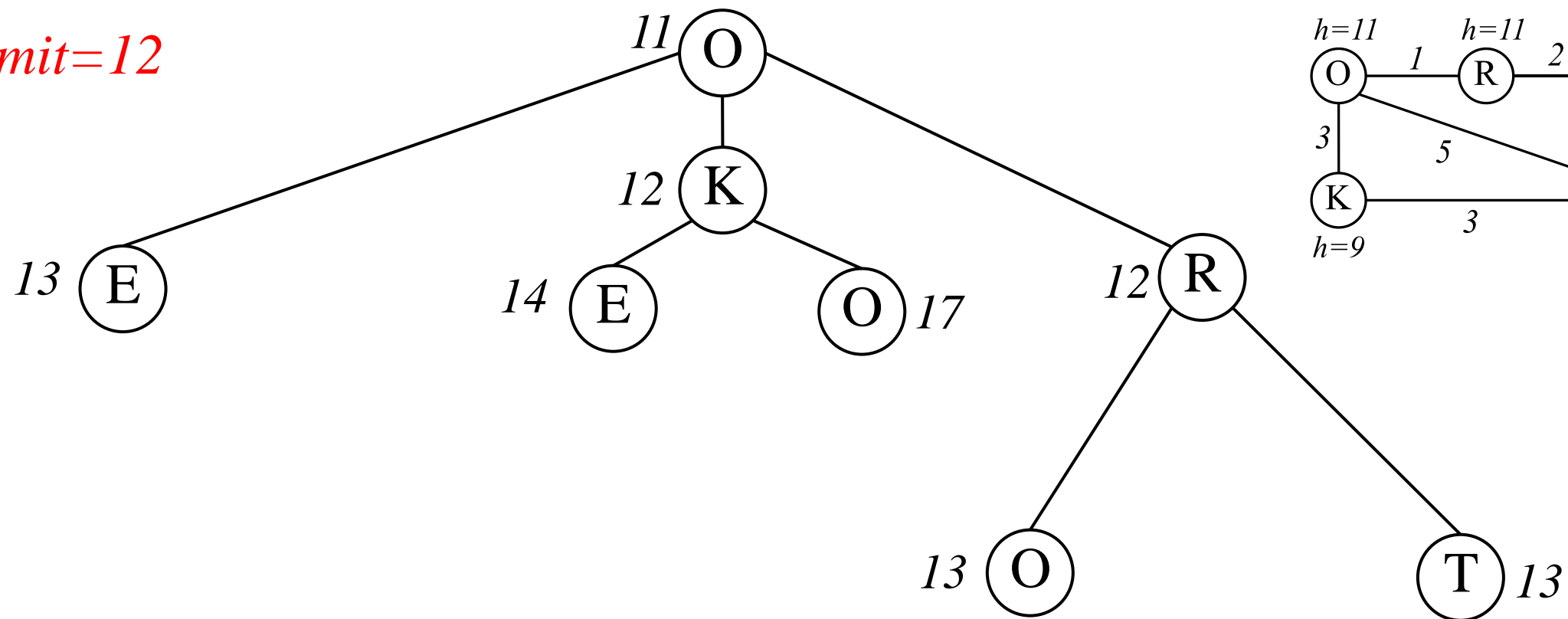
F-limit=12

F-limit=12

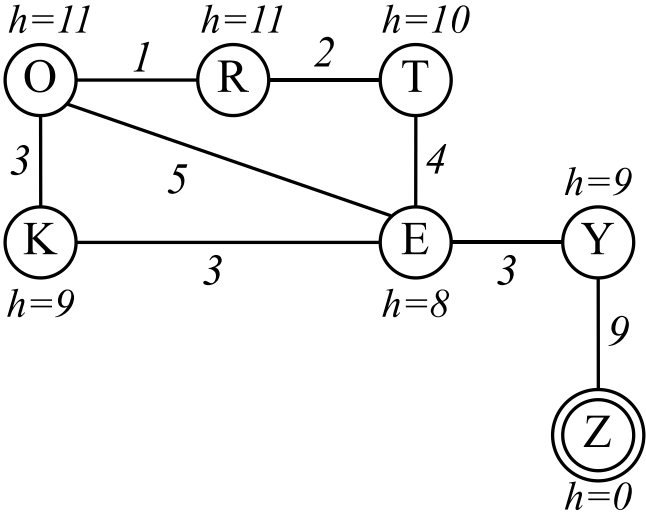

F-limit=12

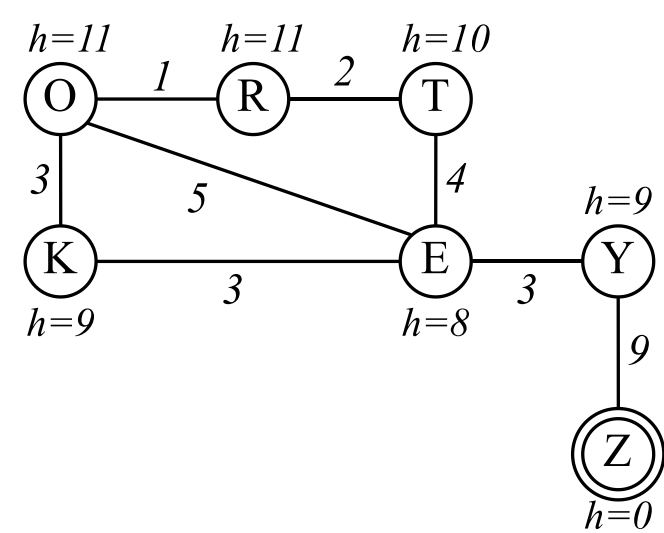
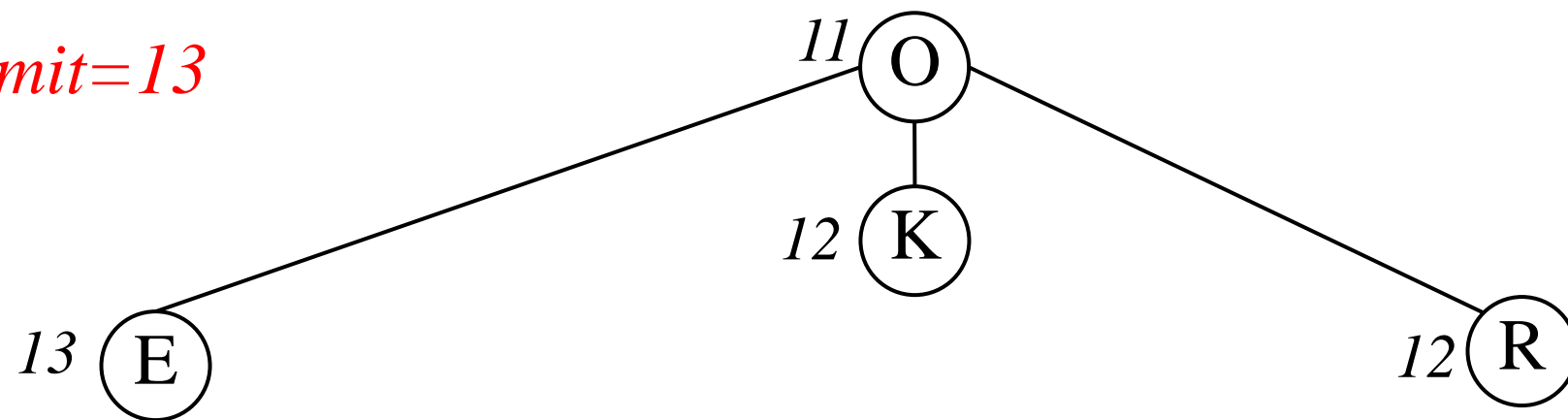

F-limit=13

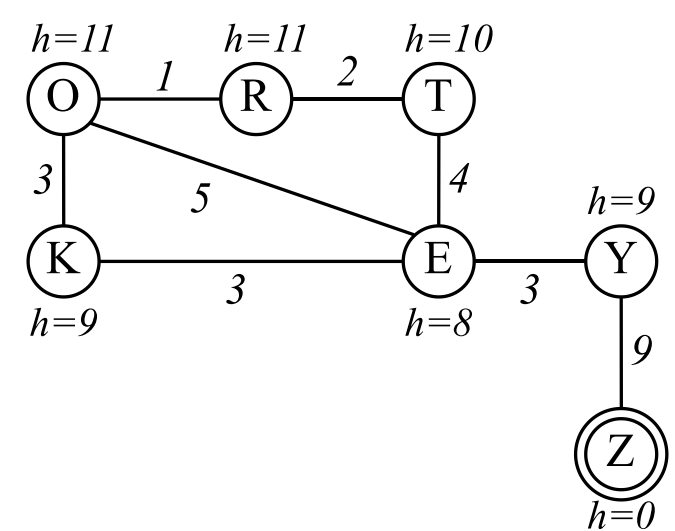
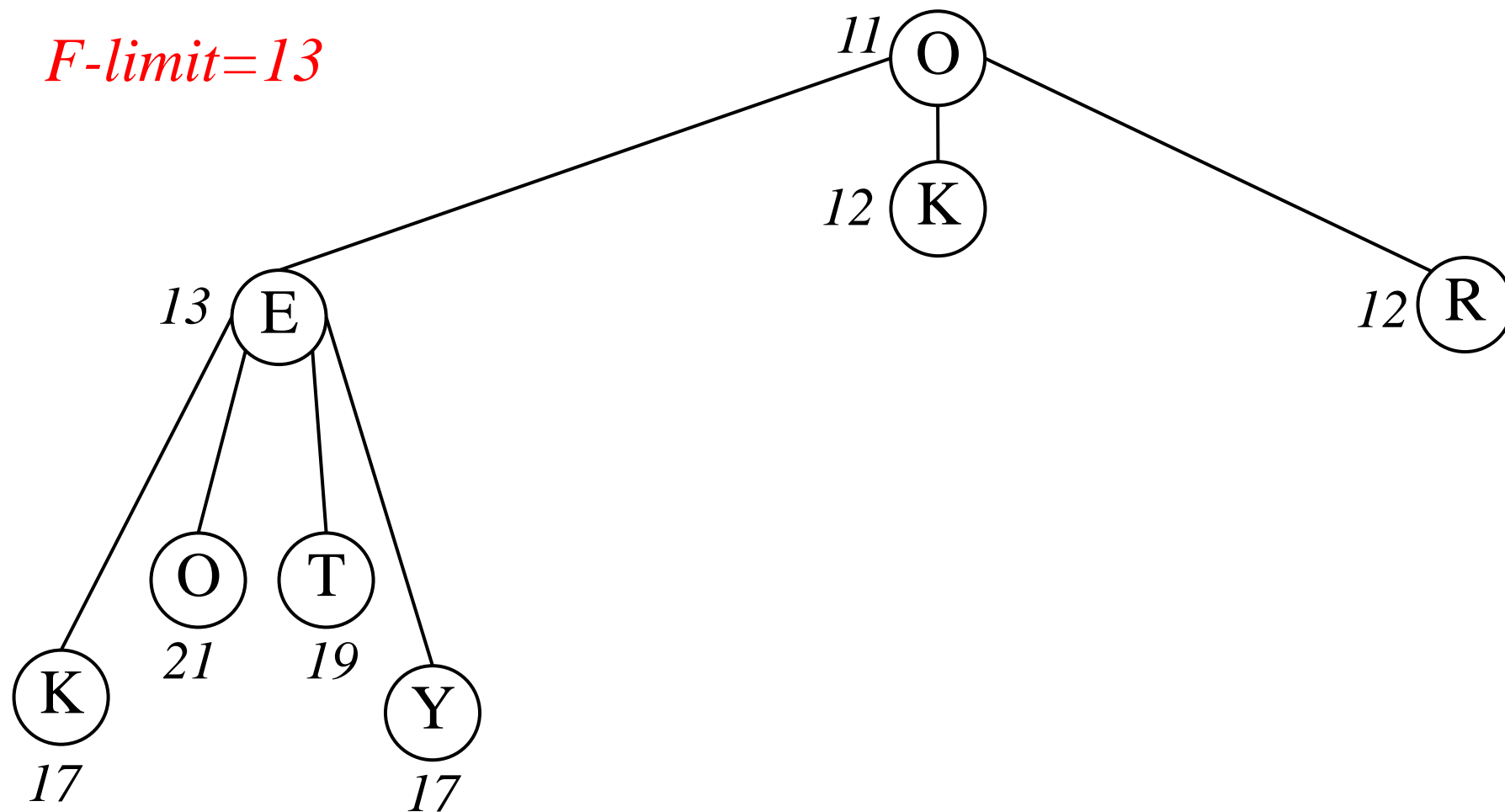
11⊙

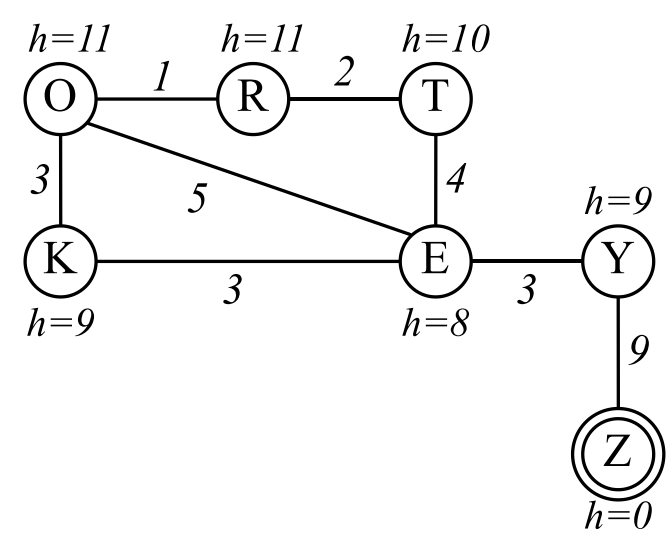
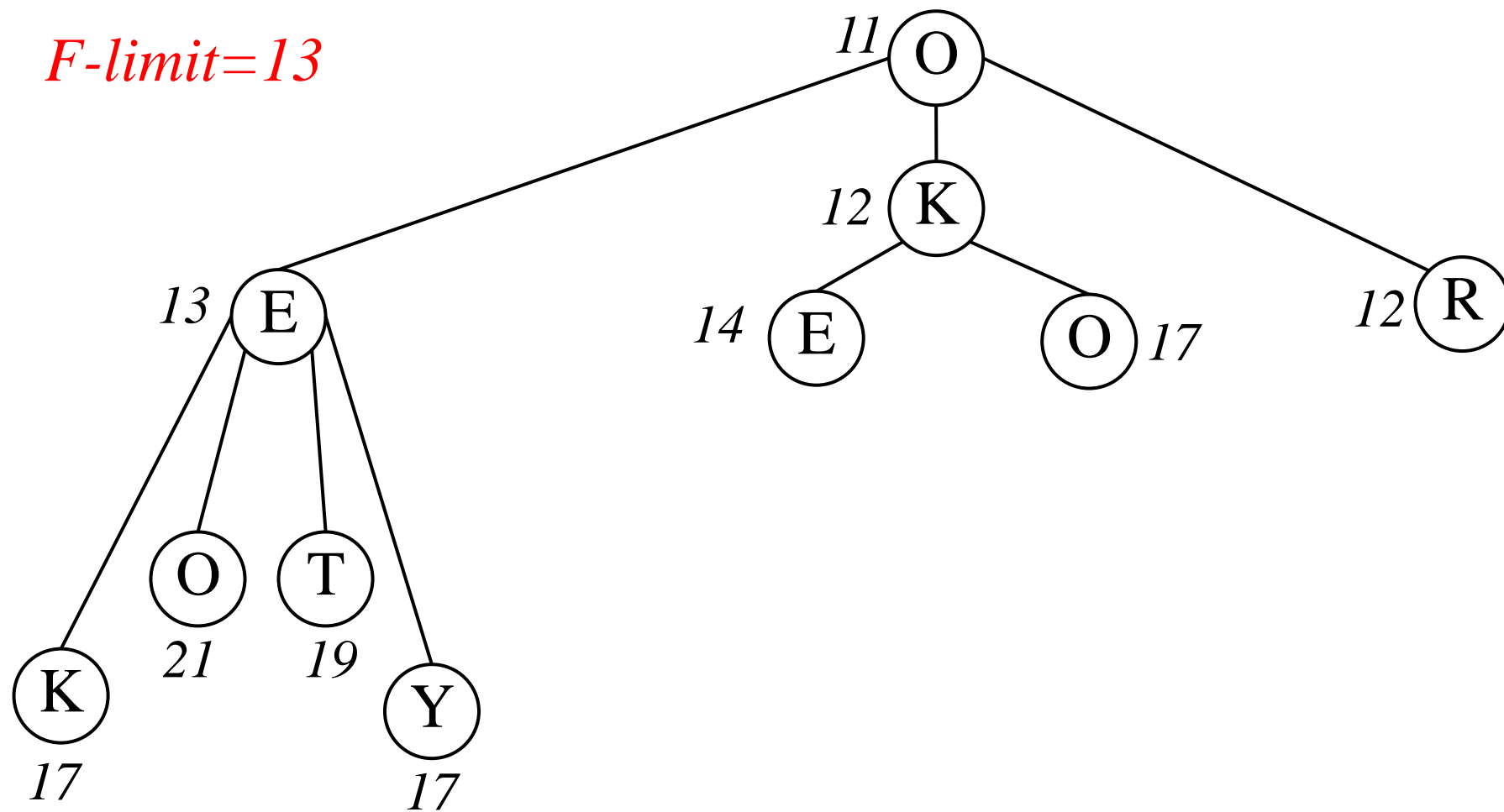
F-limit=13

F-limit=13

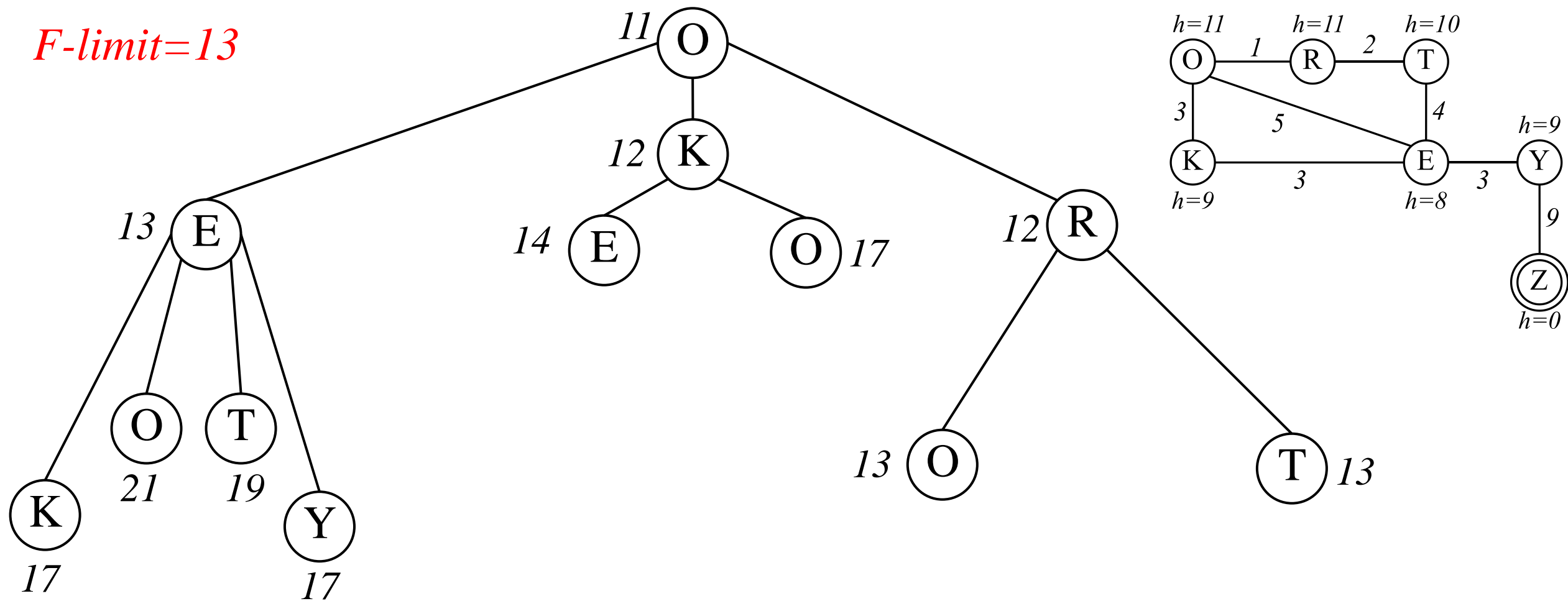

F-limit=13

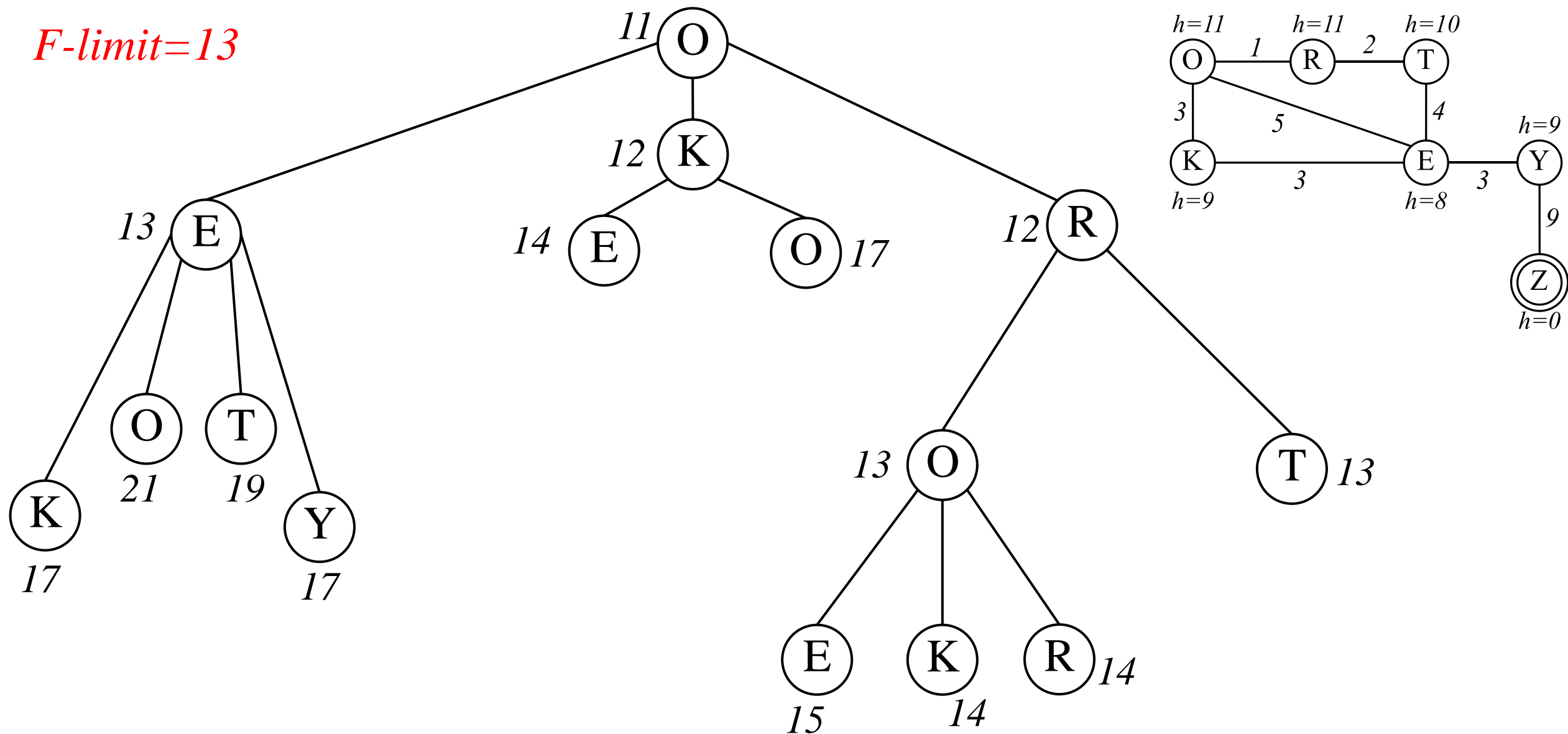

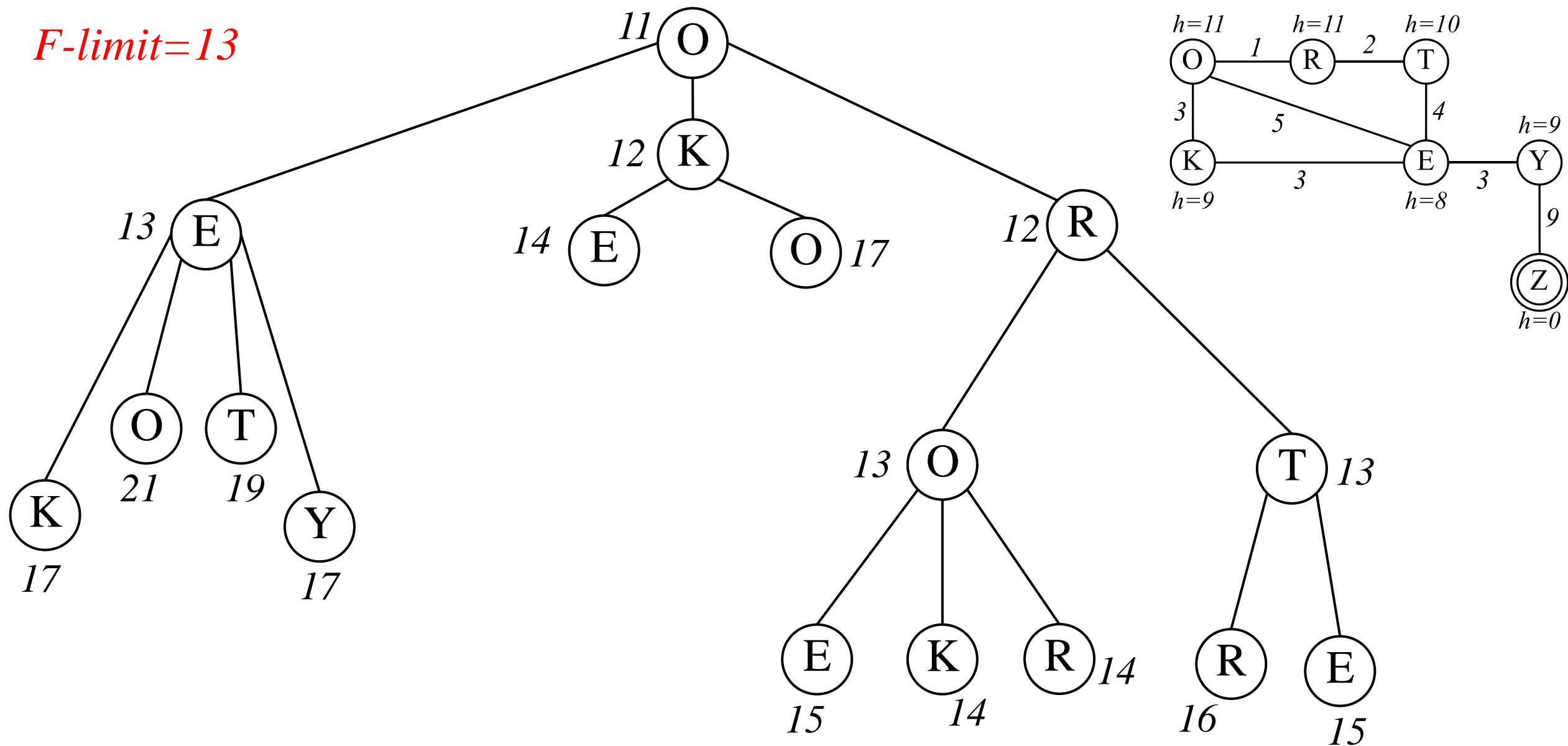
F-limit=13

F-limit=13

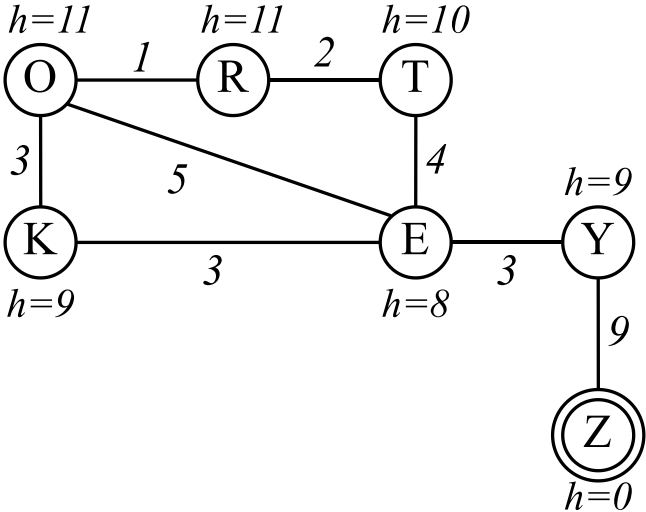

F-limit=13

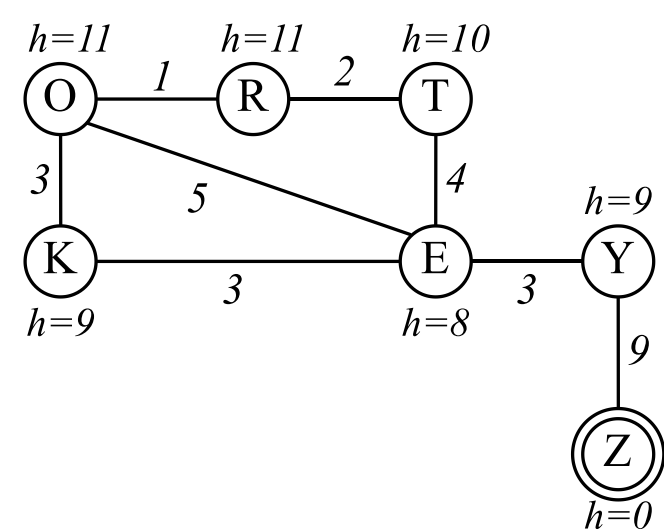
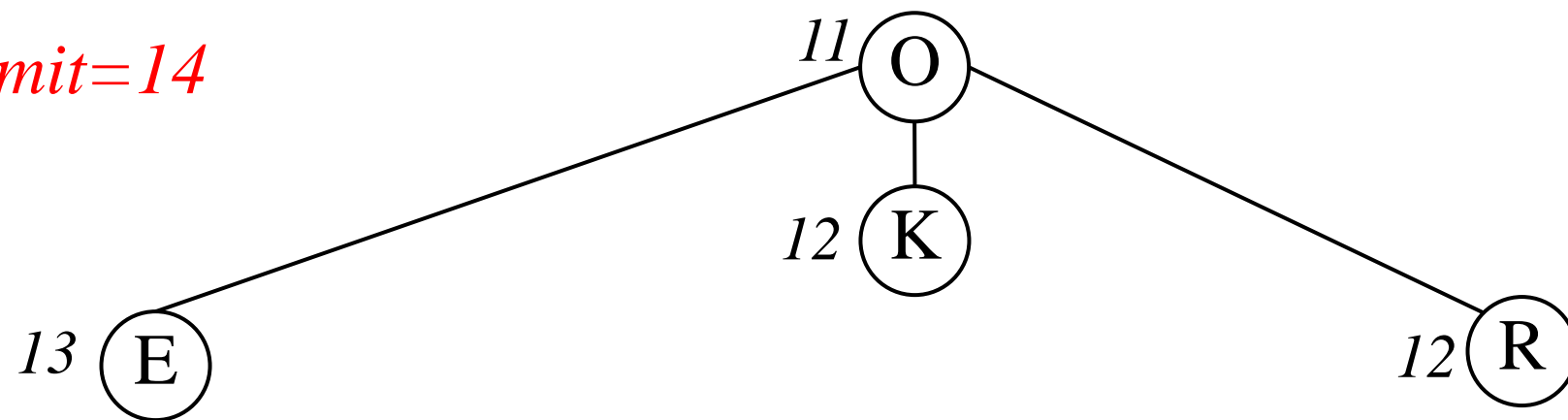

F-limit=14

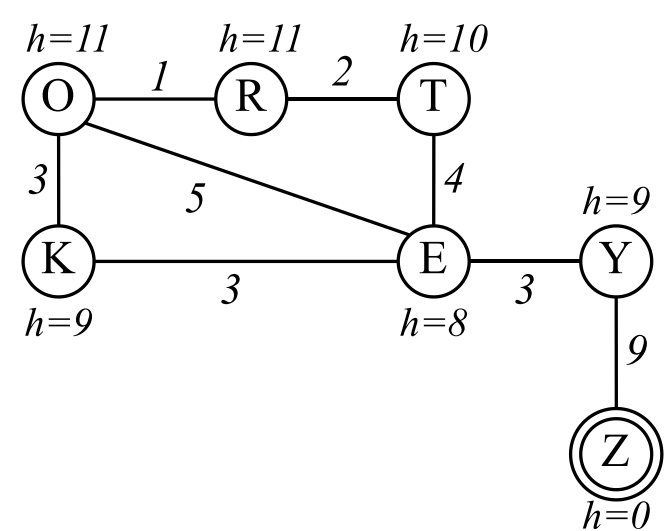
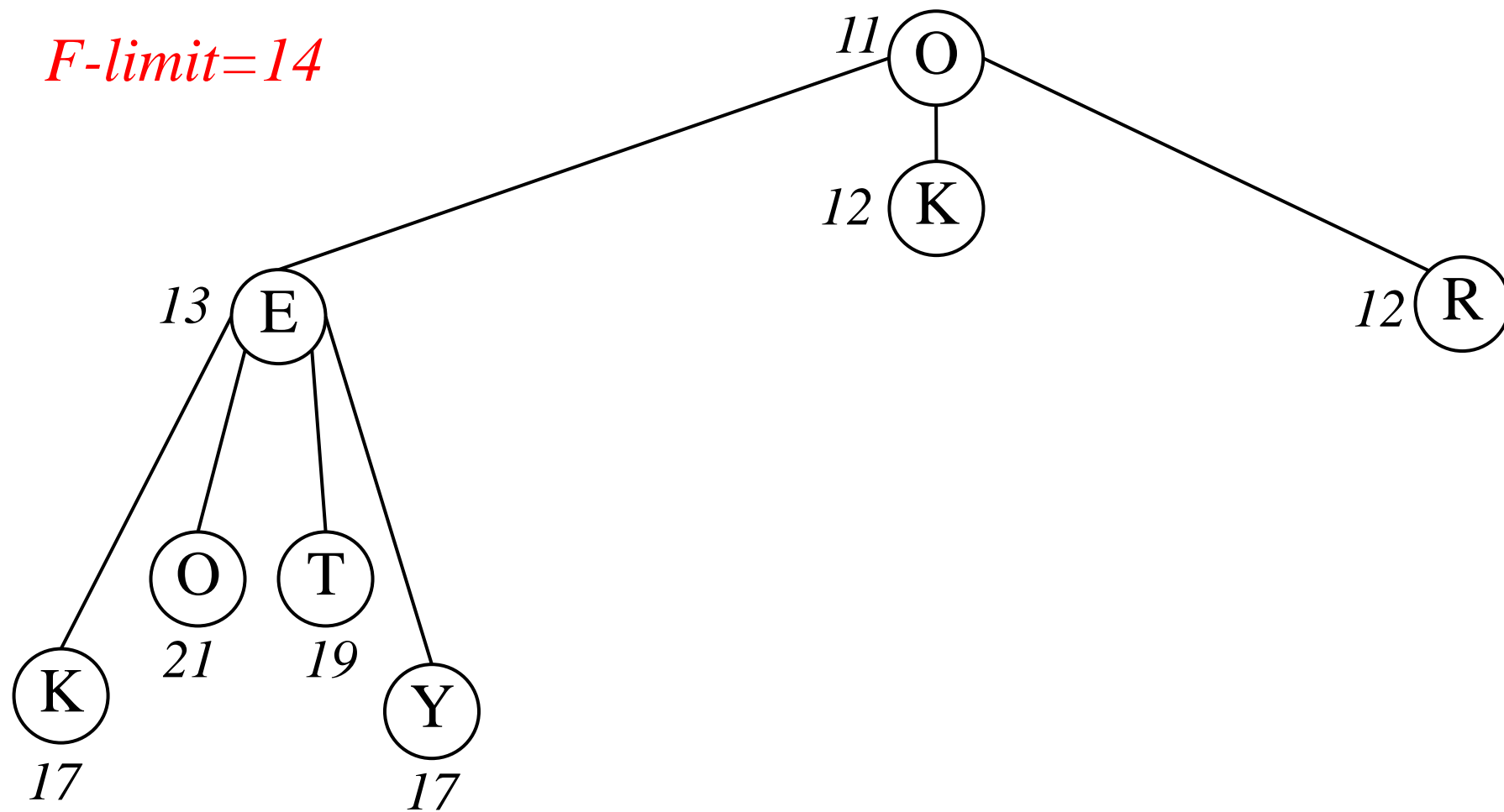
11⊙

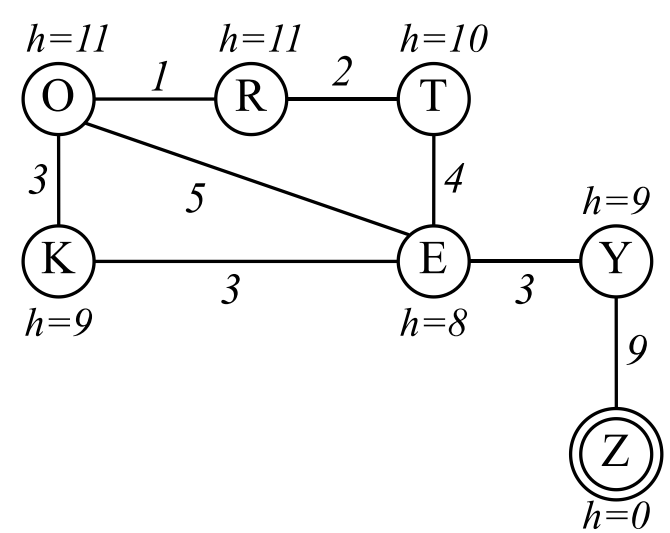
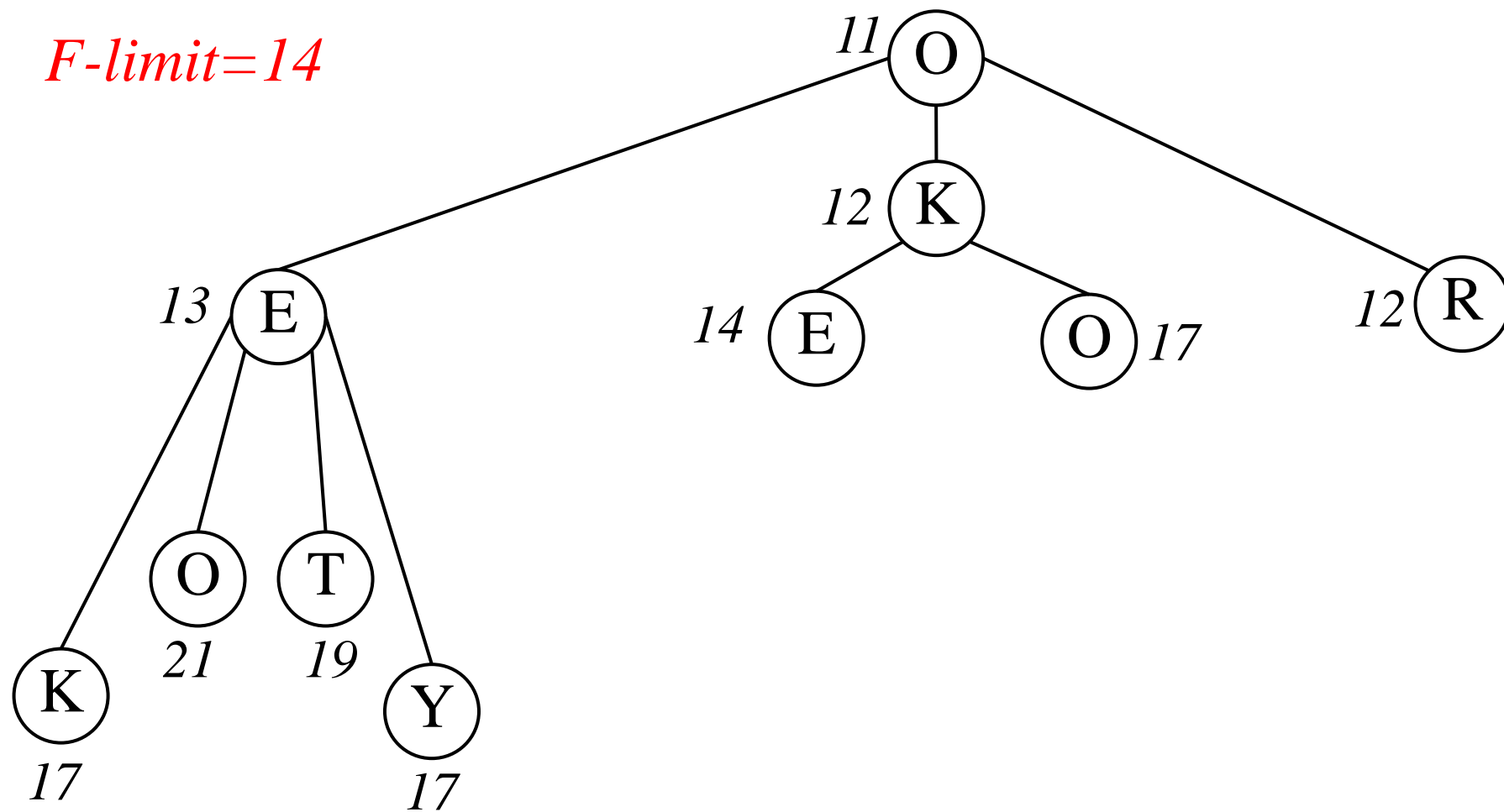
F-limit=14

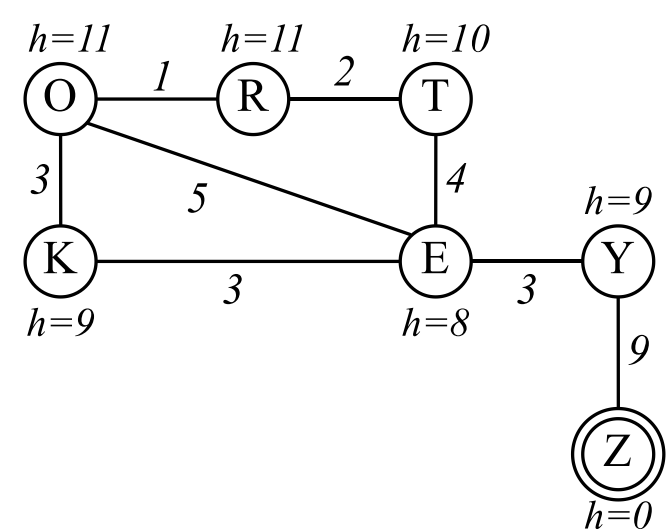
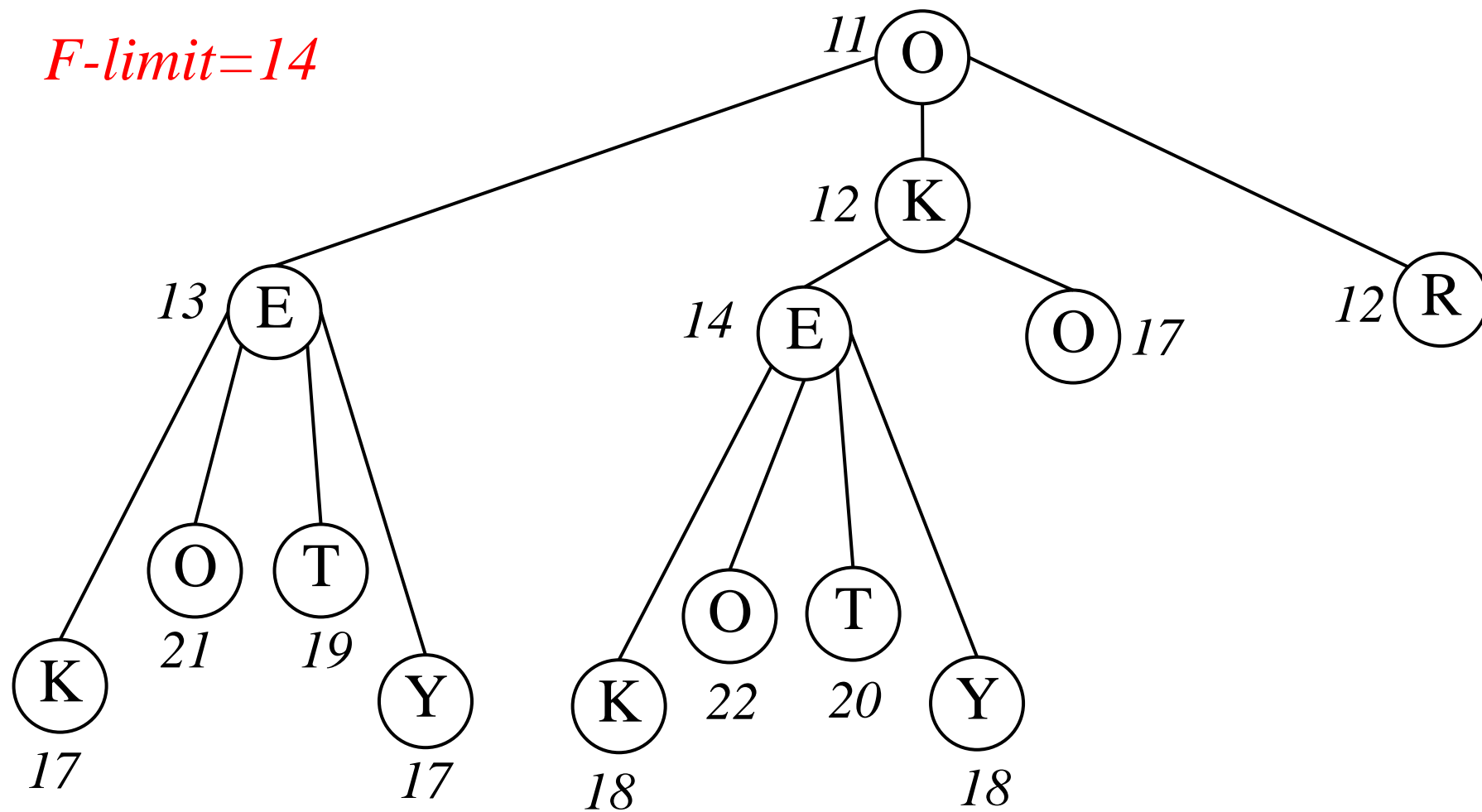
F-limit=14

F-limit=14

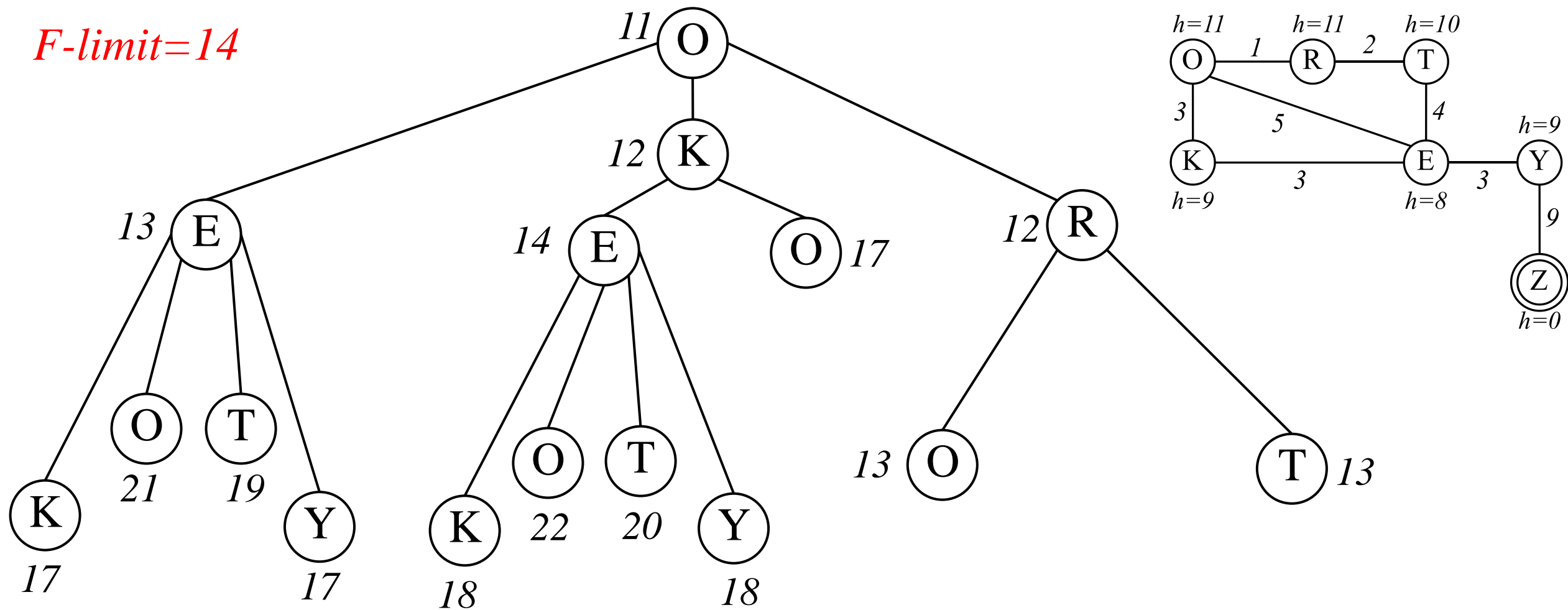

F-limit=14

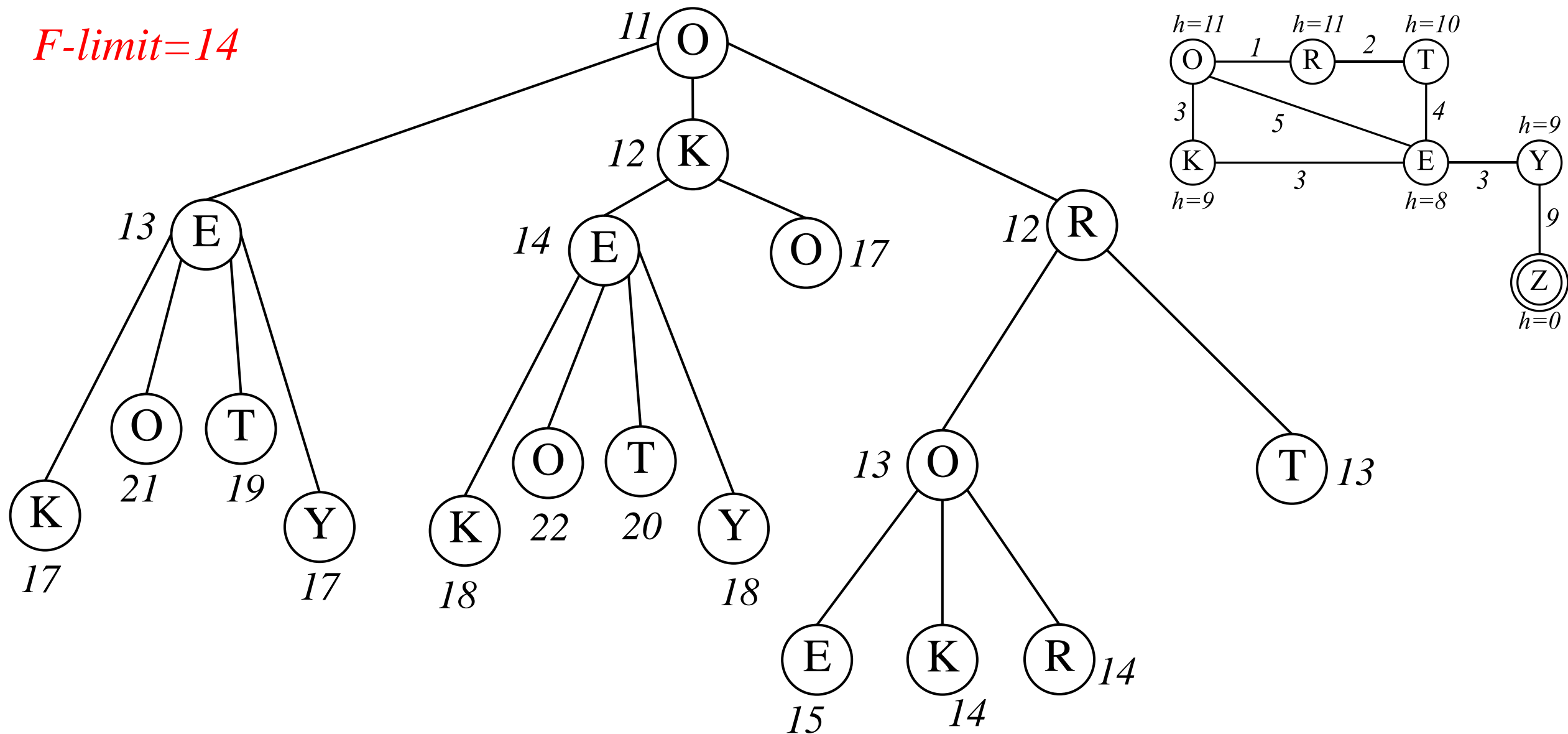

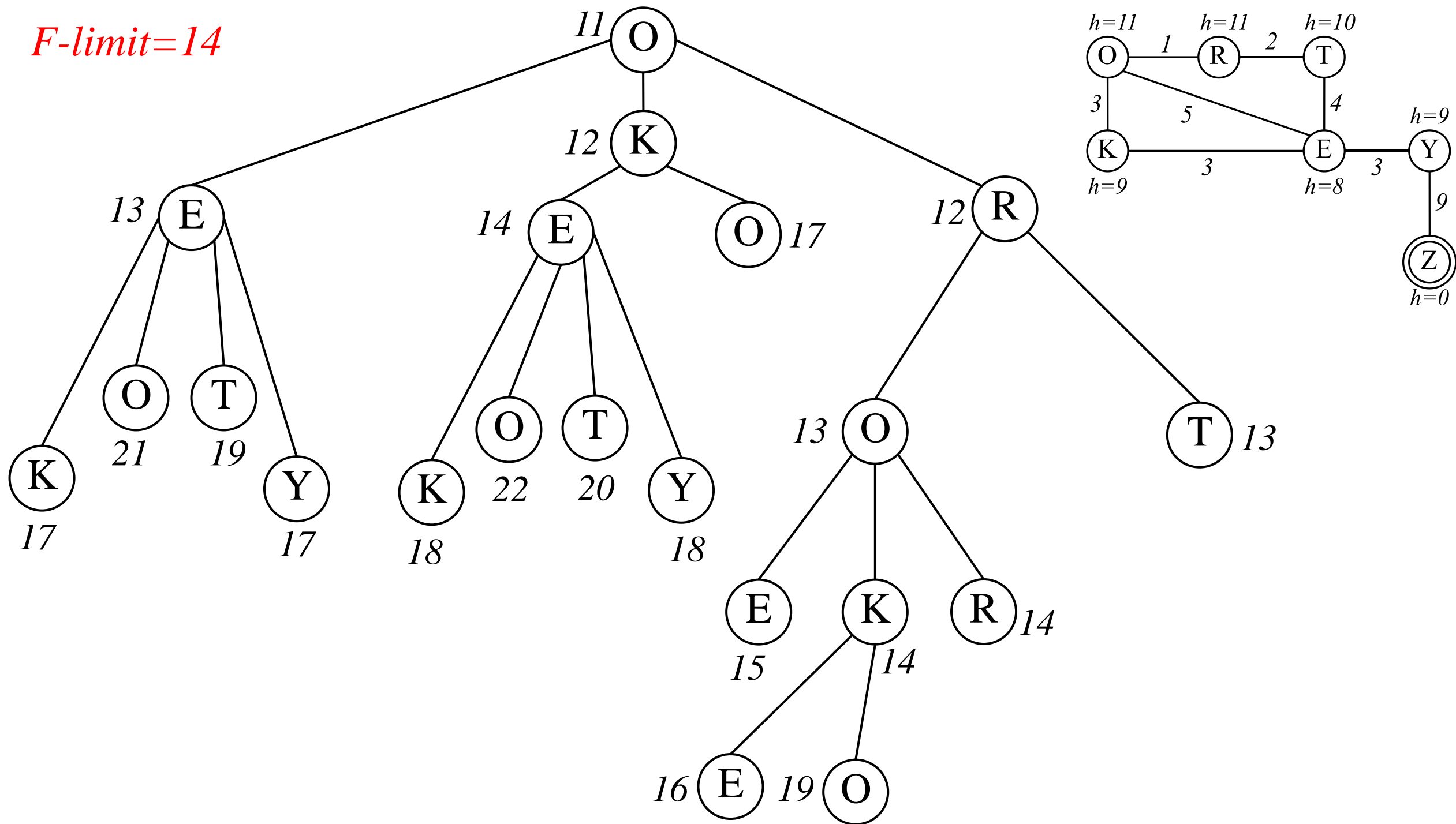
F-limit=14

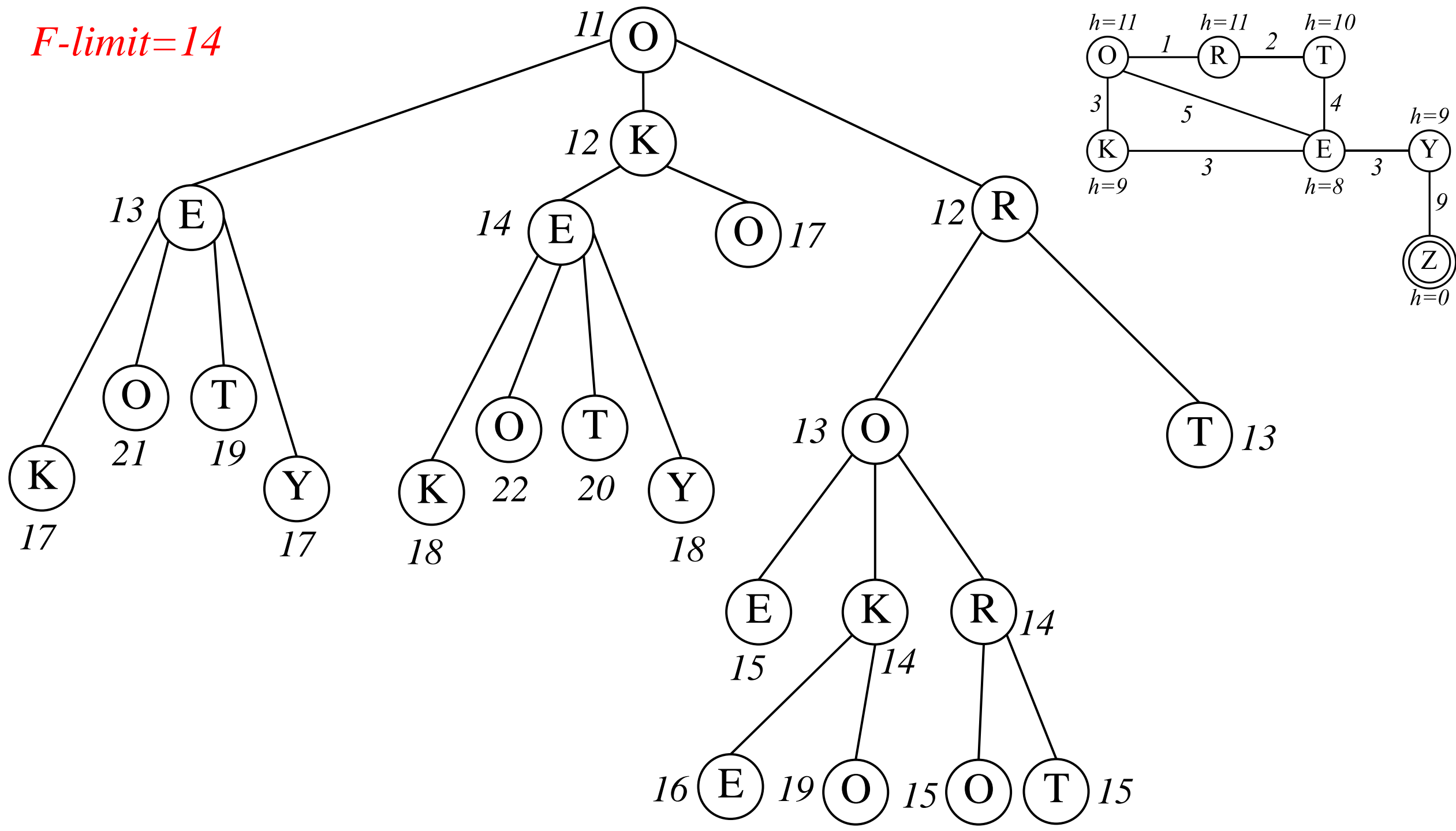
F-limit=14

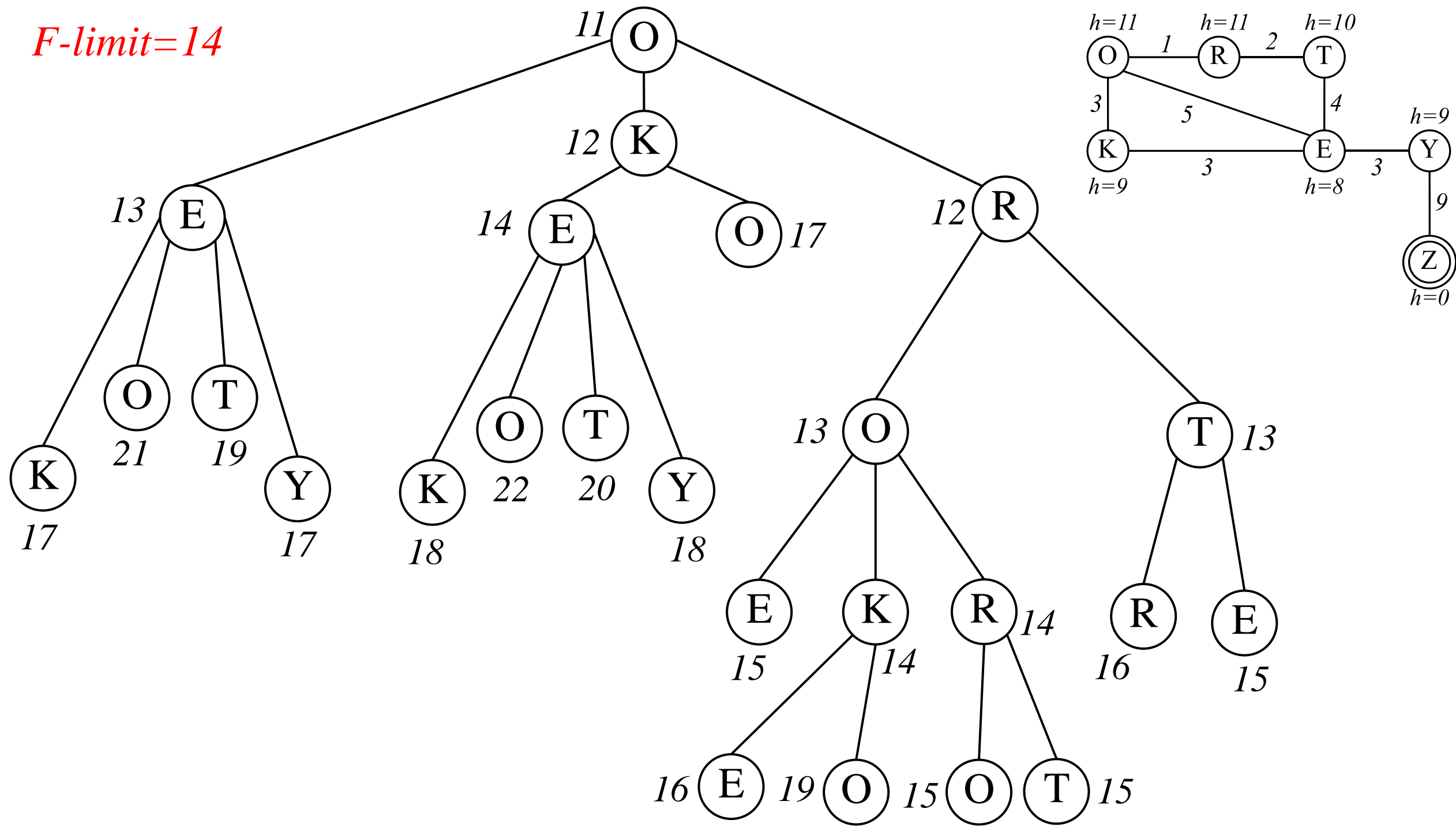
F-limit=14

F-limit=14

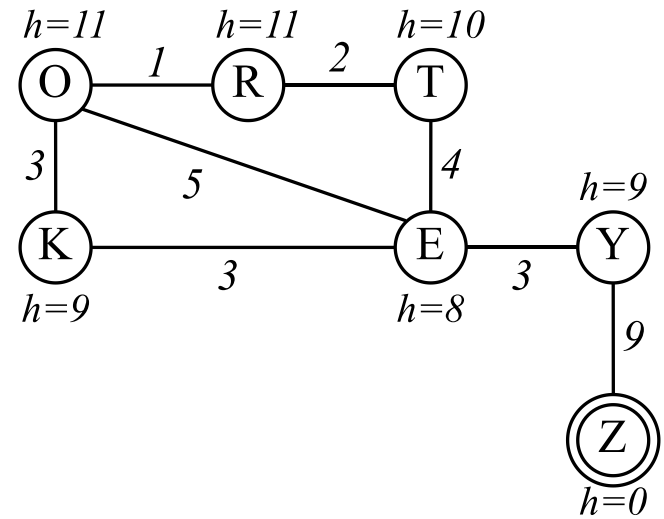

F-limit=14

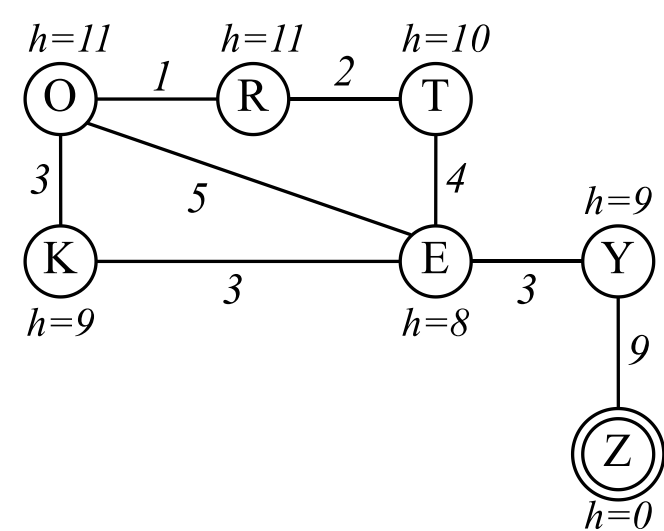
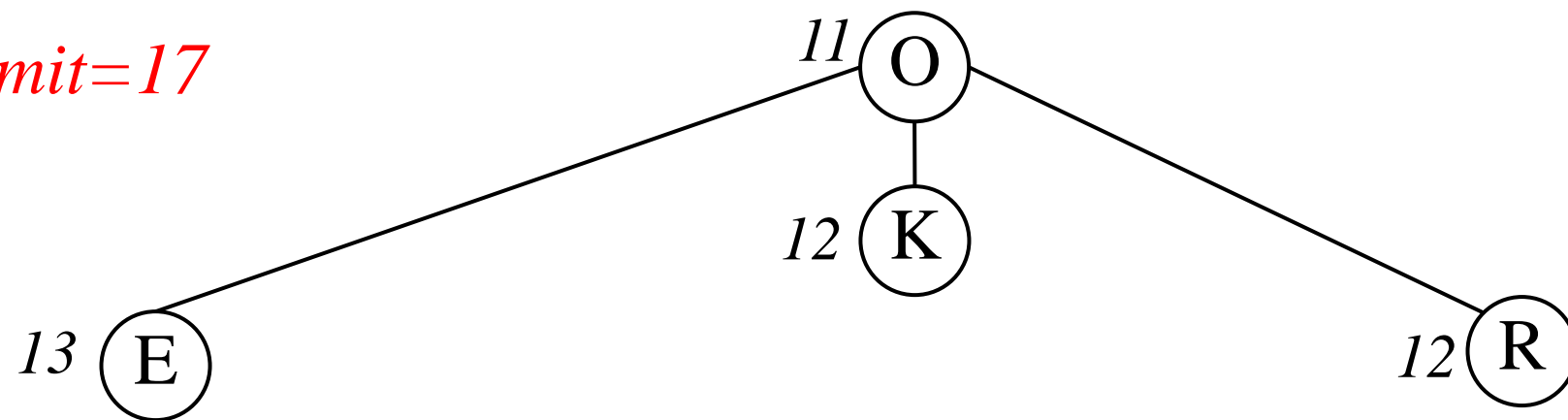

F-limit=17

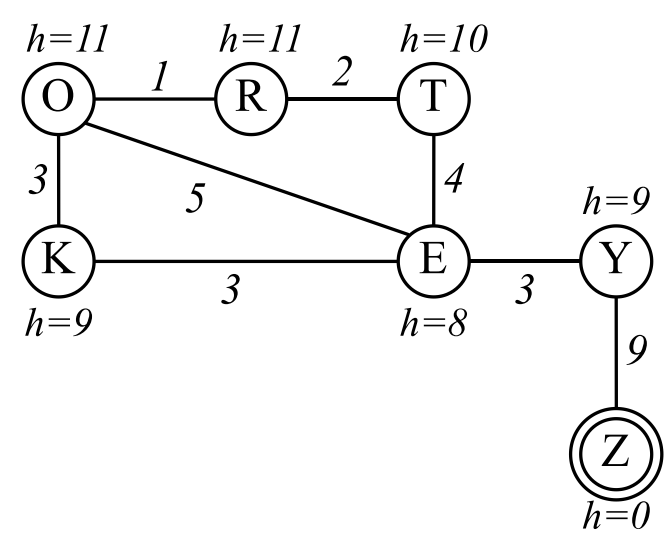
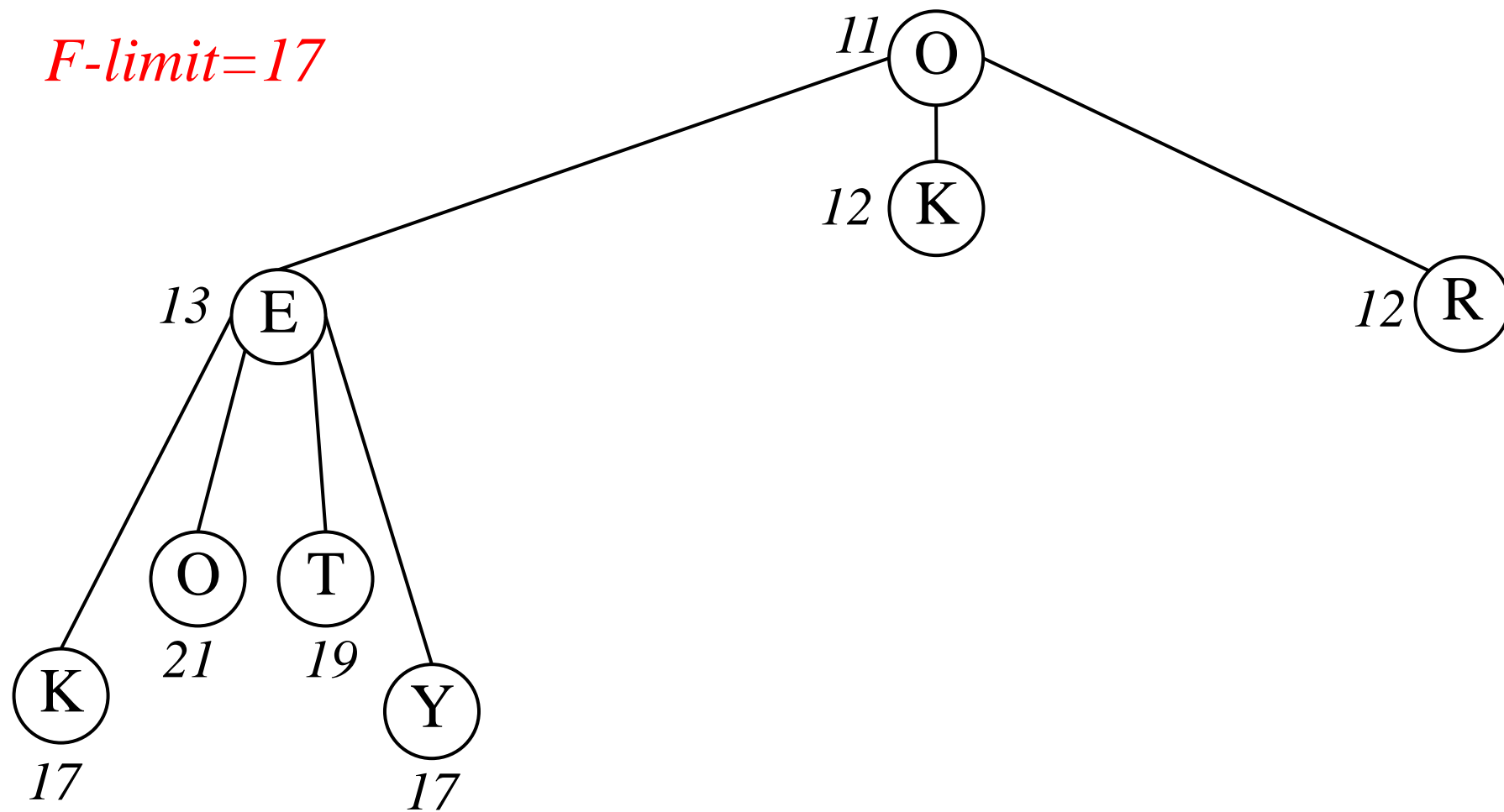
11 ⊙

F-limit=17

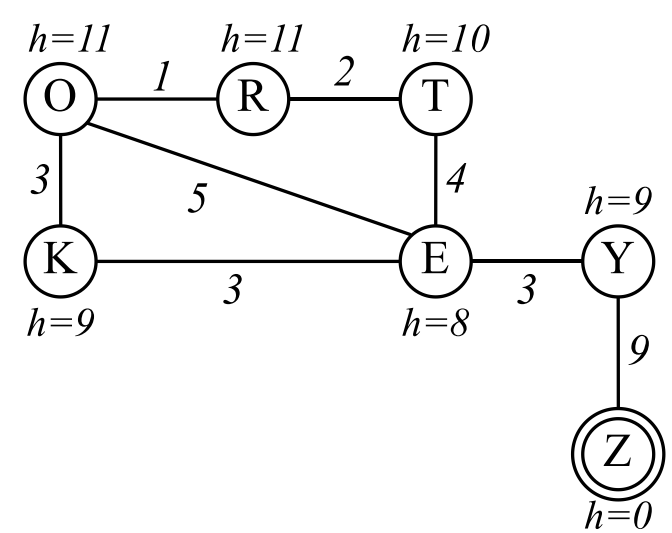
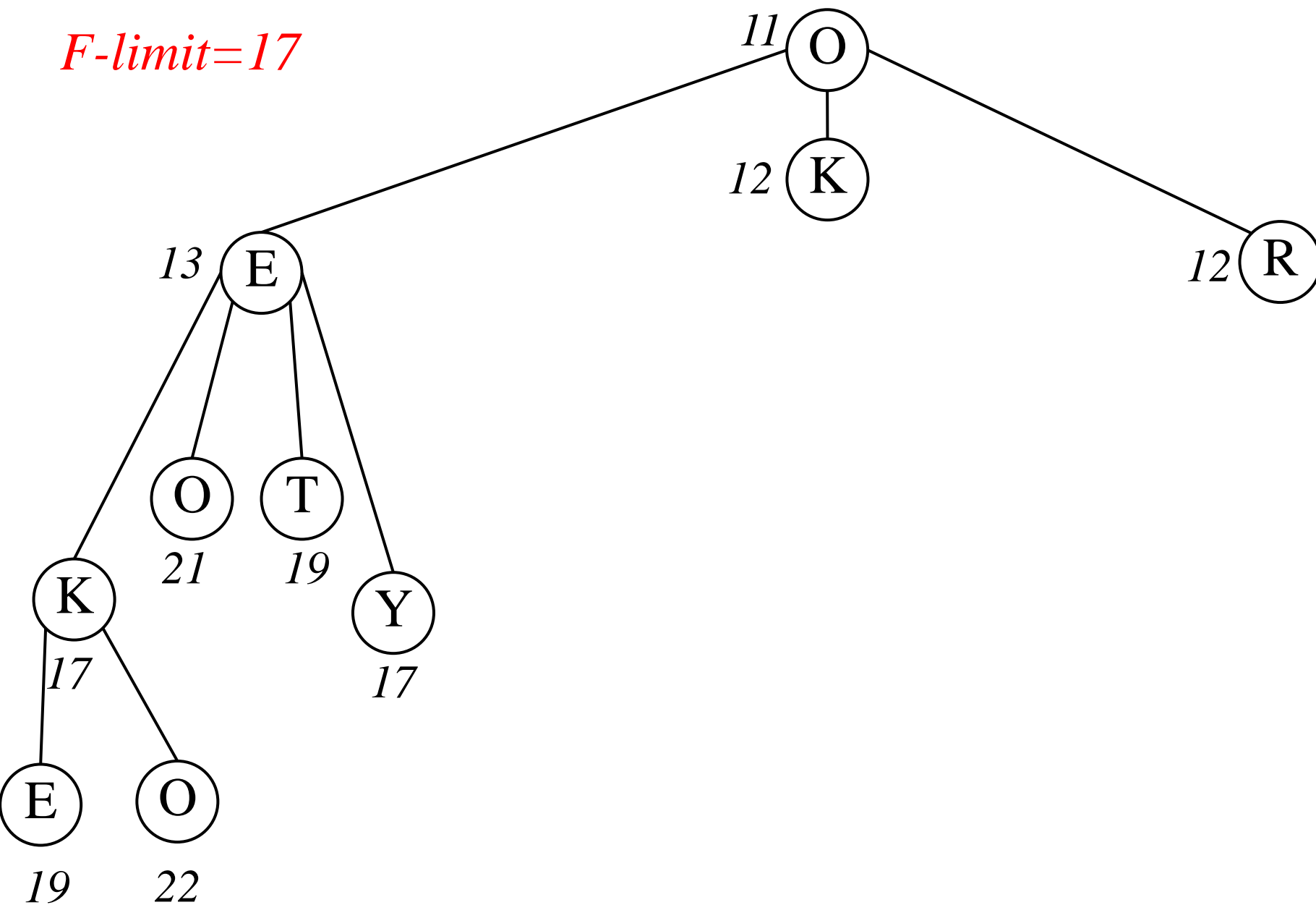

F-limit=17

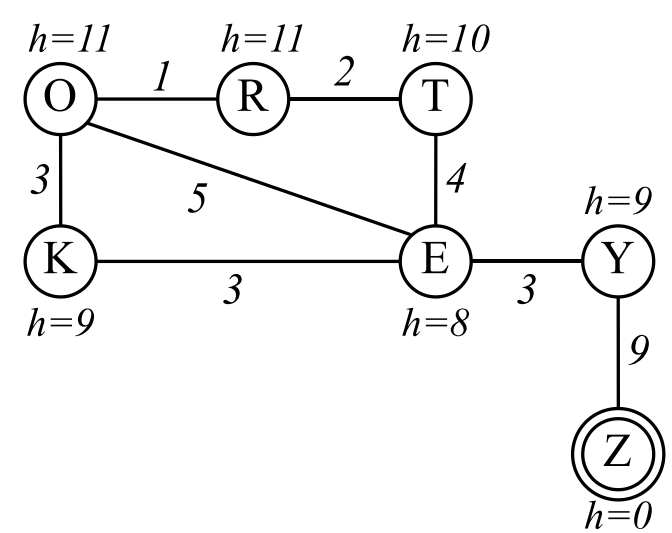
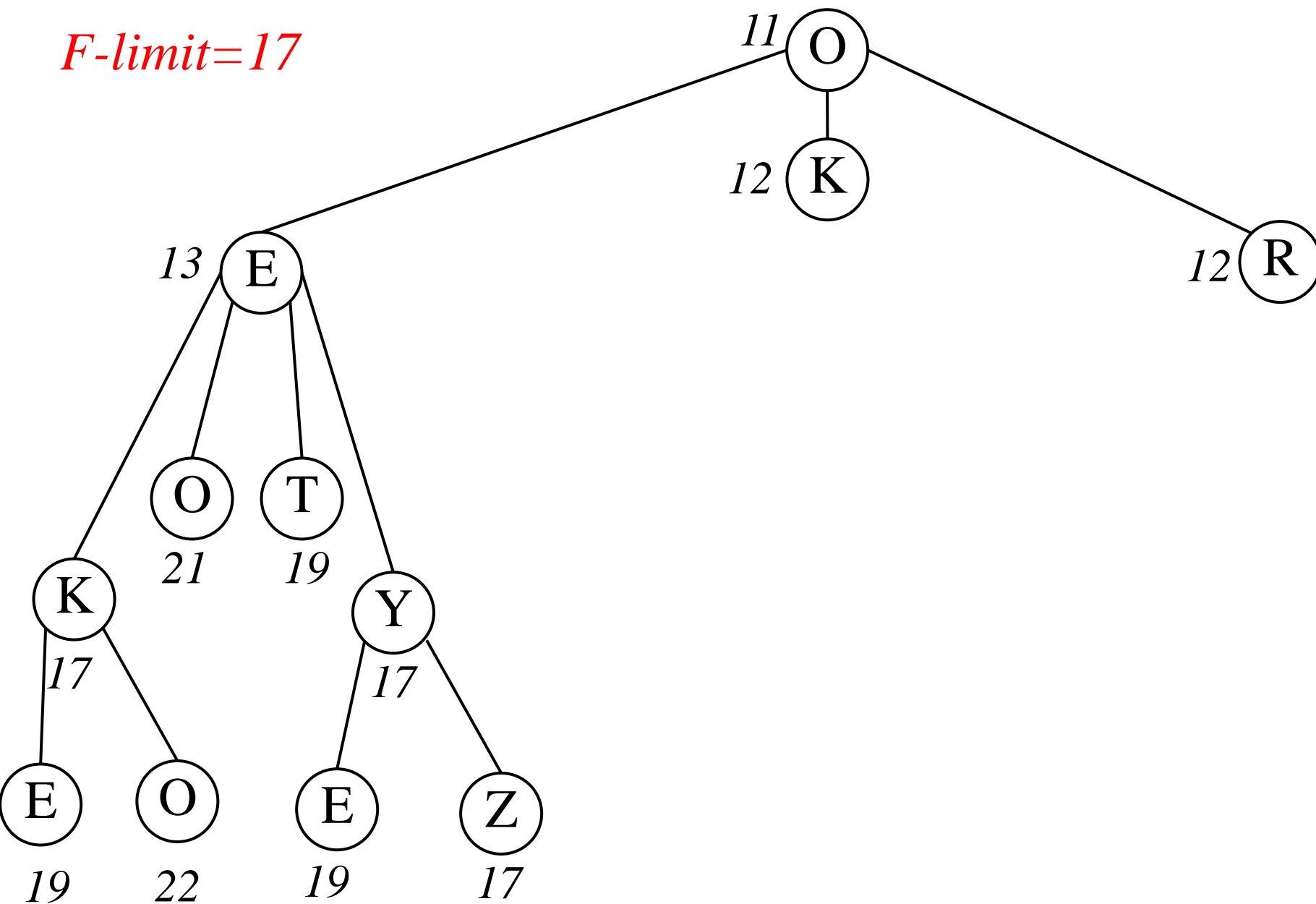

F-limit=17

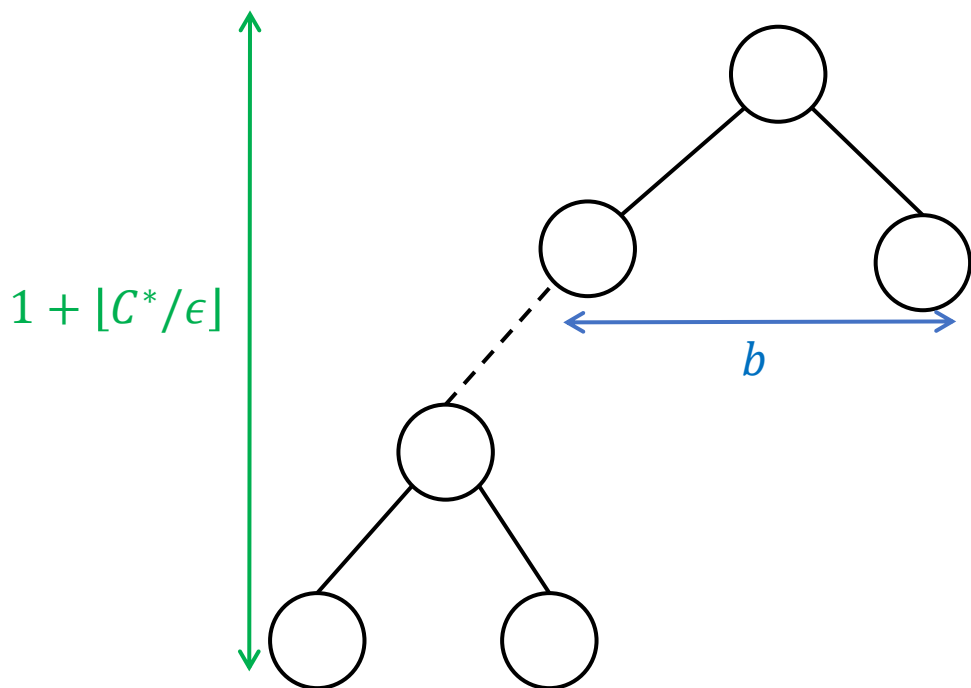
F-limit=17

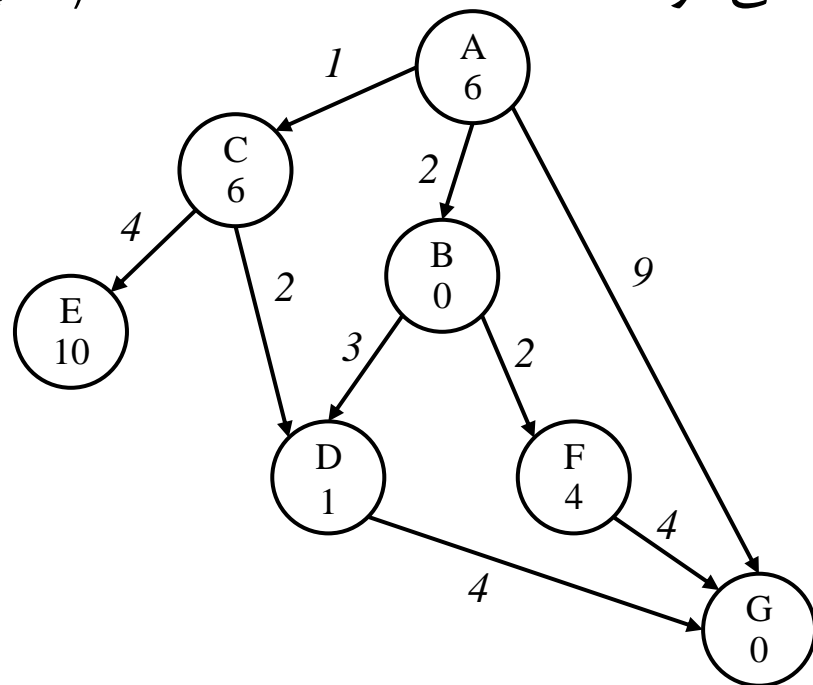
- کامل و بهینه؟
- بله، اگر تابع هیوریستیک قابل قبول باشد، بهینه است.
- می‌توان از طریق استقرار روی دفعات تکرار الگوریتم، بهینگی آن را اثبات نمود.
- پیچیدگی زمانی؟
- همانند A^* در بدترین حالت نمایی است.
- نیازی به یک صف اولویت برای نگه‌داری گره‌های مرزی ندارد. در نتیجه از سربار مرتب‌سازی چنین صفی بی‌نیاز است.
- اگر مقدار تابع f برای هر حالت متفاوت باشد یعنی در هر تکرار فقط یک گره بیشتر از تکرار قبلی بسط می‌یابد. در این حالت اگر A^* تعداد $O(N)$ گره را بسط دهد IDA^* باید N بار تکرار شود یعنی $1+2+3+\dots+O(N)=O(N^2)$ که زمان بسیار زیادی است.

- پیچیدگی فضایی؟

- اگر از جستجوی گرافی استفاده کند عملاً مشکلی را حل نکرده است!! (چرا؟)
- از جستجوی درختی استفاده می کند و در هر مرحله فقط گره هایی که مقدار f آن ها کمتر از f -limit است در حافظه نگه داری می شود. بنابراین پیچیدگی مانند جستجوی عمقی خطی است.
- در بدترین حالت، از مرتبه $O(b \times (1 + \lfloor C^* / \epsilon \rfloor))$ است.
- C^* هزینه راه حل بهینه
- ϵ کمترین هزینه اعمال

در گراف زیر، گره A وضعیت شروع و گره G وضعیت هدف است. اعداد کنار هر لبه (link) هزینه عبور آن لبه است. مقدار تابع اکتشافی h هر گره، درون آن نوشته شده است. اگر مقدار آستانه را برابر با عدد ۷ در نظر بگیریم، کدام یک از گزینه‌های زیر، از چپ به راست، ترتیب ملاقات (visit) گره‌های این گراف توسط روش IDA* را نشان می‌دهد. فرض کنید فرزندان هر گره به ترتیب حروف الفبا تولید می‌شود و در شرایط مساوی به گره‌ای که زودتر تولید شده، اولویت داده می‌شود. (کامپیوتر ۹۵)

۱) A, B, D, G

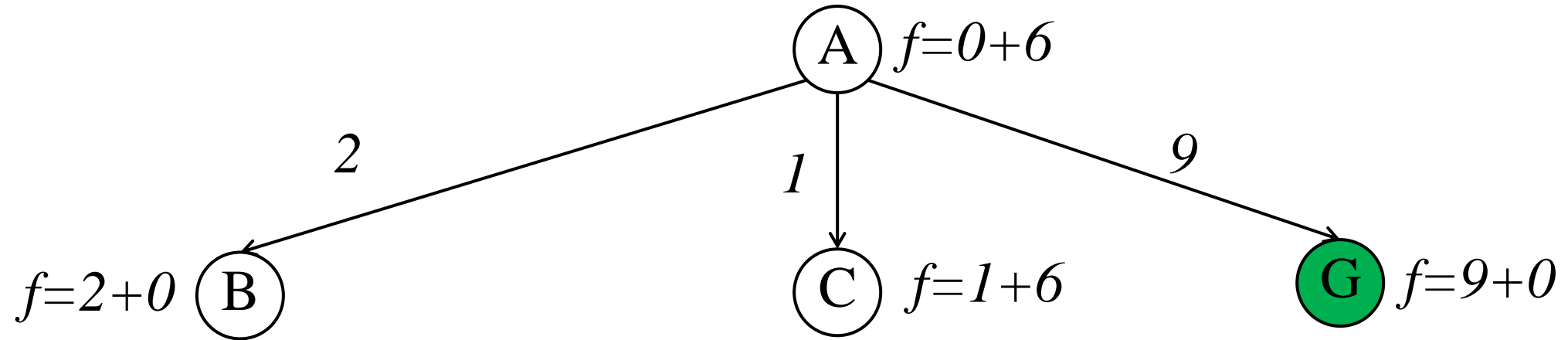
۲) A, C, D, G

۳) A, B, D, C, D, G ✓

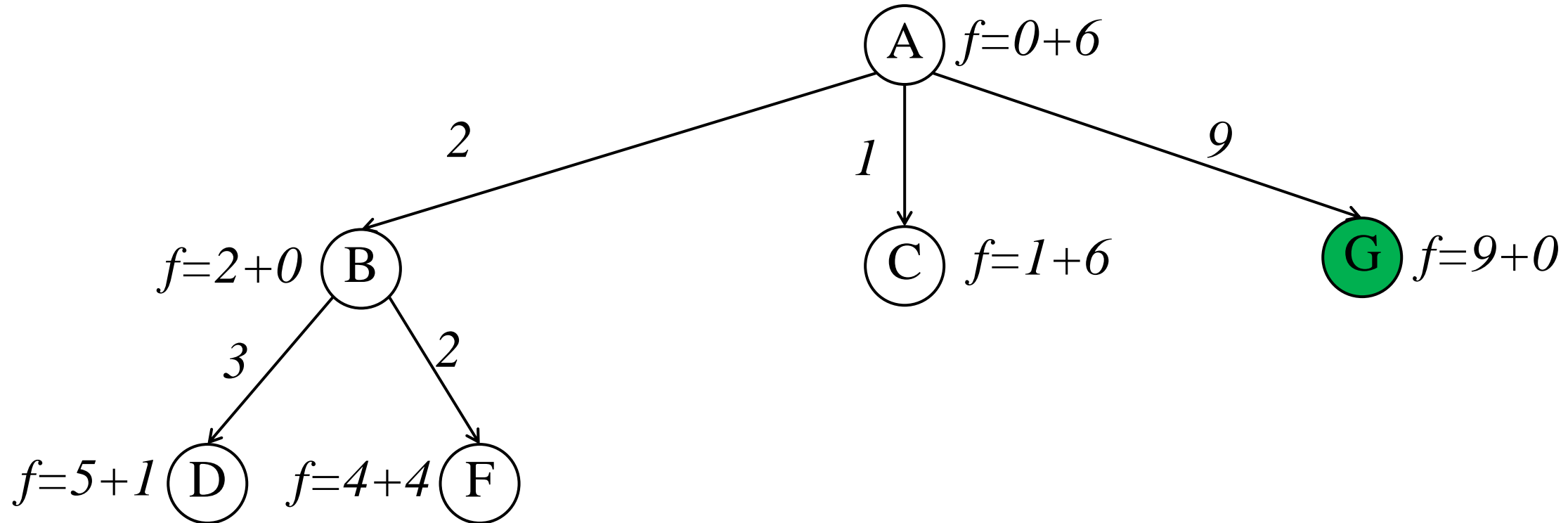
۴) A, C, D, B, F, G

$$\textcircled{A} \quad f=0+6$$

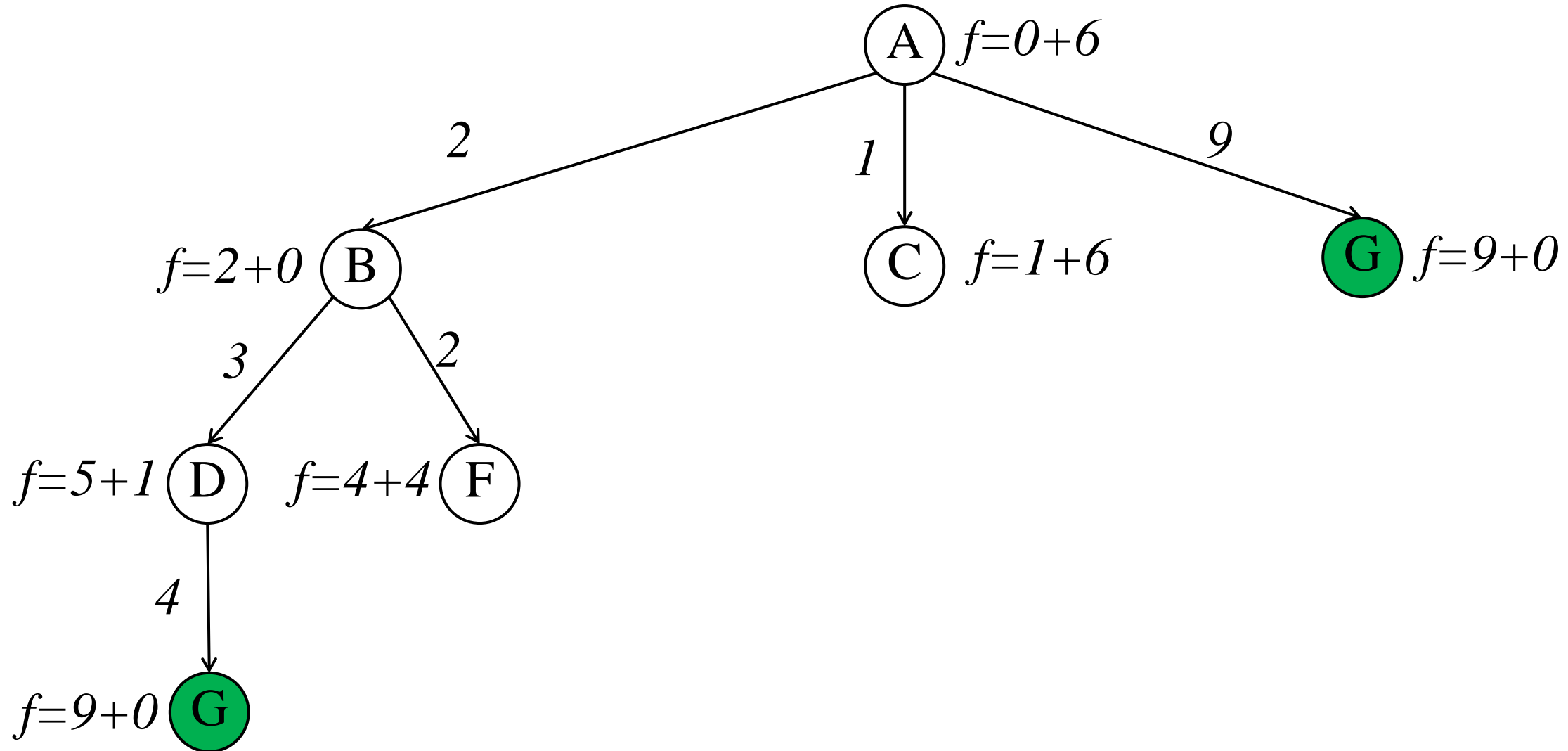
حل تست ۲

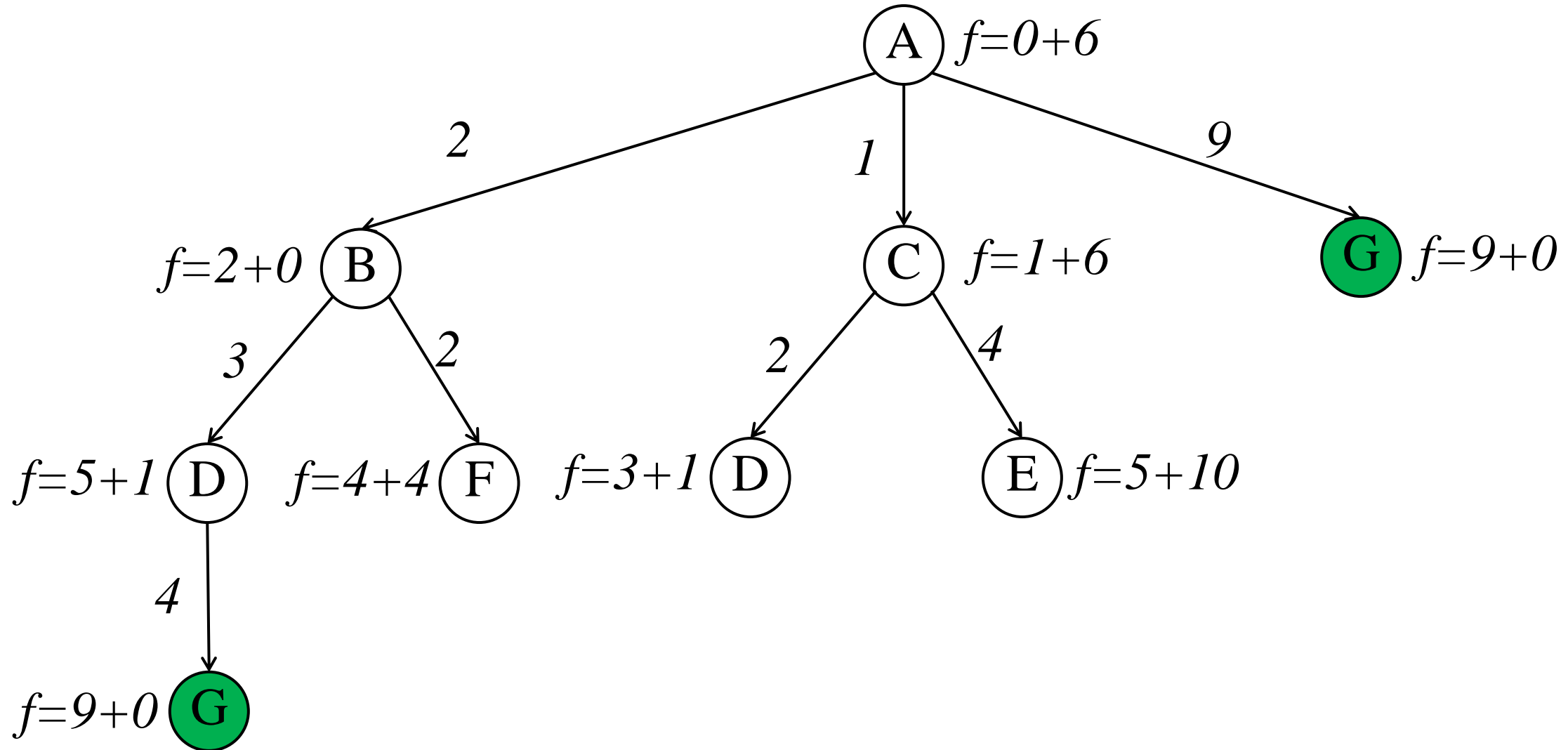

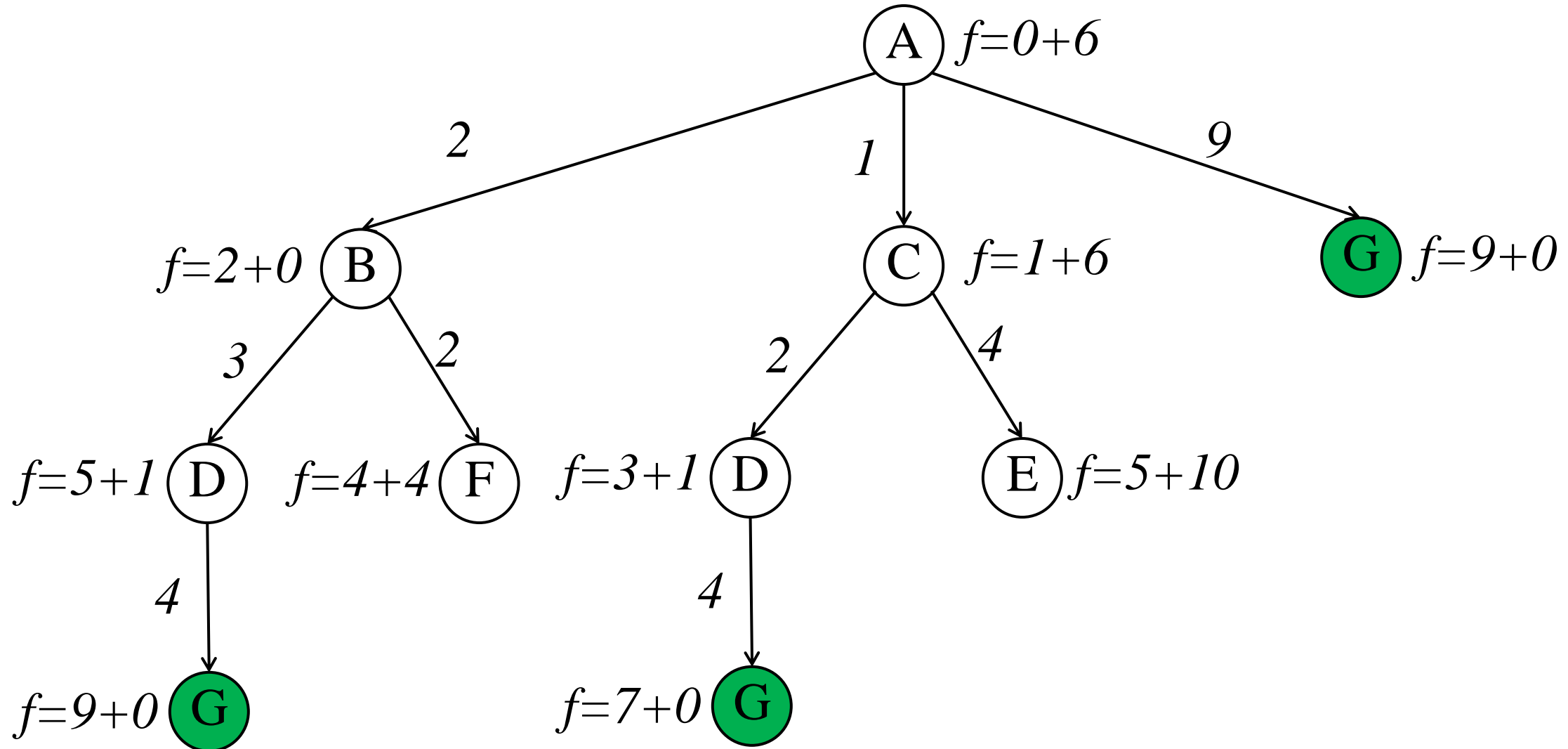
حل تست ۲

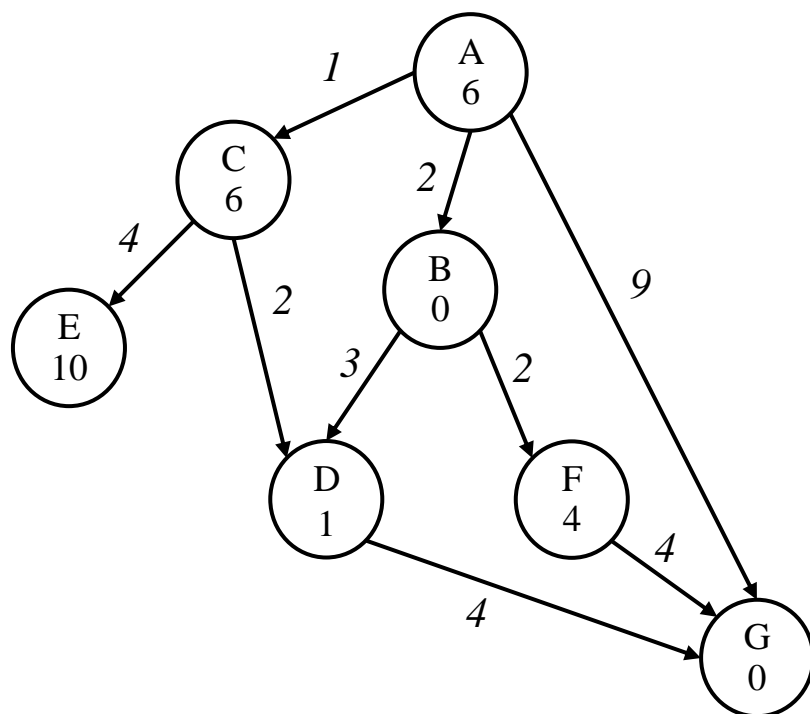

کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد تابع اکتشافی h سوال قبل از نظر دو ویژگی قابل قبول بودن (Admissibility) و سازگاری (Consistency) صحیح است؟ (کامپیوتر ۹۵)

(۱) فقط سازگار است.

(۲) فقط قابل قبول است. ✓

(۳) هم قابل قبول است هم سازگار.

(۴) نه قابل قبول است نه سازگار.

$$h(C) \leq c(C, a, D) + h(D)$$

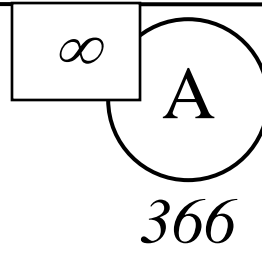
$$6 \not\leq 2 + 1$$

جستجوی اول بهترین بازگشتی – RBFS

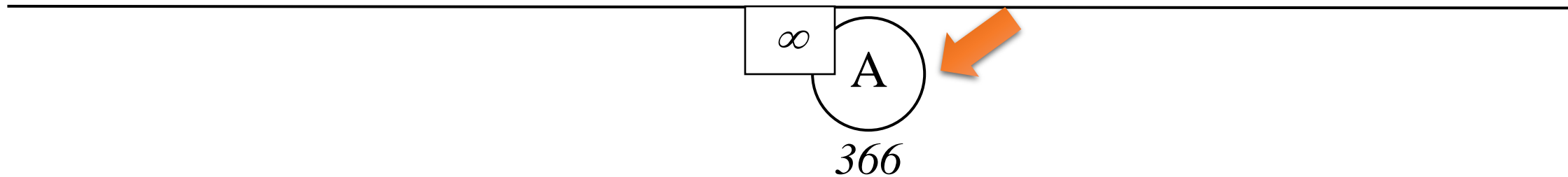

ساختاری شبیه به جستجوی عمقی بازگشتی دارد اما به جای این که دائماً مسیر فعلی را به سمت پایین ادامه دهد، مقدار f بهترین مسیر جانشین از طریق اجداد گره فعلی را نگه می‌دارد. اگر f گره فعلی از این حد تجاوز کند، الگوریتم به عقب برمی‌گردد تا مسیر جانشین را انتخاب نماید. در برگشت به عقب این الگوریتم مقدار f مربوط به بهترین برگ در زیردرخت فراموش شده را به یاد می‌آورد و می‌تواند تصمیم بگیرد آیا این زیردرخت باید بعداً دوباره ایجاد شود یا خیر.

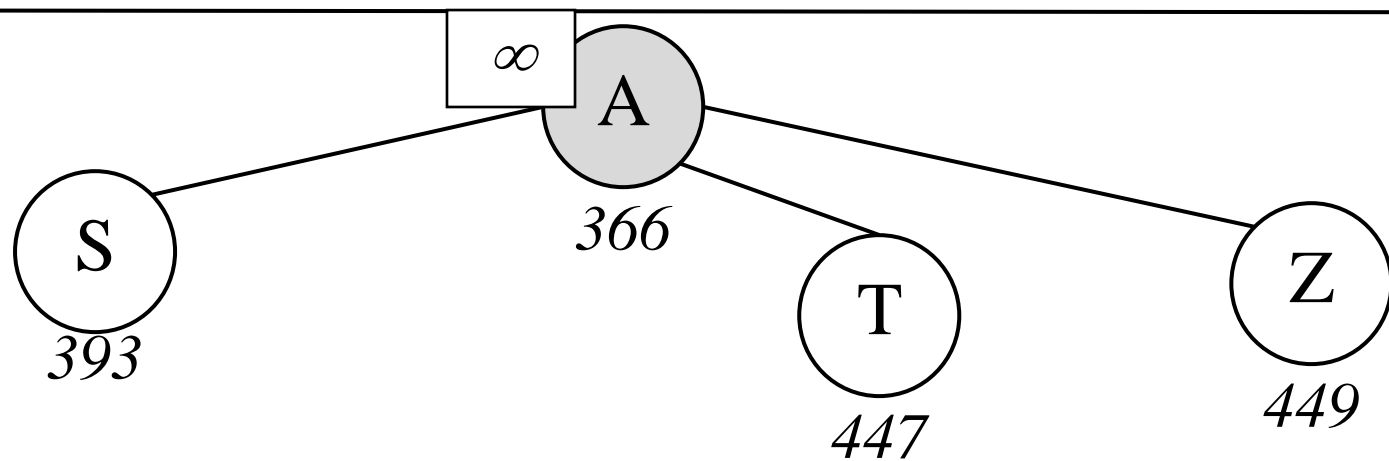
RBFS – مثال

RBFS – مثال

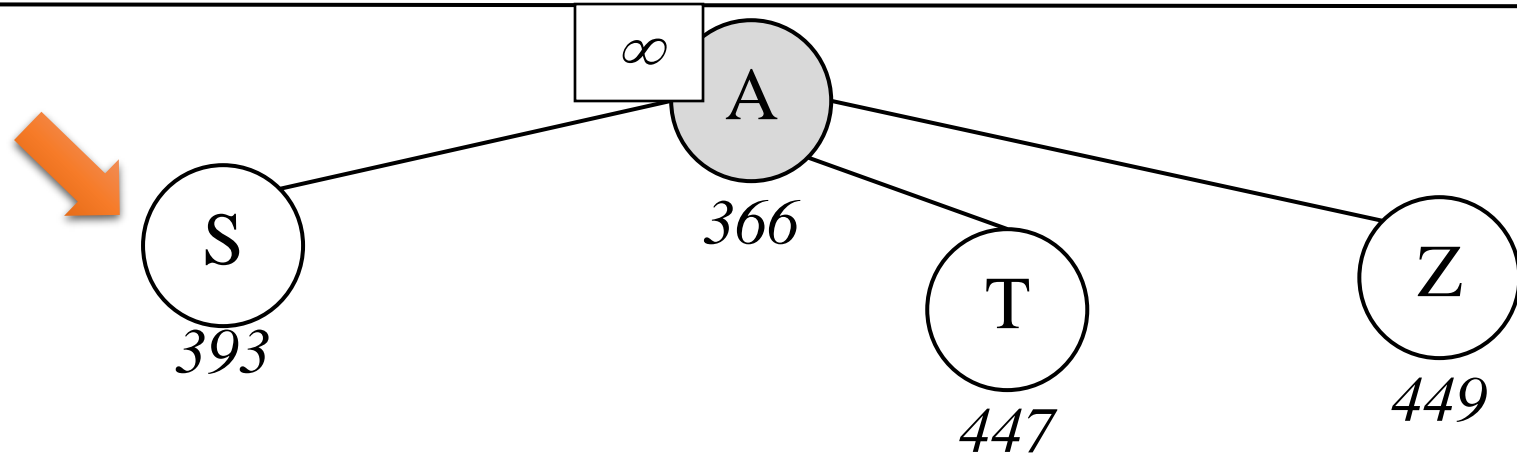

RBFS – مثال

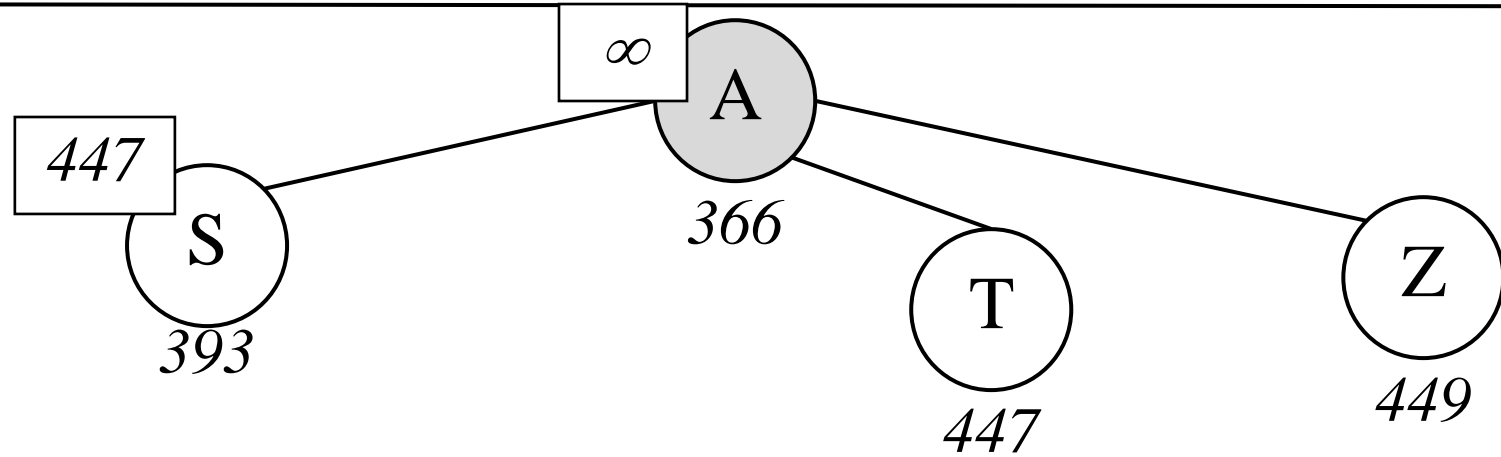

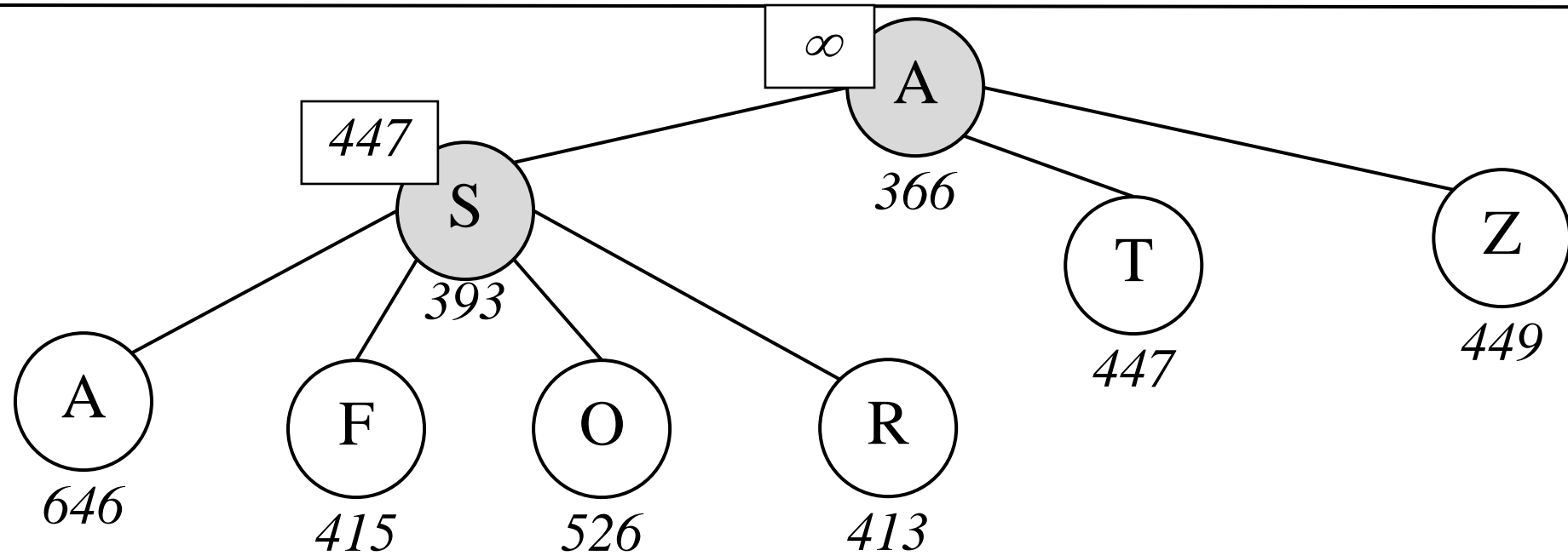

RBFS – مثال

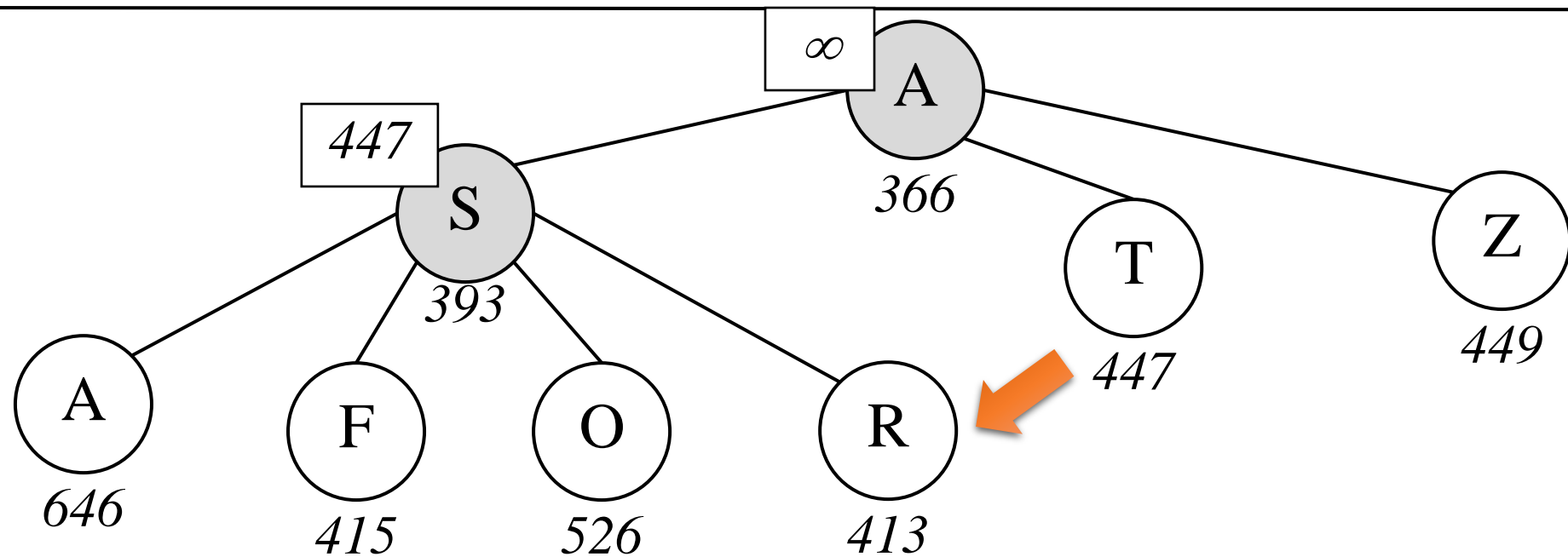

RBFS – مثال

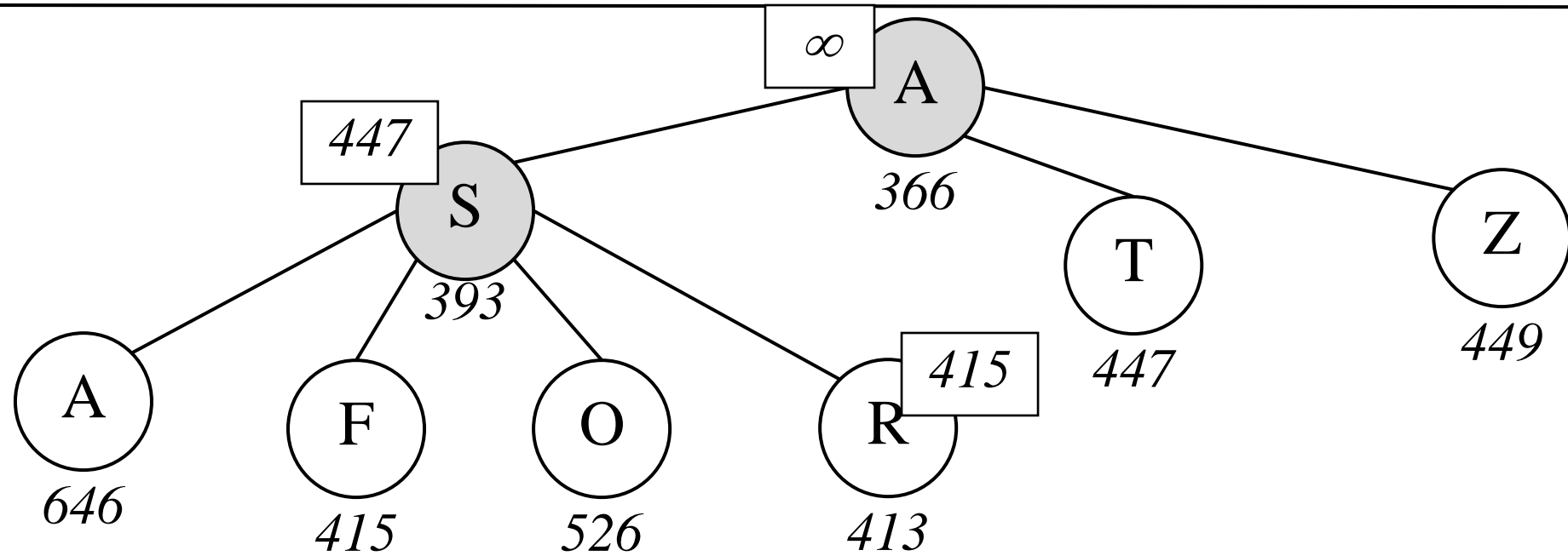

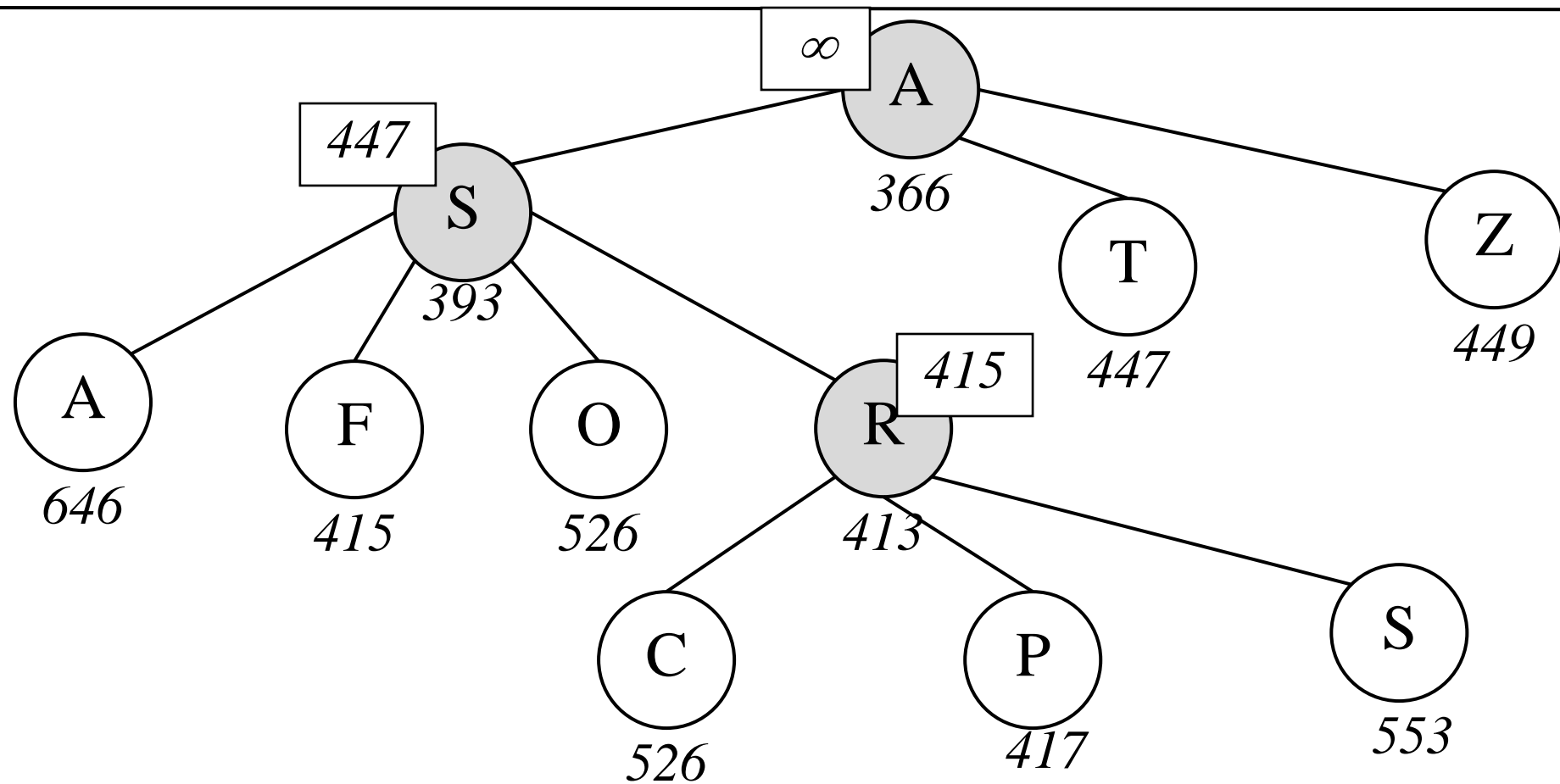

RBFS – مثال

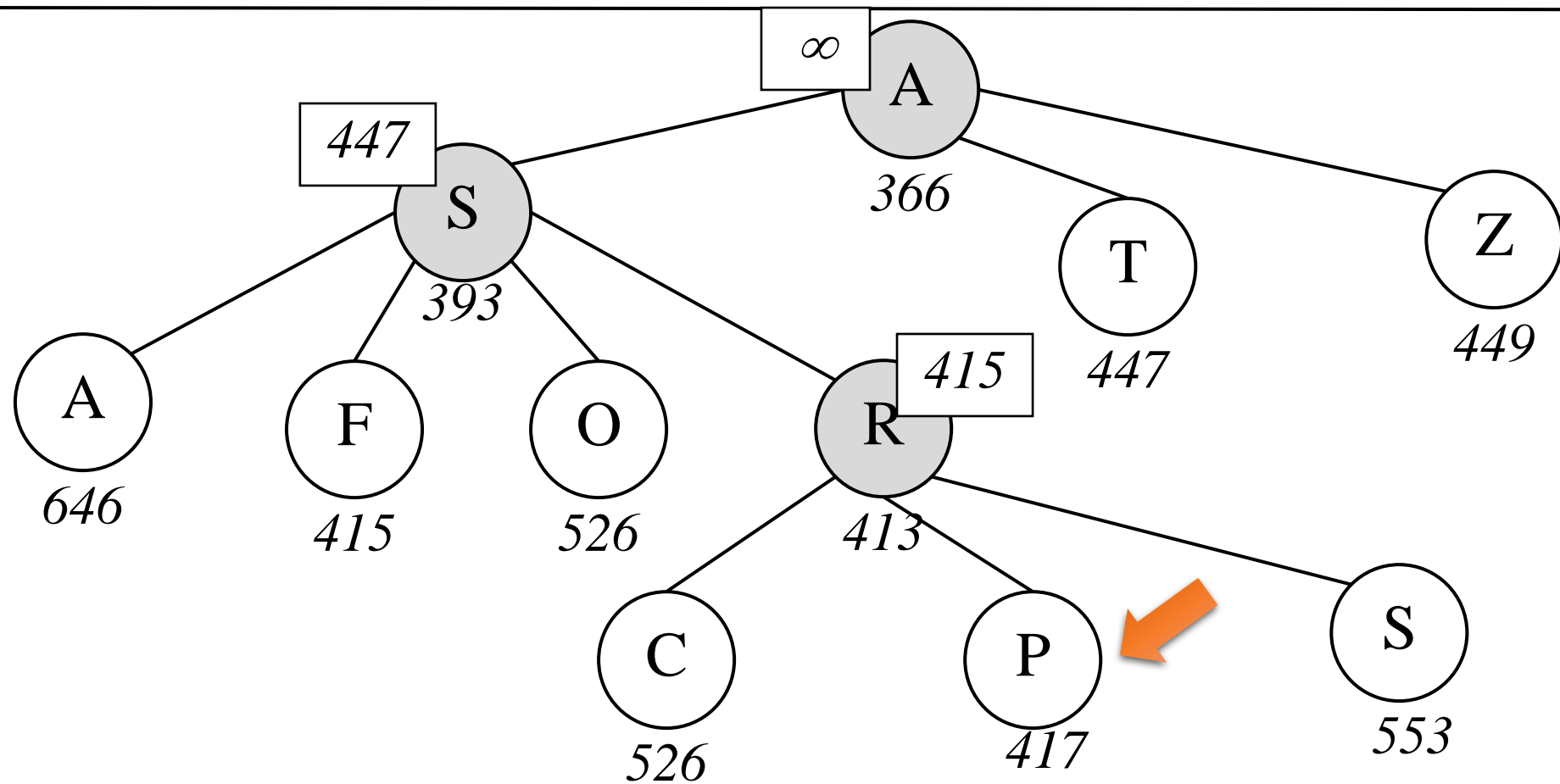

RBFS – مثال

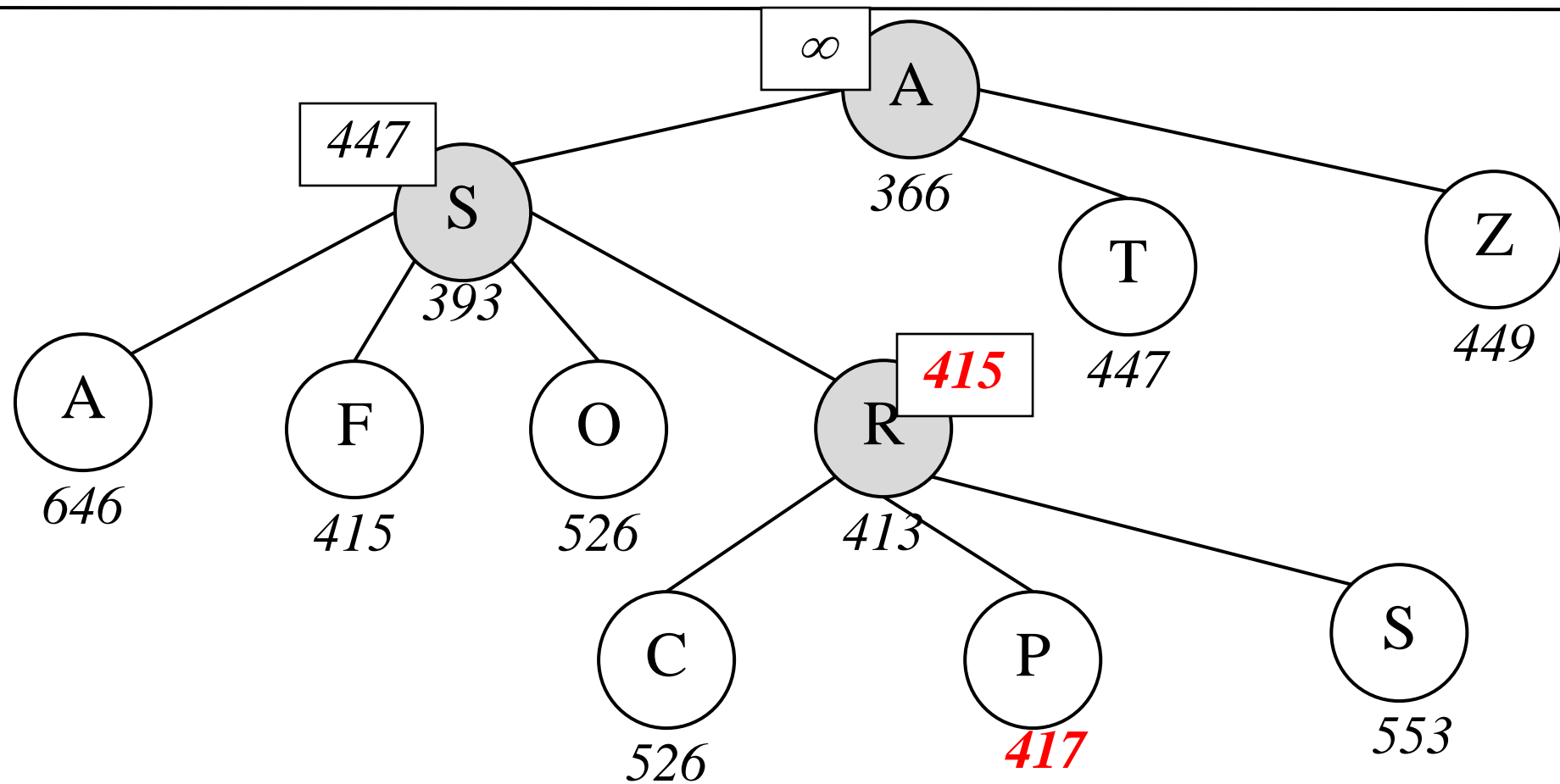

RBFS – مثال

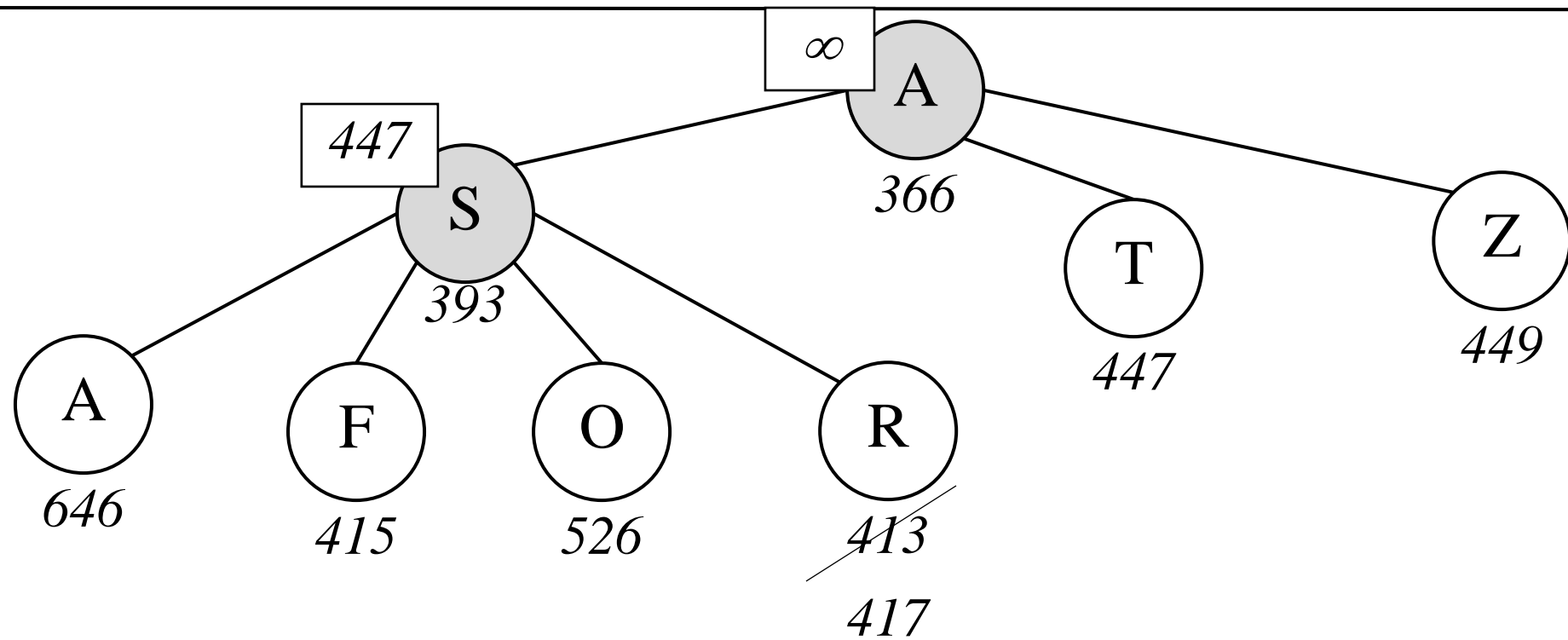

RBFS – مثال

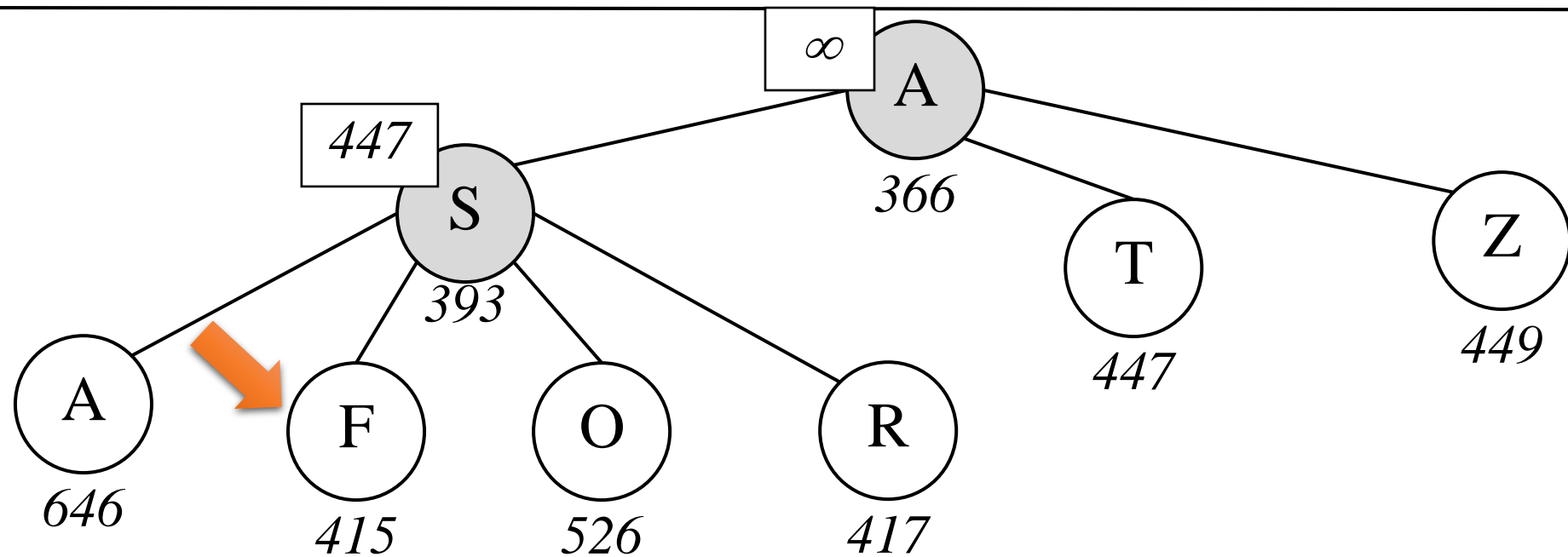

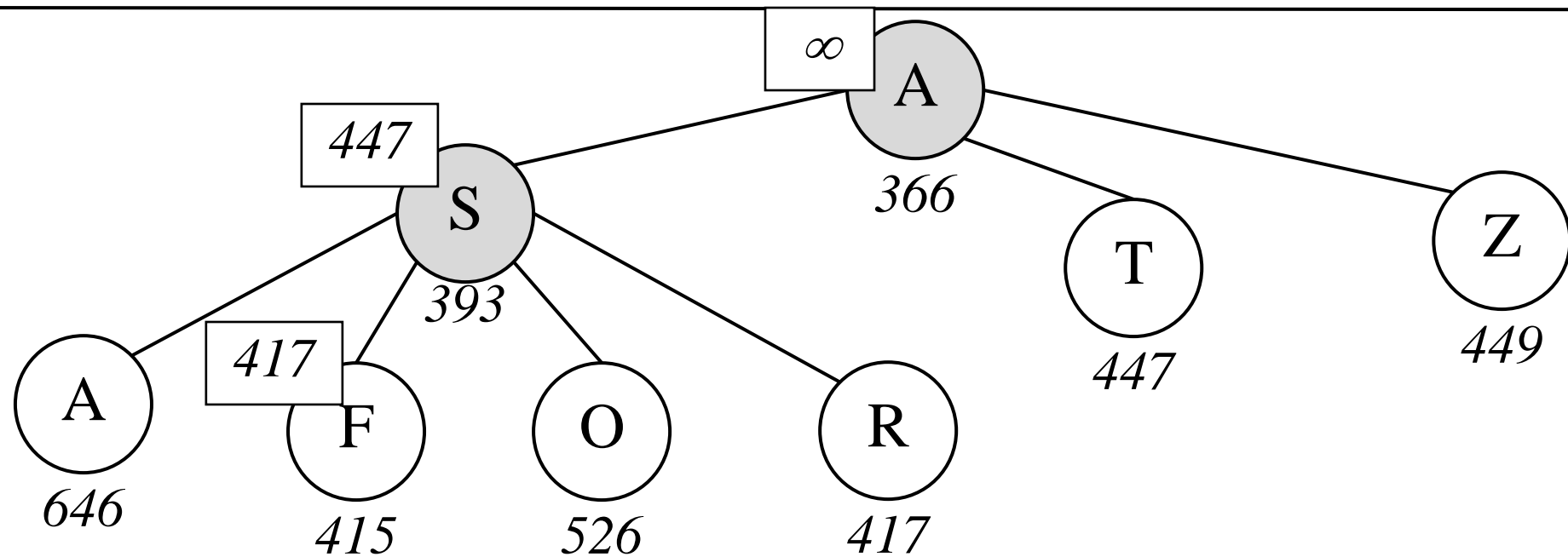
RBFS – مثال

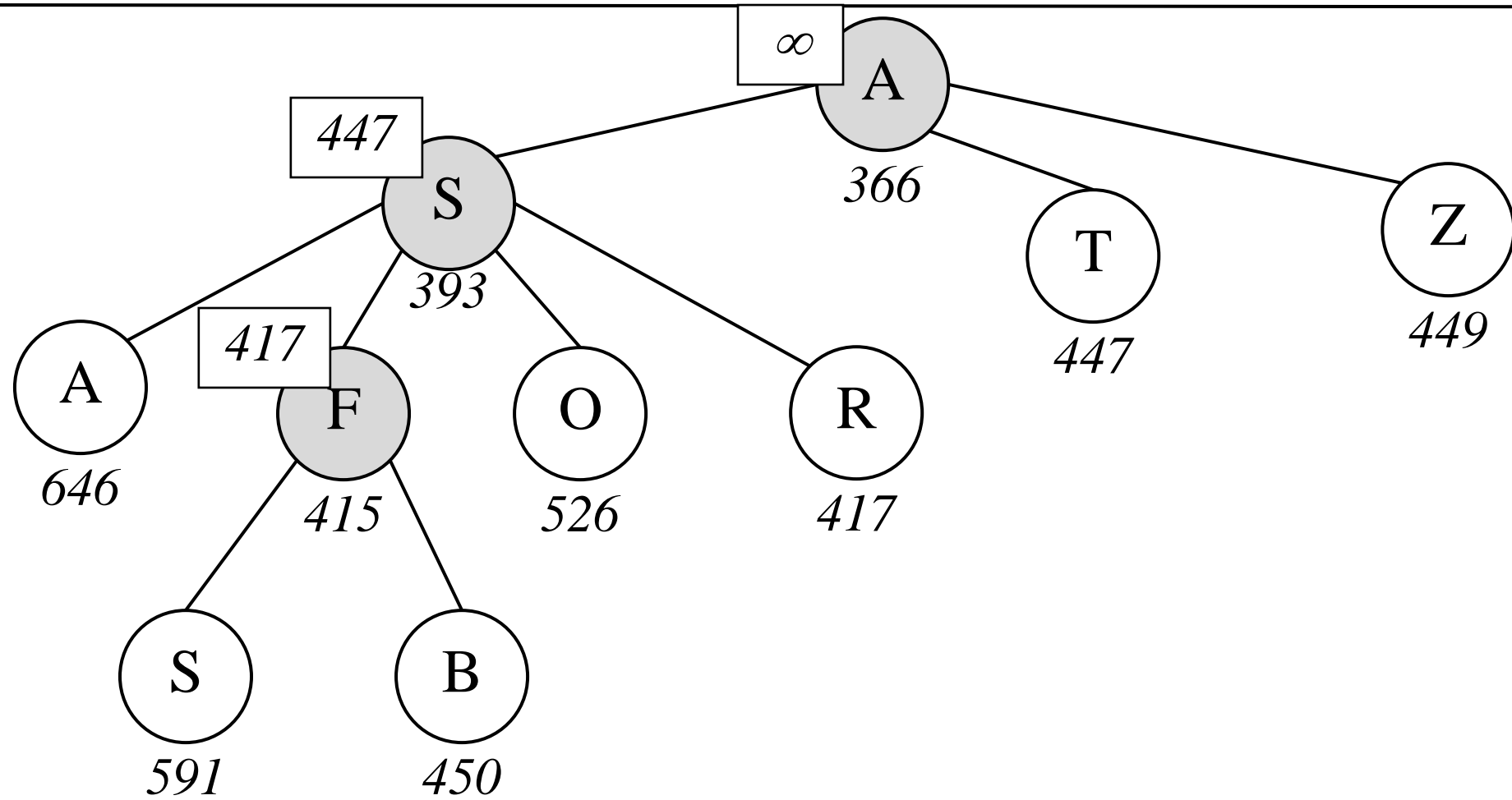
RBFS – مثال

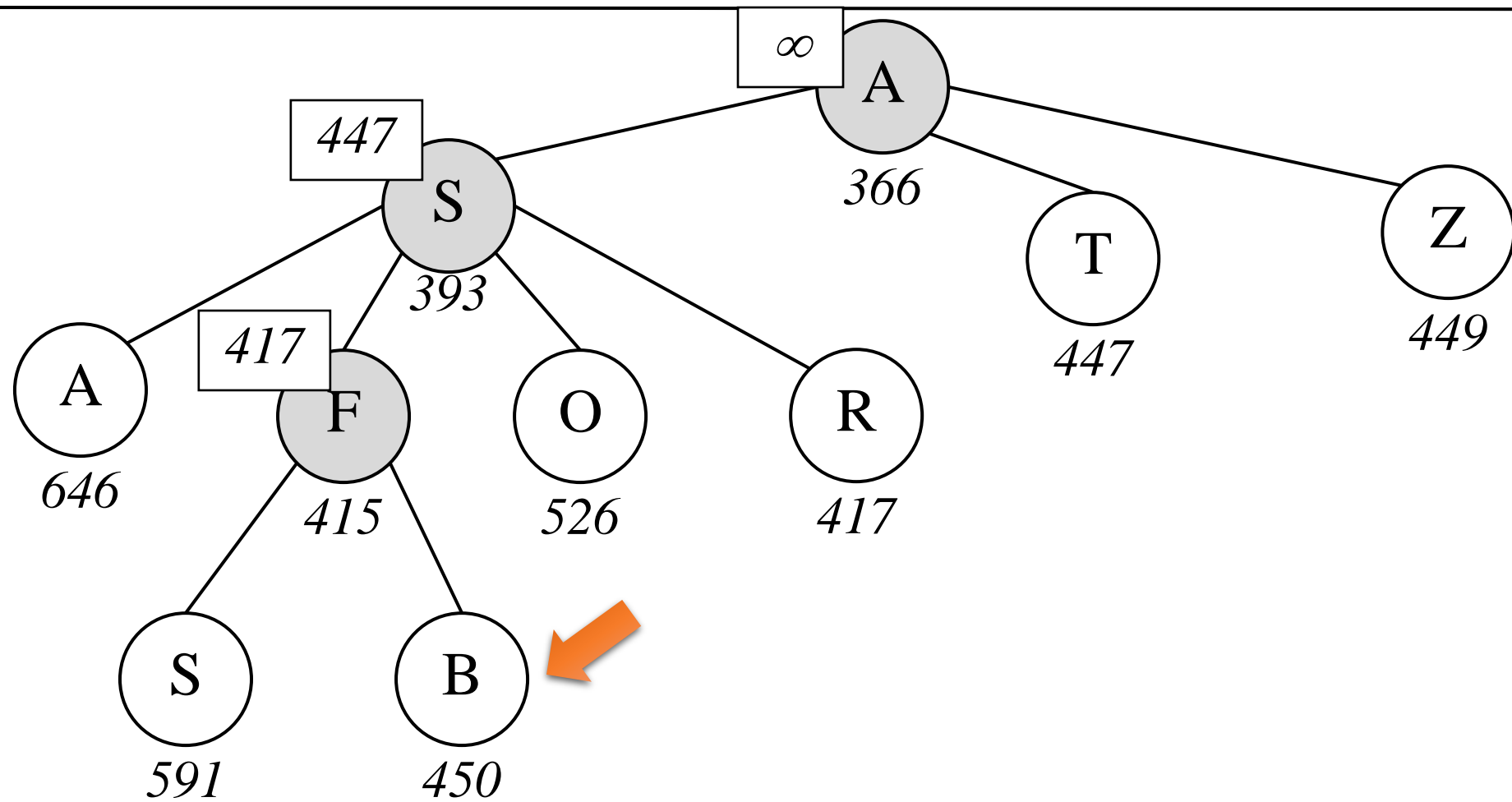
RBFS – مثال

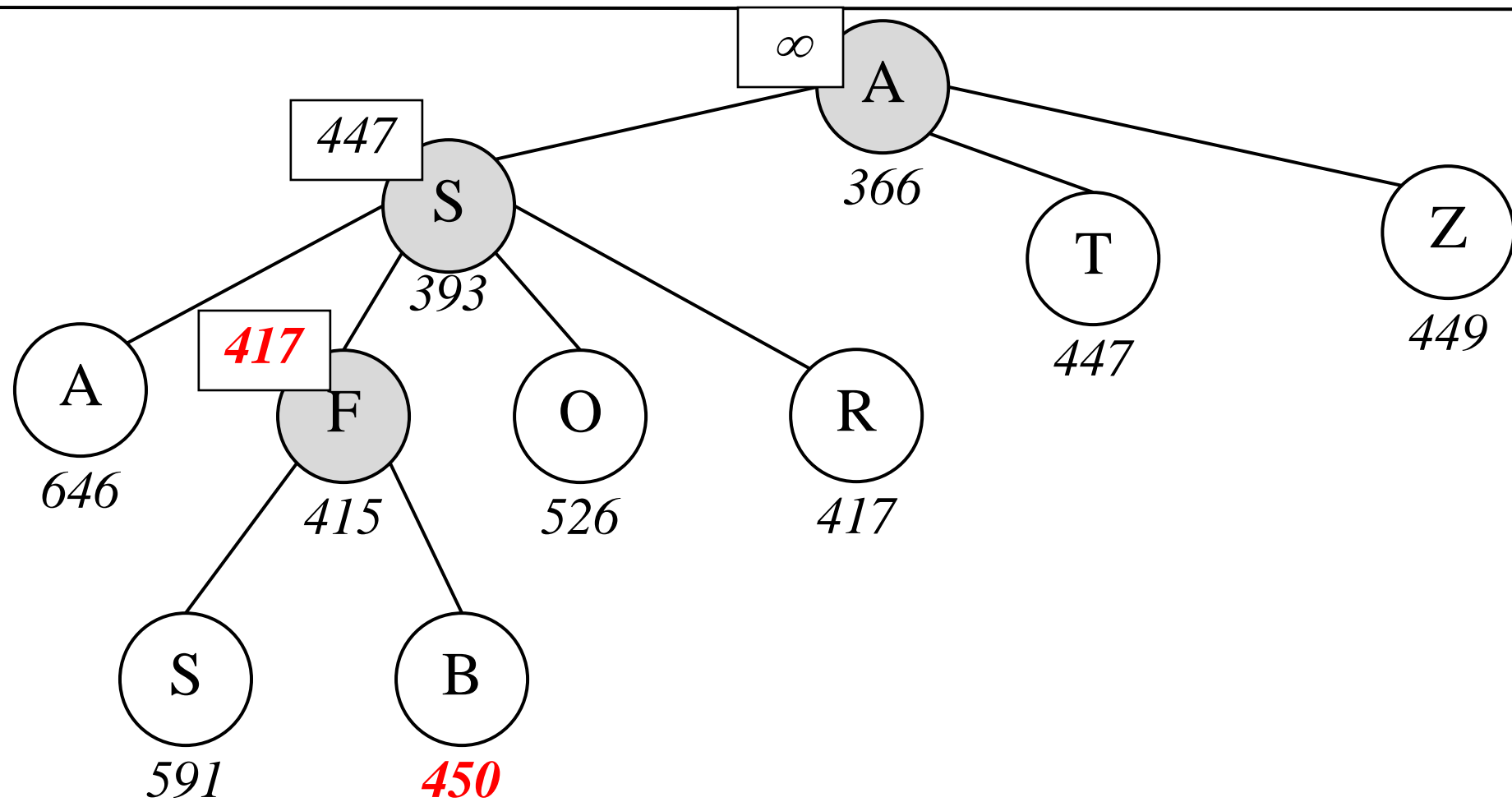
RBFS – مثال

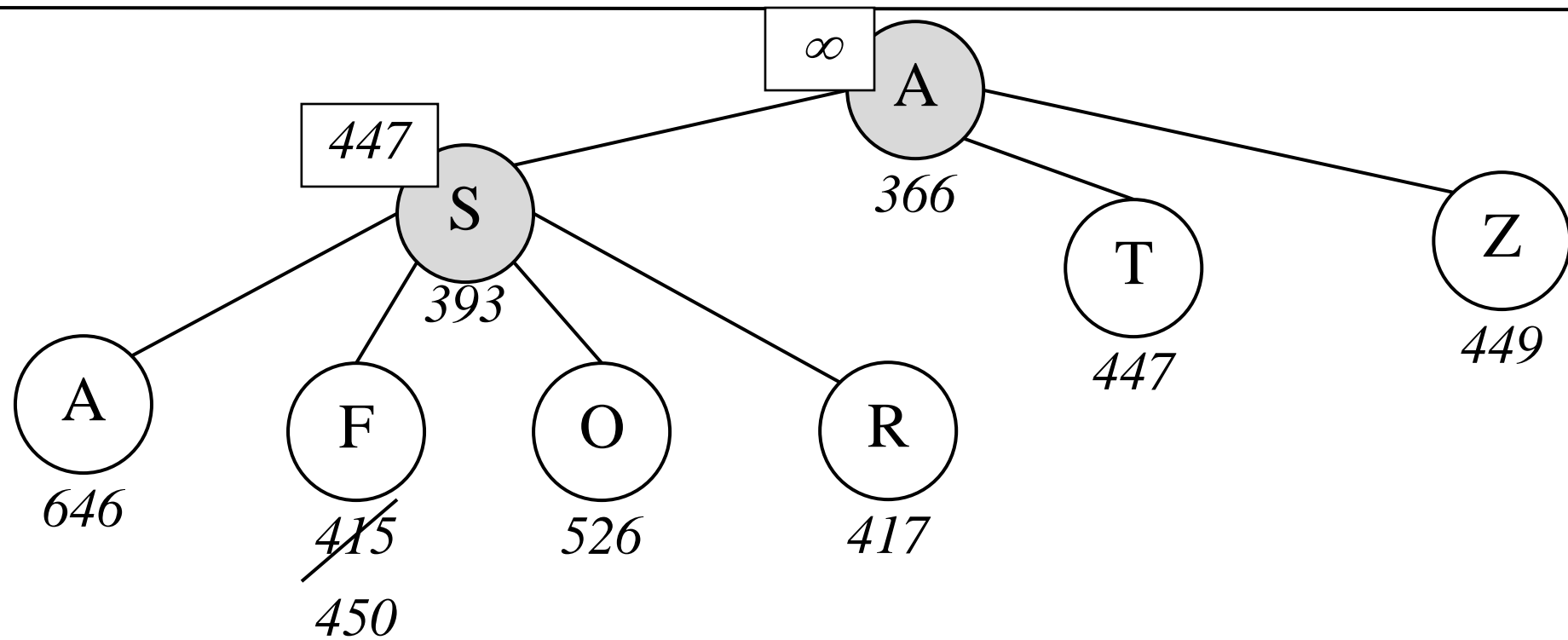
RBFS – مثال

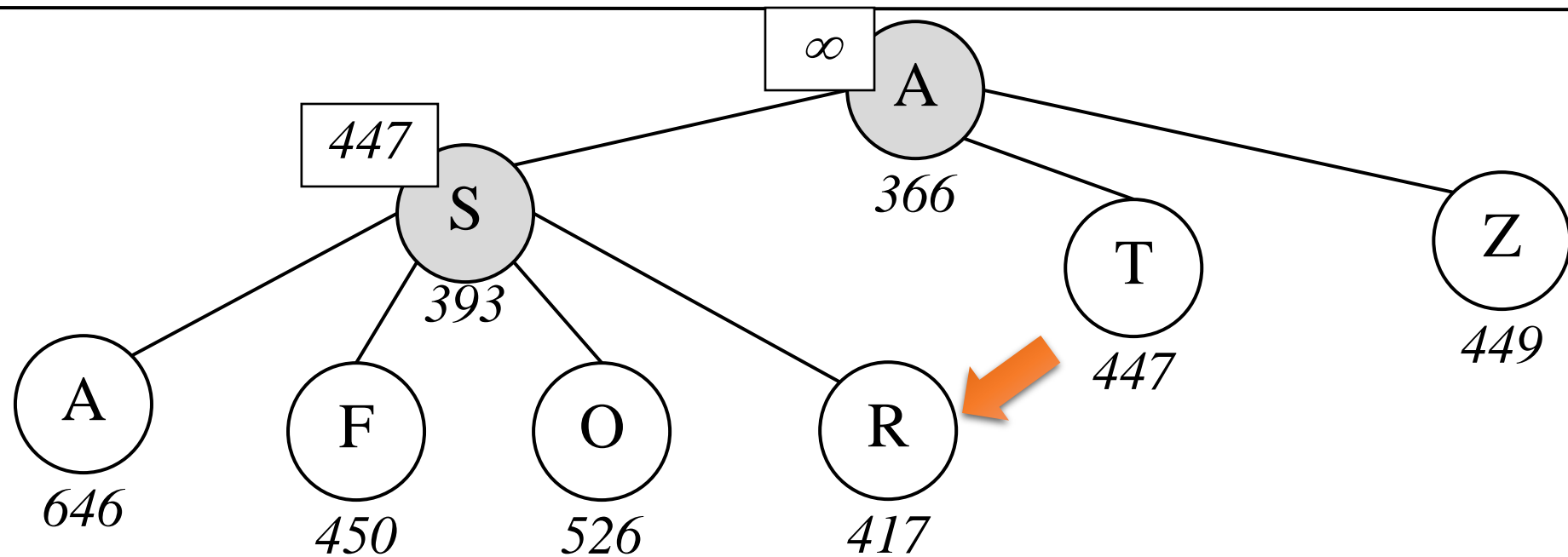
RBFS – مثال

RBFS – مثال

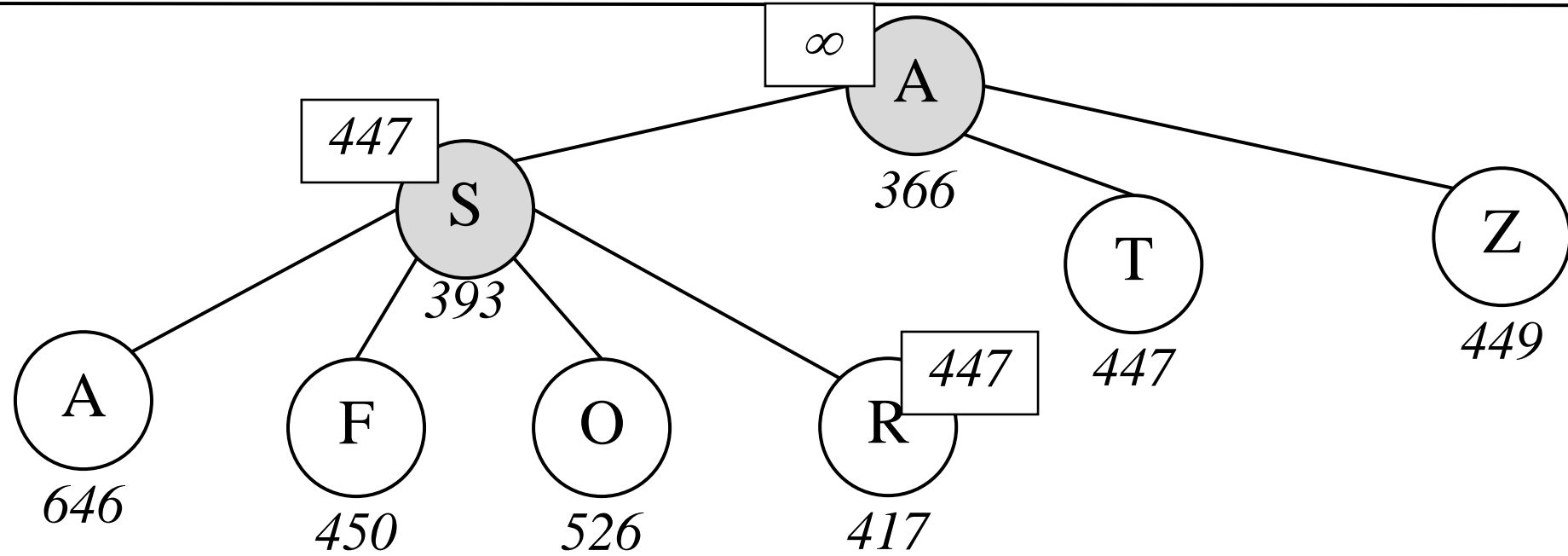

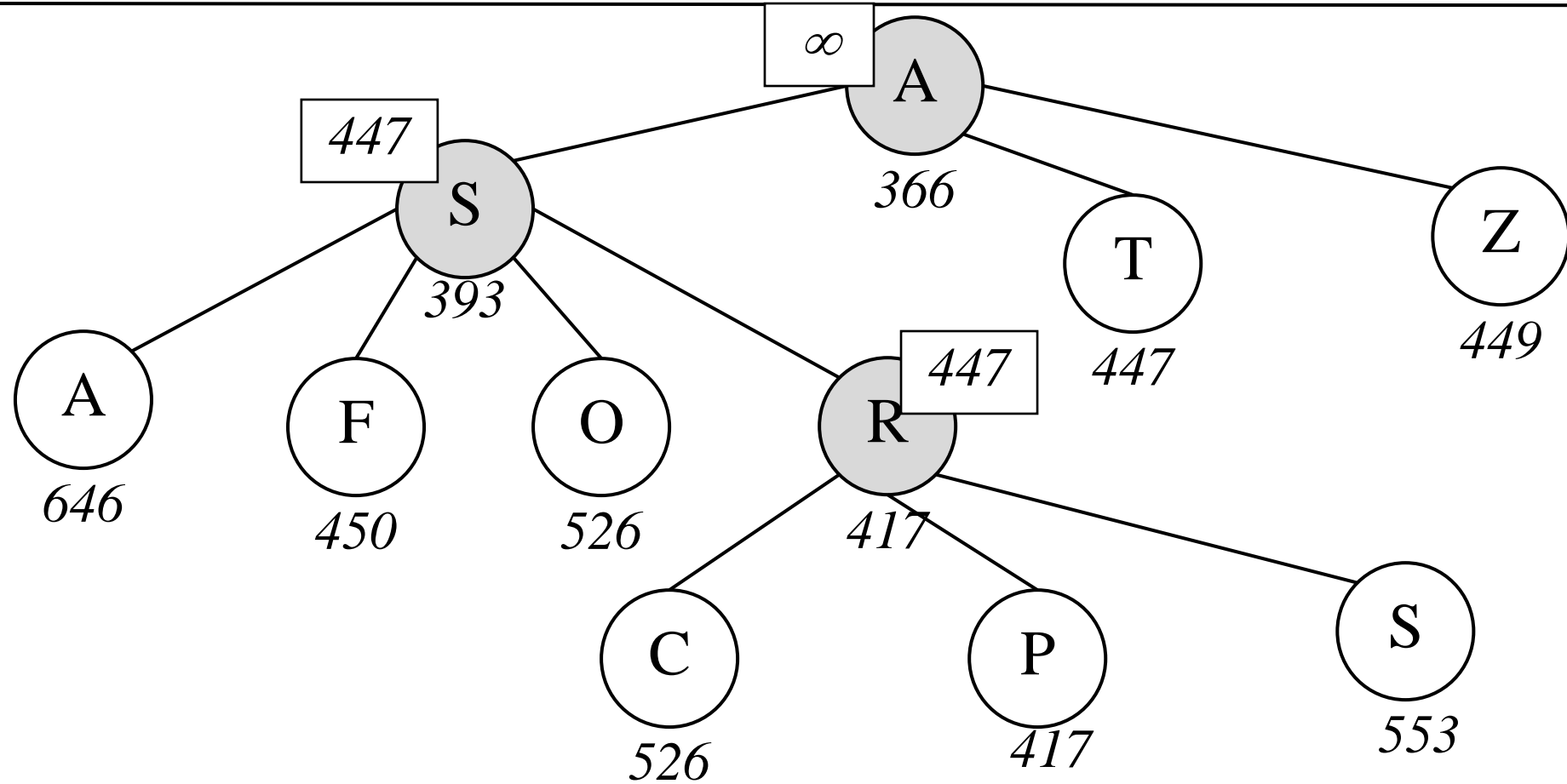
RBFS – مثال

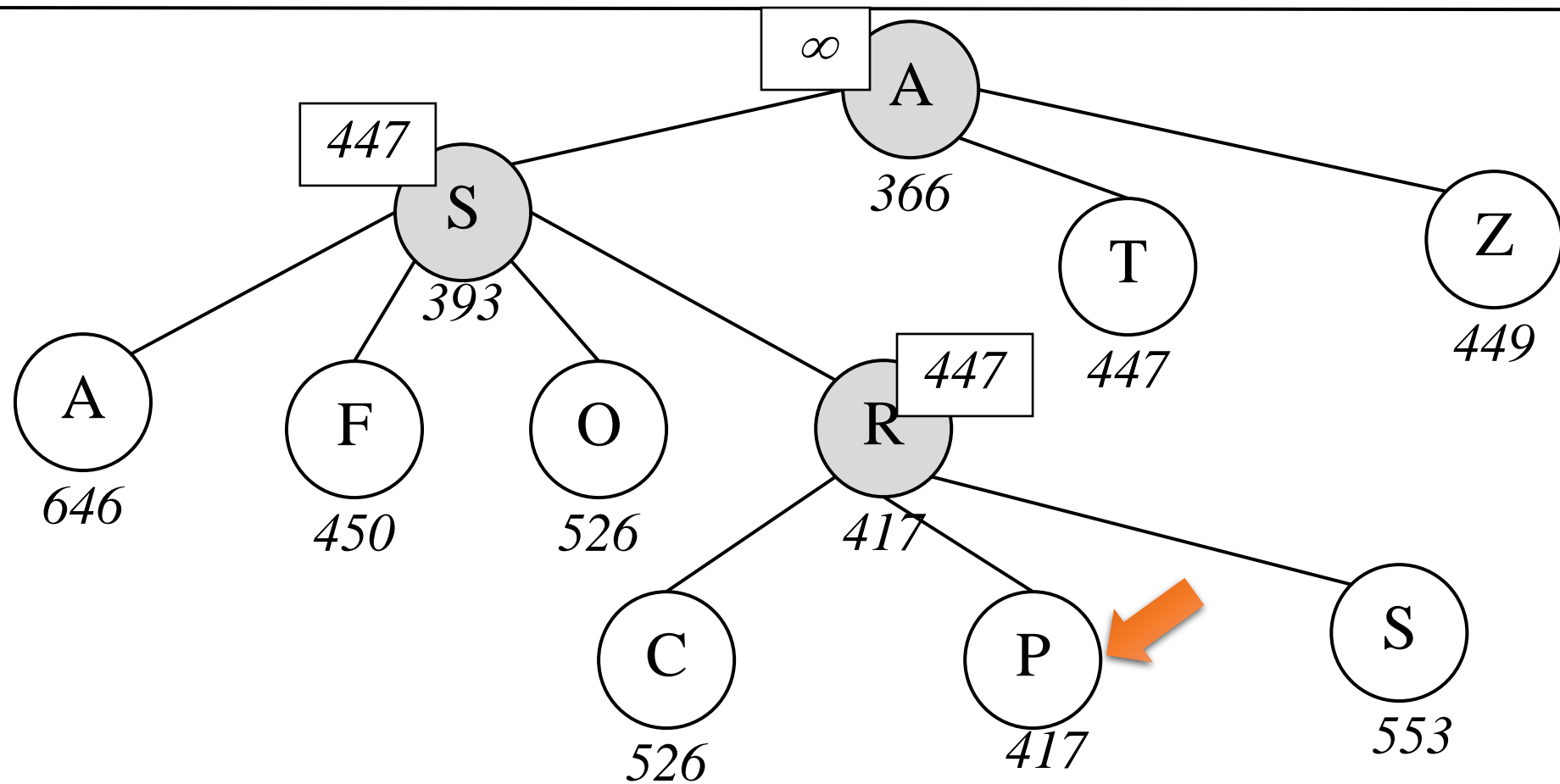

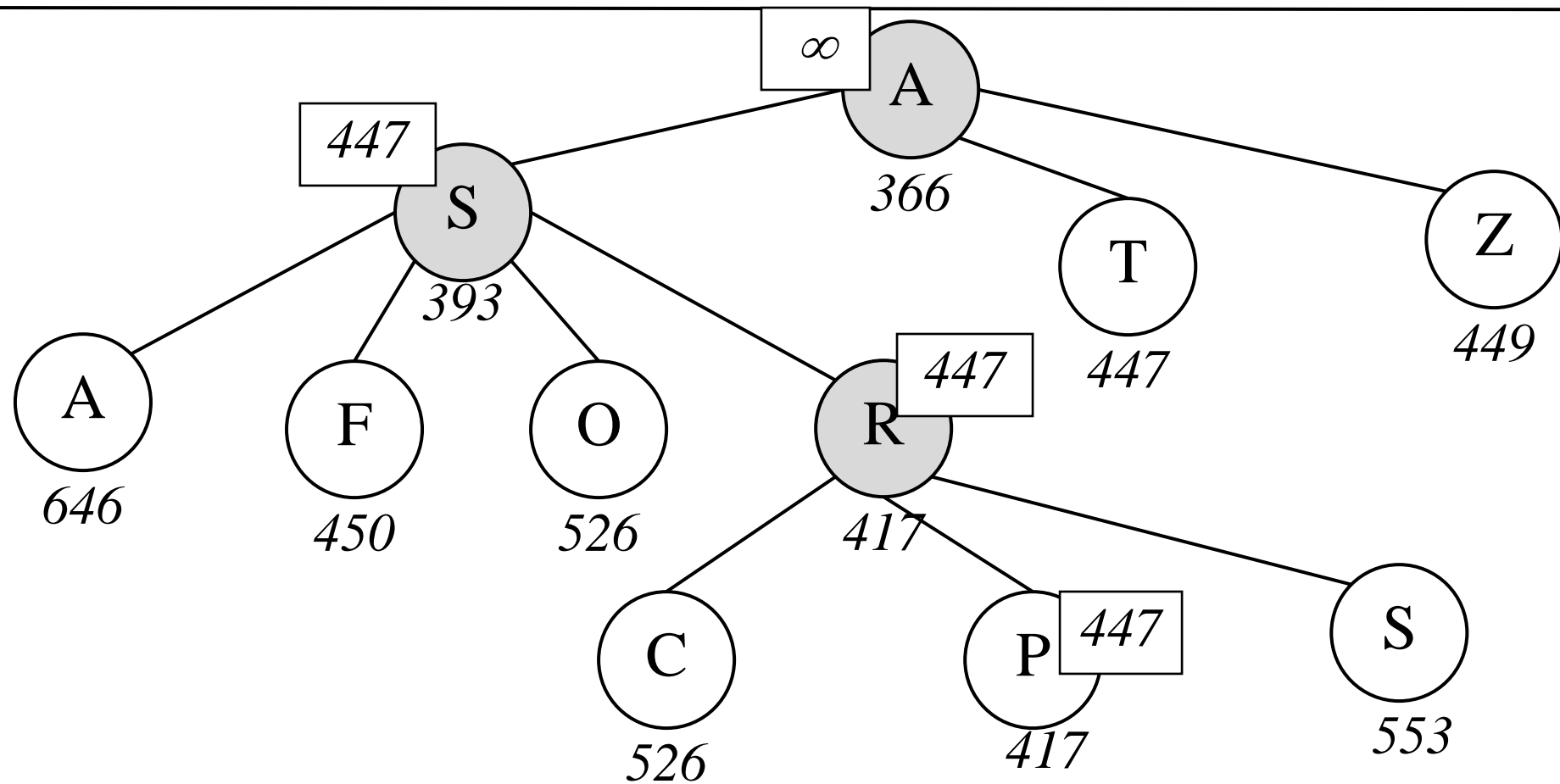
RBFS – مثال

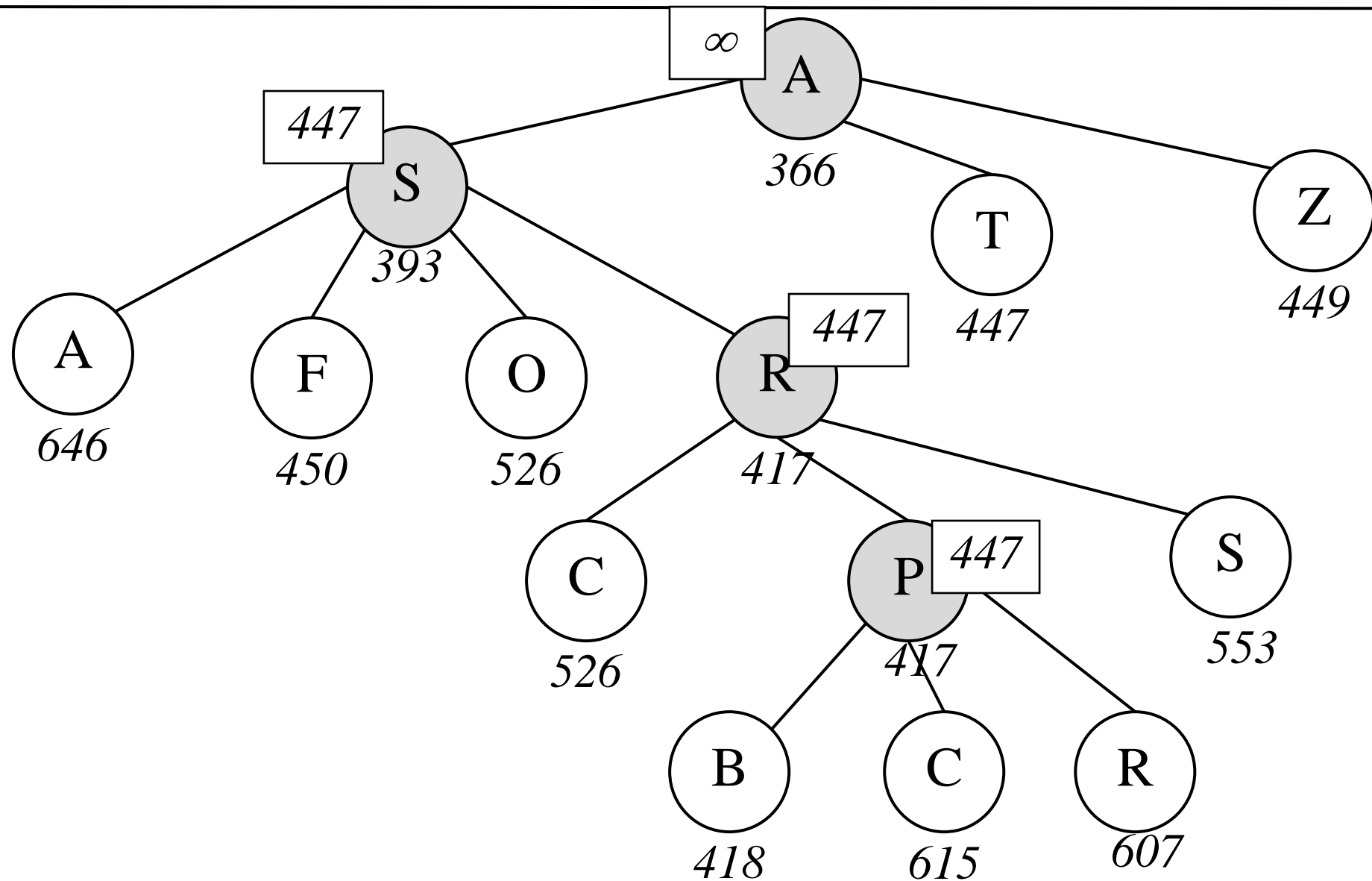

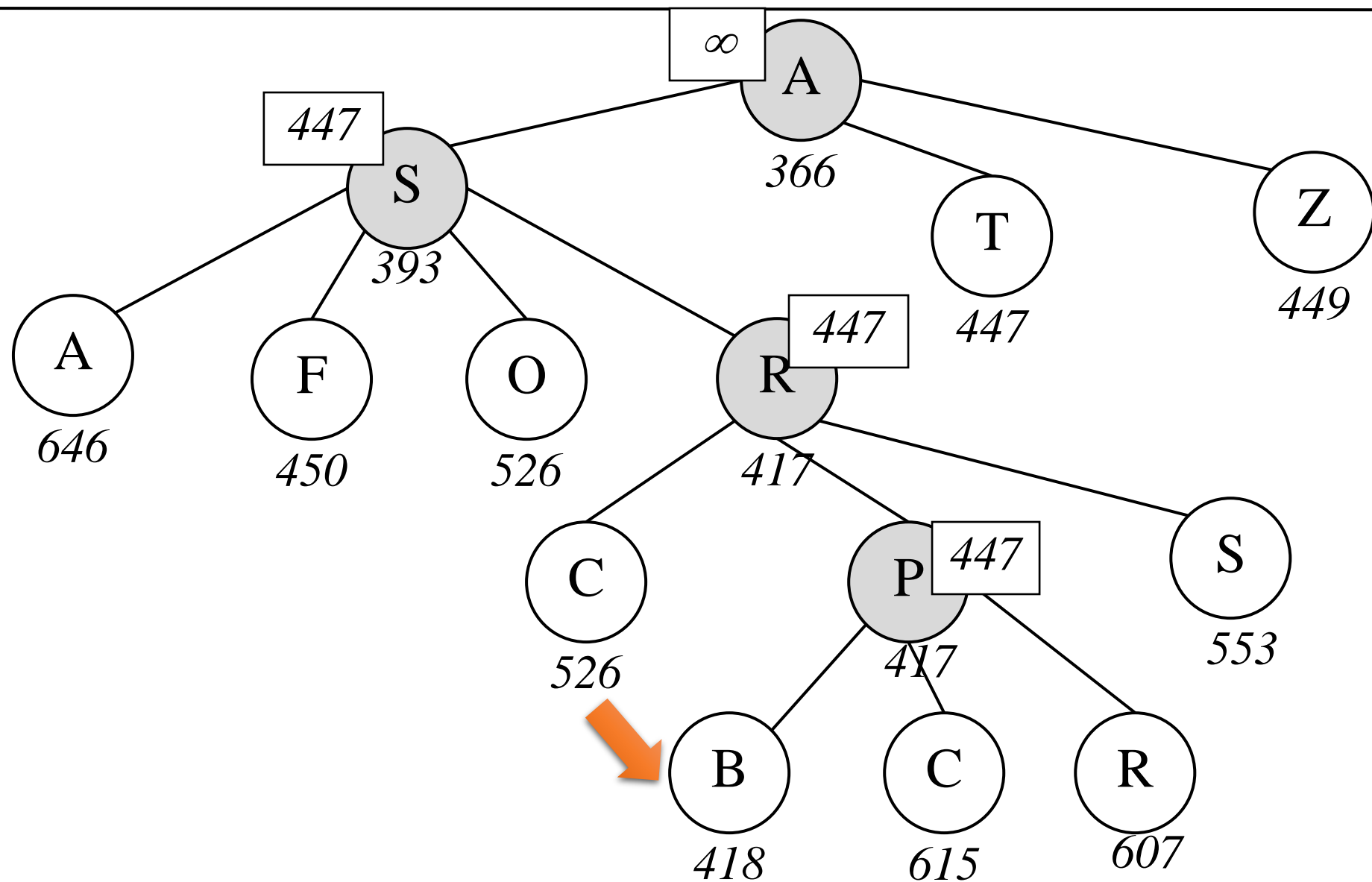
RBFS – مثال

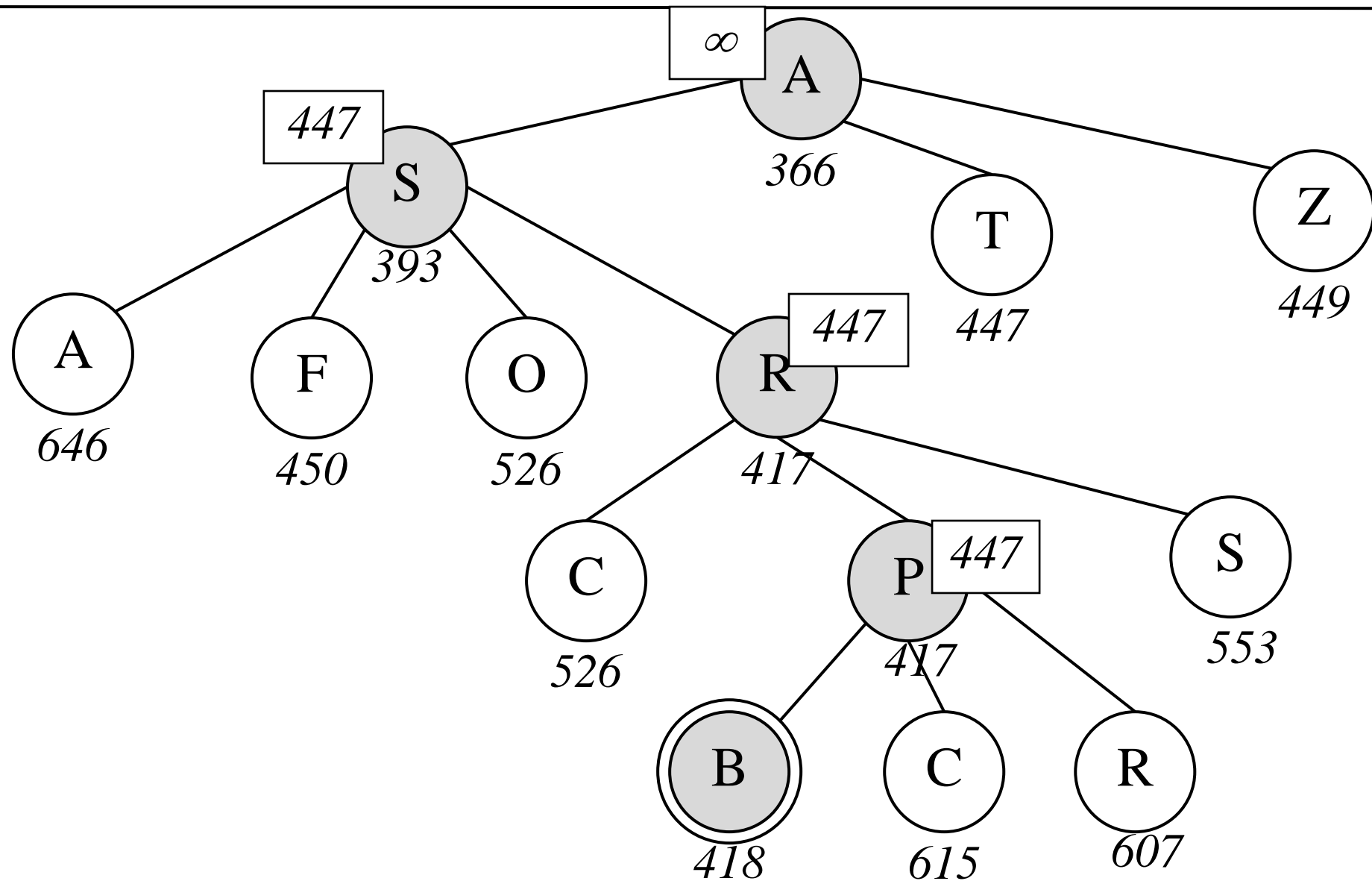

RBFS – مثال

جستجوی اول بهترین بازگشتی – RBFS

```
function RECURSIVE-BEST-FIRST-SEARCH(problem) returns a solution, or failure  
    return RBFS(problem, MAKE-NODE(problem.INITIAL-STATE),  $\infty$ )
```

```
function RBFS(problem, node, f_limit) returns a solution, or failure and a new f-cost limit  
    if problem.GOAL-TEST(node.STATE) then return SOLUTION(node)
```

```
    successors  $\leftarrow$  [ ]
```

```
    for each action in problem.ACTIONS(node.STATE) do
```

```
        add CHILD-NODE(problem, node, action) into successors
```

```
    if successors is empty then return failure,  $\infty$ 
```

```
    for each s in successors do /* update f with value from previous search, if any */
```

```
        s.f  $\leftarrow$  max(s.g + s.h, node.f)
```

```
    loop do
```

```
        best  $\leftarrow$  the lowest f-value node in successors
```

```
        if best.f > f_limit then return failure, best.f
```

```
        alternative  $\leftarrow$  the second-lowest f-value among successors
```

```
        result, best.f  $\leftarrow$  RBFS(problem, best, min(f_limit, alternative))
```

```
        if result  $\neq$  failure then return result
```


- کامل و بهینه؟
- بله، اگر تابع هیوریستیک قابل قبول باشد بهینه است.
- پیچیدگی زمانی؟
- RBFS و IDA* ممکن است یک گره را بیشتر از یک بار تولید کنند و بسط دهند زیرا نمی‌توانند حالت‌های تکراری را در غیر از مسیر فعلی بررسی کنند.
- RBFS کمی از IDA* کارآمدتر است چرا که گره‌های کم‌تری را به‌طور مجدد تولید می‌کند.
- پیچیدگی فضایی؟
- پیچیدگی فضایی خطی (وابسته به عمق عمیق‌ترین هدف بهینه) دارد چون درخت را به صورت عمقی پیمایش می‌کند.
- این الگوریتم نیز اگر از جستجوی گرافی استفاده کند عملاً مشکلی را حل نکرده است!!

- ایده: استفاده از تمامی حافظه موجود
- یعنی، گسترش بهترین گرهی برگ تا زمانی که حافظه موجود پر شود.
- SMA^* دقیقاً مثل A^* عمل می‌کند، یعنی تا زمانی که حافظه پر شود، بهترین گره (گره‌ای با کم‌ترین مقدار f) را گسترش می‌دهد.
- در صورت پر شدن حافظه همیشه بدترین گره برگ (گره‌ای با بیشترین مقدار f) را از حافظه حذف می‌کند
- مشابه با RBFS، اطلاعات گرهی حذف شده را در گره پدرش ذخیره می‌کند تا در صورتی که شاخه‌های دیگر به خوبی این شاخه نبودند دوباره به این شاخه برگردد.

- ممکن است f -cost تمام گره‌های برگ با هم برابر باشند در این صورت ممکن است گره‌ای که برای بسط دادن انتخاب شده، (به علت پر بودن حافظه) برای حذف نیز انتخاب شود! برای پرهیز از این مشکل، SMA^* همیشه بهترین گره برگ‌ی که از همه جدیدتر (عمیق‌تر) است را برای بسط دادن انتخاب می‌کند و همیشه بدترین گره‌ای که از همه قدیمی‌تر (کم عمق‌تر) است را برای حذف انتخاب می‌کند.
- ممکن است به حالتی برسیم که فقط یک برگ (که هدف هم نیست) در درخت باشد و حافظه نیز پر باشد. در این صورت نمی‌توان آن گره برگ را بسط داد (چون حافظه خالی نداریم) و اگر آن برگ در مسیر بهینه باشد الگوریتم SMA^* نمی‌تواند با مقدار حافظه موجود مسیر بهینه را پیدا کند. در این موارد، SMA^* مقدار f -cost این برگ را بی‌نهایت می‌گذارد تا دیگر انتخاب نشود.

function SMA*(*problem*) **returns** a solution sequence

inputs: *problem*, a problem

static: *Queue*, a queue of nodes ordered by *f*-cost

Queue $\leftarrow$ MAKE-QUEUE({ MAKE-NODE(INITIAL-STATE[*problem*]))})

loop do

if *Queue* is empty **then return** failure

n $\leftarrow$ deepest least-*f*-cost node in *Queue*

if GOAL-TEST(*n*) **then return** success

s $\leftarrow$ NEXT-SUCCESSOR(*n*)

if *s* is not a goal and is at maximum depth **then**

$f(s) \leftarrow \infty$

else

$f(s) \leftarrow \text{MAX}(f(n), g(s)+h(s))$

if all of *n*'s successors have been generated **then**

        update *n*'s *f*-cost and those of its ancestors if necessary

if SUCCESSORS(*n*) all in memory **then** remove *n* from *Queue*

if memory is full **then**

        delete shallowest, highest-*f*-cost node in *Queue*

        remove it from its parent's successor list

        insert its parent on *Queue* if necessary

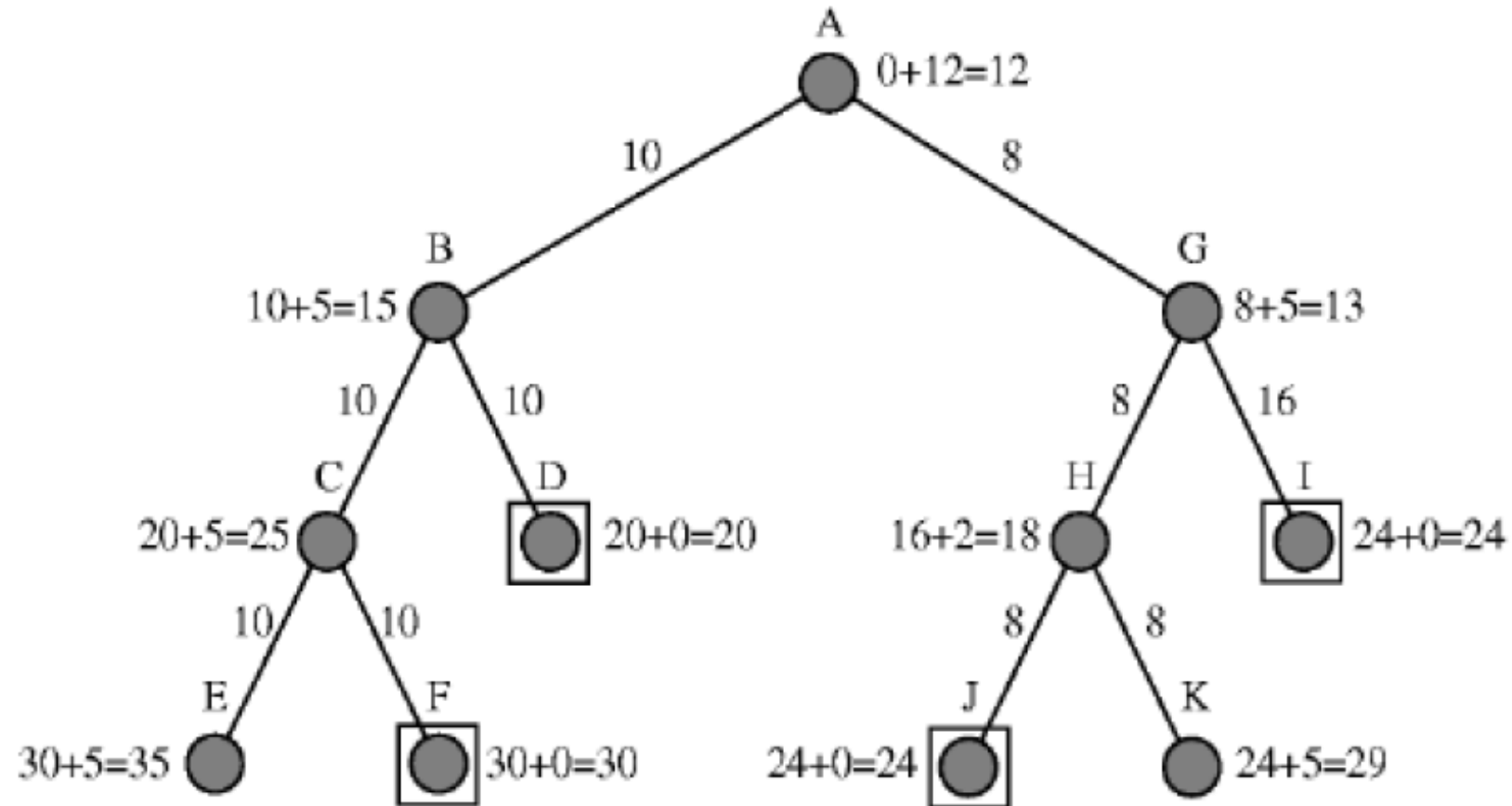
    insert *s* on *Queue*

end

مراحل هر فاز *SMA

- ۱- اگر صف خالی است *failure* برگردان.
- ۲- کم‌هزینه‌ترین گره موجود در صف را در n قرار بده. (در شرایط یکسان عمیق‌ترین گره را انتخاب کن و در n قرار بده)
- ۳- اگر n هدف بود راه‌حل پیدا شده را برگردان.
- ۴- فرزند بعدی n را که هنوز تولید نشده است را در S قرار بده.
- ۵- اگر S در ماکزیمم عمق ممکن قرار داشت و هدف نبود آن گاه مقدار f آن را بی‌نهایت بگذار در غیر این صورت از رابطه $f(s) = \max\{f(n), h(s) + g(s)\}$ برای مقداردهی آن استفاده کن.
- ۶- اگر همه فرزندان n تولید شده باشد مقدار f گره n و ماقبل‌های آن را تصحیح کن.
- ۷- اگر همه فرزندان n در حافظه بود آن گاه n را از صف حذف کن.
- ۸- اگر حافظه پر بود آن گاه گره‌ای با بیشترین مقدار f را از صف حذف کن (در شرایط یکسان کم‌عمق‌ترین گره را حذف کن). این گره و مقدار f آن را به عنوان یادآور والدش (یعنی n) ذخیره کن.
- ۹- S را به صف اضافه کن.

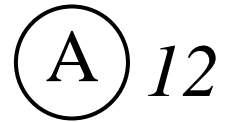
مثال SMA* با محدودیت ۳ خانه حافظه

مثال SMA^* با محدودیت ۳ خانه حافظه

$$Q=\{A\}$$

فاز صفر

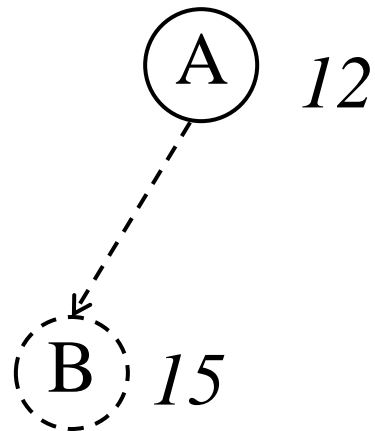

$$Q=\{A\}$$

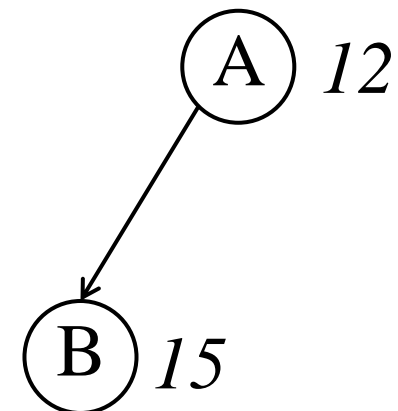
$$Q=\{A\}$$

$n=A$
 $s=B$

$$Q=\{A,B\}$$

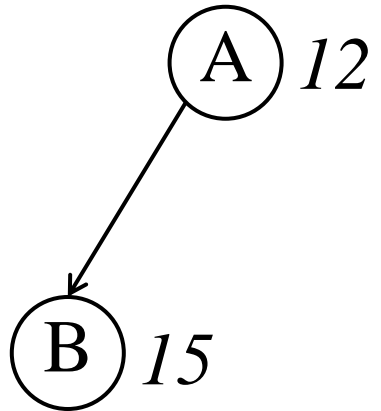
فاز اول

مثال SMA^* با محدودیت ۳ خانه حافظه

فاز دوم

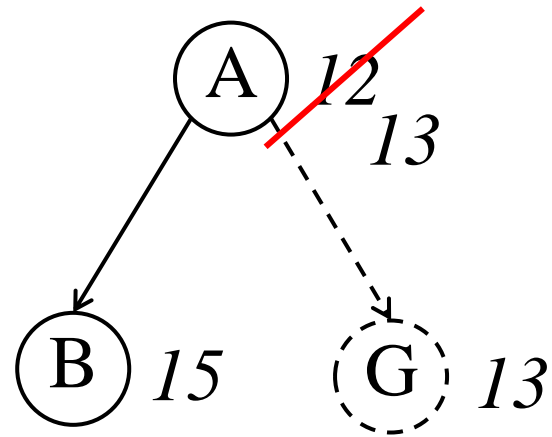
$$Q=\{A,B\}$$

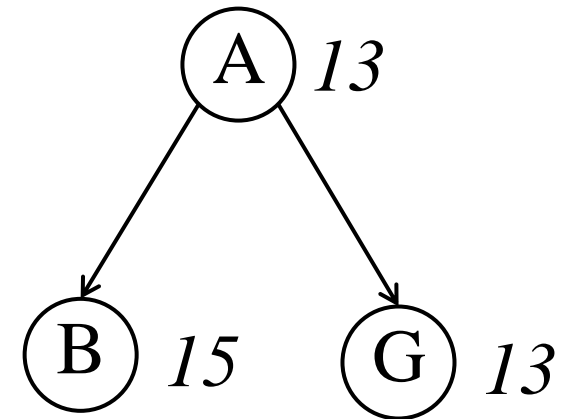
$$n=A$$

$$s=G$$

$$Q=\{A,B\}$$

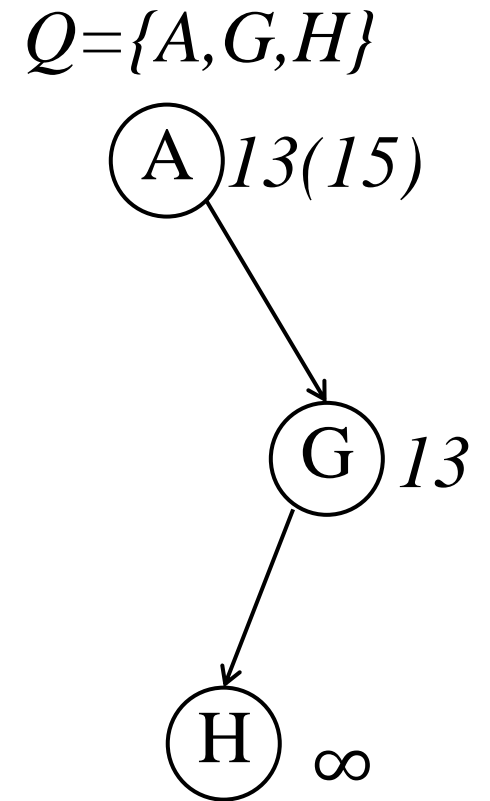
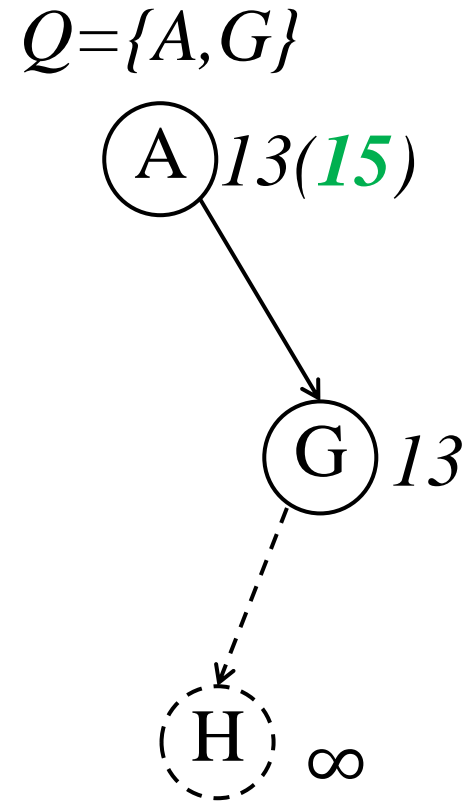
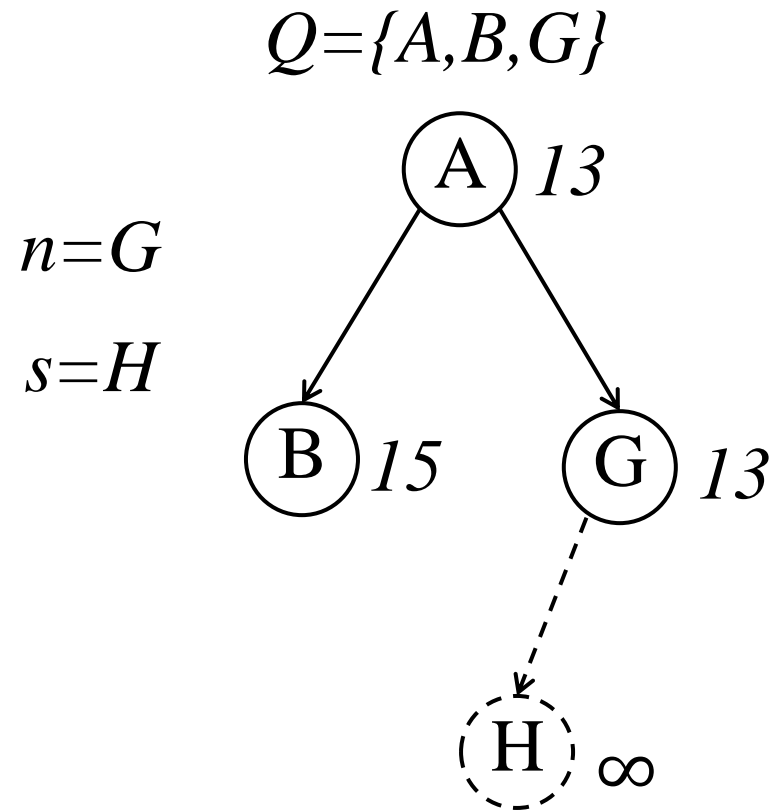
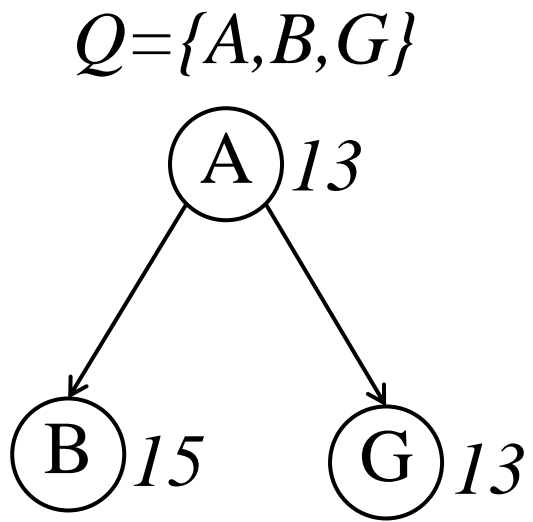
$$Q=\{A,B,G\}$$

مثال SMA* با محدودیت ۳ خانه حافظه

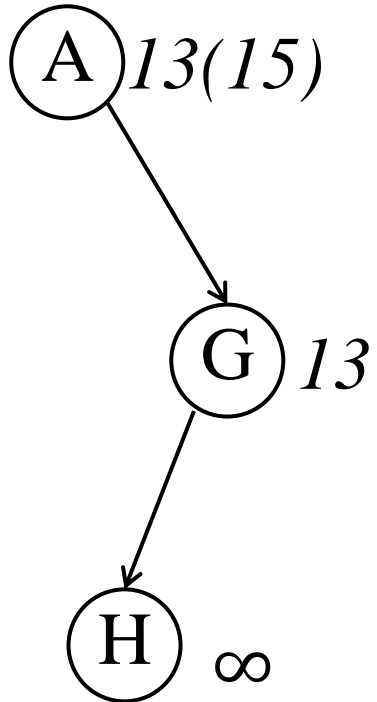
فاز سوم

مثال SMA* با محدودیت ۳ خانه حافظه

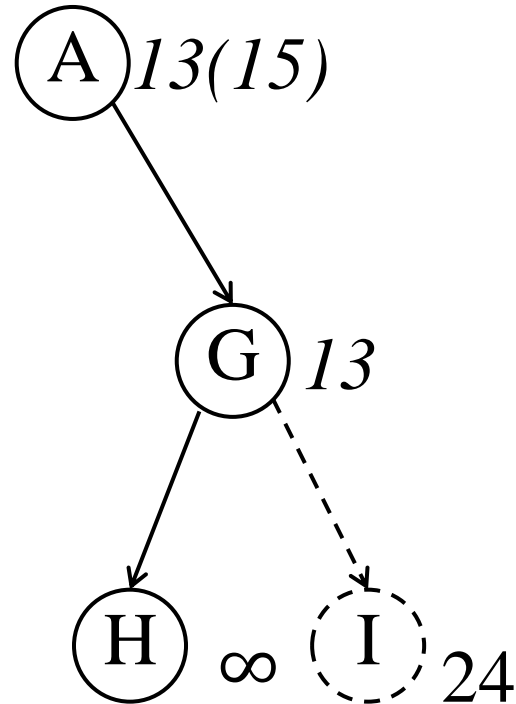
فاز چهارم

$$Q=\{A, G, H\}$$

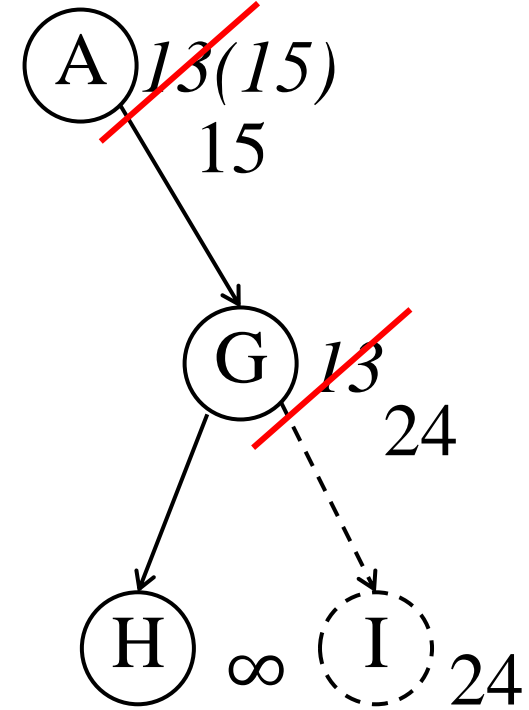

$n=G$
 $s=I$

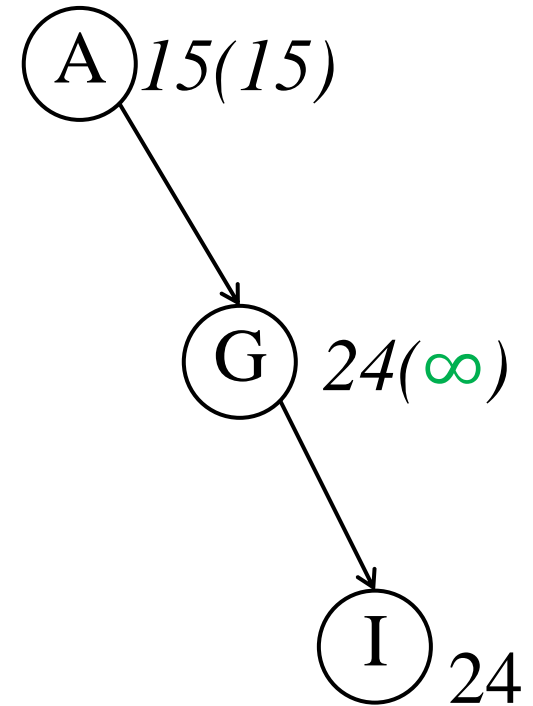
$$Q=\{A, G, H\}$$

$$Q=\{A, G, H\}$$

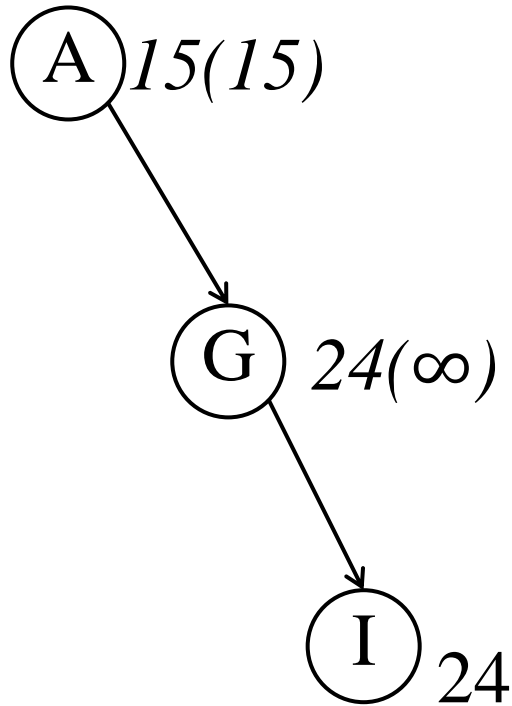
$$Q=\{A, G, I\}$$

مثال SMA* با محدودیت ۳ خانه حافظه

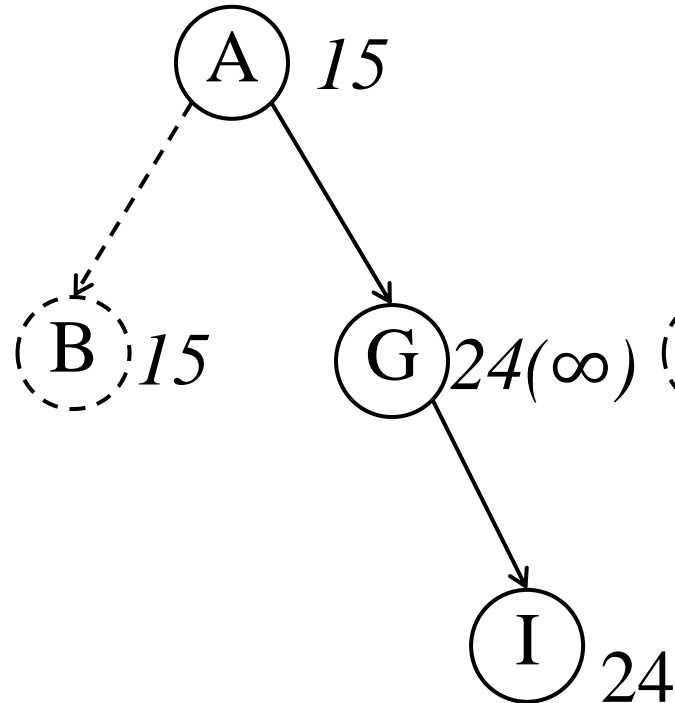
فاز پنجم

$Q=\{A, G, I\}$

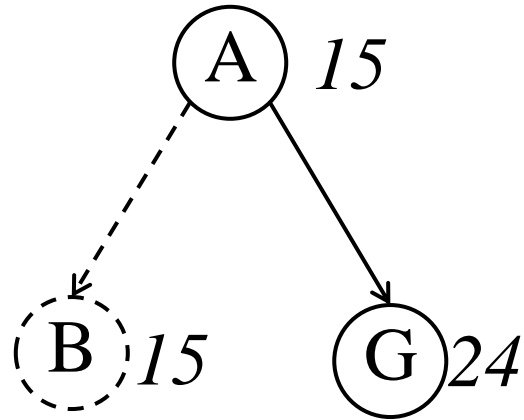

$n=A$
 $s=B$

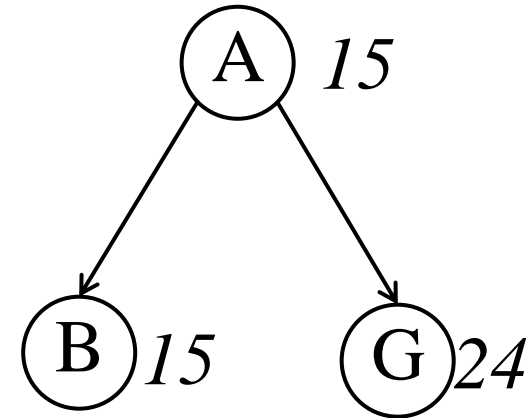
$Q=\{A, G, I\}$

$Q=\{A, G\}$

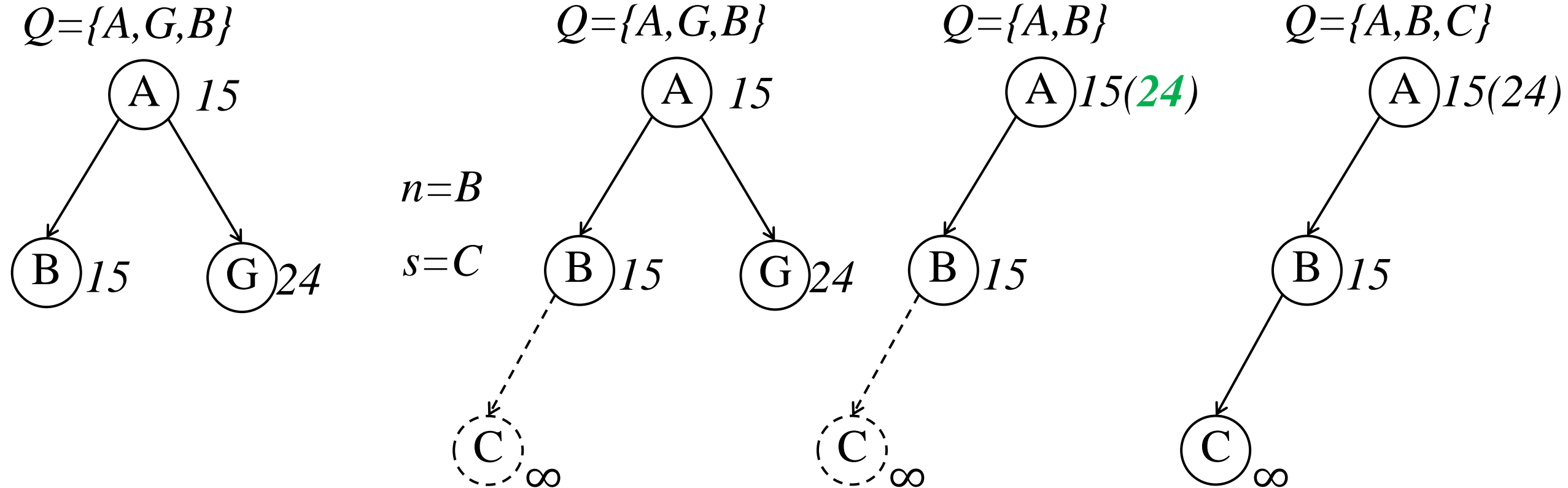

$Q=\{A, G, B\}$

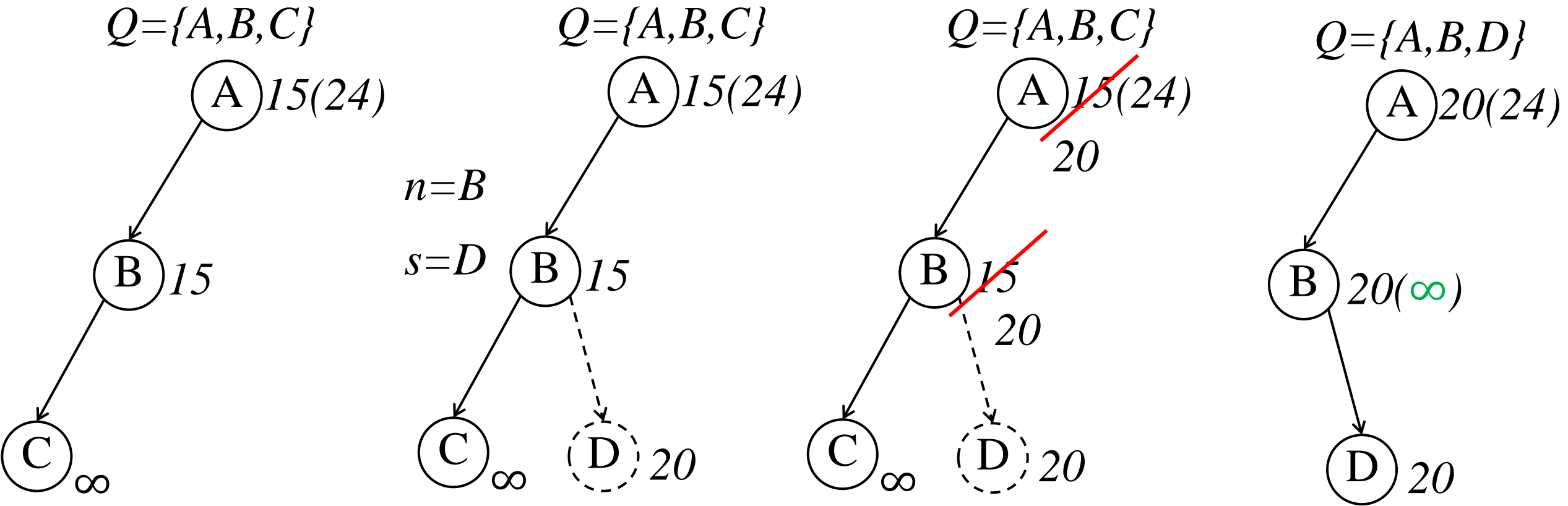
مثال SMA* با محدودیت ۳ خانه حافظه

فاز ششم

مثال SMA* با محدودیت ۳ خانه حافظه

فاز هفتم

مثال SMA^* با محدودیت ۳ خانه حافظه

فاز هشتم

$$Q = \{A, B, D\}$$

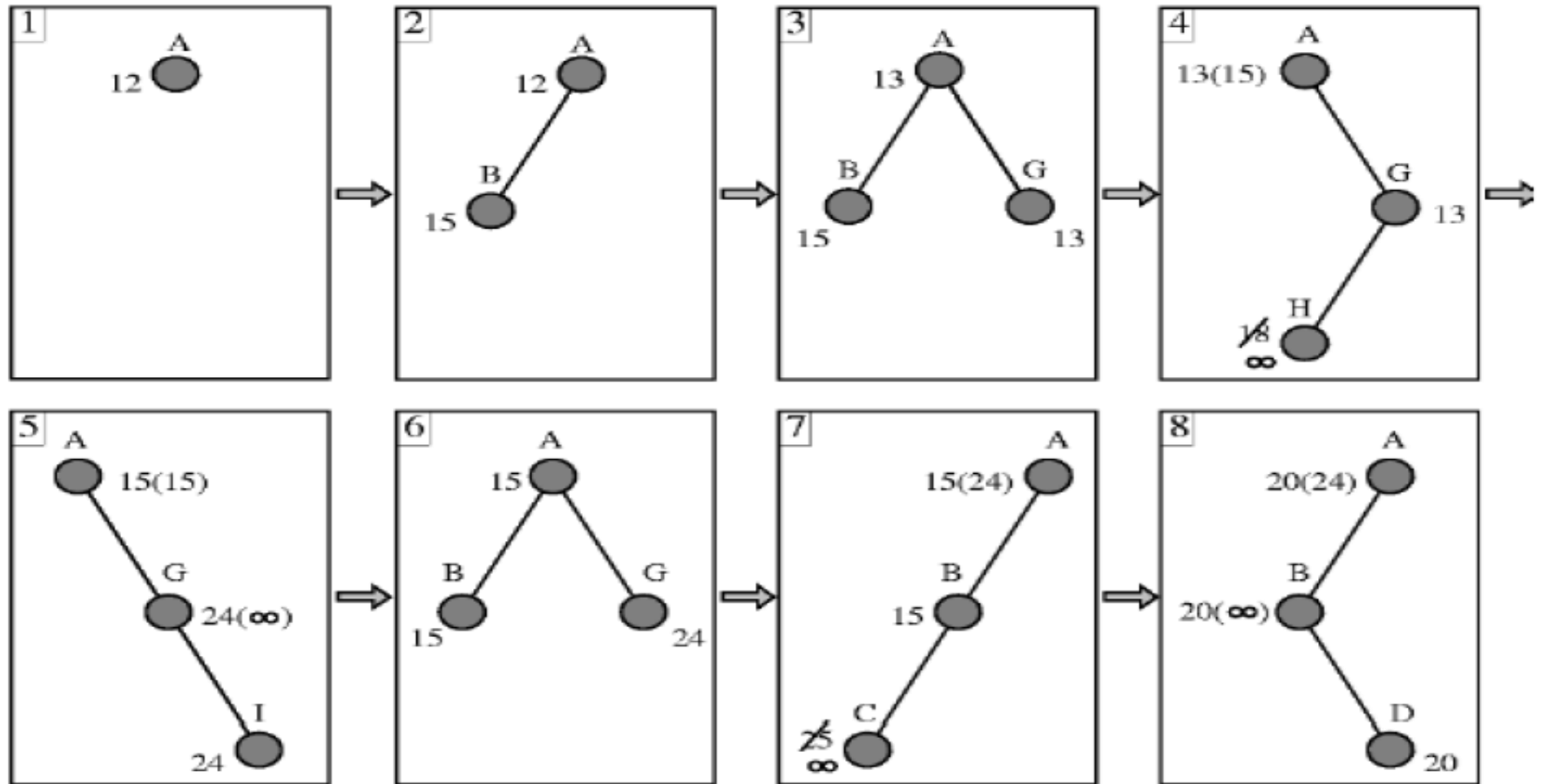
A 20(24)

$$n = D$$

B 20(∞)

D 20

مثال *SMA با محدودیت ۳ خانه حافظه

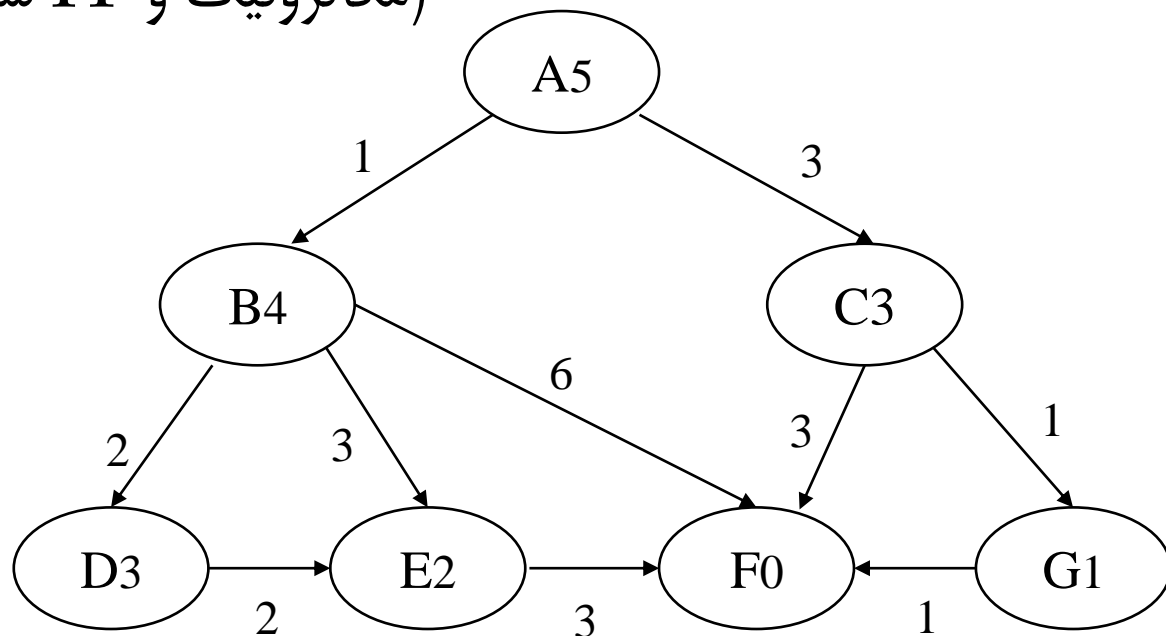

- کامل؟
- بله، اگر عمق سطحی‌ترین گره هدف کمتر یا مساوی اندازه حافظه باشد.
- بهینگی؟
- بله، اگر عمق راه‌حل بهینه کمتر از اندازه حافظه (برحسب تعداد گره) باشد. درغیراین‌صورت بهترین راه‌حل قابل دستیابی با توجه به حافظه محدود را پیدا می‌کند.
- در عمل، ممکن است SMA^* بهترین الگوریتم همه‌منظوره برای یافتن راه‌حل‌های بهینه باشد.
- در مسائل پیچیده ممکن است SMA^* دائماً از یک شاخه به شاخه دیگری برود و دوباره مجبور شود به شاخه اول برگردد (این حالت مشابه مسئله کوبیدگی در سیستم عامل است)

حاصل جستجوی sma^* با حداکثر ۳ خانه حافظه بر روی گراف زیر چیست؟ (A گرهی شروع و F گرهی هدف است. اعداد روی یال‌ها هزینه‌ی مسیر و اعداد داخل گره‌ها هزینه‌ی تخمینی گره تا هدف است. ترتیب ملاقات فرزندان به ترتیب حروف الفبا است.)

(مکاترونیک و IT سال ۸۸)

۱- ACF ✓

۲- ABF

۳- ACGF

۴- SMA^* پاسخی برای حل این مسئله پیدا نمی‌کند.

کدام یک از جملات زیر صحیح است؟ (فناوری اطلاعات ۸۵)

۱- الگوریتم SMA^* همیشه سریعتر از A^* به جواب می‌رسد.

۲- جستجوهای کور همیشه نیاز به حافظه‌ی کمتری نسبت به جستجوهای مطلع دارند.

۳- الگوریتم اول عمق همیشه با صرف مقدار کمتری از حافظه نسبت به الگوریتم اول پهنا به جواب می‌رسد.

۴- الگوریتم جستجوی A^* با هر هیوریستیکی همیشه تعداد کمتری گره نسبت به هر الگوریتم مطلع دیگر با همان هیوریستیک بسط می‌دهد. ✓

در مقایسه بین روش‌های مختلف جستجو از نظر حافظه‌بری، اگر بخواهیم روش‌ها را از پیچیده‌ترین تا ساده‌ترین (از نظر پیچیدگی حافظه) مرتب نماییم، کدام گزینه در اغلب موارد صحیح است؟
(مهندسی کامپیوتر ۸۷)

۱- $RBFS \rightarrow BFS \rightarrow SMA^* \rightarrow A^*$

۲- $RBFS \rightarrow BFS \rightarrow A^* \rightarrow SMA^*$

۳- $BFS \rightarrow A^* \rightarrow RBFS \rightarrow SMA^*$

۴- $BFS \rightarrow A^* \rightarrow SMA^* \rightarrow RBFS$ ✓

توابع هیوریستیک

فضای حالت مسئله پازل ۸ تایی

7	2	4
5		6
8	3	1

Start State

	1	2
3	4	5
6	7	8

Goal State

- ضریب انشعاب: حدود ۳ (چرا؟)
- به طور میانگین محاسبه شده است که پس از طی حدود ۲۲ گام به حالت هدف پازل ۸ تایی خواهیم رسید. (یعنی عمق ۲۲)
- فضای حالت بزرگ
  - تعداد حالات جستجوی درختی: $3^{22} \approx 3.1 \times 10^{10}$
  - تعداد حالات جستجوی گرافی: $9!/2 \approx 181440$
  - در نتیجه یک تابع هیوریستیک می تواند فرایند جستجو را کاهش دهد.

توابع هیوریستیک قابل قبول پازل ۸ تایی

7	2	4
5		6
8	3	1

Start State

	1	2
3	4	5
6	7	8

Goal State

• h_1 = تعداد کاشی‌هایی که در جای درست خود قرار نگرفته‌اند.

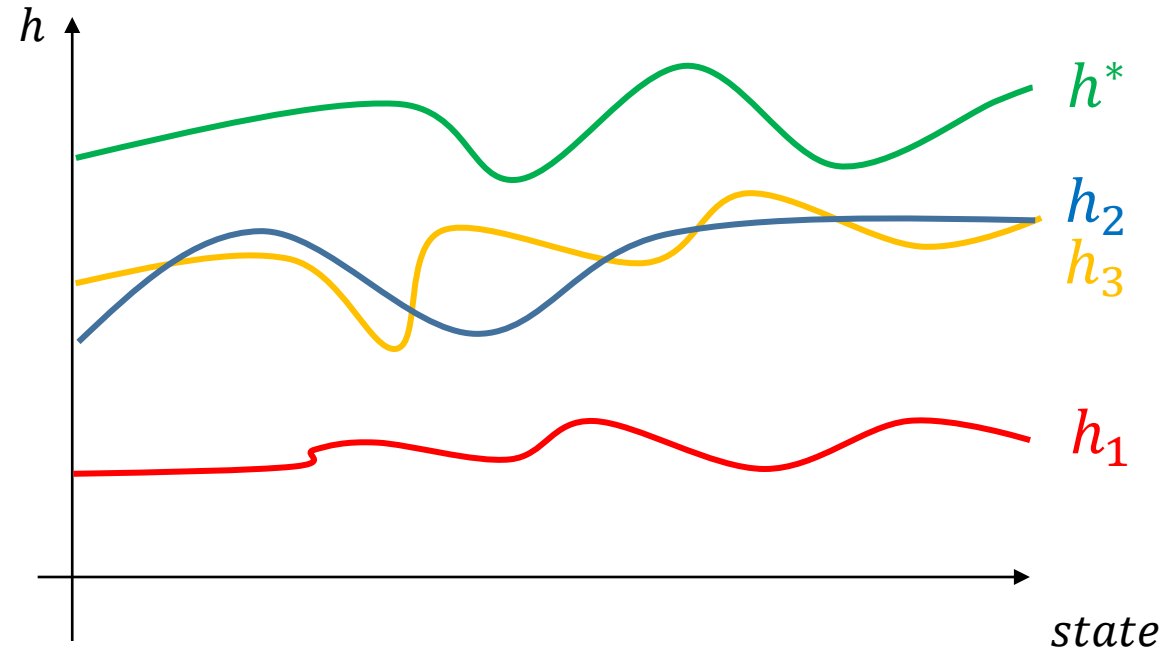
• هر مربعی که سر جای خود نباشد حداقل یک خانه باید جابه‌جا شود تا به وضعیت به هدف برسد.

$$h_1(s) = 8$$

• h_2 = مجموع فاصله‌های منتهن هر یک از مربع‌ها با جای مورد انتظارش (مجموع فواصل افقی و عمودی کاشی‌ها تا موقعیت هدف)

• هر مربعی که سر جای خود نیست باید حداقل به اندازه‌ی فاصله منتهن آن مربع تا مکان مورد انتظارش جابه‌جا شود تا به وضعیت هدف برسد.

$$h_2(s) = 3 + 1 + 2 + 2 + 2 + 3 + 3 + 2 = 18$$

نودهای بسط یافته: $g(n) + h_1(n) \leq g(n) + h_2(n) \leq C^*$

$$h_4(n) = \max(h_2(n), h_3(n))$$

کیفیت هیوریستیک

- اگر رابطه‌ی $h_2(n) \geq h_1(n)$ برای هر n از هیوریستیک‌های قابل قبول h_1 و h_2 برقرار باشد آن گاه می‌گوییم h_2 بر h_1 **غلبه (dominate)** می‌کند و برای جستجو مناسب‌تر است.
- اگر h_2 بر h_1 غلبه داشته باشد، هر گره‌ای که توسط A^* به همراه h_2 بسط می‌یابد توسط A^* به همراه h_1 نیز بسط می‌یابد و ممکن است h_1 منجر به بسط گره‌های بیشتری نیز شود. (چرا؟)
- مشکل هیوریستیکی که برای هر n رابطه‌ی $h(n)=h^*(n)$ برقرار است، چیست؟
- اگر برای مسئله‌ای دو هیوریستیک داشته باشیم که هیچ‌کدام بر دیگری غلبه نکند، چه باید کرد؟
- ماگزیمم هیوریستیک‌های قابل قبول یک هیوریستیک قابل قبول و دقیق‌تر است.

$$h(n) = \max(h_1(n), h_2(n))$$

تأثیر دقت هیوریستیک بر روی کارایی

- ضریب انشعاب مؤثر **Effective branching factor** یا b^* : ضریب انشعابی است که یک درخت پر به عمق d باید داشته باشد تا حاوی $N+1$ گره باشد.
- d : عمق راه حل در مسئله مورد نظر
- N : تعداد گره های تولید شده توسط الگوریتم A^* تا رسیدن به این راه حل

$$N + 1 = 1 + b^* + (b^*)^2 + \dots + (b^*)^d$$

- ضریب مؤثر انشعاب می تواند در نمونه های مختلف یک مسئله متفاوت باشد، ولی معمولاً برای مسائلی که به اندازه کافی سخت هستند، نسبتاً ثابت است.
- b^* راهنمایی خوب در مورد سودمندی کلی هیوریستیک است.
- مقدار b^* برای یک هیوریستیک خوب به یک نزدیک است.

تأثیر دقت هیوریستیک بر روی کارایی

- مقایسه هزینه‌های جستجو و ضرایب مؤثر انشعاب
- مقادیر نشان داده شده، متوسط ۱۰۰ نمونه از پازل ۸ تایی برای هر عمق راه حل است.

d	Search Cost (nodes generated)			Effective Branching Factor		
	IDS	$A^*(h_1)$	$A^*(h_2)$	IDS	$A^*(h_1)$	$A^*(h_2)$
2	10	6	6	2.45	1.79	1.79
4	112	13	12	2.87	1.48	1.45
6	680	20	18	2.73	1.34	1.30
8	6384	39	25	2.80	1.33	1.24
10	47127	93	39	2.79	1.38	1.22
12	3644035	227	73	2.78	1.42	1.24
14	—	539	113	—	1.44	1.23
16	—	1301	211	—	1.45	1.25
18	—	3056	363	—	1.46	1.26
20	—	7276	676	—	1.47	1.27
22	—	18094	1219	—	1.48	1.28
24	—	39135	1641	—	1.48	1.26

فرض کنید سه تابع مکاشفه‌ای $h_1(n)$ ، $h_2(n)$ و $h_3(n)$ قابل قبول باشند. یک الگوریتم A^* با کدام یک از توابع زیر جواب بهینه را تولید می‌کند؟
(فناوری اطلاعات ۹۳)

$$h(n) = h_1(n) + h_2(n) + h_3(n) \quad (۱)$$

$$h(n) = h_1(n) \times h_2(n) \times h_3(n) \quad (۲)$$

$$h(n) = \max(\min(h_1(n), h_2(n), h_3(n)), h_1(n) \times h_2(n) \times h_3(n), h_1(n) + h_2(n) + h_3(n)) \quad (۳)$$

$$h(n) = \min(\max(h_1(n), h_2(n), h_3(n)), h_1(n) \times h_2(n) \times h_3(n), h_1(n) + h_2(n) + h_3(n)) \quad (۴) \quad \checkmark$$

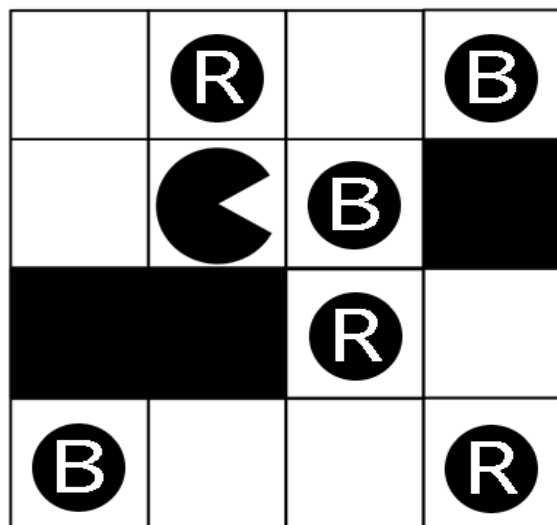
مسائل تعدیل‌شده (Relaxed Problem)

- اگر قوانین و محدودیت‌های اعمال یک مسئله را کم کنیم آن مسئله به یک مسئله‌ی راحت تبدیل می‌شود.
- راه‌حل بهینه برای مسئله‌ی تعدیل‌شده یک هیوریستیک قابل قبول برای مسئله‌ی اصلی است.
- از آن‌جا که هیوریستیک به‌دست آمده، یک هزینه‌ی دقیق برای مسئله تعدیل‌شده می‌باشد باید از نامساوی مثلث تبعیت کند و در نتیجه سازگار است.
- مسائل تولید شده باید بتوانند اساساً بدون جستجو حل شوند.

تولید هیوریستیک‌ها

- برای مثال در مسئله پازل ۸ تایی قانون این است که مربع A به مربع B قابل انتقال است اگر B مجاور با A باشد و B خالی باشد.
- مسائل تعدیل شده:
  - مربع A می‌تواند به مربع B منتقل شود. (صرف‌نظر از هر دو شرط)
  - مربع A می‌تواند به مربع B حرکت کند اگر مجاور آن باشد. (صرف‌نظر از خالی یا پر بودن آن)
  - مربع A می‌تواند به مربع B منتقل شود اگر B خالی باشد. (صرف‌نظر از مجاورت)
- هیوریستیک‌های قابل قبول برای مسئله‌ی اصلی (h_1 و h_2)، هزینه‌های مسیر بهینه برای مسائل تعدیل شده هستند.
- مورد اول: یک مربع می‌تواند به هر جایی انتقال یابد. $h_1(n) \leftarrow$
- مورد دوم: یک مربع می‌تواند به هر مربع همسایه منتقل شود. $h_2(n) \leftarrow$ هیوریستیک فاصله منتهن

فرض کنید k قرص قرمز و k قرص آبی در محیطی $n \times m$ شامل چندین مانع وجود دارد. عامل می‌خواهد هر دو نوع قرص را امتحان کند. بنابراین، بازی هنگامی تمام می‌شود که حداقل یک قرص قرمز و یک قرص آبی توسط عامل خورده شود (ممکن است عامل از یک نوع قرص بیشتر از یکی بخورد). عامل می‌تواند به بالا، پایین، چپ و راست حرکت کند، اما امکان حرکت قطری ندارد. همچنین نمی‌تواند از سلول‌های شامل مانع رد شود. شکل روبه‌رو یک نمونه از چنین محیطی را نشان می‌دهد.

$$K = 3, N = 4, M = 4$$

ه) قابل قبول بودن یا نبودن هر یک از هیوریستیک‌های زیر را با ذکر دلیل مشخص کنید.

- تعداد قرص‌های باقیمانده
- کوچکترین فاصله منتهی تا هر یک از قرص‌های باقیمانده

بانک‌های اطلاعاتی الگو (Pattern database)

- هزینه راه‌حل برای یک زیرمسئله از یک مسئله خاص
- ذخیره هزینه راه‌حل‌های دقیق برای هر زیرمسئله ممکن
- قابل قبول؟
- هزینه راه‌حل بهینه برای این زیرمسئله یک حد پایین برای هزینه مسئله کامل است.

*	2	4
*		*
*	3	1

Start state

	1	2
3	4	*
*	*	*

Goal state

بانک‌های اطلاعاتی الگو (Pattern database)

- هزینه راه‌حل برای یک زیرمسئله از یک مسئله خاص
- ذخیره هزینه راه‌حل‌های دقیق برای هر زیرمسئله ممکن
- قابل قبول؟
- هزینه راه‌حل بهینه برای این زیرمسئله یک حد پایین برای هزینه مسئله کامل است.

3	1	2
4	*	
*	*	*

Start state

	1	2
3	4	*
*	*	*

Goal state

تولید هیوریستیک‌ها

بانک‌های اطلاعاتی الگو (Pattern database)

- هزینه راه‌حل برای یک زیرمسئله از یک مسئله خاص
- ذخیره هزینه راه‌حل‌های دقیق برای هر زیرمسئله ممکن
- قابل قبول؟

• هزینه راه‌حل بهینه برای این زیرمسئله یک حد پایین برای هزینه مسئله کامل است.

3	1	2
4	5	
7	6	8

3	1	2
4	*	
*	*	*

Start state

	1	2
3	4	*
*	*	*

Goal state

تولید هیوریستیک‌ها

بانک‌های اطلاعاتی الگو (Pattern database)

- هزینه راه‌حل برای یک زیرمسئله از یک مسئله خاص
- ذخیره هزینه راه‌حل‌های دقیق برای هر زیرمسئله ممکن
- قابل قبول؟

• هزینه راه‌حل بهینه برای این زیرمسئله یک حد پایین برای هزینه مسئله کامل است.

3	1	2
4	7	5
6		8

3	1	2
4	5	
7	6	8

3	1	2
4	*	
*	*	*

Start state

	1	2
3	4	*
*	*	*

Goal state

	1	2
3	4	5
6	7	8

1		2
3	4	5
6	7	8

3	1	2
	4	5
6	7	8

1	4	2
3		5
6	7	8

1	2	
3	4	5
6	7	8

3	1	2
6	4	5
	7	8

3	1	2
4		5
6	7	8

1	4	2
3	5	
6	7	8

1	4	2
3	7	5
6		8

1	4	2
	3	5
6	7	8

1	2	5
3	4	
6	7	8

3	1	2
6	4	5
7		8

3		2
4	1	5
6	7	8

3	1	2
4	7	5
6		8

3	1	2
4	5	
6	7	8

تولید هیوریستیک‌ها

- با در نظر گرفتن زیرمسائل مختلف و در حقیقت داشتن بانک‌های اطلاعاتی الگوی مختلف، می‌توان هیوریستیک‌های حاصل را با برداشتن مقدار بیشینه با هم ترکیب کرد.
- پازل ۱۵ تایی: ۱۰۰۰ برابر تعداد نود کم‌تری نسبت به استفاده از h_2 تولید می‌کند.
- آیا جمع زدن هیوریستیک‌های زیرمسائل مختلف به‌جای ماکزیمم گرفتن منجر به یک هیوریستیک قابل قبول می‌شود؟
- برای مثال، هیوریستیک بانک اطلاعاتی ۱-۲-۳-۴ و هیوریستیک بانک اطلاعاتی ۵-۶-۷-۸
- خیر، زیرا برای یک حالت خاص تقریباً به‌طور قطع چند حرکت مشترک دارند.

تولید هیوریستیک‌ها

- اگر به جای کل هزینه‌ی حل زیرمسئله ۱-۲-۳-۴ تنها تعداد حرکاتی را بشماریم که شامل ۱-۲-۳-۴ می‌شود و برای زیرمسئله ۵-۶-۷-۸ نیز همین کار را انجام دهیم، دو بانک اطلاعاتی مجزا (disjoint pattern database) به دست آورده‌ایم.
- در این حالت، مجموع هیوریستیک‌ها یک هیوریستیک قابل قبول خواهد بود.
- پازل ۱۵ تایی: ۱۰۰۰۰ برابر تعداد نود کم‌تری نسبت به استفاده از h_2 تولید می‌کند.
- پازل ۲۴ تایی: ۱۰۰۰۰۰۰ برابر تعداد نود کم‌تری نسبت به استفاده از h_2 تولید می‌کند.

تولید هیوریستیک‌ها

یادگیری هیوریستیک‌ها از تجربه

- یادگیری $h(n)$ از نمونه‌هایی که قبلاً به‌طور بهینه حل شده‌اند. (پیش‌بینی هزینه‌ی راه‌حل برای حالات دیگر)
- روش‌های مورد استفاده: شبکه‌های عصبی، درخت‌های تصمیم‌گیری و دیگر روش‌های یادگیری استقرایی.
- استفاده از ویژگی‌های حالت به جای توصیف خام حالت برای تولید هیوریستیک بهتر
- مثال: گردآوری نمونه‌های حل‌شده‌ی زیادی از مسئله پازل ۸تایی
  - $X_1(n)$: تعداد کاشی‌هایی که در جای درست خود قرار نگرفته‌اند.
  - $X_2(n)$: تعداد زوج کاشی‌هایی که در حالت هدف نیز مجاور همدیگر قرار دارند.
- استفاده از ترکیبی از ویژگی‌ها برای پیش‌بینی بهتر $h(n)$ (برای مثال ترکیب خطی وزن‌دار)

$$h(n) = w_1 X_1(n) + w_2 X_2(n)$$

یادگیری هیوریستیک‌ها از تجربه

3	1	2
6	4	5
	7	8

1		2
3	4	5
6	7	8

